

Kommunledningskontoret

Handläggare:
Niska Lars

Anmälningsärenden

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar

1. **att** med godkännande lägga förteckning över anmälningsärenden 31 mars 10 maj 2021 till protokollet.

Sammanfattning

Anmälda ärenden till kommunstyrelsen perioden 31 mars till och med 10 maj 2021:

1. Sammanfattande resultatrapport uppföljning av pedagogisk verksamhet 2020
2. Resultatbilaga lägeskommun 2020
3. Uppsala universitets årsredovisning 2020

Förvaltning eller nämnd eller enhet
Utbildningsförvaltningen

Datum: 2021-03-11

Diarienummer:
UBN-2021-01305

Handläggare:
Märit Gunneriusson Karlström, Ingemar Holmkvist, Jacob Inganäs,

Sammanfattande resultatrapport

Uppföljning av pedagogisk verksamhet, lägeskommun 2020



Innehåll

1	Sammanfattning	3
1.1	Gymnasieskolan	3
1.2	Grundskolan.....	4
1.3	Förskolan	4
1.4	Utbildningen hålls samman	4
2	Inledning.....	5
2.1	Uppsalas största uppdrag.....	5
2.1.1	Elevsammansättning	5
2.2	Utbildningens organisation i Uppsala.....	6
2.3	Rapport för både kommunal och fristående verksamhet	7
3	Gymnasieskola	8
3.1	Mål och indikatorer.....	8
3.2	Genomströmning i gymnasieskolan	8
3.2.1	Trendbrott för kvinnor inom yrkesprogram.....	10
3.3	Den genomsnittliga betygspoängen ökar i Uppsala	13
3.4	Sammanfattning gymnasieskola.....	15
4	Grundskola.....	16
4.1	Mål och indikatorer.....	16
4.2	Samtliga elever ska nå behörighet till gymnasieskolan.....	16
4.3	Mäta resultat utifrån förutsättningar.....	18
4.4	Öka bredden, bredda toppen.....	22
4.5	Följa elever genom hela grundskolan	24
4.6	Sammanfattning grundskola	27
5	Förskola	28
5.1	Resultat från förskoleenkäten.....	28
5.2	Övergång från förskola till förskoleklass.....	31
5.3	Sammanfattning förskola.....	33
6	Metod och användning av data	34
6.1	Enkäter.....	34
6.2	Användning och återkoppling av enkätresultaten	35
6.3	Officiell statistik	35
7	Bilagor.....	36
7.1	Enkätfrågor för förskolan (enkät för vårdnadshavare).....	36
7.2	Enkätfrågor förskoleklass	37
7.3	Enkätfrågor grundskola årskurs 5 och årskurs 8.....	38
7.4	Enkätfrågor fritidshem.....	39

1 Sammanfattning

Sammanfattande resultatrapport 2020 – Uppföljning av pedagogisk verksamhet lägeskommun är tillsammans med *Resultatbilaga 2020* en sammanfattning av resultaten i de olika skolformerna i Uppsala kommun utifrån ett helhetsperspektiv med lägeskommunen som utgångspunkt. De resultat som redovisas gäller både kommunala och fristående verksamheter och visar att förskollärare och lärare i Uppsala, tillsammans med alla barn och elever, som under läsåret 2019/20 mött stora utmaningar, lyckas hålla en fortsatt god kvalitet men att det också finns fortsatt utvecklingsarbete att göra.

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde i juni 2020 om ett nytt årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet. I november presenterades huvudmannens kvalitetsredovisning. Den omfattade samtliga skolformer och utgjorde underlag för nämndens verksamhetsplan och den strategi för ökad likvärdighet som nämnden sedan beslutade om i december 2020.

I föreliggande rapport sammanfattas resultaten av det gångna årets arbete på en övergripande nivå där lägeskommunen synliggörs. Med lägeskommun menas de förskolor och skolor som är belägna i kommunen, oavsett huvudman.¹

Rapporten börjar liksom tidigare i gymnasieskolan för att sedan leta sig lägre ned i åldrarna, via årskurs 9 och 6 i grundskolan för att avslutningsvis landa i förskolan och de allra yngsta barnen.² Till rapporten hör också en separat resultatbilaga som redovisar kunskapsresultat tillsammans med enkätresultat på övergripande nivå. Kunskapsresultaten jämförs med riket och med liknande kommuner. I de fall det är möjligt jämförs kommunal och fristående verksamhet. Med den starkare sekretess som för närvarande råder är det inte möjligt att jämföra enskilda enheters resultat varför dessa jämförelser endast kan göras på aggregerad nivå.

1.1 Gymnasieskolan

Sett till totalen har genomströmningen minskat något i Uppsala jämfört med föregående år. Däremot fortsätter den ökning av genomströmning inom högskoleförberedande program som pågått under några år. Ökningen har skett för män men däremot har genomströmningen minskat för kvinnor inom högskoleförberedande program. När det gäller yrkesprogram verkar ett trendbrott ha skett för kvinnor men inte män. För första gången på fem år syns en ökad genomströmning för kvinnor inom yrkesprogram. För män inom yrkesprogram har genomströmningen fortsatt att minska.

Den genomsnittliga betygspoängen har ökat i Uppsala jämfört med föregående år totalt sett, men ökningen har endast skett för kvinnor och inte män. De senaste åren har den genomsnittliga betygspoängen ökat i Uppsala, vilket blir särskilt tydligt om man jämför med riket. Sett över tid har också spridningen av genomsnittlig betygspoäng minskat mellan skolorna i Uppsala.

¹ Lägeskommunen omfattar resultat som rör samtliga barn och elever som finns i dessa verksamheter, oavsett folkbokföringsadress.

² Våren 2020 genomfördes inga nationella prov varför det inte finns kunskapsresultat att redovisa för årskurs 3.

1.2 Grundskolan

Resultaten för grundskolan 2020 är i det stora hela inte så skilda från föregående år, men i stort sett alla förändringar är små men positiva. Andelen niondeklassare som är behöriga till gymnasiet har ökat något, både vad det gäller pojkar och flickor och sammantaget ligger resultatet över genomsnittet för riket och liknande kommuner. Spridningen mellan könen är också låg i ett historiskt perspektiv.

En viktig framgångsfaktor i arbetet med att få samtliga elever att klara målen och utmanas i sitt lärande är att både kunna arbeta proaktivt och att kunna följa elevers progression. I kvalitetsrapporten lyfts resultat för årskurs 6 då nationella prov i åk 3 inte genomfördes 2019/2020 på grund av covid-19 pandemin.

I årskurs 6 har resultaten i kärnämnen matematik och svenska/svenska som andraspråk stadigt sjunkit år för år under senaste tiden. Denna trend har brutits i 2020 och betygen ligger i stort i linje med föregående år. Enda undantaget är svenska som sjunkit något, men å andra sidan har nedgången de senaste åren inte varit lika tydlig för just svenska i åk 6. Vi vet också sedan tidigare att det finns ett klart samband mellan resultaten i åk 6 och 9 och därför fortfarande stor anledning att vara vaksam på utvecklingen och att sätta in rätt stöd för att fortsätta den positiva utveckling av betygen i åk 6 som kunnat anas under 2020.

1.3 Förskolan

Resultaten från förskoleenkäten ligger överlag på ungefär samma nivå 2020 som 2019. En förbättring har dock skett gällande resultaten om barns matematik- och språkutveckling. Fortfarande finns en stor spridning i resultaten mellan förskolorna, och spridningen har fortsatt att öka något mellan 2020 och 2019.

I rapporten har även resultat från kartläggningsmaterialet som elever i förskoleklass genomför redovisats. Resultaten från kartläggningsmaterialet visar på att barn som har varit placerade på förskola eller pedagogisk omsorg innan de börjar förskoleklass uppmärksammas i högre utsträckning genomföra de olika aktiviteterna i kartläggningsmaterialet, jämfört med barn som inte varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg innan de började förskoleklass. Med andra ord pekar dessa resultat på att förskola och pedagogisk omsorg tycks vara mycket positivt för barns utveckling inom språk och matematik.

1.4 Utbildningen hålls samman

Uppsala fortsätter att arbeta med ett samlat 0–20-årsperspektiv. Det är fortfarande tämligen unikt för en så stor kommun och innebär utmaningar då det gäller att hålla samman en mycket stor verksamhet. Ytterst handlar det om att hålla fast vid att alla barn och elever räknas och vinsten i ett sammanhållet perspektiv är uppenbart; varje skolform bidrar i arbetet med att ge alla barn och elever förutsättningar att kunna utvecklas till sin fulla potential. Det skapar styrka att arbeta tillsammans för slutmålet: studenten som går ut genom porten med sin gymnasieexamen och som getts de bästa förutsättningarna att få ett gott liv som vuxen.

2 Inledning

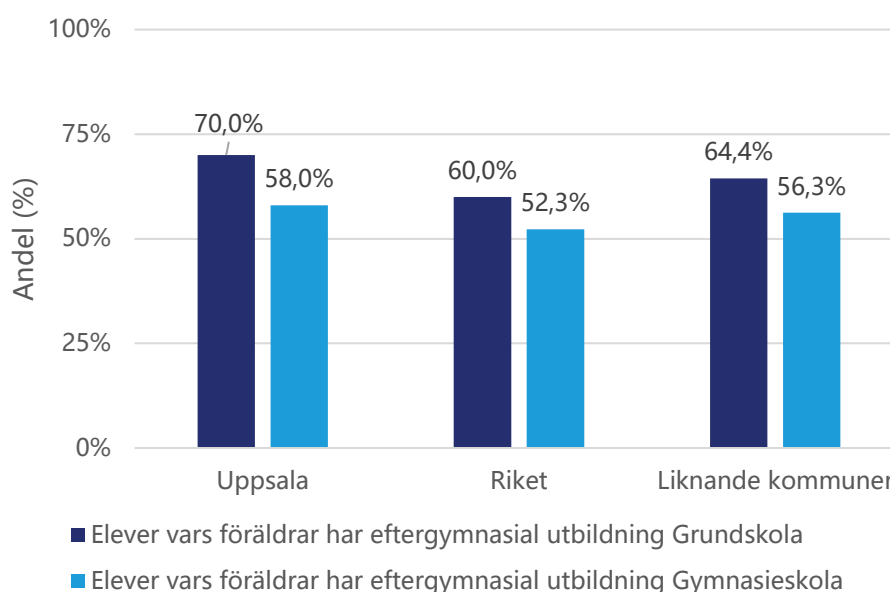
2.1 Uppsalas största uppdrag

Uppsala är Sveriges fjärde största kommun och kommunens överlägset största uppdrag är att möta de yngsta medborgarnas behov av förskola och skola, en verksamhet som ska hålla hög kvalitet för att leva upp till de krav som ställs i skollagen. Det handlar om att ge alla barn och elever möjlighet att både klara kunskapsmålen och att utmanas i sitt lärande. I maj 2020 fanns 12 573 barn i någon av de över 200 förskolor och pedagogisk omsorg som finns i Uppsala. Våren 2020 lämnade närmare 2 400 ungdomar ett nationellt program från någon av de 25 gymnasieskolor som fanns i kommunen läsåret 2019/20. Totalt gick under 2020 knappt 48 000 barn och ungdomar i förskola och skola i Uppsala.

2.1.1 Elevsammansättning

Uppsala är en tillväxtkommun med både växande barnkullar och hög andel inflyttning. Med två stora universitet i kommunen har kommunen en relativt hög utbildningsnivå. I diagram 2.1 visas en jämförelse mellan Uppsala, riket och gruppen *liknande kommuner*.³ Med utgångspunkt i utbildningsbakgrund har Uppsala tämligen goda förutsättningar att ligga över riksnivå vad gäller skolresultat.

Diagram 2.1 Elevstatistik: Andel (%) elever med högutbildade föräldrar, grundskola resp gymnasieskola, lägeskommun; Uppsala, Riket och Liknande kommuner. Höst 2019



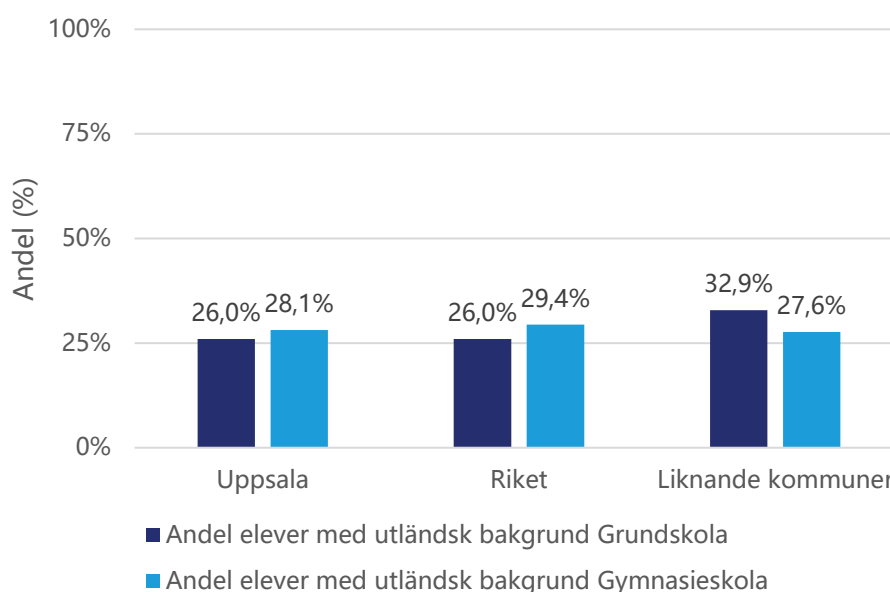
Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

³ Liknande kommuner är en jämförelsegrupp som tas fram av Sveriges kommuner och regioner. I gruppen finns sju kommuner som strukturellt liknar den kommun eller det landsting som är i fokus. Begreppet likhetsutsökta kommuner används också. I Uppsalas grupp av liknande kommuner ingår vad gäller grundskolan: Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Norrköping, Västerås och Örebro. De liknande kommunerna för gymnasieskolan skiljer sig från dem för grundskolan. Där utgörs gruppen av: Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Umeå, Västerås och Örebro.

En bakgrundsfaktor som också har stor betydelse är om en elev kommit nyligen till Sverige. De elever som kommit till Sverige i slutet av grundskolan eller först i gymnasieskolan har svårare att nå kunskapskraven. I jämförande statistik på nationell nivå används måttet utländsk bakgrund som är en betydligt bredare definition. Den innebär att eleverna är födda utomlands eller födda i Sverige med båda föräldrarna födda utomlands. Siffran säger således väldigt lite om hur länge eleven vistats i Sverige.

Sett till andelen elever med utländsk bakgrund ligger Uppsala mycket nära rikssnittet, något som illustreras i diagram 2.2 nedan.⁴

Diagram 2.2 Elevstatistik: Andel (%) elever med utländsk bakgrund, grundskola resp gymnasieskola, lägeskommun; Uppsala, Riket och Liknande kommuner. Höst 2019



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

2.2 Utbildningens organisation i Uppsala

Uppsala har en samlad utbildningsnämnd och en likaledes samlad utbildningsförvaltning. Arbetet bedrivs i ett 0–20-årsperspektiv där förskola, förskoleklass, grundskola, fritidshem, grundsärskola, gymnasieskola och gymnasiesärskola utgör en helhet. Nämnden har ansvar för att alla barn och ungdomar boende i kommunen har tillgång till förskola och skola i kommunens egna verksamheter eller i fristående förskola/skola, samt för fördelningen av resurser både till egen verksamhet och fristående enheter. Som huvudman har nämnden vidare ansvar för kvalitet och ekonomi i förskolor och skolor som drivs i kommunens regi.

Den samlade organisationen gör att Uppsalas utbildningsförvaltning är Sveriges största. (I de större kommunerna fördelas ansvaret mellan olika förvaltningar eller stadsdelar.)

⁴ Det finns inte nationell statistik som visar barnsammansättningen utifrån föräldrarnas utbildningsbakgrund eller utländsk härkomst i förskolan.

Förutom genom skollagen utformas utbildningsuppdraget också av de politiska mål som bestäms av kommunfullmäktige och som formuleras i styrdokumentet Mål och budget via de beslutade inriktningsmålen. Mål 6 har direkt bäring på utbildningsområdet: "Uppsalas alla barn och elever ska klara sin utbildning, nå sin gymnasieexamen och utmanas i sitt lärande." I sin verksamhetsplan tar utbildningsnämnden om hand målen genom att beskriva strategier och åtgärder för varje inriktningsmål. Det systematiska kvalitetsarbetet ansvarar varje huvudman för.

2.3 Rapport för både kommunal och fristående verksamhet

Rapporten tillsammans med resultatbilagan är en sammanfattning av kvalitetsläget i samtliga skolformer och ger en möjlighet att se närmare på resultat som rör lägeskommunen, det vill säga de förskolor och skolor som är belägna i kommunen. I en kommun är det viktigt att ha kunskap om hur verksamheten ser ut i ett övergripande perspektiv, det vill säga för alla barn och elever som går i förskolor och skolor i kommunen.

Genom att systematiskt följa upp all pedagogisk verksamhet, från förskola till gymnasieskola, oavsett huvudman, kan en likvärdig bedömning göras av den pedagogiska verksamheten i Uppsala kommun.

Hösten 2019 ändrade SCB sin sekretesspolicy och en strängare tolkning av begreppet ekonomiska förhållanden, som omfattas av statistiksekretess, gjordes. Uppgifter om elevers genomströmning och betygspoäng samt elevsammansättningen hos en fristående skola ska enligt domar från förvaltningsdomstolar tolkas som ekonomiska förhållanden. Det fick till följd att Skolverket publicerat enbart nationell statistik rörande läsåret 2019/20. Att inte kunna jämföra sina egna förutsättningar och resultat med andra försvårar utvecklingen av det systematiska kvalitetsarbetet och ett intensivt arbete pågår på nationell nivå för att komma tillrätta med problematiken. På grund av de rådande förhållandena finns det inga möjligheter att redovisa resultat för enskilda fristående huvudmän eller skolor. Jämförelserna som görs i denna rapport ligger därför på aggregerad nivå där den kommunala verksamheten jämförs med en samlad bild av fristående huvudmän.

Med utgångspunkt i att elever ska kunna lämna gymnasieskolan med erhållen gymnasieexamen har rapportens innehåll disponerats så att den börjar i gymnasieskolan och sedan vandrar lägre ned i åldrarna. Rapporten pekar på faktorer som utmanar verksamheten. Ytterst handlar det om att ge varje barn och elev möjligheten att lyckas, att alla barn och elever räknas.

3 Gymnasieskola

Läsåret 2019/20 fanns 10 kommunala och 14 fristående gymnasieskolor i Uppsala. Den 15 oktober 2019 gick totalt 9651 elever i en gymnasieskola i Uppsala varav 69 procent i kommunala skolor. De fristående gymnasieskolorna är relativt små och i huvudsak inriktade på yrkesprogram med 51 procent av det totala antalet yrkeselever, medan 74 procent av eleverna på högskoleförberedande program och 87 procent av eleverna på introduktionsprogrammen finns på skolor i kommunens regi.

Den övergripande statistiken för gymnasieskolan kommer att presenteras för Uppsala som lägeskommun. I lägeskommunen ingår alla elever i skolor belägna i kommunen oavsett var eleven är folkbokförd och oavsett om det är en kommunal eller fristående skola. Anledningen till att lägeskommun används istället för hemkommun (där enbart elever folkbokförda i kommunen ingår) är att Uppsalas gymnasieskolor har ett stort inflöde av elever från andra kommuner.

Resultaten i rapporten fokuserar på den sjunde kullen av elever som har genomgått hela sin gymnasieutbildning efter införandet av gymnasiereformen Gy11, det vill säga de elever som påbörjade sina gymnasiestudier hösten 2017 och därmed, i normalfallet, förväntas fått sin gymnasieexamen våren 2020. Jämförelser av resultat över tid är begränsade till fem år. Kraven för att få en examen i Gy11 är annorlunda än de krav som ställdes för att få ett slutbetyg i den gamla gymnasieskolan. Tidigare var kraven enbart fokuserade på att eleverna var betygsatta i samtliga kurser medan nuvarande system också kräver en viss andel godkända poäng, för att få examen. Dagens gymnasieexamen kräver alltså mer av eleverna än vad som krävdes för slutbetyg tidigare. Analyser av betygsresultat som innebär jämförelser med läsår före gymnasiereformen blir därför inte användbara.

3.1 Mål och indikatorer

Det övergripande målet med gymnasieskolan, liksom för hela utbildningskedjan, är att alla elever ska gå ut gymnasieskolan med en examen. För att få en hög produktivitet är målet att genomströmningen ska vara hög, med andra ord ska så många elever som möjligt nå en examen inom tre år. Eleverna ska dessutom under sin studietid utmanas i sitt lärande för att få möjlighet att nå sin fulla potential. De resultatindikatorer som används för att mäta hur väl vi möter målen är

- **Andel elever med examen inom tre år** baseras på alla elever som påbörjade en gymnasieutbildning hösten 2017 och därmed i normalfallet hade möjlighet att få en gymnasieexamen våren 2020.
- **Genomsnittlig betygspoäng för avgångselever** baseras på Skolverkets definition av avgångselever.

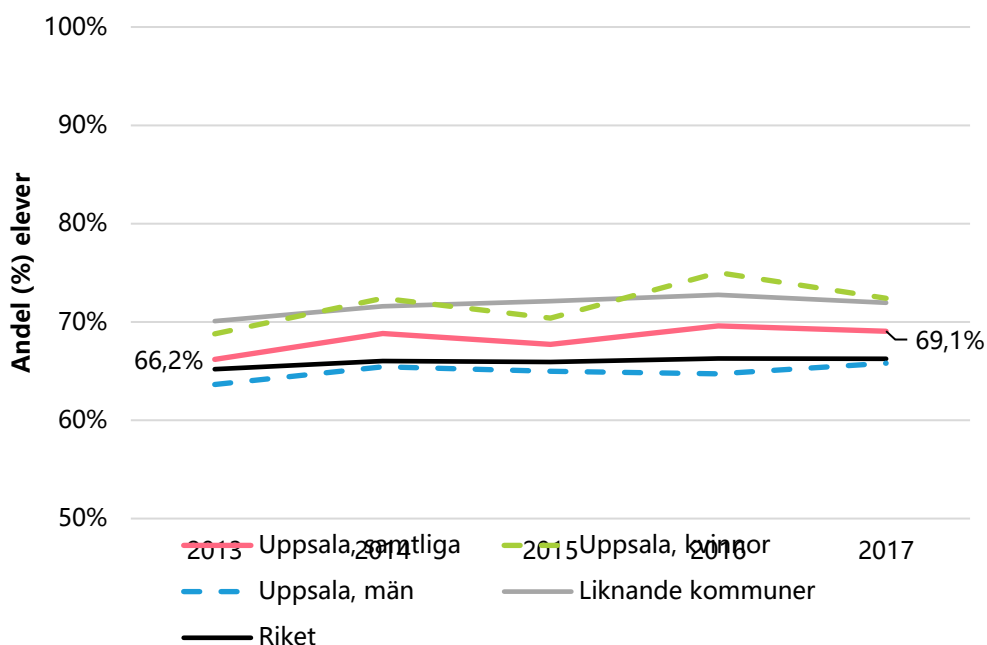
Jämförelser av resultaten görs över tid för Uppsala, med riket och med likhetsutsökta kommuner. I Uppsalas grupp av likhetsutsökta kommuner för gymnasieskolan ingår Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Umeå, Västerås och Örebro.

3.2 Genomströmning i gymnasieskolan

För att mäta kvalitet i gymnasieskolan är den viktigaste resultatindikatorn den som visar hur stor andel av eleverna som har tagit examen efter tre år i gymnasieskolan, vilket också brukar benämnas genomströmning. Detta mått baseras på samtliga elever

som påbörjade gymnasiet ett visst läsår, och visar hur stor andel av dem som har tagit examen efter tre år i gymnasieskolan. I diagram 3.1a redovisas genomströmningen för de elever som påbörjade gymnasiet åren 2013 till 2017.⁵

Diagram 3.1a Genomströmning: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för startläsåren 2013–2017 för Uppsala, liknande kommuner och riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

69,1 procent av samtliga elever som påbörjade gymnasiet i Uppsala hösten 2017 tog examen vid slutet av läsåret 2019/20, vilket är en lägre andel i jämförelse med eleverna som påbörjade gymnasiet i Uppsala hösten 2016. Genomströmningen har alltså minskat något sedan föregående år för eleverna i Uppsala. I diagram 3.1a framgår att den minskade genomströmningen i Uppsala framför allt beror på att genomströmningen minskade för kvinnor jämfört med föregående år.

På nationell nivå avslutade 66,3 procent av eleverna som påbörjade sin utbildning hösten 2017 gymnasiet med en gymnasieexamen tre år senare. Genomströmningen är alltså högre i Uppsala i jämförelse med riket. I diagram 3.1a framgår att genomströmningen för kvinnor i Uppsala är betydligt högre än för elever i riket.

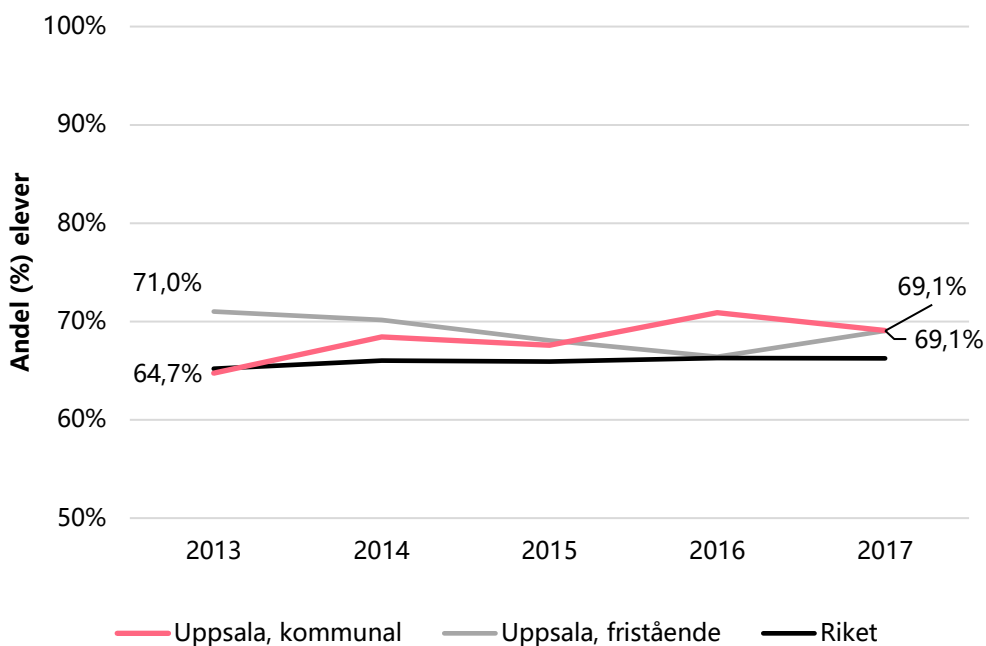
I diagram 3.1a framgår också att genomströmningen är högre i Uppsalas likhetsutsökta kommuner jämfört med Uppsala. 72,0 procent av eleverna som påbörjade sin utbildning 2017 i de liknande kommunerna avslutade gymnasiet med examen tre år senare. I Lunds kommun, som är den kommun som har högst genomströmning av de sju likhetsutsökta kommunerna, så avslutade 79,5 procent av eleverna som påbörjade sin utbildning 2017 gymnasiet med en examen tre år senare. Västerås och Helsingborg har däremot lägre genomströmning än Uppsala, där 66,3 respektive 65,7 procent av eleverna som påbörjade gymnasiet 2017 tog examen tre år senare.

I diagram 3.1b redovisas den totala genomströmningen uppdelat på kommunal och fristående huvudman i Uppsala för samtliga gymnasieprogram. I diagrammet

⁵ Resultaten innefattar också elever som genomgått International Baccalaureate (IB).

redovisas även rikets resultat för både kommunala och fristående huvudmän. Genomströmningen är högre i Uppsalas kommunala enheter jämfört med Uppsalas fristående enheter. I diagram 3.1b framgår även att genomströmningen bland kommunala enheter har ökat under den redovisade tidsperioden, även om en minskning har skett mellan startåren 2016 och 2017. Samtidigt har genomströmningen minskat bland fristående enheter fram till startåret 2016 men därefter ökat för eleverna som påbörjade gymnasiet 2017.

Diagram 3.1b Genomströmning: Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för startläsåren 2013–2017 för kommunal respektive fristående huvudman i Uppsala samt riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

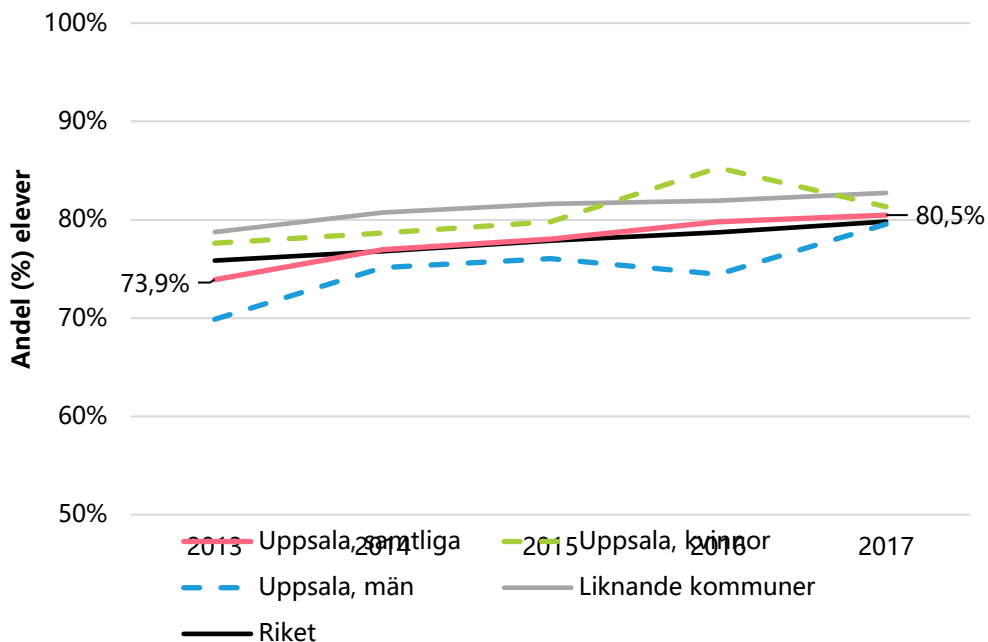
3.2.1 Trendbrott för kvinnor inom yrkesprogram

I diagram 3.2 redovisas genomströmningen för elever som påbörjade högskoleförberedande program under tidsperioden 2013 till och med 2017. Av eleverna som påbörjade ett högskoleförberedande program i Uppsala 2017 så avslutade 80,5 procent gymnasiet med examen tre år senare, vilket är en ökning jämfört med föregående år. I diagram 3.2 framgår att det har skett en ökning i genomströmningen för män men en minskning för kvinnor jämfört med 2016. Gällande högskoleförberedande program ligger Uppsala på en något högre nivå än riket, men på en lägre nivå i jämförelse med liknande kommuner.

I diagram 3.3a redovisas genomströmningen för elever som påbörjade yrkesprogram under tidsperioden 2013 till och med 2017. Enligt diagram 3.3a tycks ett trendbrott ha skett i Uppsala, då det skett en ökning av genomströmningen mellan startåren 2016 och 2017. I diagram 3.3a framgår även att genomströmningen är som högst 2017 jämfört med övriga år i tidsperioden. 69,4 procent av eleverna som började yrkesprogram 2017 tog examen tre år senare, vilket kan jämföras med 65,7 procent av eleverna som började yrkesprogram 2016. I diagram 3.3a framgår att genomströmningen har ökat för kvinnor men inte för män i yrkesprogram. För män har

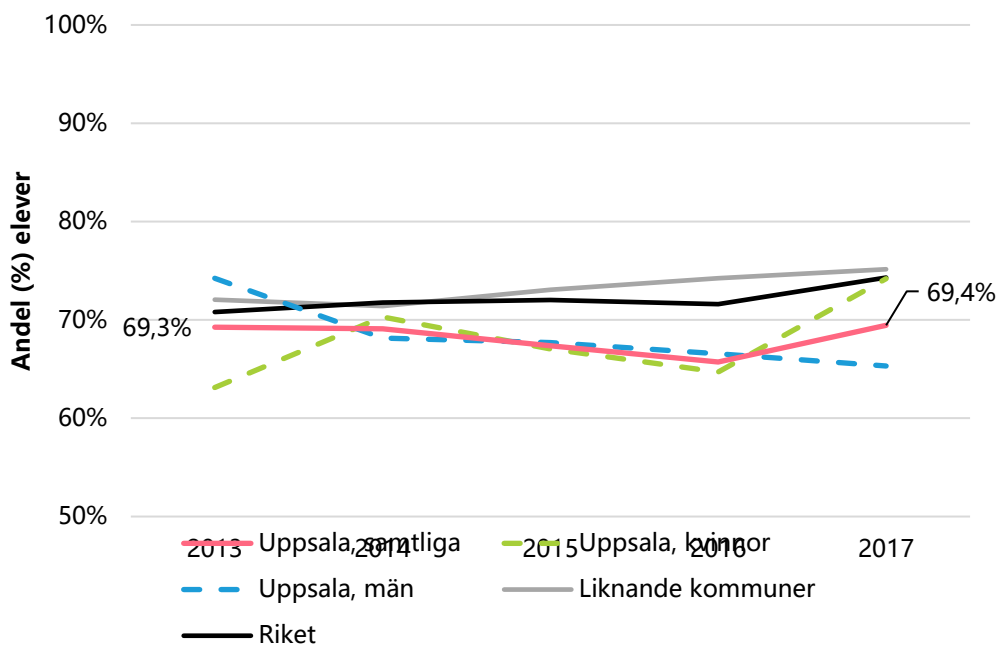
den negativa trenden fortsatt. I jämförelse med liknande kommuner och i jämförelse med riket så är genomströmningen i yrkesprogram lägre i Uppsala.

Diagram 3.2 Genomströmning: Andel (%) elever som påbörjat ett högskoleförberedande program med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för startläsår 2013–2017 för Uppsala, liknande kommuner och riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

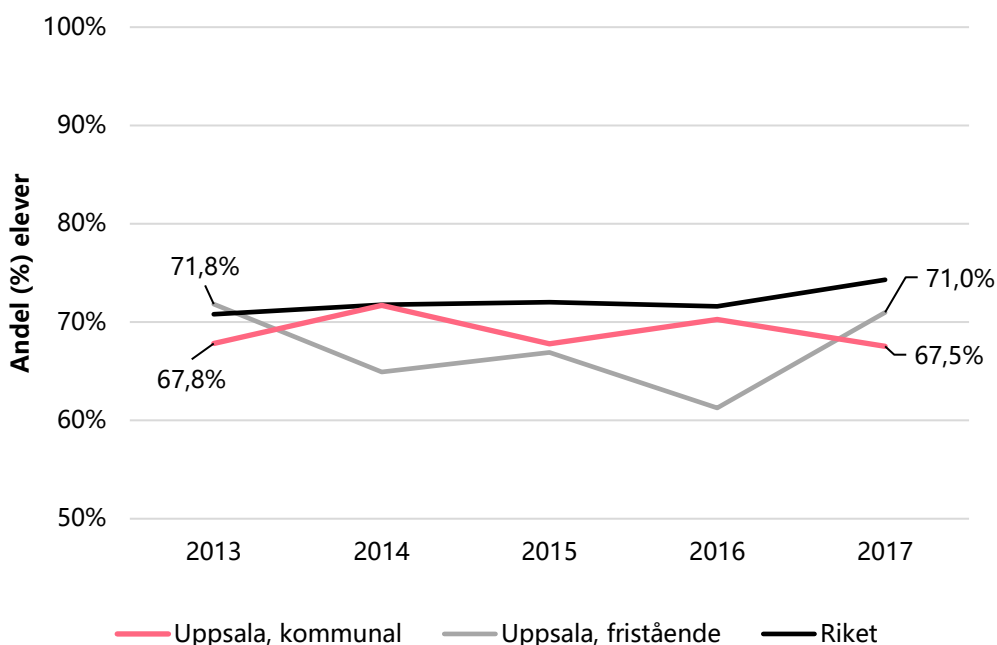
Diagram 3.3a Genomströmning: Andel (%) elever som påbörjat ett yrkesprogram med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för startläsår 2013–2017 för Uppsala, liknande kommuner och riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Förutom att den positiva utvecklingen gällande genomströmningen inom yrkesprogrammen kan kopplas främst till kvinnor är också skillnaden stor mellan fristående och kommunala gymnasieskolor. För de fristående skolorna i Uppsala landade skillnaden mellan 2019 och 2020 på nästan 10 procentenheters bättre resultat vad gäller genomströmningen. Den kommunala verksamheten sänkte däremot sitt resultat något vad gällde genomströmning. Resultaten vad gäller yrkesprogrammen växlar generellt mer än för de högskoleförberedande programmen då det är väsentligt färre elever i yrkesprogrammen. Den stora ökningen av andel elever med gymnasieexamen inom tre år från fristående gymnasieskolor återfinns även nationellt, om än inte lika kraftig. (I diagrammet 3.3b nedan utgörs linjen för riket av både kommunala och fristående huvudmän.) Det är intressant att fortsätta följa utvecklingen för att se om läsåret 2019/20 utgör ett trendbrott.

Diagram 3.3b Genomströmning: Andel (%) elever som påbörjat ett yrkesprogram med gymnasieexamen inom tre år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för startläsåret 2013–2017 för Uppsala, fristående respektive kommunal huvudman och riket. (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

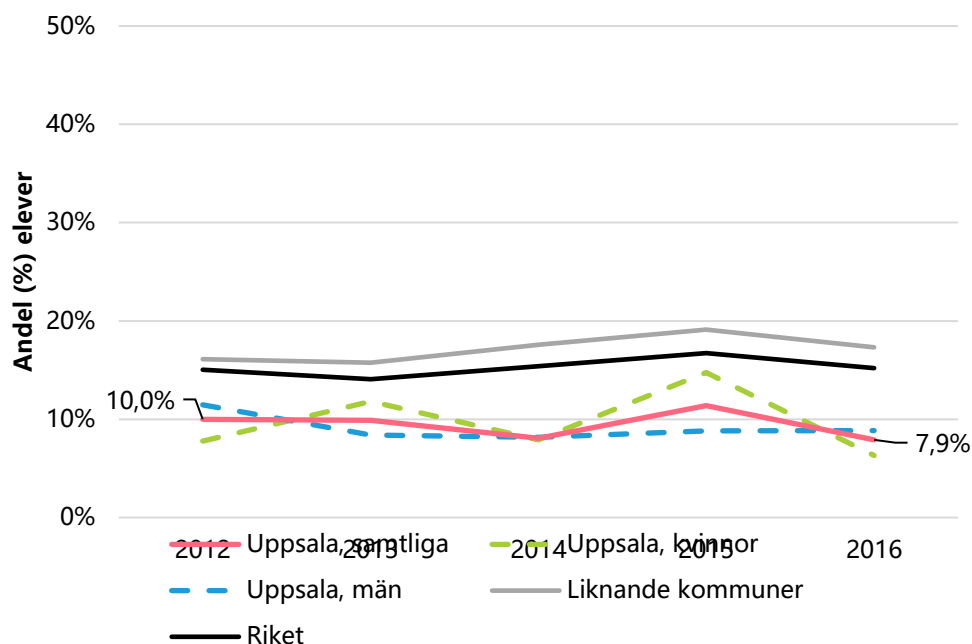


Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

I diagram 3.4 redovisas andelen elever som påbörjade ett introduktionsprogram under perioden 2012–2016 och som har tagit examen inom fyra år.⁶ I diagrammet framgår att genomströmningen för elever i introduktionsprogram är lägre i Uppsala än i liknande kommuner. Genomströmningen i Uppsala är också lägre än i riket.

⁶ Observera att i övriga diagram om genomströmning så gäller genomströmningen elever som tagit examen inom tre år. För elever i introduktionsprogram så saknas uppgifter om andel som tagit examen inom tre år för flera år, varför genomströmning inom fyra år redovisas istället.

Diagram 3.4 Genomströmning: Andel (%) elever på introduktionsprogram med gymnasieexamen inom fyra år, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie för startläsåret 2012–2016 för Uppsala, liknande kommuner och riket.



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

3.3 Den genomsnittliga betygspoängen ökar i Uppsala

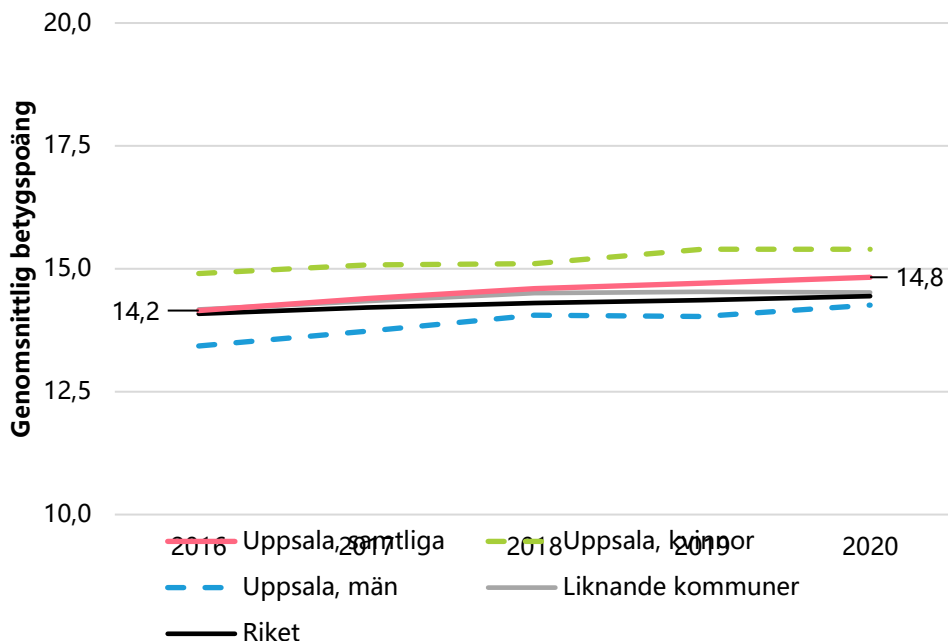
Eleverna i gymnasiet får betyg efter varje avslutad kurs, vilka ingår i avgångsbetyget efter fullgången gymnasieutbildning. Det innebär att eleverna måste få minst betyg E på i princip samtliga sina kurser under sin utbildning för att nå gymnasieexamen. Det ställer höga krav på att eleverna presterar från första dagen i sin utbildning. Den genomsnittliga betygspoängen används som ett kvalitetsmått eftersom den visar huruvida eleverna utmanats i sitt lärande och nått ett högre betyg än de grundläggande kraven för en godkänd kurs. I konkurrensen om platserna på universitet och högskola kan den genomsnittliga betygspoängen vara av direkt avgörande betydelse.

Den genomsnittliga betygspoängen beräknas genom att samtliga kursers poäng multipliceras med vikt för betyg och divideras med det totala antalet kurspoäng för eleven. En genomsnittlig betygspoäng på 10 motsvarar på så sätt betyg E i alla ämnen och en genomsnittlig betygspoäng på 20 motsvarar betyg A i alla ämnen.⁷

I diagram 3.5a redovisas den genomsnittliga betygspoängen. Den genomsnittliga betygspoängen har ökat från 14,7 till 14,8 mellan 2019 och 2020 för samtliga avgångselever i Uppsala kommun. Det är bland män som den genomsnittliga betygspoängen ökar, samtidigt som den är i stort sett oförändrad för kvinnor. I jämförelse med samtliga liknande kommuner så är den genomsnittliga betygspoängen högre i Uppsala. Den genomsnittliga betygspoängen är också högre i Uppsala än i riket.

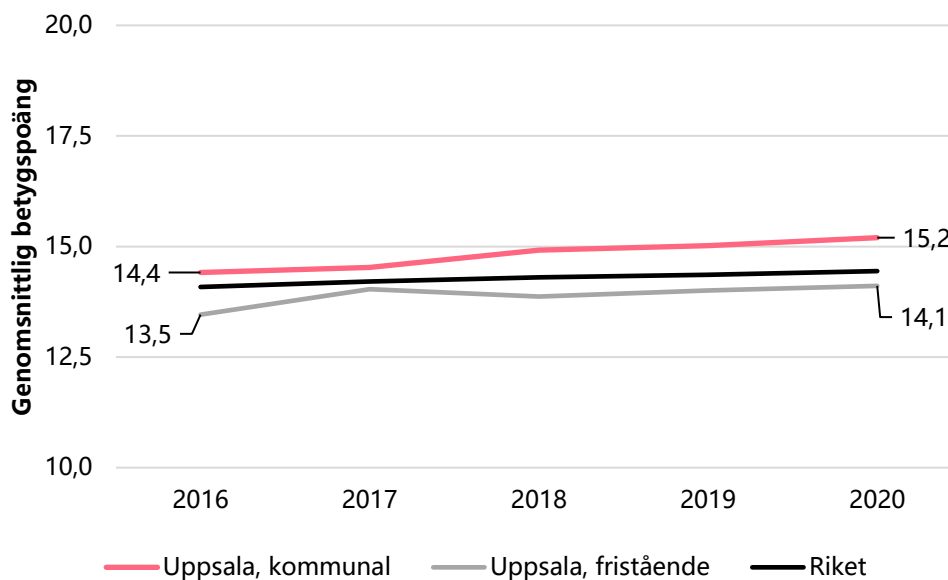
⁷ Elever som gått International Baccalaureate räknas inte med i den sammanställda statistiken, då det är en internationell utbildning med andra mått för betygspoäng.

Diagram 3.5a Genomsnittlig betygspoäng: Samtliga avgångselever, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie 2016–2020 för Uppsala, liknande kommuner och riket (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 10,0)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Diagram 3.5b Genomsnittlig betygspoäng: Samtliga avgångselever, fristående och kommunal gymnasieskola. Tidsserie 2016–2020 för kommunal respektive fristående huvudman i Uppsala samt riket (Observera att y-axeln är bruten och börjar på 10,0)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

I diagram 3.5b redovisas den genomsnittliga betygspoängen uppdelat på kommunal och fristående huvudman inom Uppsala. I diagrammet redovisas även rikets resultat för både kommunala och fristående huvudmän. I diagram 3.5b framgår att kommunala enheter i Uppsala kommun har en högre genomsnittlig betygspoäng jämfört med

fristående enheter inom kommunen. Den genomsnittliga betygspoängen har ökat för både kommunala och fristående enheter under tidsperioden, men ökningen har varit något högre för kommunala enheter under tidsperioden. Fristående gymnasieskolor i Uppsala har högre andel elever i yrkesprogram än de kommunala skolorna och generellt är betygspoängen lägre inom yrkesprogram. Det kan förklara en del av skillnaderna ovan mellan kommunala och fristående skolor.

3.4 Sammanfattning gymnasieskola

Sett till totalen har genomströmningen minskat något i Uppsala jämfört med föregående år. Däremot fortsätter den ökning av genomströmning inom högskoleförberedande program som pågått under några år. Ökningen har skett för män men däremot har genomströmningen minskat för kvinnor inom högskoleförberedande program. När det gäller yrkesprogram verkar ett trendbrott ha skett för kvinnor men inte män. För första gången på fem år syns en ökad genomströmning för kvinnor inom yrkesprogram. För män inom yrkesprogram har genomströmningen fortsatt att minska.

Den genomsnittliga betygspoängen har ökat i Uppsala jämfört med föregående år totalt sett, men ökningen har endast skett för kvinnor och inte män. De senaste åren har den genomsnittliga betygspoängen ökat i Uppsala, vilket blir särskilt tydligt om man jämför med riket. Sett över tid har också spridningen av genomsnittlig betygspoäng minskat mellan skolorna i Uppsala.

4 Grundskola

I Uppsala finns totalt 83 grundskolor. Skolorna har olika årskurssammansättningar, är spridda mellan stad och landsbygd och mellan olika huvudmän (60 kommunala och 23 fristående).

Uppföljningen av grundskolan i denna rapport utgår från kunskapsresultat i årskurs 9 samt andel godkända elever i ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk i årskurs 6. Resultaten följs upp genom tidsserier fem år bakåt i tiden och i de flesta fall också med jämförelser mellan riksgenomsnittet och likhetsutsökta kommuner i Kolada⁸ alternativt genom jämförelser mellan kommunala och fristående skolor.

Grundskolan är en obligatorisk skolform och uppdraget handlar om att ge samtliga elever förutsättningar att nå målen och utvecklas så långt det är möjligt. Grundskolan ska således ge alla elever möjlighet till fortsatt studiegång, vilket innebär att alla elever ska uppnå minst behörighet till ett yrkesprogram på gymnasiet.

Det finns troligen många förklaringar till varför elever inte når behörighet till gymnasieskolan och den här rapporten belyser några aspekter som kan bidra till att så många elever som möjligt når kunskapsmålen i grundskolan i framtiden.

4.1 Mål och indikatorer

För att nå fram till målet att alla elever ska utmanas i sitt lärande och få goda ämneskunskaper är det av stor betydelse att följa resultatutvecklingen i grundskolan och därför mäts ett antal resultatindikatorer som regelbundet följs upp.

De resultatindikatorer som i denna rapport används för att mäta hur väl grundskolan möter målen är

- Andel elever i åk 9 som är behöriga till minst yrkesprogram på gymnasieskolan
- Andel elever i åk 9 som når kunskapskraven i alla ämnen
- Meritvärde baserat på 17 ämnen för åk 9
- Andel elever i åk 6 med minst E i matematik
- Meritvärden för betyg i matematik, svenska och svenska som andraspråk för elever i åk 6

Jämförelser av resultaten görs dels över tid för Uppsala, dels jämförs resultaten med ett riksgenomsnitt samt ett genomsnitt för liknande kommuner. I vissa mått görs också en jämförelse av skolor i kommunal och fristående regi. Tidigare har även de nationella proven i åk 3 använts som mått, men dessa genomfördes inte under 2020 på grund av covid-19 pandemin.

4.2 Samtliga elever ska nå behörighet till gymnasieskolan

Gymnasiebehörighet är grundskolans viktigaste och tydligaste uppdrag då det ger eleven möjlighet till fortsatta studier. För att klara gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram behöver eleverna ha minst betyget E i 8 ämnen (av totalt 17) varav tre

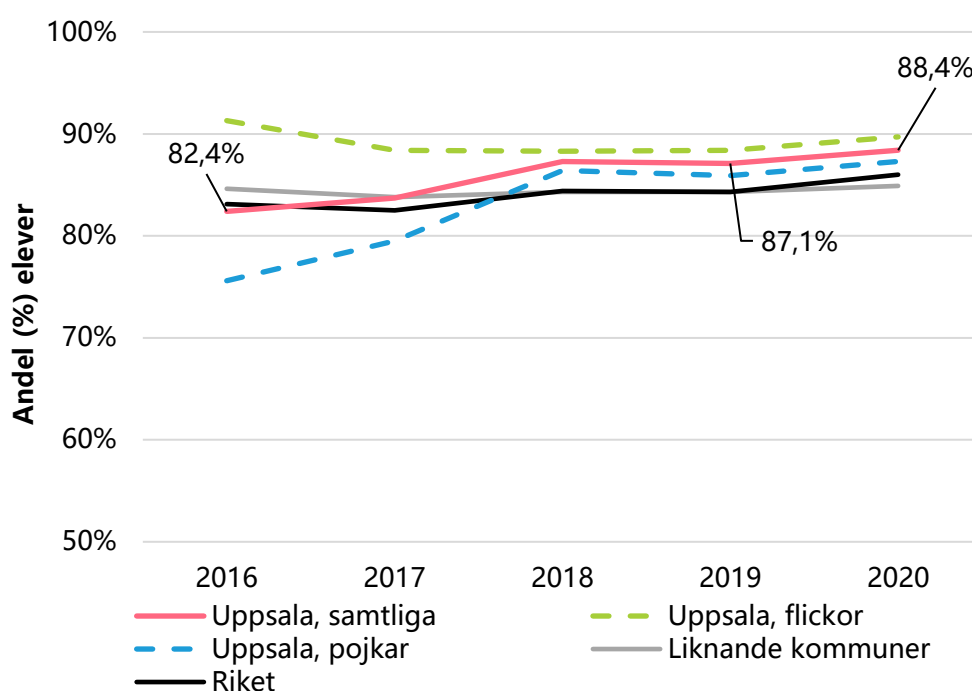
⁸ Likhetsutsökta kommuner för grundskolan enligt Kolada 2020 är Helsingborg, Jönköping, Linköping, Lund, Malmö, Västerås och Örebro

måste vara matematik, svenska och engelska. För de ungdomar som inte klarar grundskolan är risken stor att de hamnar i en svårbruten arbetslöshet.

Diagram 4.1 nedan visar utvecklingen av andel behöriga till yrkesprogram mellan 2016 och 2020.

I jämförelse med förra läsåret har resultaten i Uppsala kommun förbättrats med en dryg procentenhet. Skillnaden mellan pojkar och flickor är relativt konstant över de senaste tre åren med ca två procentenheter vilket är en klar förbättring jämfört med tidigare år då skillnaden var betydligt större. Resultatet för både pojkar och flickor är bättre än för riket och liknande kommuner.

Diagram 4.1 Andel (%) elever åk 9, behöriga till yrkesprogram: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2016–2020 för Uppsala, liknande kommuner och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%)



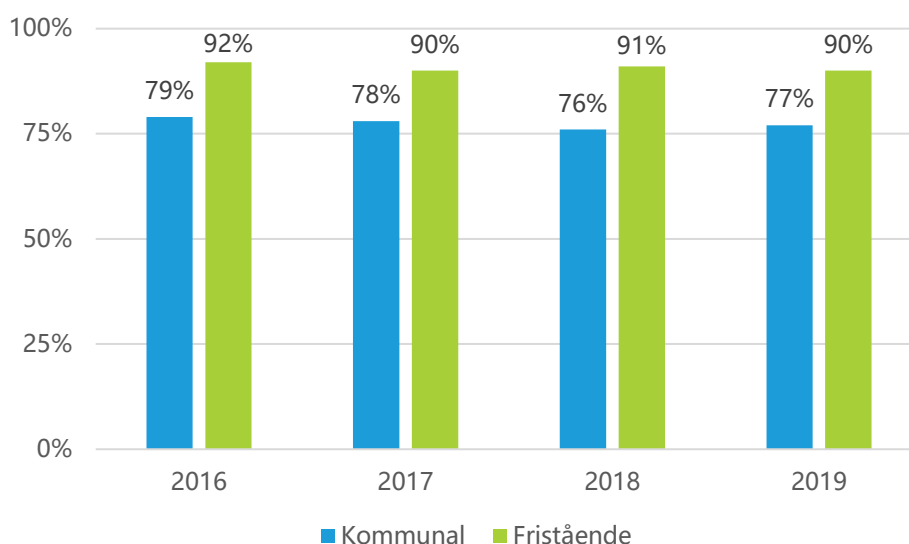
Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

4.3 Mäta resultat utifrån förutsättningar

Som nämnts inledningsvis i texten har Uppsala generellt goda förutsättningar vad gäller bland annat föräldrars utbildningsbakgrund, en faktor som ofta är av stor betydelse för hur elever lyckas i skolan. Även om exempelvis den generella utbildningsnivån i Uppsala är hög ser det inte ut så i alla skolor. För att få en bild av hur olika skolor lyckas med sitt uppdrag kan man utgå från förväntade värden i relation till faktiska resultat. I den här rapporten används Skolverkets statistiska modell SALSA för att synliggöra detta. I SALSA-modellen utgår Skolverket från ett antal bakgrundsfaktorer som har tydlig påverkan på elevernas förutsättningar att lyckas i skolan.⁹ Utifrån dessa räknas två värden ut, andel elever som förväntas nå kunskapsmålen i samtliga ämnen samt förväntat meritmedelvärde för 17 ämnen. Det förväntade resultatet jämförs med det faktiska och differensen dem emellan är residualen, det vill säga skillnaden mellan förväntat värde enligt SALSA-modellen och det observerade värdet (det faktiska resultatet). En skola som har en positiv residual har ett bättre resultat än vad modellen förutsagt. Är residualen negativ har skolan således landat på ett sämre resultat än förväntat.

I diagrammet nedan illustreras de förväntade värden vad gäller andel elever som skulle klara kunskapskraven i samtliga ämnen i årskurs 9, uppdelat mellan kommunala och fristående skolor, åren 2016–2019. (Som tidigare beskrivits finns det inte statistik att tillgå för 2020 på grund av SCB:s skärpta sekretesspolicy.) Där blir det tydligt att kommunala respektive fristående skolor har elevgrupper med ganska olika förutsättningar och att de förväntade resultaten ser olika ut:

Diagram 4.2 Modellberäknat värde, andel (%) elever åk 9 som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen: Modellberäknat värde, Skolverkets SALSA-värden, andel elever åk 9 som nått kunskapskraven i samtliga ämnen. Jämför medelvärde kommunala resp. fristående grundskolor, Uppsala. Tidsserie 2016–2019.

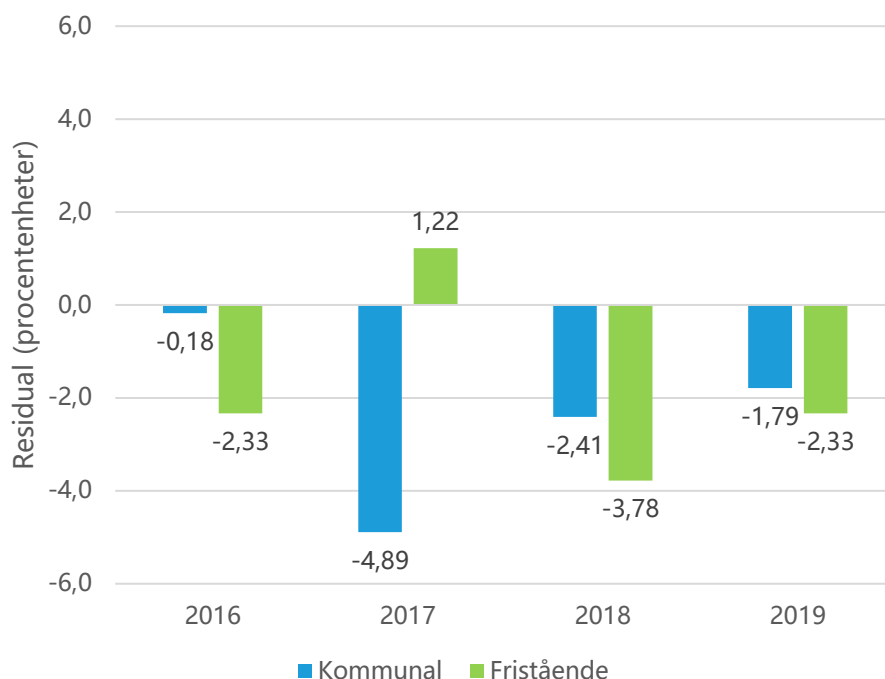


Källa: Skolverkets databas SALSA

⁹ De bakgrundsfaktorer som används är föräldrarnas genomsnittliga utbildningsnivå, andel nyinvandrade elever samt andelen pojkar. De bakgrundsfaktorer som ingår i den statistiska modellen året 2019 för andelen som uppnått kunskapskraven förklarar 58 procent av variationen i skolors resultat. 42 procent av variationen beror på andra faktorer.

Om man som ovan beskrivits jämför de modellberäknade värdena med de faktiska resultaten blir bilden följande:

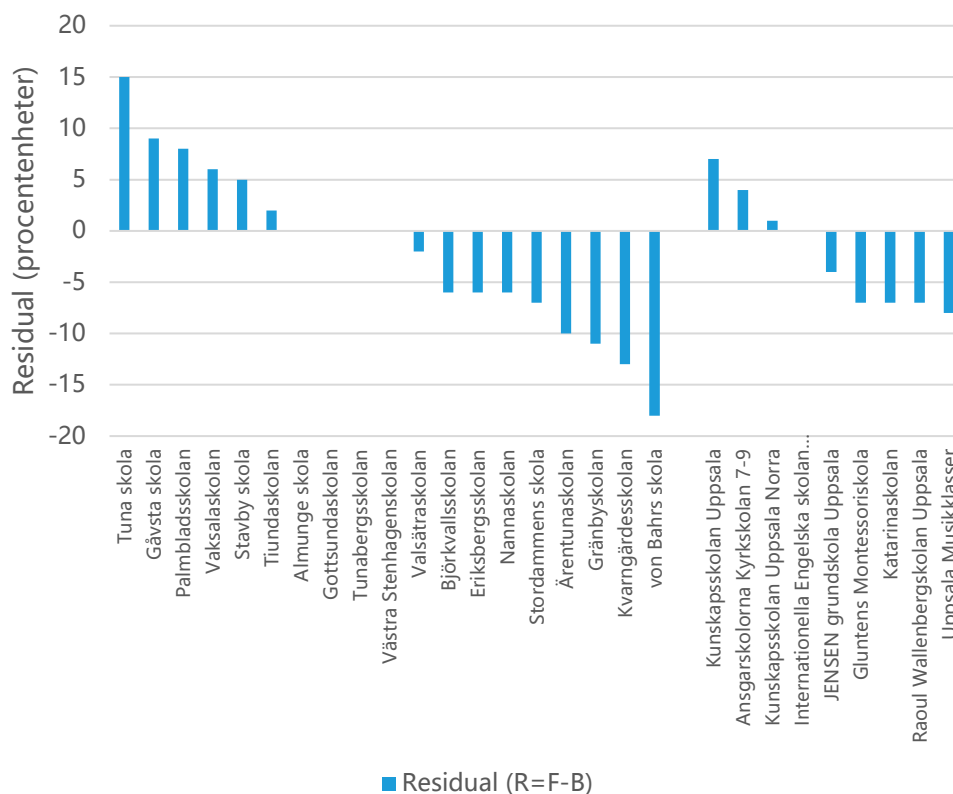
Diagram 4.3 Residual (R=F-B) Kommunala resp. fristående skolor, Uppsala. Jämförelse andel (%) elever åk 9 som nått kunskapskraven i alla ämnen, medelvärde kommunala resp. fristående skolor, Uppsala (F=Faktiskt värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen, B = beräknat värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen) Tidsserie 2016–2019.



Källa: Skolverkets databas SALSA

Resultaten tyder på att såväl kommunala som fristående skolor i Uppsala underpresterat (med undantag av 2017) om man utgår från den modell Skolverket använder sig av. Det är av stor vikt att tolka resultat som dessa med försiktighet. Inom grupperna kommunala och fristående skolor finns variationer och med utgångspunkt i frågor om likvärdighet är det intressant att se hur sådana variationer ser ut. En enkel illustration av hur skolorna lyckats i relation till förväntat värde kan göras för ett år i taget. I diagrammet nedan visas detta för senast möjliga år, 2019.

Diagram 4.4 Residual (R=F-B) Kommunala skolor, Uppsala. 2019. Jämförelse andel (%) elever åk 9 som nått kunskapskraven i alla ämnen, Uppsala, kommunala och fristående skolor. (F=Faktiskt värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen, B = beräknat värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen)



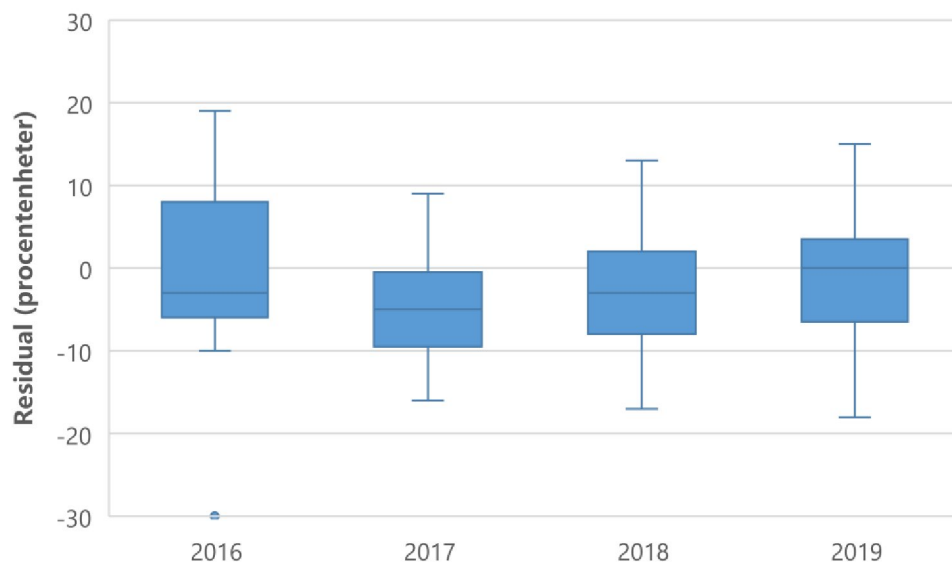
Källa: Skolverkets databas SALSA

Skolorna är sorterade i bokstavsordning och uppdelade i kommunala respektive fristående skolor. För 2019 är det tydligt att spridningen mellan förväntat och faktiskt värde var större för kommunala än fristående skolor.

Vill man se en mer komplex bild, där fler år illustreras är det bättre att göra ett samlat diagram. I diagrammen 4.5a respektive 4.5b nedan synliggörs variationerna vad gäller residualen inom grupperna kommunala respektive fristående skolor i form av lådagram. Spridningen inom varje grupp och år illustreras med en figur av en "låda" med armar. "Lådan" rymmer de mittersta 50 procenten av värdena, medan armarna utanför lådan täcker max- och minimivärden. Strecket mitt i lådan utgör medianen, det mittersta värdet. Ju mer utsträckt lådan är, desto större är spridningen av värdena i mitten och den totala spridningen illustreras av hela figuren.

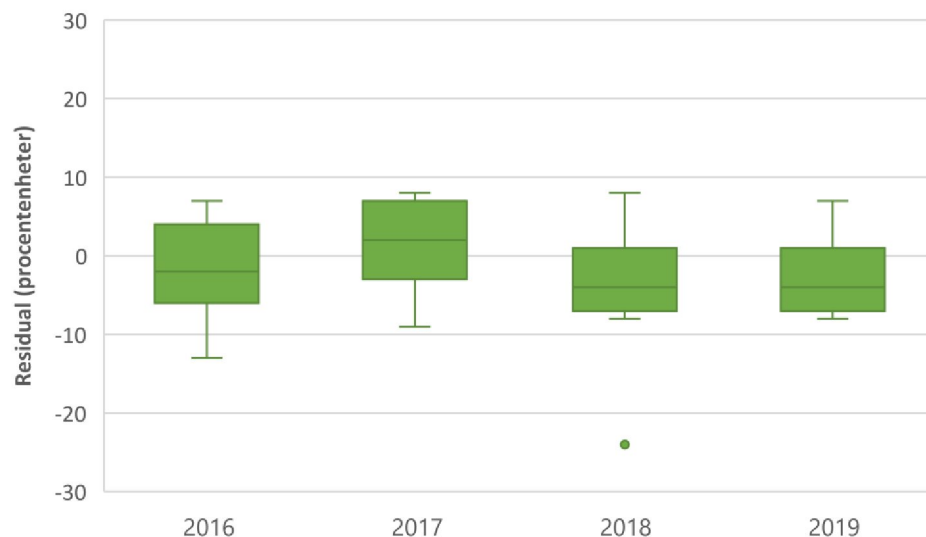
Genom att använda ett lådagram blir det möjligt att se huruvida spridningen av resultat ökar eller minskar över tid. I det här fallet handlar det alltså om spridning av residualen, i vilken utsträckning som skolornas resultat motsvarat förväntat värde.

Diagram 4.5a Residual (R=F-B) Kommunala skolor, Uppsala. Jämförelse andel (%) elever åk 9 som nått kunskapskraven i alla ämnen, spridning kommunala skolor, Uppsala (F=Faktiskt värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen, B = beräknat värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen) Tidsserie 2016–2019.



Källa: Skolverkets databas SALSA

Diagram 4.5b Residual (R=F-B) Fristående skolor, Uppsala. Jämförelse andel (%) elever åk 9 som nått kunskapskraven i alla ämnen, spridning kommunala skolor, Uppsala (F=Faktiskt värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen, B = beräknat värde nått kunskapskraven i samtliga ämnen) Tidsserie 2016–2019.



Källa: Skolverkets databas SALSA

Flera intressanta resultat kan lyftas utifrån de båda diagrammen 4.5a och 4.5b.

Spridningen inom gruppen kommunala skolor är större än inom gruppen fristående skolor även över tid. Utifrån de modellberäknade resultaten där fristående skolor förväntas klara målen i större utsträckning är det inte oväntade resultat. Elevgruppen i den kommunala verksamheten är mer blandad vad gäller bakgrundsfaktorer.

Diagrammen visar att avstånden mellan topp och botten är större i den kommunala verksamheten och att avstånden dem emellan ökar.

Samtidigt syns en positiv utveckling för de kommunala skolorna när det gäller mittenskiktet, ”lådan”. De mittersta 50 procenten av skolorna har gjort en förflyttning uppåt under åren 2017–2019 så att resultaten i högre grad sammanfaller med det förväntade värdet.

Fristående skolor har som redan nämnts mer samlade värden, men för både 2018 och 2019 ligger mittenskiktet under det förväntade värdet. Det finns således arbete kvar att göra för att öka likvärdigheten.

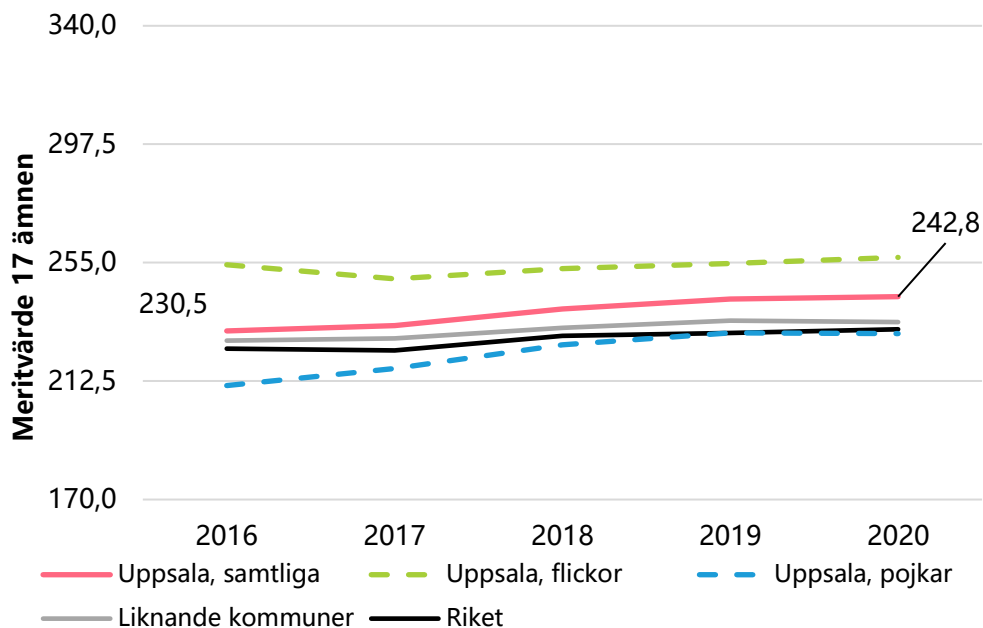
4.4 Öka bredden, bredda toppen

Grunden är som beskrivs ovan att alla elever ges förutsättningar att nå de grundläggande kunskapsmålen i varje ämne. Samtidigt har alla elever också rätt att utmanas i sitt individuella lärande för att nå högre betyg och därigenom nå sin fulla potential. Meritvärde är ett mått som signalerar att eleverna inte bara klarat de grundläggande kunskapskraven utan också utmanats i sitt lärande och nått högre betyg. Meritvärdet räknas ut genom att elevernas samtliga betygspoäng läggs samman och sedan divideras med antalet elever. Sedan 2015 används i den officiella statistiken i första hand ett meritvärde baserat på 17 ämnen.

Flickornas meritvärde ligger långt över både riksgenomsnitt och liknande kommuner och är nu till och med något högre än den tidigare toppnoteringen från år 2016. Pojkarnas meritvärde ligger lägre, men har de senaste åren återhämtat sig från ännu lägre nivåer och är nu bättre än föregående års resultat. Pojkarnas meritvärde ligger i nivå med riket totalt, men något lägre än liknande kommuner.

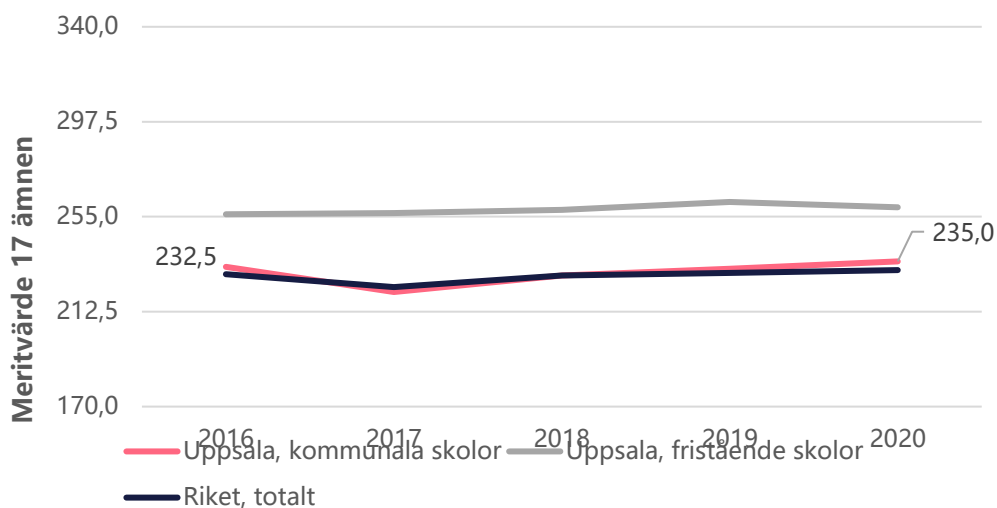
Uppdelat på kommunala och fristående skolor ligger meritvärdet för de fristående skolorna högre och de kommunala mer eller mindre följer genomsnittet för riket som helhet. För 2020 är dock meritvärdet något högre än genomsnittet för riket från att ha varit något under för några år sedan och avståndet mellan fristående och kommunala skolor har också minskat under 2020 så en positiv utveckling för de kommunala skolorna. Det är också värt att ha resonemanget från avsnitt 4.3 om olika förutsättningar för att lyckas i åtanke när man jämför resultatet mellan kommunala och fristående enheter.

Diagram 4.6 Meritvärde 17 ämnen, åk 9: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2016–2020 för Uppsala, liknande kommuner och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 170 vilket motsvarar i genomsnitt E i betyg. Övriga värden på y-axeln motsvarar i genomsnitt D, C, B och A i betyg)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Diagram 4.7 Meritvärde 17 ämnen, åk 9: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola i jämförelse. Tidsserie 2016–2020 för Uppsala och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 170 vilket motsvarar i genomsnitt E i betyg. Övriga värden på y-axeln motsvarar i genomsnitt D, C, B och A i betyg)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

4.5 Följa elever genom hela grundskolan

Grundskolans viktigaste mål är att alla elever ska nå behörighet till gymnasieskolan, men goda resultat i grundskolan är också avgörande för en fullföljd gymnasieutbildning och därmed en gymnasieexamen.

Vi har tidigare¹⁰ visat att elever som har godkänt i engelska, matematik och svenska/svenska som andraspråk i princip i samtliga fall också har gymnasiebehörighet när de lämnar grundskolan.

De elever som lämnar grundskolan utan behörighet till något nationellt gymnasieprogram har i många fall haft problem i dessa ämnen redan i årskurs 6. Det är således möjligt att upptäcka elever med behov av extra stöd tidigt under deras skolgång. Som en del i att få alla elever behöriga till minst yrkesprogram på gymnasiet ingår att följa upp resultat så tidigt som möjligt under elevernas skolgång. Det är alltså av stor betydelse att synliggöra elever som riskerar att inte nå kunskapsmålen i årskurs 9 så tidigt som möjligt.

Sedan hösten 2012 får eleverna betyg på höstterminen i årskurs 6 vilket innebär att det tydligt går att följa upp och se vilka elever som uppnår kunskapsmålen redan då. Det bör ge goda förutsättningar att upptäcka vilka elever som är i behov av extra stöd då de fortfarande har 3,5 år kvar i grundskolan. I en rapport från Skolverket, *Utvärdering av betyg från årskurs 6*, framkommer att tidiga betyg i skolan kan vara ett verktyg för att upptäcka särskilda behov hos eleverna. Däremot verkar inte betygen i sig göra att fler elever klarar kunskapskraven.¹¹

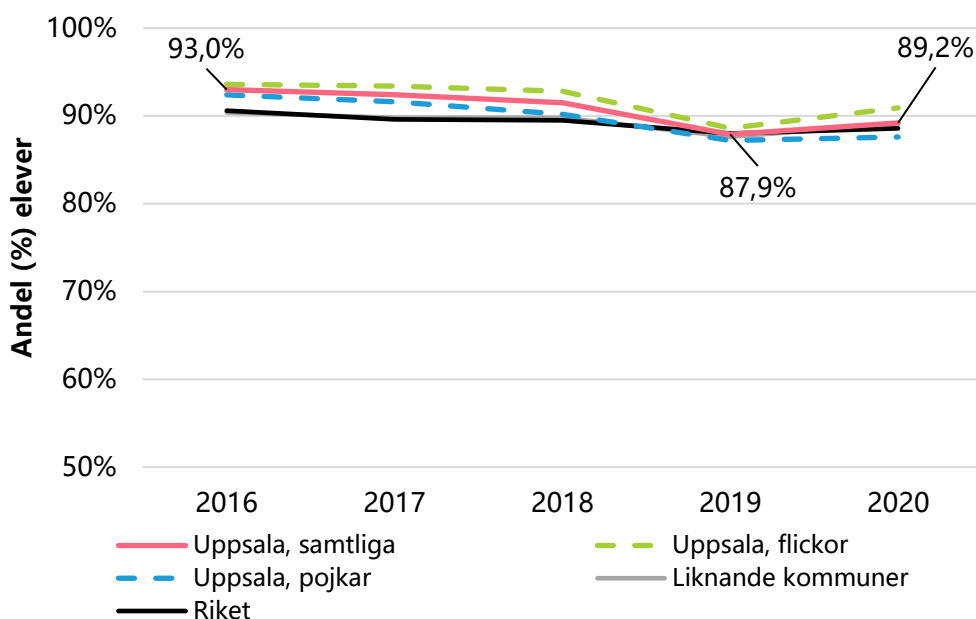
På grund av den ändrade sekretesspolicyn från SCB är det inte möjligt att visa resultat vad gäller andel elever som klarat kunskapskraven i samtliga ämnen i årskurs 6 för alla skolor i kommunen. Ett urval har därför gjorts och fokus har lagts på resultaten i matematik.¹²

Diagram 4.8 Andel (%) elever i åk 6, som klarat minst betyg E i matematik: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2016–2020 för Uppsala, liknande kommuner och riket (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)

¹⁰ Kvalitetsrapport uppföljning av pedagogisk verksamhet, 2016

¹¹ Skolverket (2017) *Utvärdering av betyg från årskurs 6*

¹² I resultatbilagan finns även diagram som visar resultat i svenska, svenska som andraspråk samt engelska för årskurs 6.



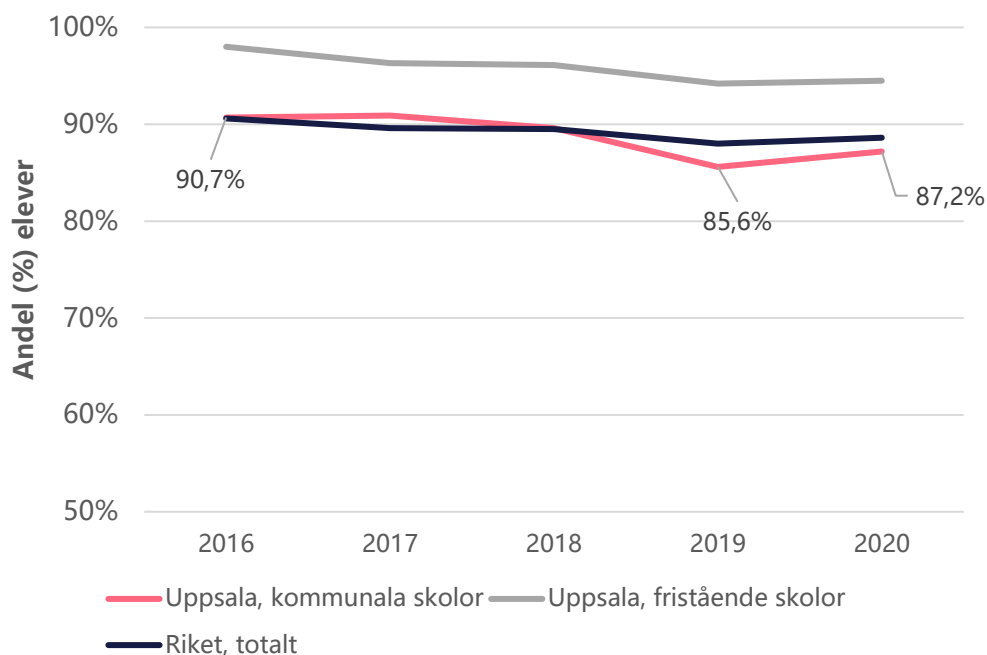
Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

Under normala omständigheter genomförs även nationella prov i matematik och svenska/svenska som andraspråk redan i årskurs 3 som ett första mått på elevens utveckling, men dessa genomfördes inte under 2019/2020 på grund av covid-19 pandemin.

Andelen elever som klarat minst betyg E i årskurs 6 i matematik har de senaste åren haft en tydlig negativ trend. I matematik är nu andelen med minst E i matematik 89,2 procent och det har stigit något jämfört med lägsta noteringen 87,9 procent under föregående år. Uppsala ligger nu, från att ha legat klart över, i nivå med riket och likhetsutsökta kommuner (se diagram 4.8).

Ser man till skillnaden mellan fristående och kommunala skolor återfinns samma nedåtgående trend under de senaste åren med en upphämtning under 2020 för både kommunala, fristående skolor och riket som helhet (se diagram 4.9). Som syns i diagrammet ligger fristående skolor på en högre nivå än de kommunala skolorna (och riket). Med utgångspunkt i de beskrivningar som tagits upp i avsnittet 4.3 är resultatskillnaderna inte helt oväntade. Elevsammansättningen skiljer sig åt mellan kommunala och fristående skolor även i de lägre årskurserna vad gäller bakgrundsfaktorer som har tydlig påverkan på elevernas förutsättningar att lyckas i skolan. Med god kunskap om förutsättningarna ges varje verksamhet en bättre grund att stå på för sitt eget arbete med att utveckla verksamheten och förbättra resultaten.

Diagram 4.9 Andel (%) elever i åk 6, som klarat minst betyg E i matematik: Samtliga elever uppdelat på fristående och kommunal grundskola samt riket som helhet. Tidsserie 2016–2020 (OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50 procent)



Källa: Kommun- och regiondatabasen (Kolada)

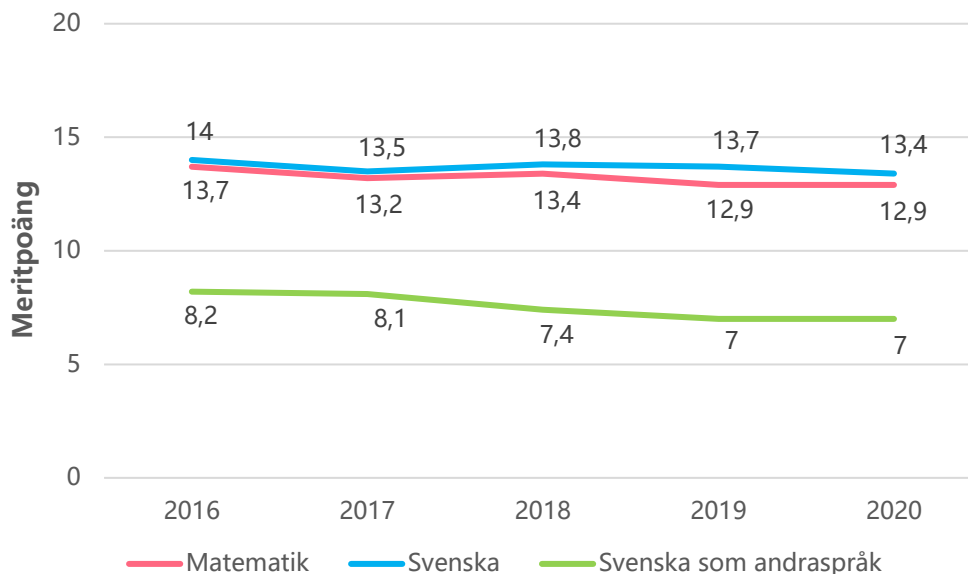
För svenska/svenska som andraspråk finns också en nedåtgående trend. Se vidare i diagram 4.10 där genomsnittliga meritpoäng i matematik och svenska/svenska som andraspråk jämförs för de senaste åren (data för engelska saknas tyvärr på hemkommunnivå).

Det genomsnittliga meritvärdet i svenska har sjunkit något till 2020, men har under både 2018 och 2019 varit högre vilket gör den nedåtgående trenden mindre tydlig, men sett till en längre tidsserie så sjunker även betygen i svenska.

Resultaten i svenska som andraspråk varierar betydligt mer än de övriga ämnena eftersom elevunderlaget är mycket mindre. Trenden är dock negativ och mellan 2017 och 2019 har det genomsnittliga meritvärdet sjunkit med ett steg, men för 2020 har trenden planat ut precis som för matematik.

Som sammanfattning kan sägas att under de senaste åren har det funnits en nedåtgående trend i kärnämnen matematik och svenska/svenska som andraspråk, men den har för 2020 planat ut i både matematik och svenska som andraspråk, och det kommer att bli en utmaning för framtiden att skapa en återigen uppåtgående trend i dessa viktiga ämnen.

Diagram 4.10 Genomsnittlig meritpoäng i matematik och svenska åk 6: Samtliga elever, fristående och kommunal grundskola. Tidsserie 2016–2020. Meritpoängen för matematik och svenska som andraspråk har särskilt märkts ut i diagrammet.



Källa: Kommun- och landstingsdatabasen (Kolada)

4.6 Sammanfattning grundskola

Resultaten för grundskolan 2020 är i det stora hela inte så skilda från föregående år, men i stort sett alla förändringar är små men positiva. Andelen niondeklassare som är behöriga till gymnasiet har ökat något, både vad det gäller pojkar och flickor och sammantaget ligger resultatet över genomsnittet för riket och liknande kommuner. Spridningen mellan könen är också låg ur ett historiskt perspektiv.

En viktig framgångsfaktor i arbetet med att få samtliga elever att klara målen och utmanas i sitt lärande är att både kunna arbeta proaktivt och att kunna följa elevers progression. I kvalitetsrapporten lyfts resultat för årskurs 6 då nationella prov i åk 3 inte genomfördes 2019/2020 på grund av covid-19 pandemin.

I årskurs 6 har resultaten i kärnämnen matematik och svenska/svenska som andraspråk stadigt sjunkit år för år under senaste tiden. Denna trend har brutits i 2020 och betygen ligger i stort i linje med föregående år. Enda undantaget är svenska som sjunkit något, men å andra sidan har nedgången de senaste åren inte varit lika tydlig för just svenska i åk 6. Vi vet också sedan tidigare att det finns ett klart samband mellan resultaten i åk 6 och 9 och därför fortfarande stor anledning att vara vaksam på utvecklingen och att sätta in rätt stöd för att fortsätta den positiva utveckling av betygen i åk 6 som kunnat anas under 2020.

5 Förskola

I maj 2020 fanns 200 förskolor och 30 pedagogisk omsorg (familjedaghem) i Uppsala. Det finns fler fristående än kommunala enheter inom förskola och pedagogisk omsorg, men den kommunala verksamheten är betydligt större i fråga om antal barn i verksamheten. Cirka 65 procent av barnen finns i kommunala förskolor och pedagogisk omsorg.

I maj 2020 gick totalt 12 564 barn i förskola och pedagogisk omsorg i Uppsala. Eftersom förskolan tar emot nya barn under hela året växlar siffrorna varje månad och det är också stor skillnad mellan antalet barn om man jämför vår och höst. I september 2019 fanns 11 301 barn i förskola och pedagogisk omsorg i Uppsala. Förskolans årscykel har således en egen rytm som inte liknar de andra skolformernas. Det kräver stor flexibilitet, inte bara vad gäller lokaler, utan också i arbetet med att möta varje barns behov och utveckla barnen utifrån deras förutsättningar.

5.1 Resultat från förskoleenkäten

En enkät skickas årligen ut till samtliga vårdnadshavare som har sina barn placerade i förskola och pedagogisk omsorg. Vårdnadshavare som har flera barn i förskola och pedagogisk omsorg får en enkät för varje barn. 2020 skickades 12 074 enkäter ut, och 7285 svar kom in, vilket innebär en svarsfrekvens på 60,3 procent. Svarsfrekvensen ökade med drygt två procentenheter mellan 2019 och 2020. Samma enkätfrågor har använts sedan 2012, vilket gör det möjligt att göra jämförelser över tid. Enkäten består av numera av 16 frågor för samtliga vårdnadshavare.¹³ Frågorna har till stor del sin utgångspunkt i läroplanens övergripande mål, se bilaga 8.1.

Resultat från förskoleenkäten redovisas i diagram 5.1a. I detta diagram redovisas medelvärdet av andelen positiva svar av samtliga enkätfrågor för samtliga enheter, kommunala såväl som fristående enheter. Den genomsnittliga andelen positiva svar ligger på ungefär samma nivå under hela tidsperioden. 2020 är medelvärdet 87,0 procent. I diagram 5.1a redovisas även den övre och den undre kvartilen. För den fjärdedel av förskolorna som har sämst resultat är medelvärdet av andelen positiva svar lägre än 83,2 procent (undre kvartilen) år 2020, och den fjärdedel av förskolorna som har bäst resultat har ett högre resultat än 92,7 procent år 2020 (övre kvartilen). Jämfört med 2019 har kvartilavståndet ökat något, vilket tyder på en högre spridning mellan förskolor gällande andelen positiva svar i förskoleenkäten. Resultat från förskoleenkäten uppdelade på fristående och kommunala enheter redovisas i diagram 5.1b. Fristående enheter har i genomsnitt ungefär fem procentenheter högre andel positiva svar jämfört med kommunala enheter inom kommunen.

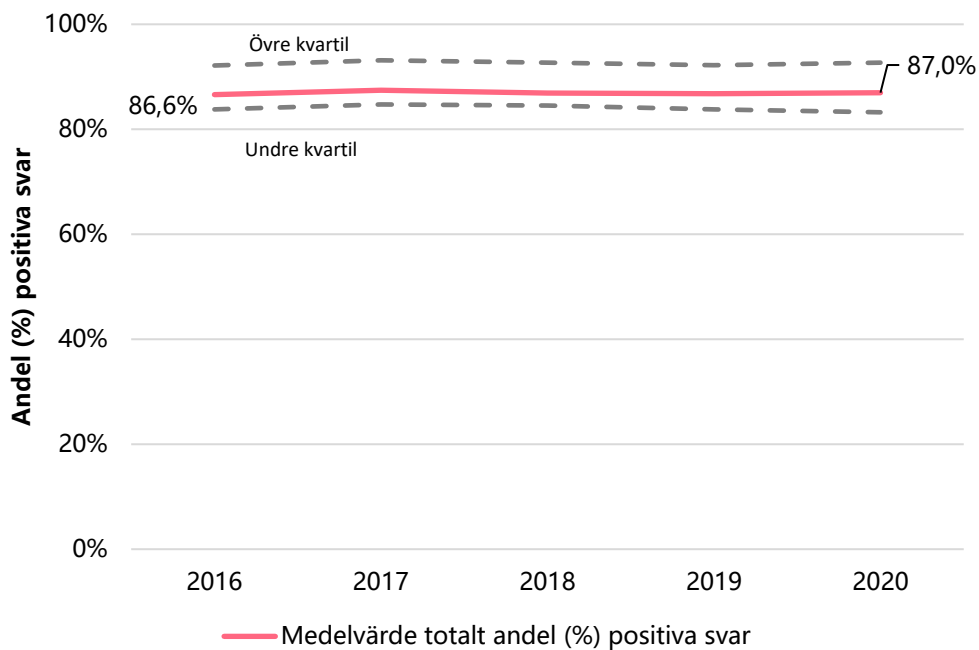
I diagram 5.2 redovisas andelen positiva svar från förskoleenkäten för varje enhet, där varje röd punkt markerar respektive enhets medelvärde av andelen positiva svar av samtliga frågor från enkäten som genomfördes 2020. Förskolorna är sorterade enligt deras genomsnittliga resultat på enkäten, med förskolorna med lägst resultat till vänster i diagrammet. Medelvärdet för samtliga förskolor (87,0 procent) är markerat med en horisontell streckad linje i diagrammet.

40,0 procent (75 st) av förskolorna har ett resultat som ligger under medelvärdet för samtliga förskolor, och 60,0 procent (108 st) av förskolorna har ett resultat som ligger

¹³ Tidigare fanns det 21 frågor i enkäten för vårdnadshavare med barn i kommunal verksamhet.

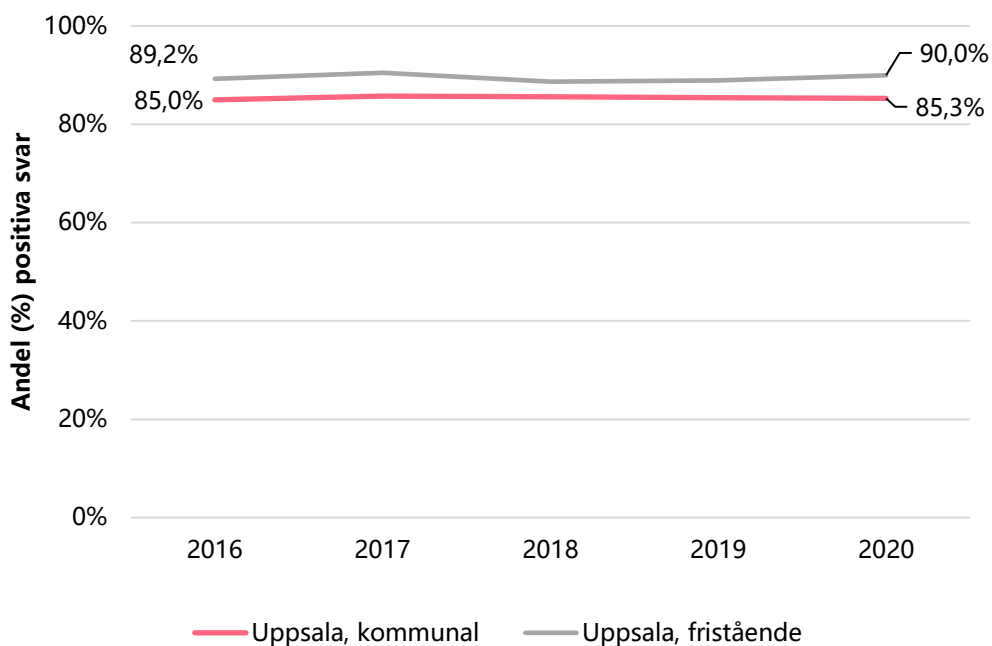
över snittet. Föregående år fick 39,7 procent (71 st) av förskolorna ett resultat som ligger under genomsnittet för det året. Det är alltså en något större andel förskolor som har ett resultat under snittet 2020 än 2019. Förskolan med det lägsta resultatet 2020 fick i genomsnitt 60,0 procent positiva svar, och förskolan med det högsta resultatet fick i genomsnitt 99,2 procent positiva svar.

Diagram 5.1a Resultat förskoleenkät, samtliga frågor, 2016–2020: Andel (%) positiva svar, kommunala och fristående förskolor och pedagogisk omsorg



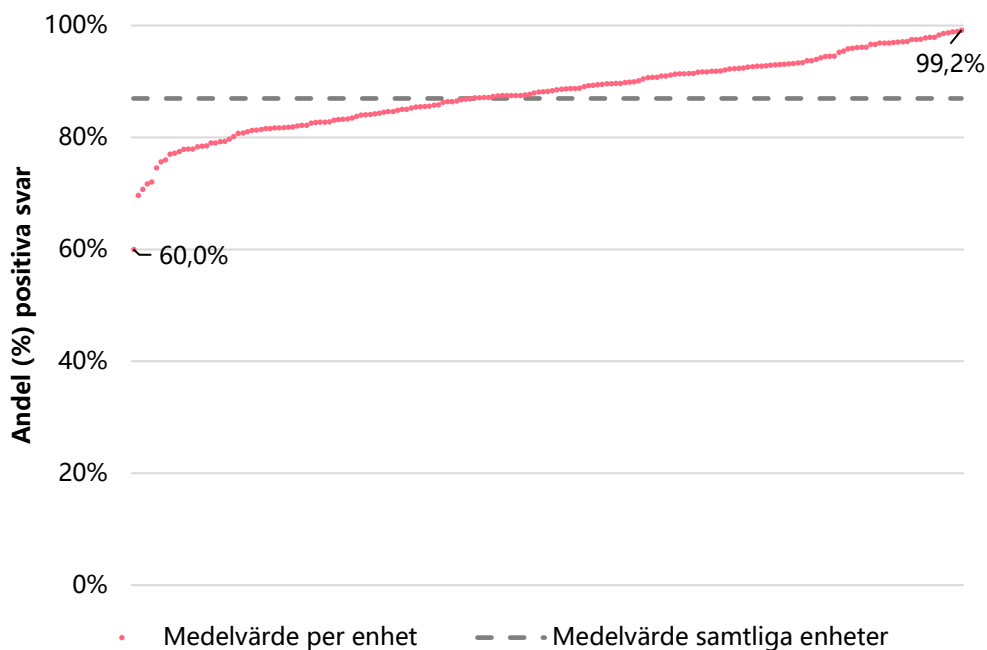
Källa: Uppsala kommun

Diagram 5.1b Resultat förskoleenkät, samtliga frågor, 2016–2020: Andel (%) positiva svar, kommunala och fristående förskolor och pedagogisk omsorg, uppdelat per huvudman



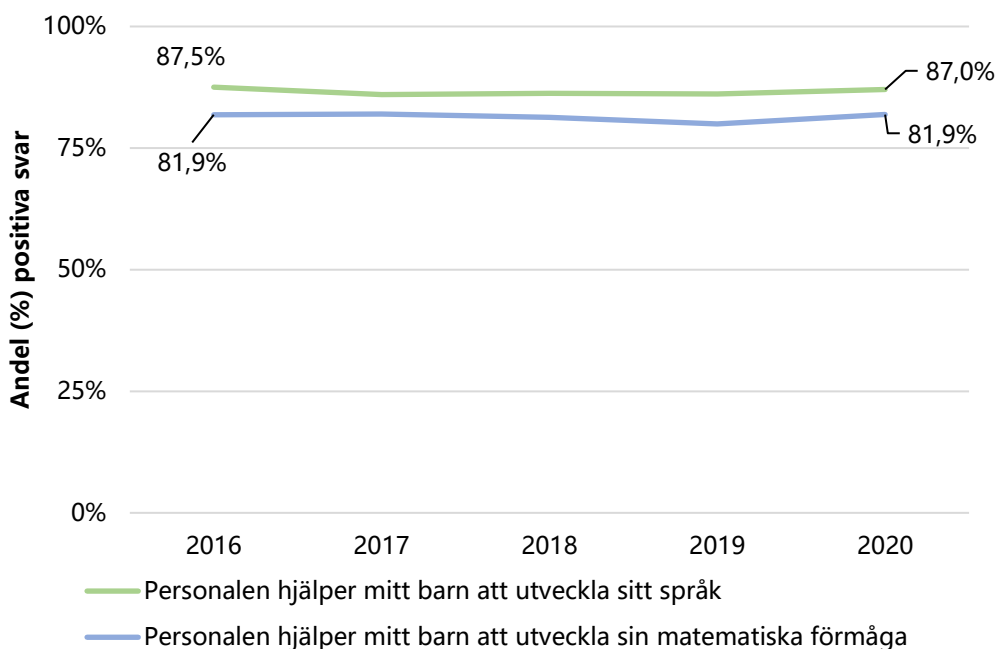
Källa: Uppsala kommun

Diagram 5.2 Resultat förskoleenkät, samtliga frågor, 2020: Andel (%) positiva svar per enhet och medelvärde, fristående och kommunal förskola och pedagogisk omsorg.



Källa: Uppsala kommun

Diagram 5.3 Resultat förskoleenkät, vissa frågor: Andel (%) positiva svar, medelvärde, fristående och kommunal förskola 2016–2020.



Källa: Uppsala kommun

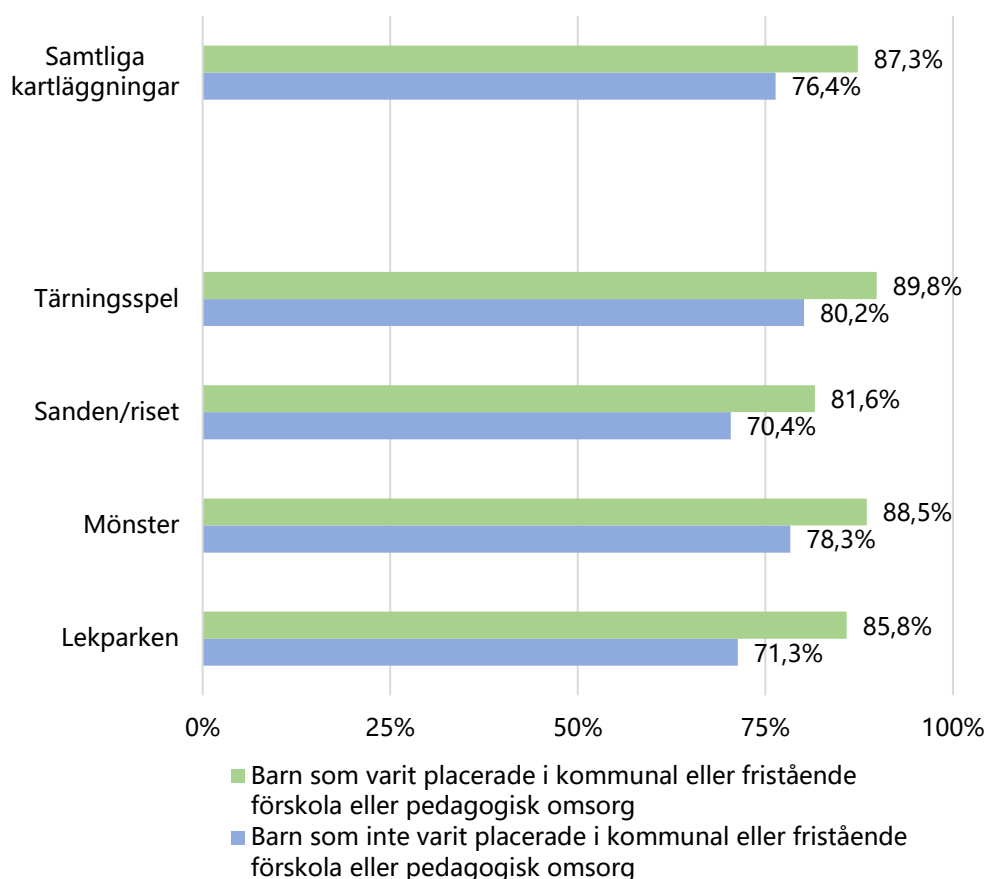
Eftersom man inom förskolan i Uppsala kommun har särskilt fokus på barnens utveckling inom språk- och matematik redovisas resultat gällande de frågor som berör detta i förskoleenkäten i denna rapport. I diagram 5.3 redovisas utvecklingen av andelen positiva svar för frågorna som handlar om språk- och matematikutveckling i

förskoleenkäten. Jämfört med resultaten från 2019 har andelen vårdnadshavare som instämmer positivt i dessa påståenden ökat med nästan 2 procentenheter för frågan om matematik och med nästan 1 procentenhet för frågan om språk. I diagram 5.3 framgår även att andelen vårdnadshavare som instämmer positivt i frågan som gäller matematikutveckling är lägre i jämförelse med frågan som gäller språkutveckling.

5.2 Övergång från förskola till förskoleklass

Sedan den 1 juli 2019 är det obligatoriskt att kartlägga elevers kunskaper i matematiskt tänkande och språklig medvetenhet i förskoleklass med hjälp av Skolverkets kartläggningsmaterial *Hitta språket* och *Hitta matematiken*. Syftet med kartläggningsmaterialen är att identifiera elever som kan komma att ha svårt att nå kunskapsmål i grundskolan, och kartläggningsmaterialen ger således lärare stöd i att se om elever behöver extra anpassningar eller särskilt stöd i undervisningen. Kartläggningsmaterialet ska användas som en naturlig del av undervisningen i förskoleklass och genomförandet av aktiviteterna ska ske i grupp.

Diagram 5.2a Resultat kartläggningsmaterial förskoleklass, matematik: Andel (%) som uppmärksammas göra vad som anges i de olika aktiviteterna per kategori. Barn som varit placerade respektive ej placerade i förskola eller pedagogisk omsorg 2019.

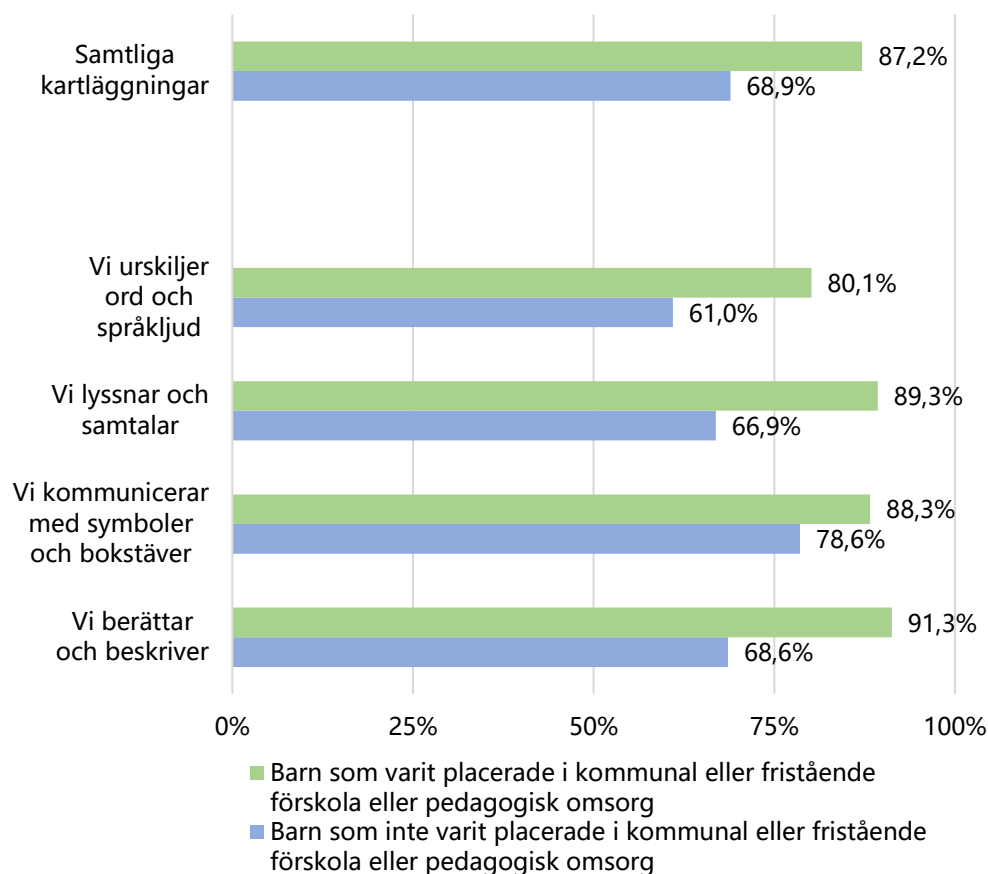


Källa: Uppsala kommun

Resultat från genomförandet av kartläggningsmaterialets aktiviteter registreras i Uppsala kommun i lärplattformen Unikum. De första kartläggningarna gjordes under hösten 2019 och resultaten har använts i både förskolans och grundskolans kvalitetsarbete 2020. För förskolan används kartläggningsmaterialet i kvalitetsarbetet

genom att återkoppla resultaten från kartläggningarna till de placeringar som barn hade i förskola eller pedagogisk omsorg inom kommunen under vårterminen det år kartläggningarna genomfördes. På så sätt är det möjligt att beräkna hur stor andel av barn från en viss förskola som har uppmärksammats göra vad som anges i de olika aktiviteterna i Skolverkets kartläggningsmaterial.

Diagram 5.2b Resultat kartläggningsmaterial förskoleklass, språk: Andel (%) som uppmärksammats göra vad som anges i de olika aktiviteterna per kategori. Barn som varit placerade respektive ej placerade i förskola eller pedagogisk omsorg 2019.



Källa: Uppsala kommun

I diagram 5.2a och 5.2b redovisas resultat från kartläggningsmaterialen för matematik och språk för barn som varit placerade respektive inte varit placerade i kommunala eller fristående förskolor eller pedagogisk omsorg. Resultaten gällande kartläggningsmaterialet i matematik (diagram 5.2a) tolkas exempelvis som att i 87,3 procent av kartläggningarna som genomfördes med barn som varit placerade på förskola eller pedagogisk omsorg så uppmärksammades barnen att göra vad anges i de olika aktiviteterna, vilket kan jämföras med att 76,4 procent av barnen som inte varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg.¹⁴ Det är alltså stor skillnad i utfallet av kartläggningarna beroende på om barn varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg eller inte innan de började förskoleklass. Sambandet gäller för samtliga

¹⁴ Barn som varit placerade i förskola eller pedagogisk utanför Uppsala kommun inkluderas i gruppen som *inte* varit placerade eftersom Uppsala kommun inte har information om placeringar utanför kommunen.

kategorier, och skillnaden mellan grupperna av barn som varit placerade respektive inte varit placerade är ungefär lika stor i de olika kategorierna.

En motsvarande jämförelse för kartläggningsmaterialet i språk redovisas i diagram 5.2b. Här framgår att skillnaden mellan barn som varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg och barn som inte varit placerade är ännu större. Det skiljer drygt 20 procentenheter mellan grupperna av barn som varit placerade respektive inte varit placerade vad gäller andelen barn som uppmärksammats göra vad som anges i de olika aktiviteterna. I diagrammet framgår att det finns vissa kategorier där skillnaden mellan de två grupperna av barn är ännu större än 20 procentenheter. Återigen tycks det alltså finnas ett tydligt samband mellan att ha varit placerad på förskola eller pedagogisk omsorg och resultatet på kartläggningsmaterialet i förskoleklass.

Det är i sammanhanget viktigt att påpeka att de båda grupperna barn, de som varit respektive inte varit placerade inte är helt jämförbara. De barn som inte gått i förskola tillhör familjer där de socioekonomiska utmaningarna är större. Det handlar bland annat om högre grad av arbetslöshet och lägre utbildningsnivå. Resultaten visar tydligt att förskolans undervisning gör skillnad.

5.3 Sammanfattning förskola

Resultaten från förskoleenkäten ligger överlag på ungefär samma nivå 2020 som 2019. En förbättring har dock skett gällande resultaten om barns matematik- och språkutveckling. Fortfarande finns en stor spridning i resultaten mellan förskolorna, och spridningen har fortsatt att öka något mellan 2020 och 2019.

I rapporten har även resultat från kartläggningsmaterialet som elever i förskoleklass genomför redovisats. Resultaten från kartläggningsmaterialet visar på att barn som har varit placerade på förskola eller pedagogisk omsorg innan de börjar förskoleklass uppmärksammas i högre utsträckning genomföra de olika aktiviteterna i kartläggningsmaterialet, jämfört med barn som inte varit placerade i förskola eller pedagogisk omsorg innan de började förskoleklass. Med andra ord pekar dessa resultat på att förskola och pedagogisk omsorg tycks vara mycket positivt för barns utveckling inom språk och matematik.

6 Metod och användning av data

Rapporten och den tillhörande resultatbilagan bygger på uppgifter i kommunens elevadministrativa system, nationell statistik och resultat från genomförda förskole- och elevenkäter.

6.1 Enkäter

I rapporten redovisas resultaten av de enkäter som används för vårdnadshavare med barn i förskolan medan övriga enkätresultat återfinns i resultatbilagan. Uppsala kommun har sedan 2012 genomfört elevenkäter och enkäter riktade till vårdnadshavare med barn i förskolan. Arbetet med att ta fram enkätfrågorna samordnades med Sveriges kommuner och regioner (då SKL) som tidigare använde frågorna för nationella jämförelser.¹⁵ Frågorna har också inspirerats av enkätfrågor som Skolinspektionen ställer i samband med sin tillsyn.¹⁶ Samtliga enkätfrågor är i möjligaste mån lika formulerade mellan skolformer så att de blir möjliga att jämföra med varandra.

Följande grupper har svarat på enkäter 2020:

- vårdnadshavare med barn i förskolan
- elever i förskoleklass
- elever i fritidshem, årskurs 2 och 3
- elever i grundskolans årskurs 5 och 8
- elever i gymnasiesärskola

Både kommunala och fristående förskolor och skolor deltar i enkätundersökningarna. Enheter med en svarsfrekvens under 45 procent och/eller färre än tio svarande räknas bort för att få tillförlitliga resultat.

Enkäten i förskoleklass genomfördes för första gången 2019. För fritidshemmet används sedan 2019 en ny enkät där frågorna anpassats till den nya läroplanen för fritidshemmet. Gymnasieskolan och grundsärskolan genomförde inte enkäten under 2020.

I tabell 6.1 redovisas svarsfrekvenserna för de enkäter som genomfördes 2020 och som presenteras i rapporten eller resultatbilagan, med 2018 och 2019 som jämförelseår. Svarsfrekvenser presenteras inte för elever i grundsärskola och gymnasiesärskola.

¹⁵ SKR har sedan 2017 valt att lämna de frågebatterier som tidigare använts i årskurs 5 och 8 och istället övergått till att redovisa enkätresultat för de elevenkäter Skolinspektionen skickar ut i samband med att tillsyn ska genomföras. Det betyder att möjligheten till nationell jämförelse tagits bort. Utbildningsförvaltningen har valt att fortsätta med enkäten med den utformning den haft sedan 2011, då de jämförelser som är möjliga att göra både mellan årskurser, skolor och över tid är värdefulla.

¹⁶ Förutom detta har enkätfrågorna också testats på elever i årskurs 2, 3 och 5 och av en referensgrupp med personal från samtliga skolformer, både kommunala och fristående.

Tabell 6.1: Svarsfrekvens enkäter, uppföljning 2018–2020

Verksamhet	2018	2019	2020
Förskola	56%	58%	60%
Förskoleklass		87%	89%
Fritidshem	83%	83%	79%
Grundskola, årskurs 5	86%	81%	84%
Grundskola, årskurs 8	76%	74%	74%
Gymnasiet, årskurs 2	64%	62%	-

I presentationen av enkätsvaren är det främst andelen positiva svar som används. Som positiva svar räknas både svarsalternativet ”stämmer helt och hållet” och ”stämmer ganska bra”. (I enkäter för förskoleklass, grundsärskola och gymnasiesärskola finns enbart ”Ja” som positivt svarsalternativ.) I vissa fall redovisas också vet ej-svaren för att få en bild av vilka påståenden som haft en hög andel sådana svar. I de påstående som är formulerade som negationer används de negativa svaren ”stämmer inte alls” och ”stämmer ganska dåligt”, eftersom de i sammanhanget utgör positiva svarsalternativ. Ett exempel är påståendet ”I min skola förekommer kränkande behandling”.

6.2 Användning och återkoppling av enkätresultaten

En viktig utgångspunkt är att verksamheterna själva ges möjlighet att använda resultaten, därför görs återkopplingar på olika sätt. Enhetsansvariga fick den egna enhetens enkätresultat och de sammantagna enkätresultaten för kommunen i mitten av april 2020. Enkätresultaten redovisades med samtliga svarsalternativ och på enhets- respektive klassnivå till varje förskola och skola. En jämförelse mellan pojkars och flickors svar på skolnivå återkopplades till grund- och gymnasieskola. Resultaten för de frågor som tidigare ingått i SKR:s öppna jämförelser används i Uppsala kommuns webbtjänst Hitta & jämför.

Utbildningsnämnden tar del av resultaten i form av denna rapport, resultatredovisning i bokslut och via andra kontinuerliga presentationer i nämnden.

6.3 Officiell statistik

Det är främst statistik från Skolverket och Kommun- och landstingsdatabasen som används vid jämförelse och som redovisas i rapporten. Uppgifterna har skolor och kommuner själva lämnat in (uppgifterna levereras till SCB).

Exempel på statistik från Skolverket samt Kommun- och landstingsdatabasen är betygsresultat och andel behöriga till gymnasie- respektive högskolestudier, och genomströmning i gymnasiet. Annan statistik från SCB och kommunens elevadministrativa system Extens, IST administration har också använts. När det är möjligt görs jämförelser med riket och liknande kommuner, det vill säga kommuner som liknar varandra vad gäller storlek och socioekonomisk sammansättning.

7 Bilagor

7.1 Enkätfrågor för förskolan (enkät för vårdnadshavare)

Frågor med fet stil ingår i kommunens webbtjänst Hitta & jämför. Samtliga frågor har svarsalternativen Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls och Vet inte.

- 1. Jag känner mig trygg när mitt barn är på förskolan**
2. Mitt barn trivs på förskolan
3. Det märks att alla barn är lika mycket värda på mitt barns förskola
4. På mitt barns förskola får pojkar och flickor lika möjligheter att utvecklas
5. Personalen på mitt barns förskola hanterar konflikter mellan barnen på ett bra sätt
- 6. Personalen på mitt barns förskola tar hänsyn till mitt barns åsikter**
7. Mitt barns förskola anpassar sina öppettider efter våra behov
- 8. Jag vet vad mitt barns förskola vill med sin verksamhet**
- 9. Förskolan ger mitt barn det stöd som det behöver**
- 10. Jag får bra information om hur mitt barn utvecklas på förskolan**
- 11. Förskolan stimulerar mitt barns lust att lära**
- 12. Personalen på mitt barns förskola förväntar sig att mitt barn kan lära sig nya saker**
13. Förskolan uppmuntrar barnen att samarbeta med varandra
14. Personalen hjälper mitt barn att utveckla sitt språk
15. Personalen hjälper mitt barn att utveckla sin matematiska förmåga
16. Jag skulle rekommendera mitt barns förskola till andra

7.2 Enkätfrågor förskoleklass

Samtliga frågor har svarsalternativen Ja, Nej och Vet inte

1. Känner du dig trygg i skolan?
2. Hjälper lärarna dig med ditt arbete i skolan om du behöver det?
3. Lyssnar personalen på dig?
4. Är arbetet i skolan roligt?
5. Gör arbetet i skolan att du vill lära dig mer?
6. Har du arbetsro när du behöver det?
7. Märker du att alla är lika värda i skolan?
8. Får du vara med och bestämma vad ni ska göra i skolan?

7.3 Enkätfrågor grundskola årskurs 5 och årskurs 8

Frågor med fet stil ingår i kommunens webbtjänst Hitta & jämför. Samtliga frågor har svarsalternativen Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls och Vet inte.

1. Jag vet vem som är rektor i min skola
2. I min skola märks det att alla är lika mycket värda
3. I min klass är eleverna med och bestämmer hur vi ska arbeta med olika skoluppgifter
4. I min skola kan elever göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det
5. I min skola kan lärare göra elaka saker mot elever utan att de vuxna gör något åt det
6. I min skola uppmuntras vi elever att vara kreativa
7. I min skola samarbetar (vi) elever med varandra
- 8. Jag känner mig trygg i skolan**
9. Jag kan arbeta i lugn och ro i skolan
10. Vi elever får vara med i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- 11. Jag vet vad som krävs för att nå kunskapskraven i de olika ämnena**
- 12. Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer**
- 13. Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet**
- 14. Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter**
15. Lärarna lyssnar på mig
- 16. Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det**
- 17. Mina lärare förväntar sig att jag ska nå kunskapskraven i alla ämnen**

7.4 Enkätfrågor fritidshem

Frågor med fet stil ingår i kommunens webbtjänst Hitta & jämför. Samtliga frågor har svarsalternativen Stämmer helt och hållet, Stämmer ganska bra, Stämmer ganska dåligt, Stämmer inte alls och Vet inte.

- 1. Jag mår bra när jag är på mitt fritidshem**
2. Det finns roliga saker att göra på mitt fritidshem
3. Personalen på mitt fritidshem hjälper mig om jag behöver det
4. Om någon skulle göra elaka saker mot ett barn på mitt fritidshem, så finns det personal som gör något åt det
5. Vi barn får vara med i arbete mot diskriminering och kränkande behandling.
6. På mitt fritidshem får vi pröva våra egna idéer
7. På mitt fritidshem får vi träna på att lösa problem
- 8. På mitt fritidshem kan vi göra saker i lugn och ro**
9. På mitt fritidshem får vi träna på att samarbeta
- 10. På mitt fritidshem får vi träna på att använda språket på olika sätt**
- 11. På mitt fritidshem får vi träna på olika sorters skapande, till exempel bild, slöjd, teater och dans**
- 12. På mitt fritidshem får vi träna på att undersöka saker inom teknik och naturen**
- 13. På mitt fritidshem får vi tillfällen att röra oss på olika sätt**
14. På mitt fritidshem pratar vi om vad som leder till bra hälsa
15. På mitt fritidshem märks det att alla är lika mycket värda
- 16. På mitt fritidshem är barnen med och bestämmer vad vi ska göra**

Resultatbilaga 2020

Bilaga till Sammanfattande resultatrapport
lägeskommun 2020

Utbildningsförvaltningen, UBF

Mars 2021

Gymnasieskola

Kunskapsresultat

Gymnasieskola

Kunskapsresultat endast på övergripande nivå

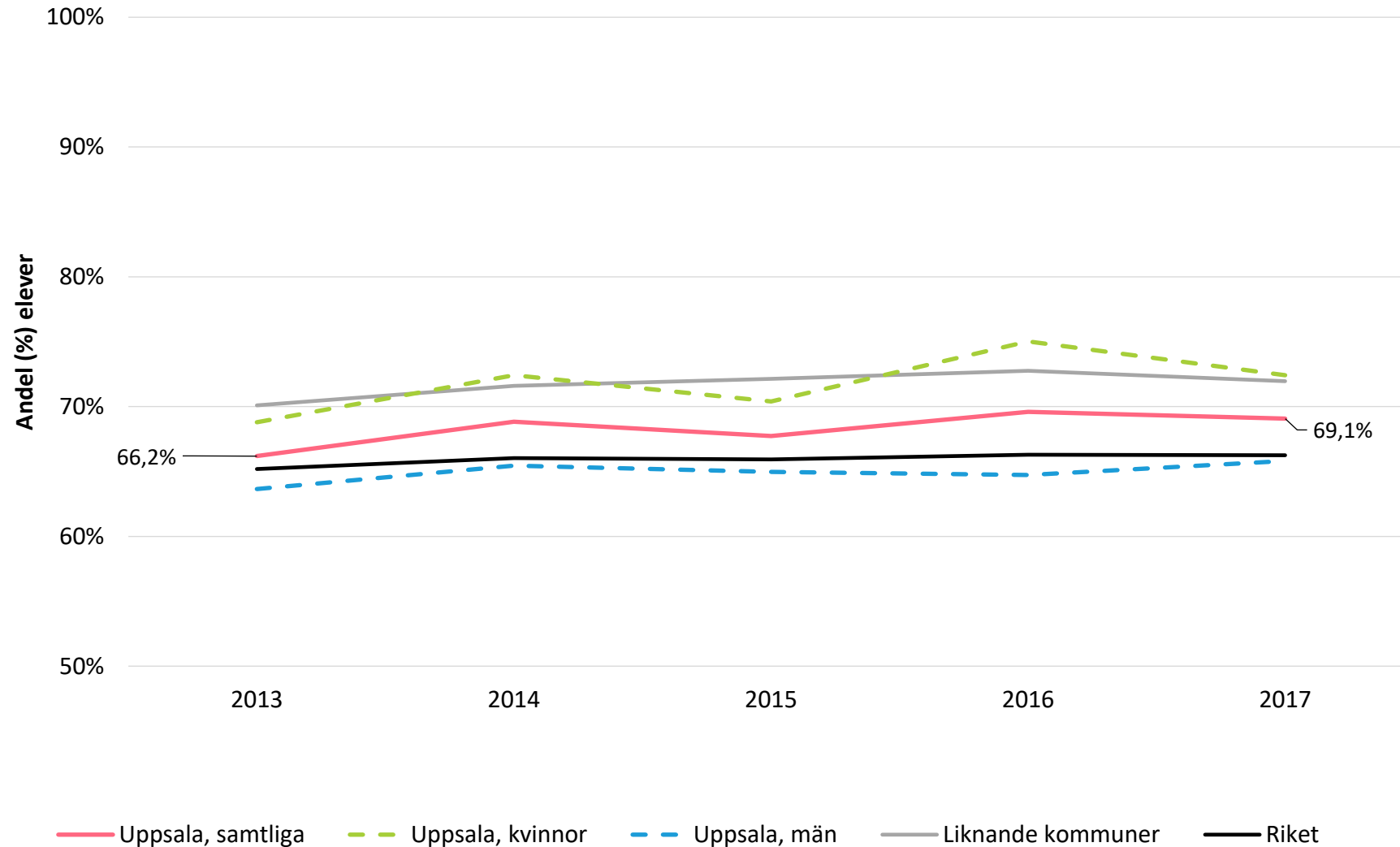
Ändrad sekretesspolicy från SCB

Statistik endast på aggregerad nivå – fristående huvudmän som grupp

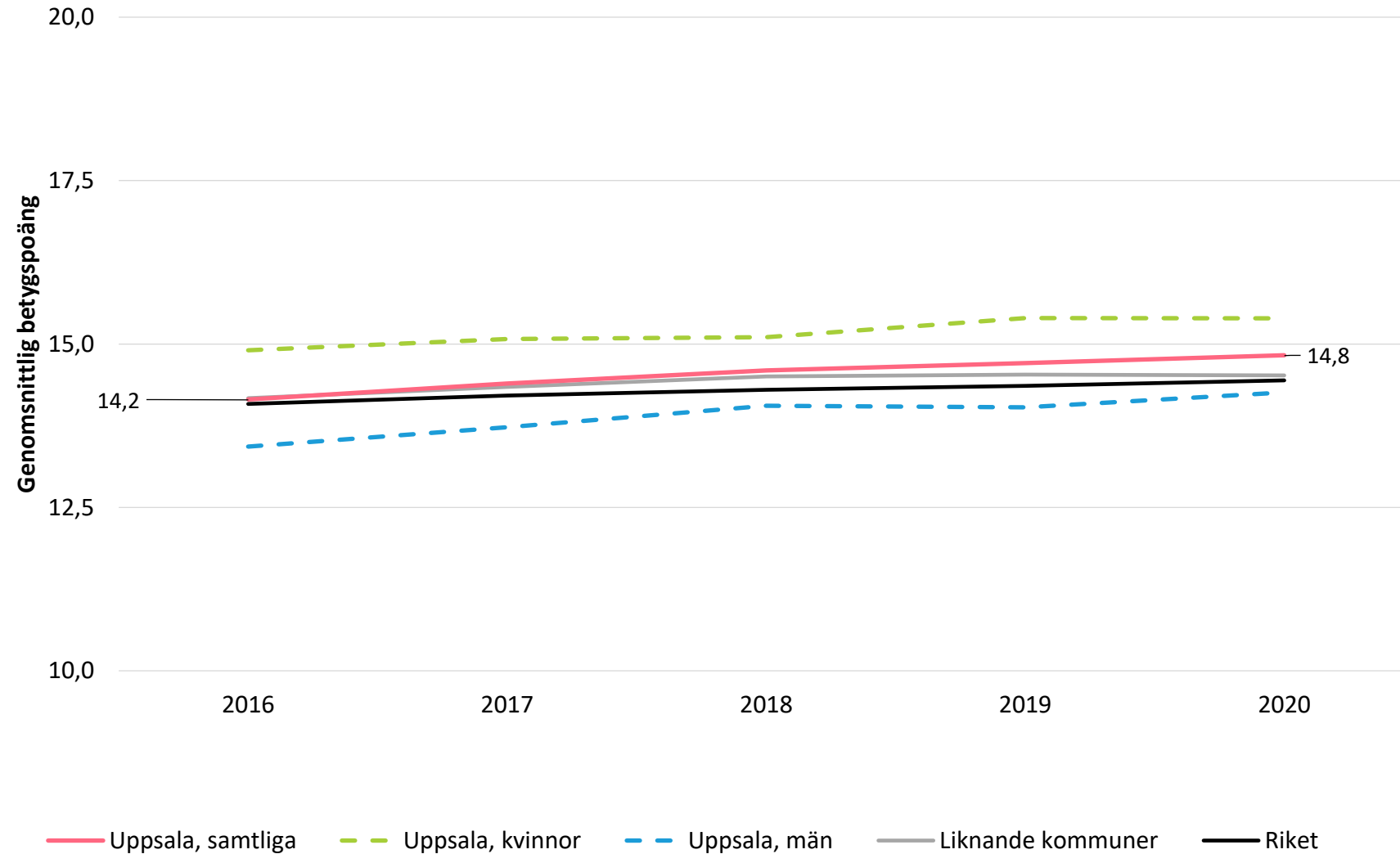
Inte möjligt att se resultat per program

Genomströmning gymnasieskola

Andel (%) elever med gymnasieexamen inom tre år utifrån startläsår, kommunal och fristående gymnasieskola



Genomsnittlig betygspoäng gymnasieskola – Samtliga avgångselever, kommunal och fristående skola, 2016-2020



Enkätresultat

Gymnasieskola

Inga enkätresultat 2020

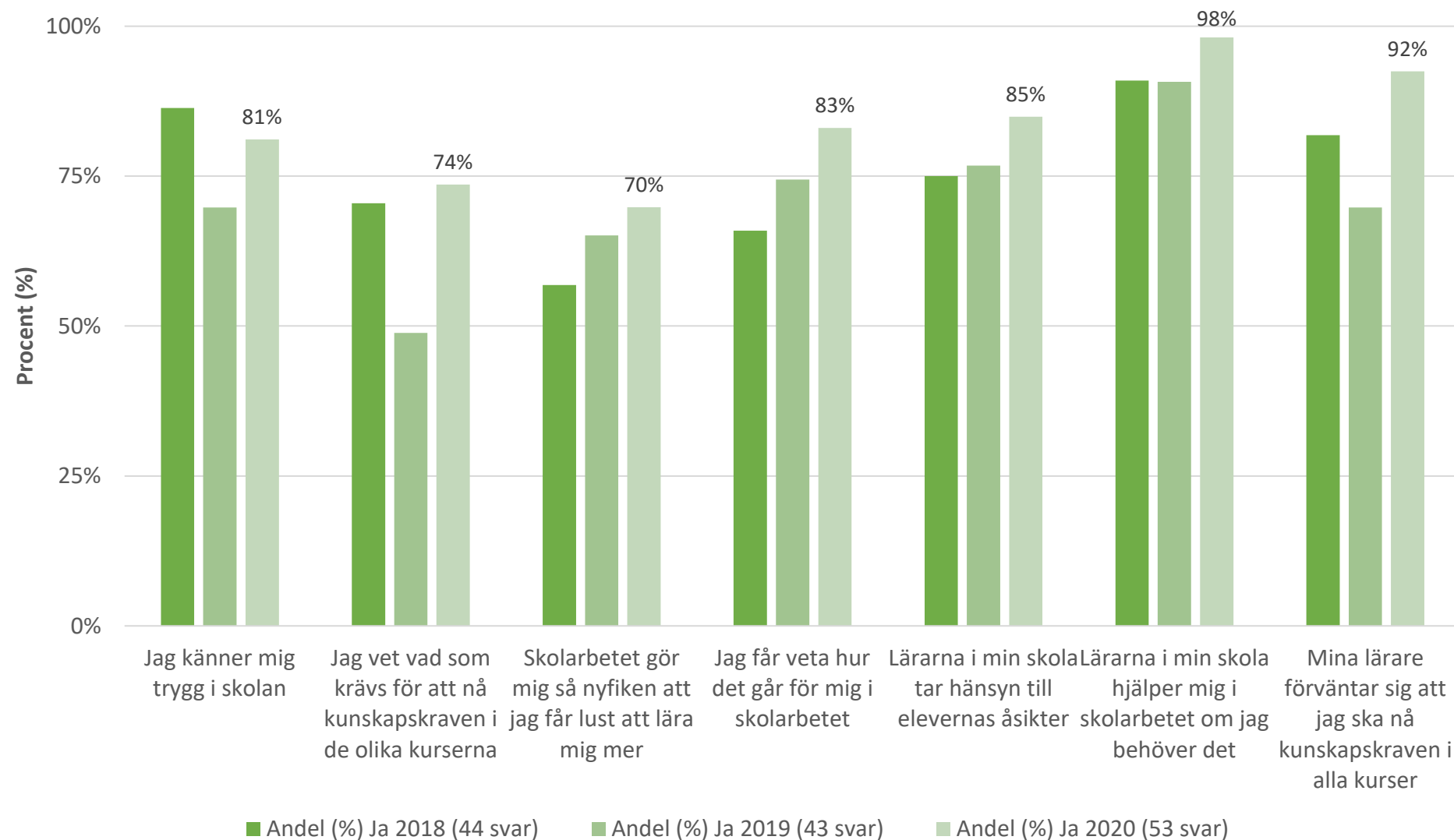
Elevenkäten i gymnasieskolan genomfördes inte under våren 2020.

Ett tekniskt fel upptäcktes efter några dagar och medförde att enkäten behövde göras om. Ett beslut fattades inom utbildningsförvaltningens ledningsgrupp om att rektorerna fick välja hur man skulle hantera enkäten. Majoriteten av gymnasieskolorna valde då att inte genomföra enkäten.

Gymnasiesärskola

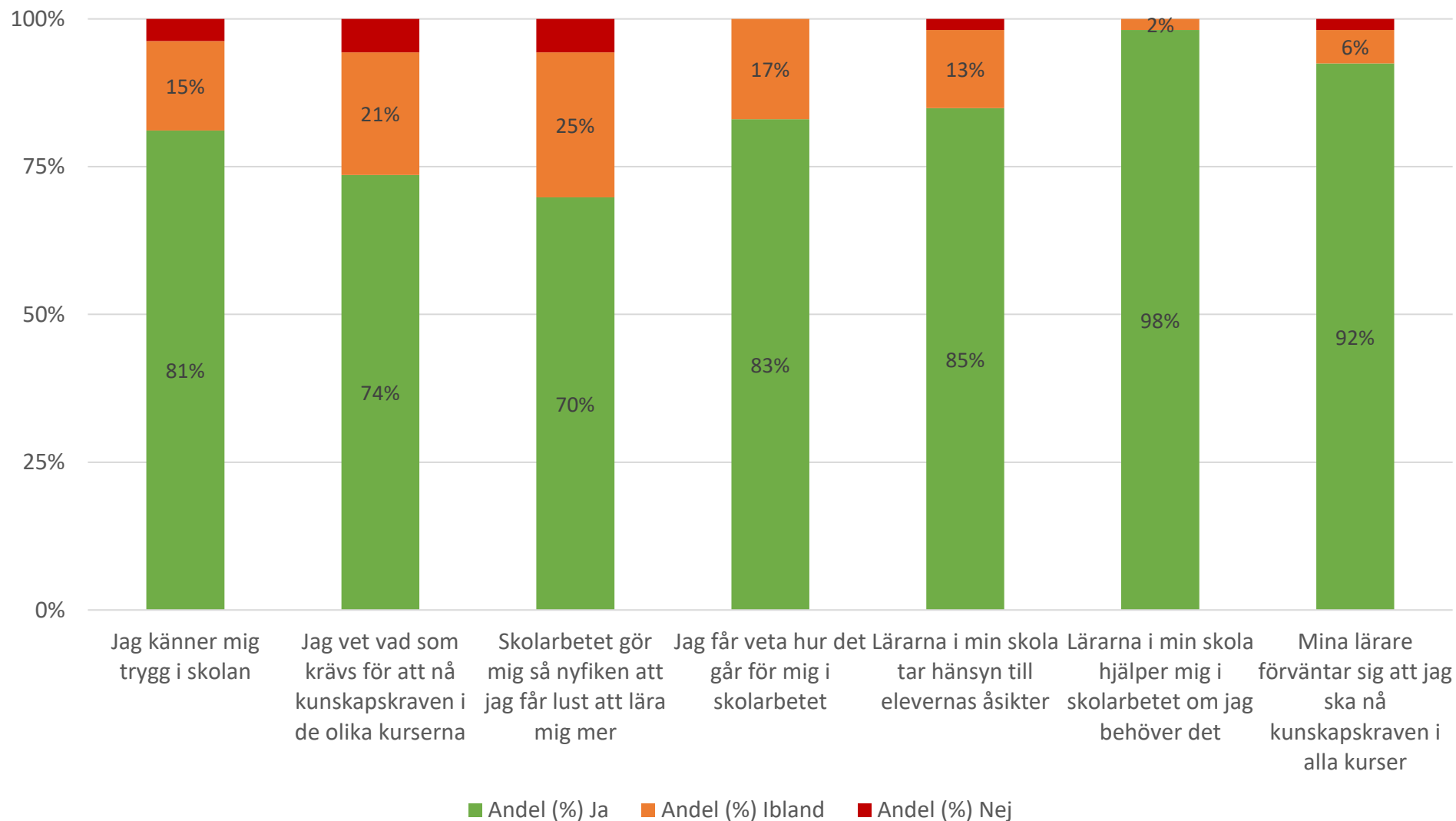
Enkätresultat gymnasiesärskola

(andel (%) positiva svar 2018-2020)



Fördelning av svar 2020 gymnasiesärskola

(totalt antal svar 53 st)

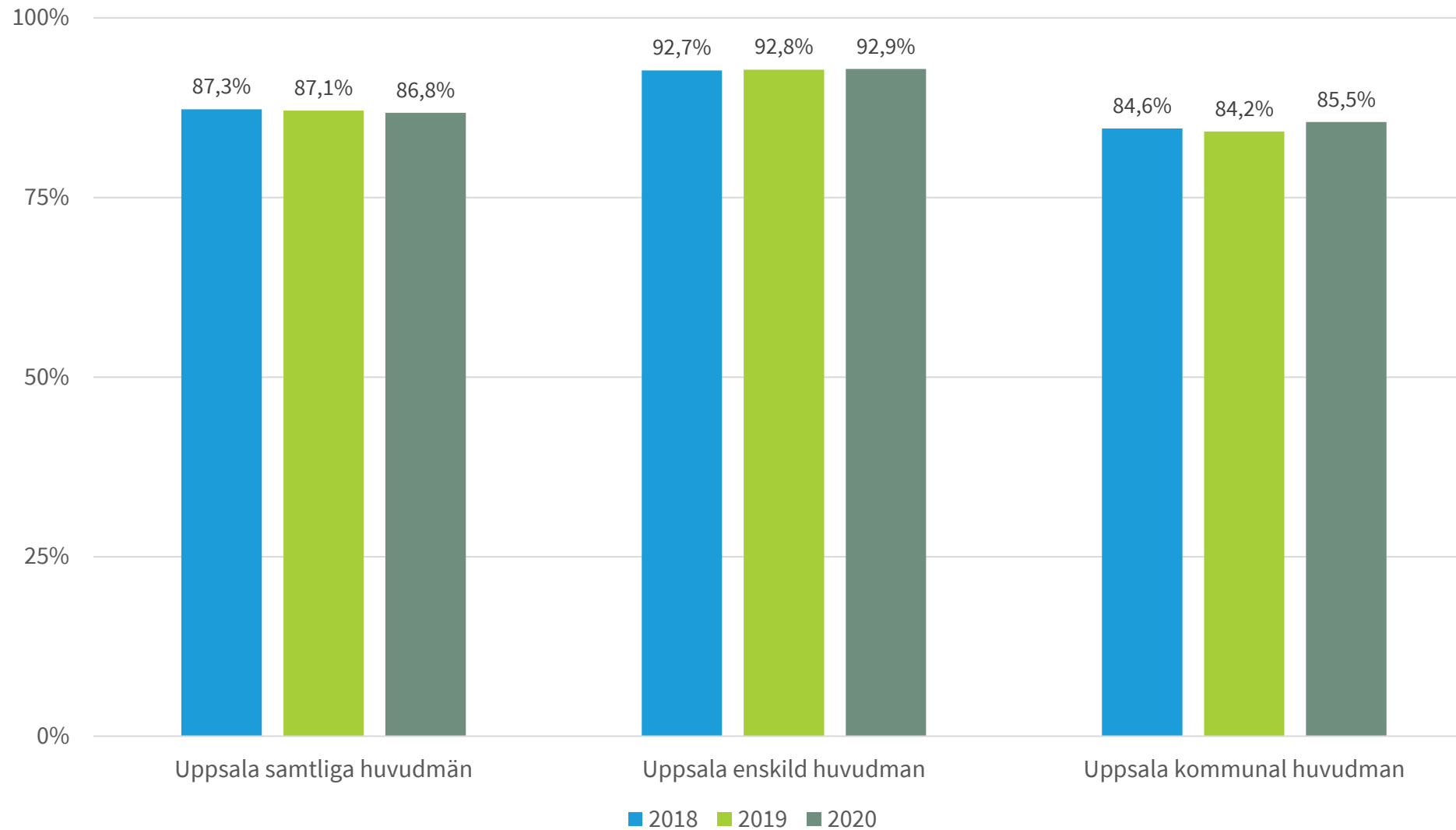


Grundskola

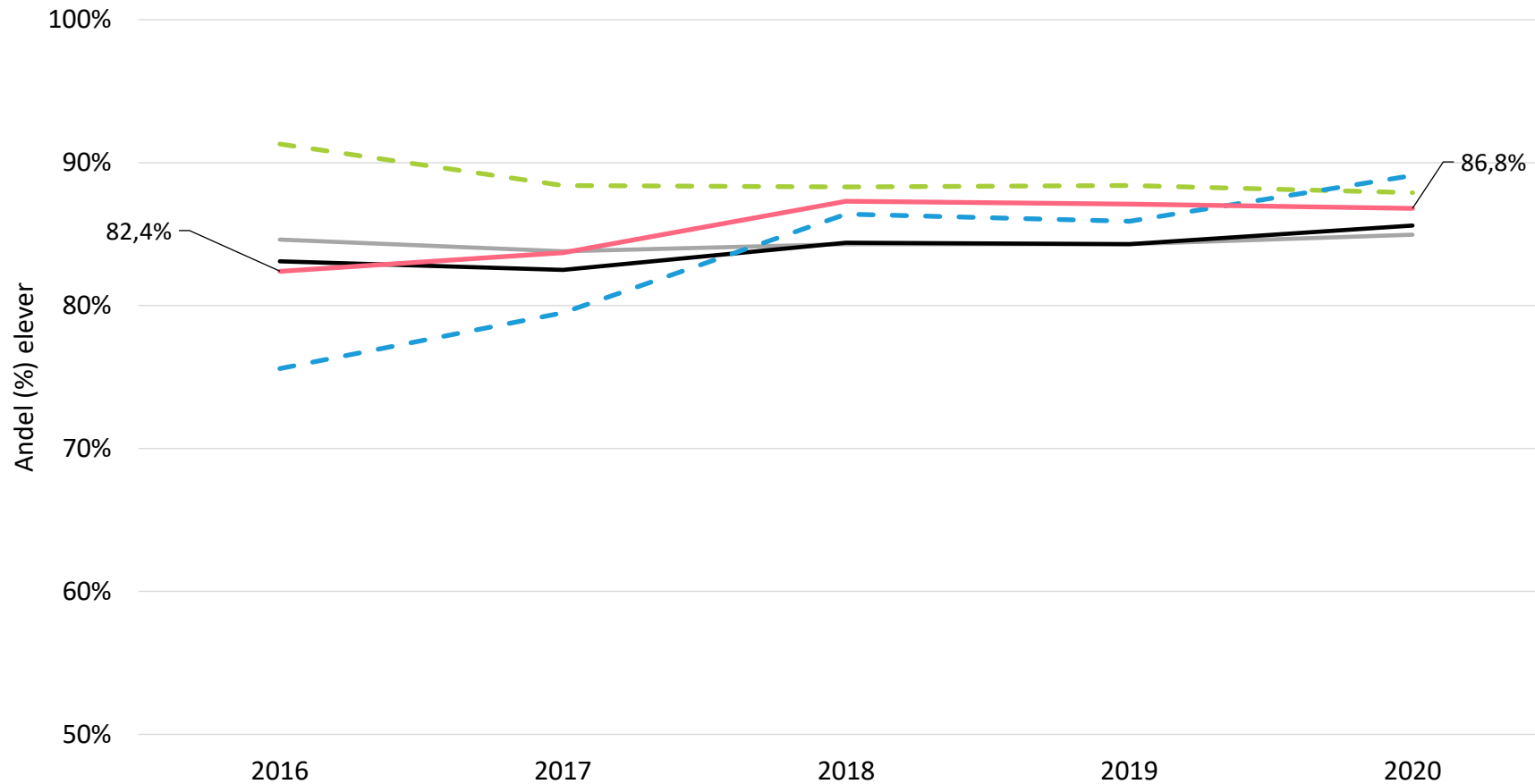
Kunskapsresultat

Grundskola

Gymnasiebehörighet 2018-2020, Uppsala totalt resp kommunal och fristående huvudman



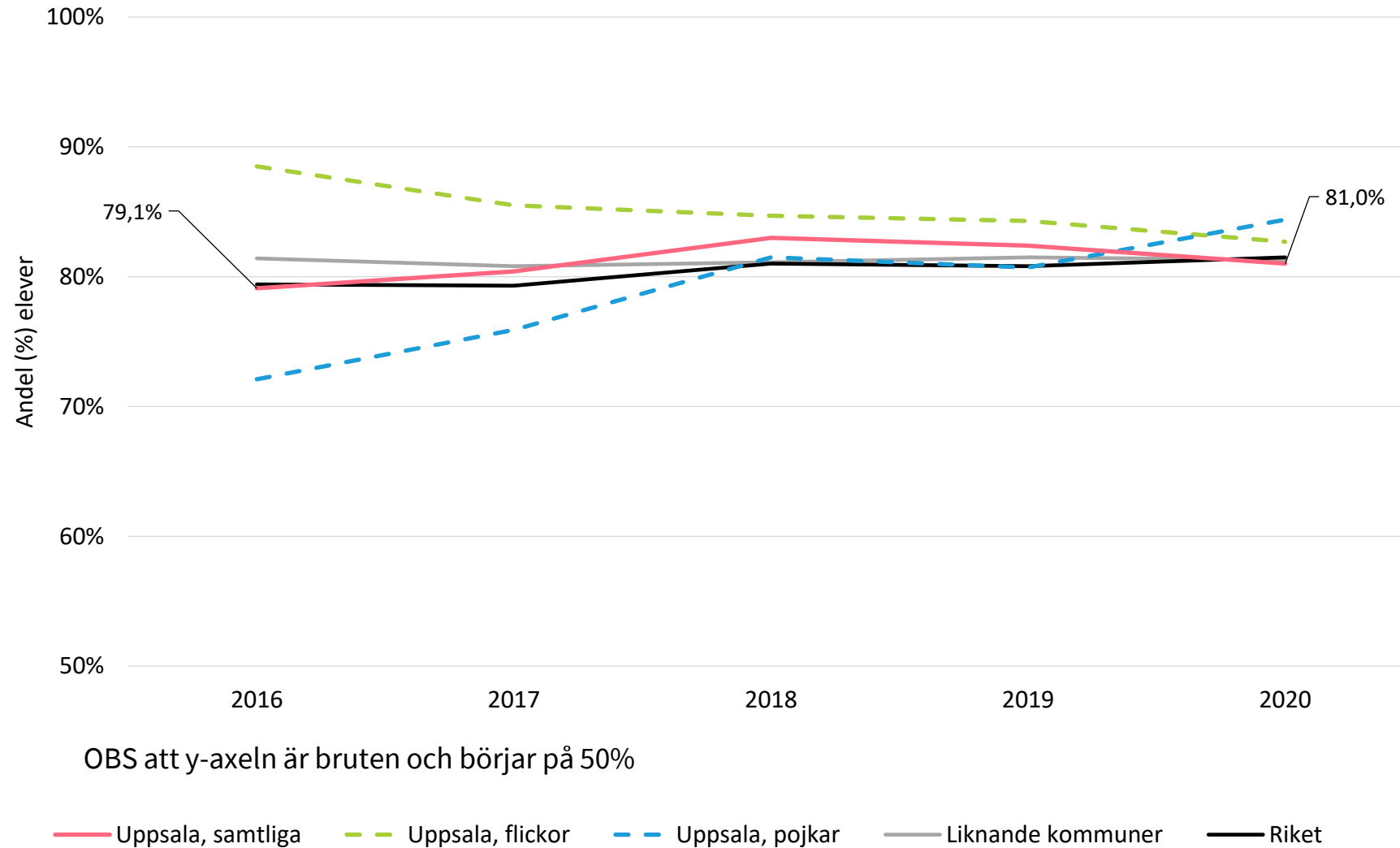
Gymnasiebehörighet – andel (%) elever behöriga till yrkesprogram 2016-2020, Uppsala, riket och liknande kommuner



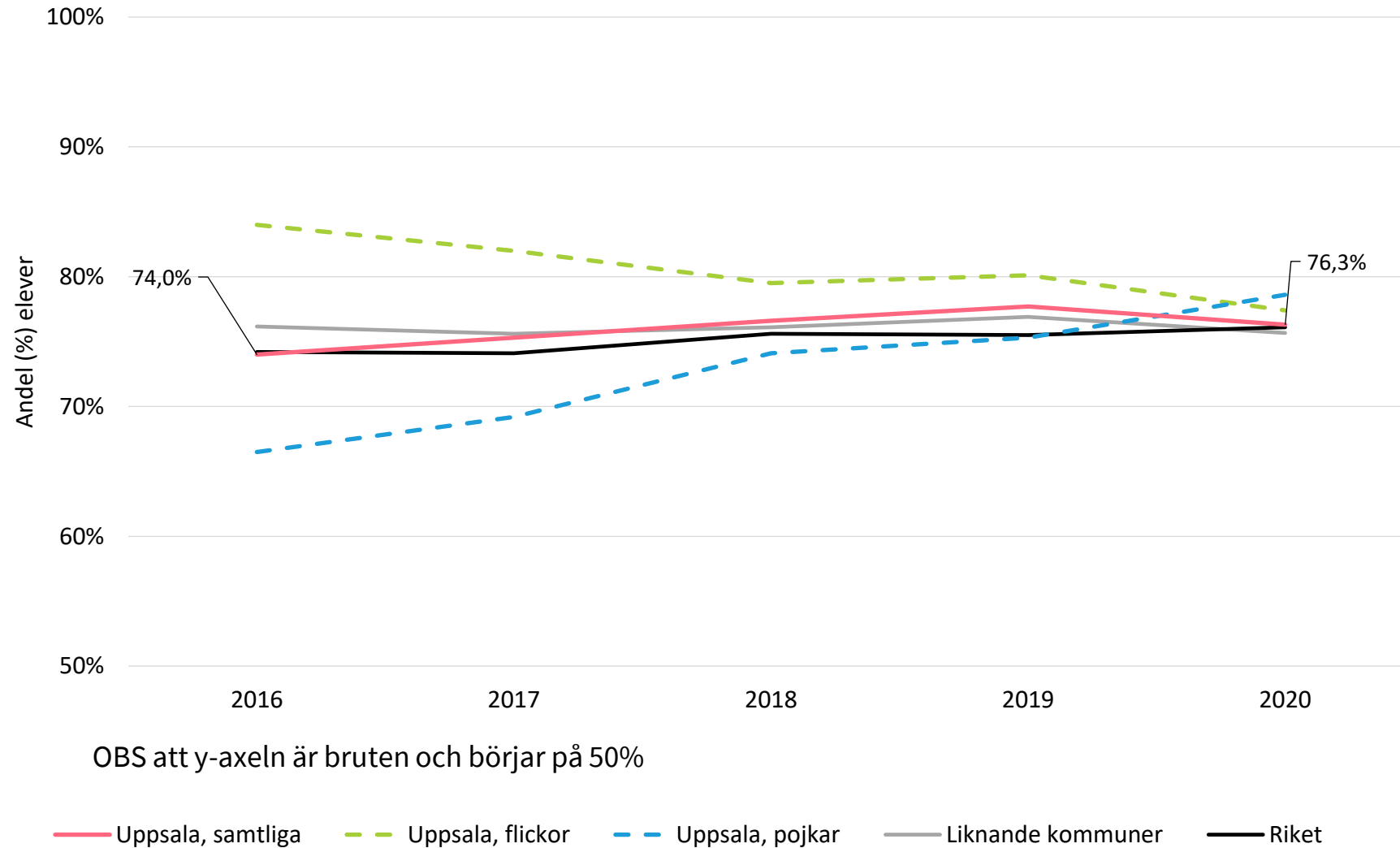
OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%

— Uppsala, samtliga - - Uppsala, flickor - - Uppsala, pojkar — Liknande kommuner — Riket

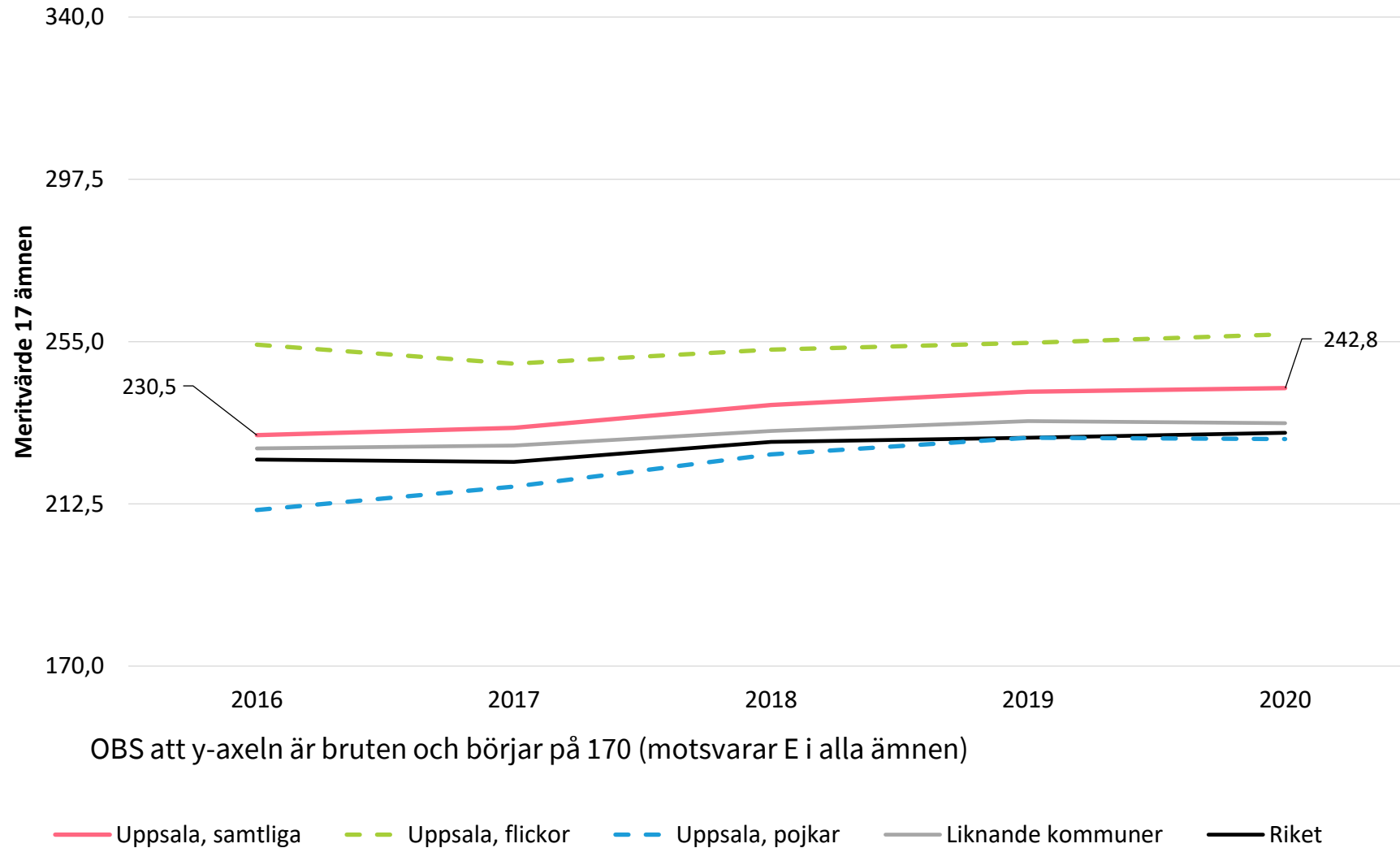
Gymnasiebehörighet – andel (%) elever behöriga till naturvetenskapligt resp tekniskt program 2016-2020, Uppsala, riket och liknande kommuner



Godkänt alla ämnen – andel (%) elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, 2016-2020, Uppsala, riket och liknande kommuner



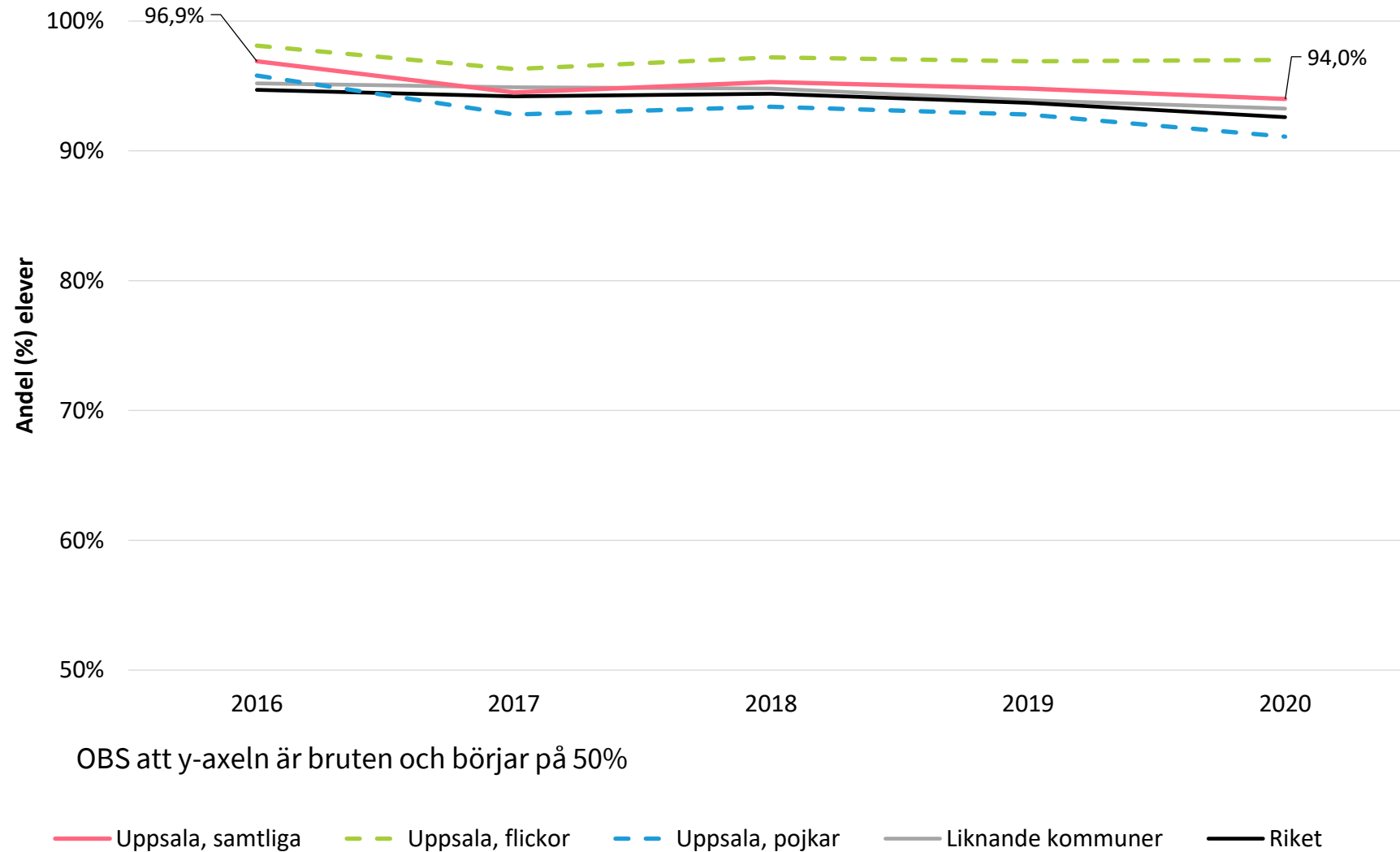
Meritvärde 17 ämnen – meritmedelvärde 17 ämnen, 2015-2019, Uppsala, riket och liknande kommuner



Nationella prov

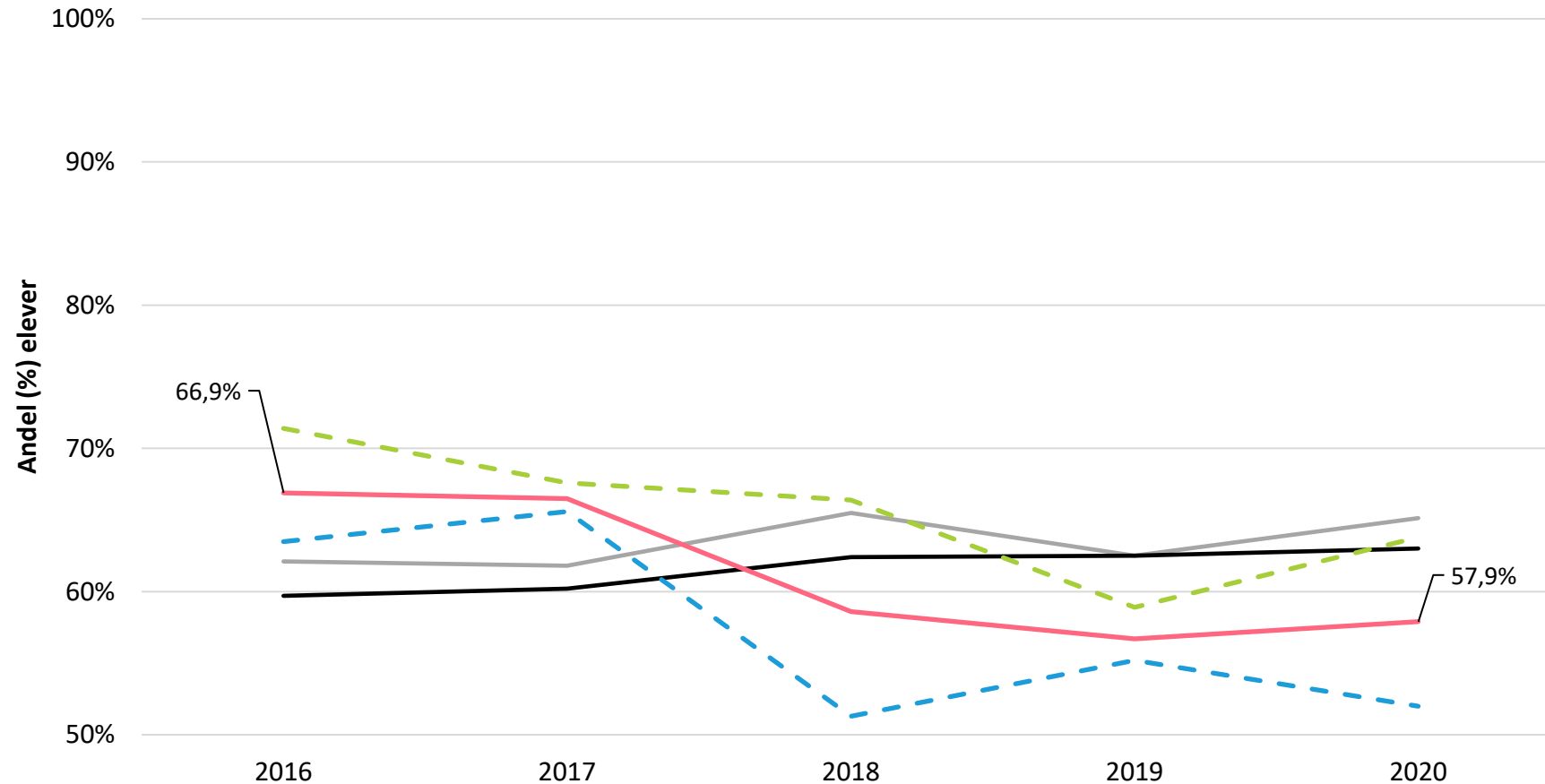
Inga nationella prov genomfördes i grundskolan under våren 2020

Betyg i svenska åk 6 – andel (%) elever med lägst betyg E, 2016-2020, Uppsala, riket och liknande kommuner



Betyg i svenska som andraspråk åk 6 –

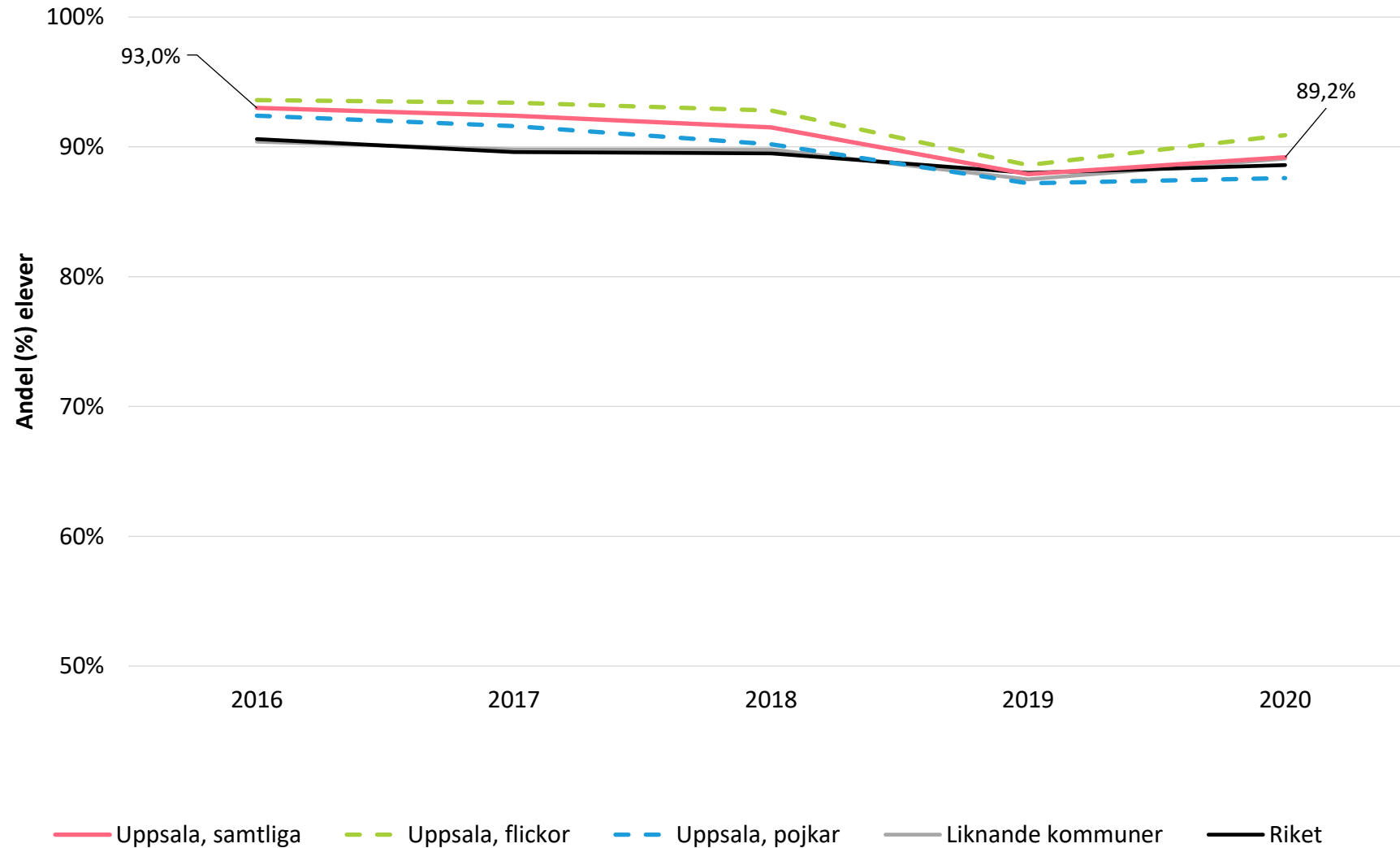
andel (%) elever med lägst betyg E, 2016-2020, Uppsala, riket och liknande kommuner



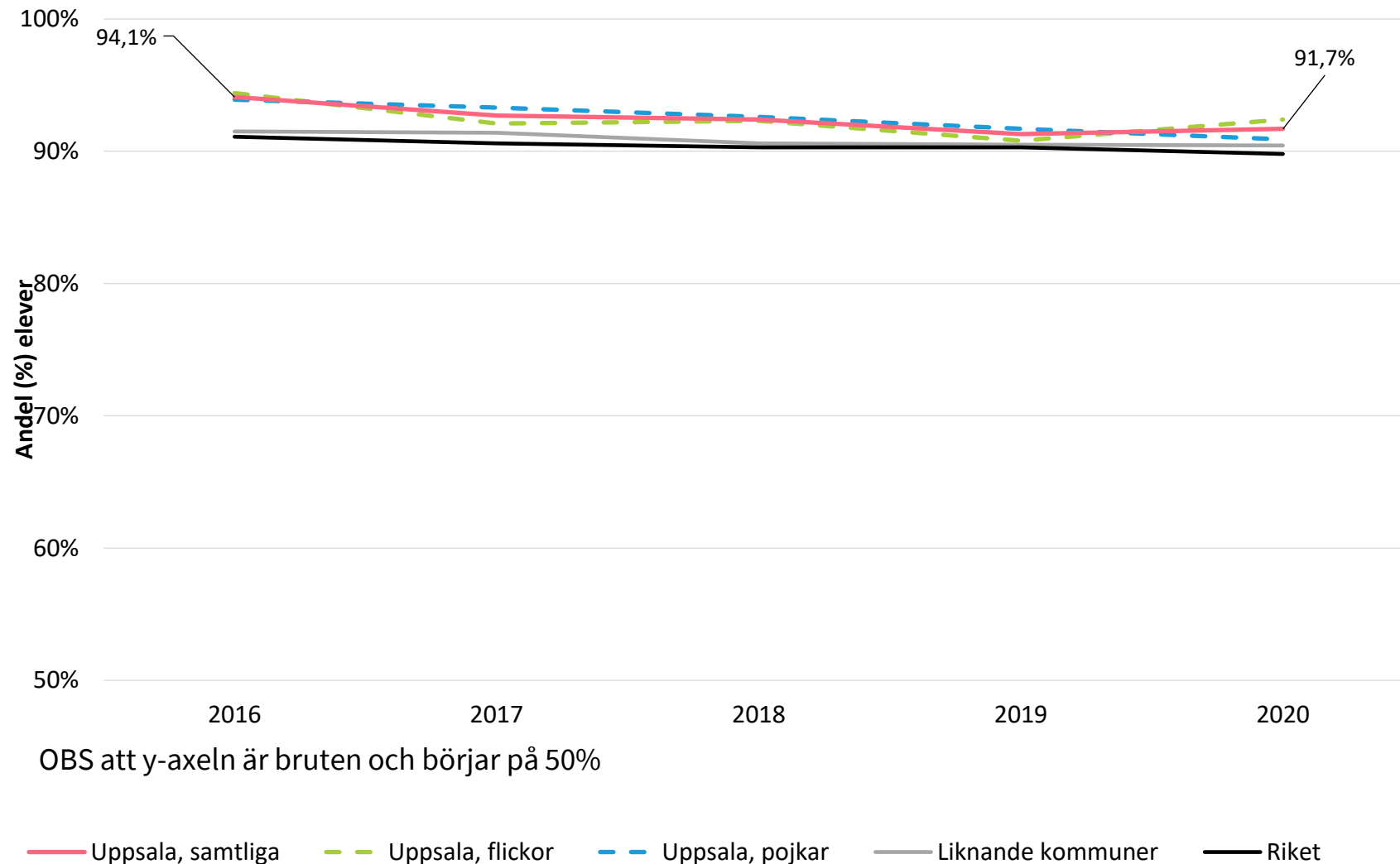
OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%

— Uppsala, samtliga - - - Uppsala, flickor - - - Uppsala, pojkar — Liknande kommuner — Riket

Betyg i matematik åk 6 – andel (%) elever med lägst betyg E, 2016-2020, Uppsala, riket och liknande kommuner



Betyg i engelska åk 6 – andel (%) elever med lägst betyg E, 2016-2020, Uppsala, riket och liknande kommuner

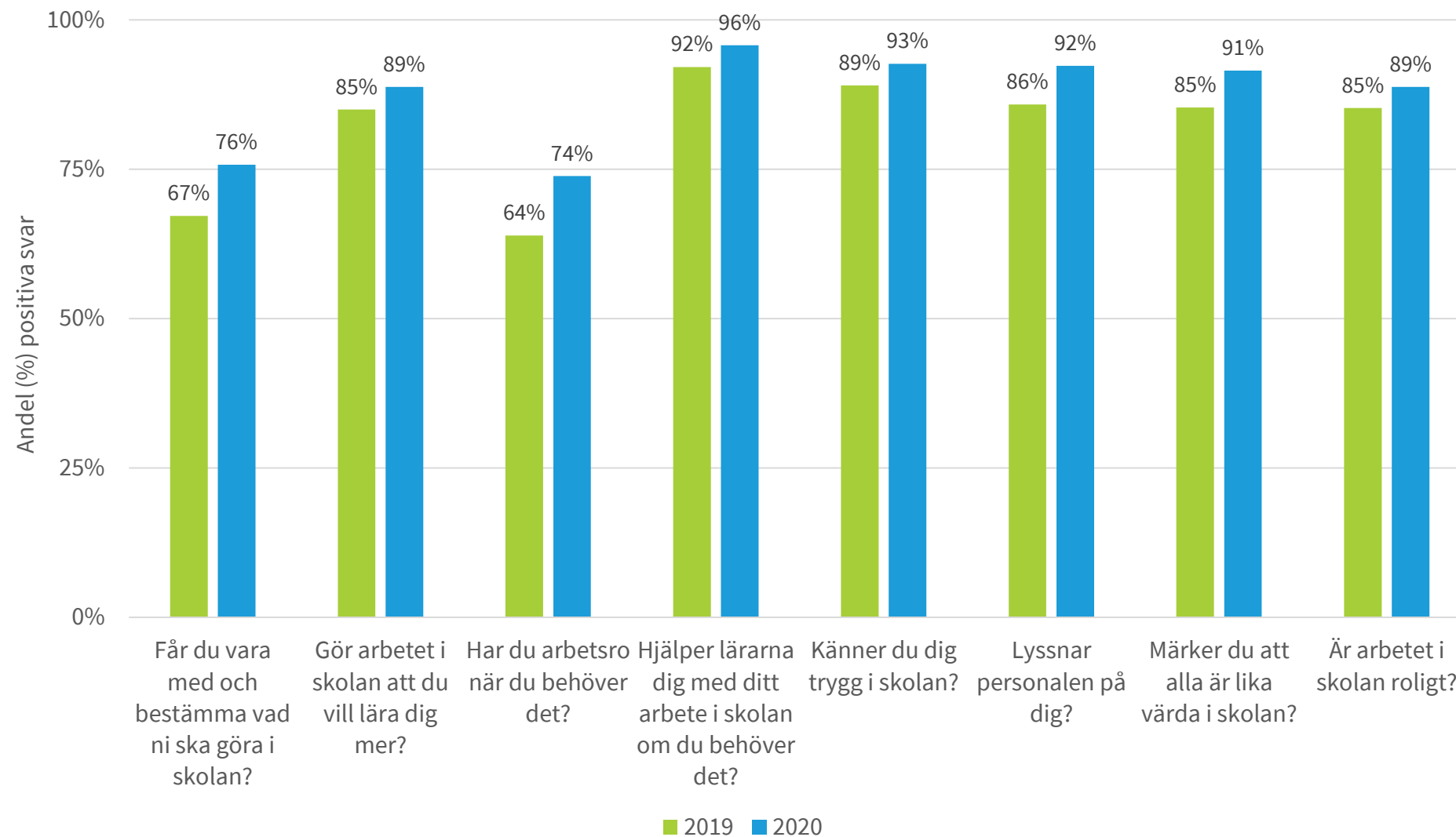


Enkätresultat

Förskoleklass

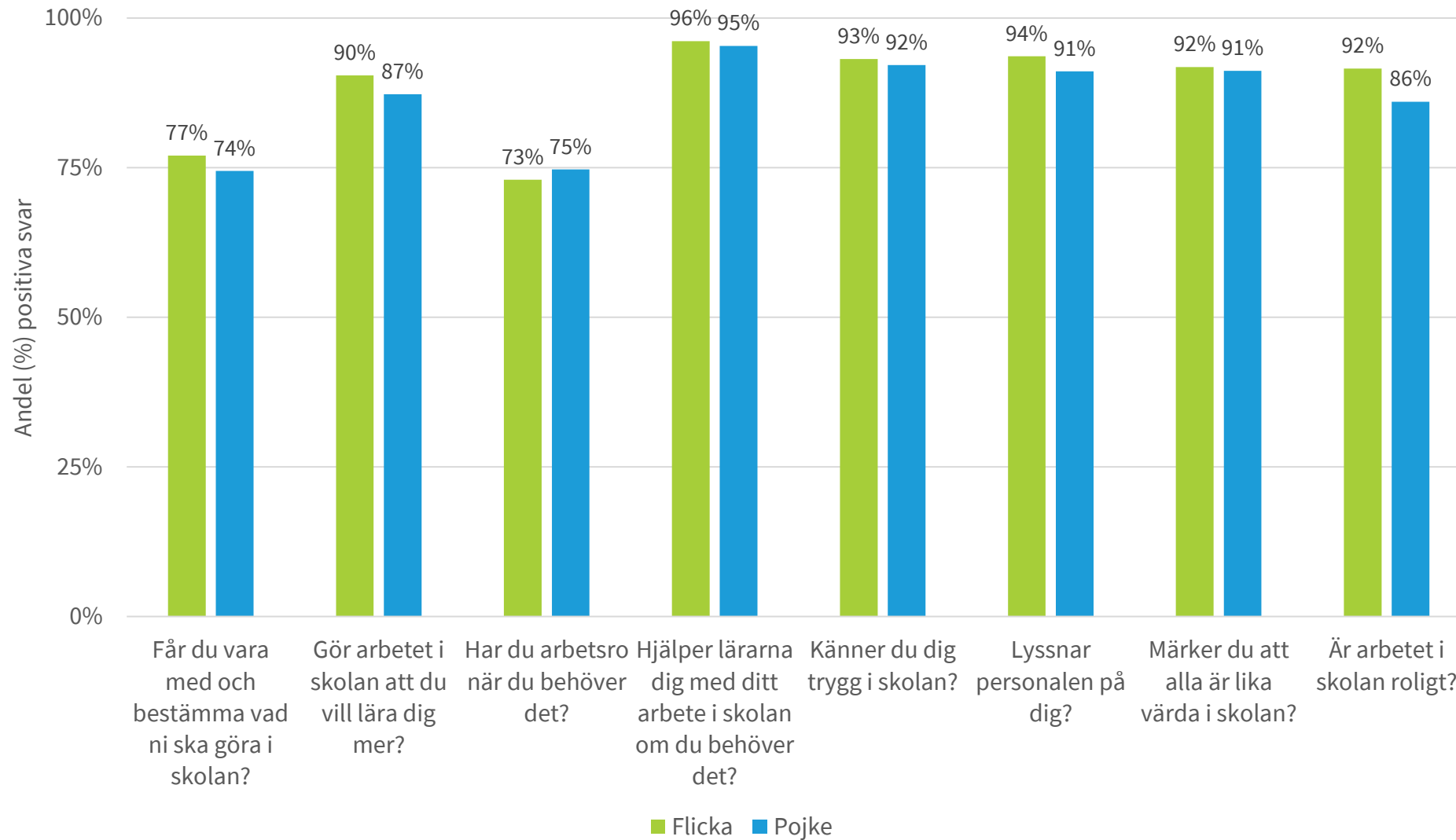
Andel positiva svar, förskoleklass

kommunen totalt, 2019-2020



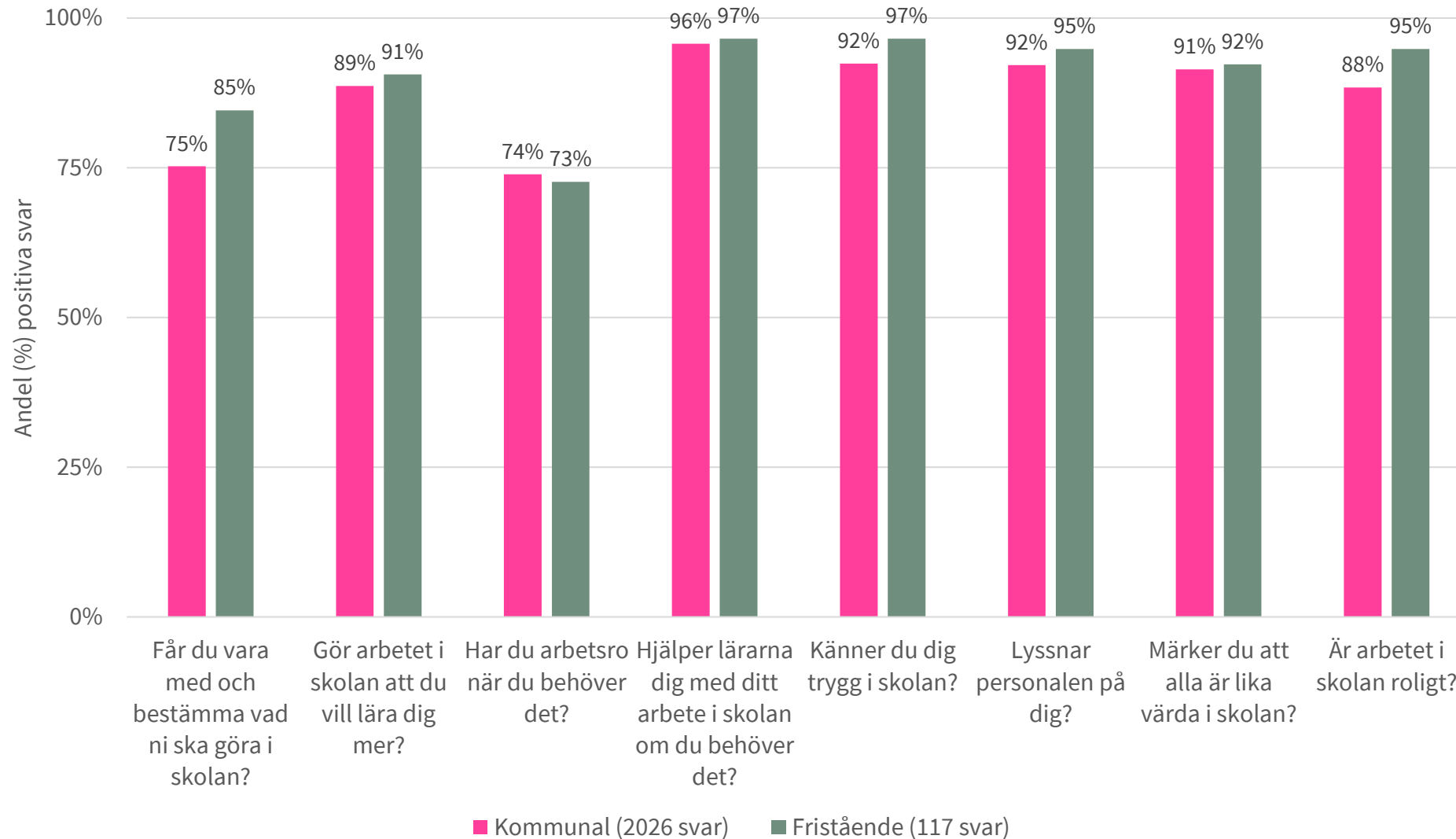
Flicka resp pojke

Andel positiva svar, flicka resp pojke 2020, totalt



Kommunal resp fristående förskoleklass

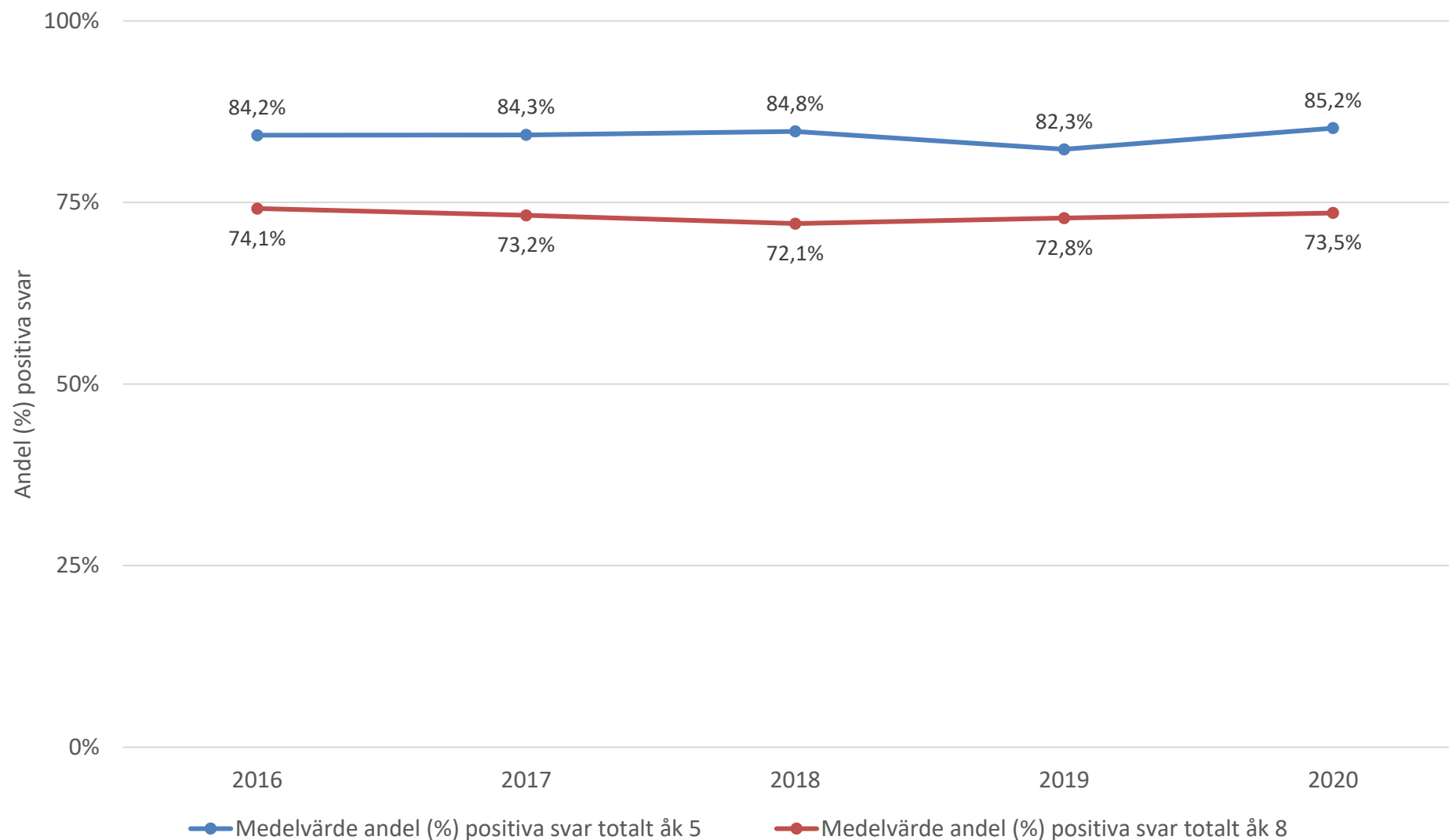
jämför andel (%) positiva svar 2020



Enkätresultat

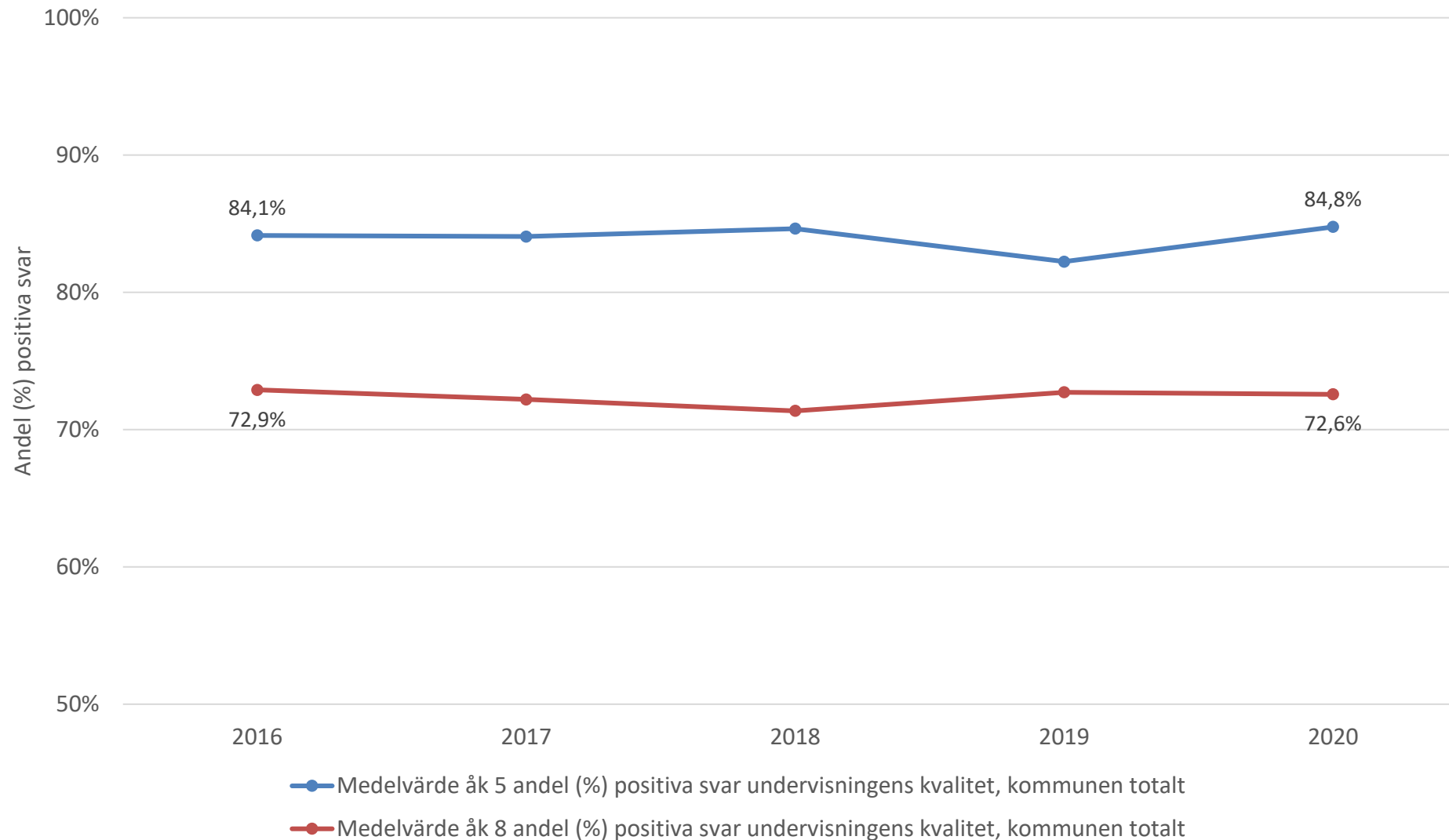
Grundskola

Andel (%) positiva svar kommunen totalt, åk 5 resp 8, 2016-2020



Enkätresultat undervisningens kvalitet

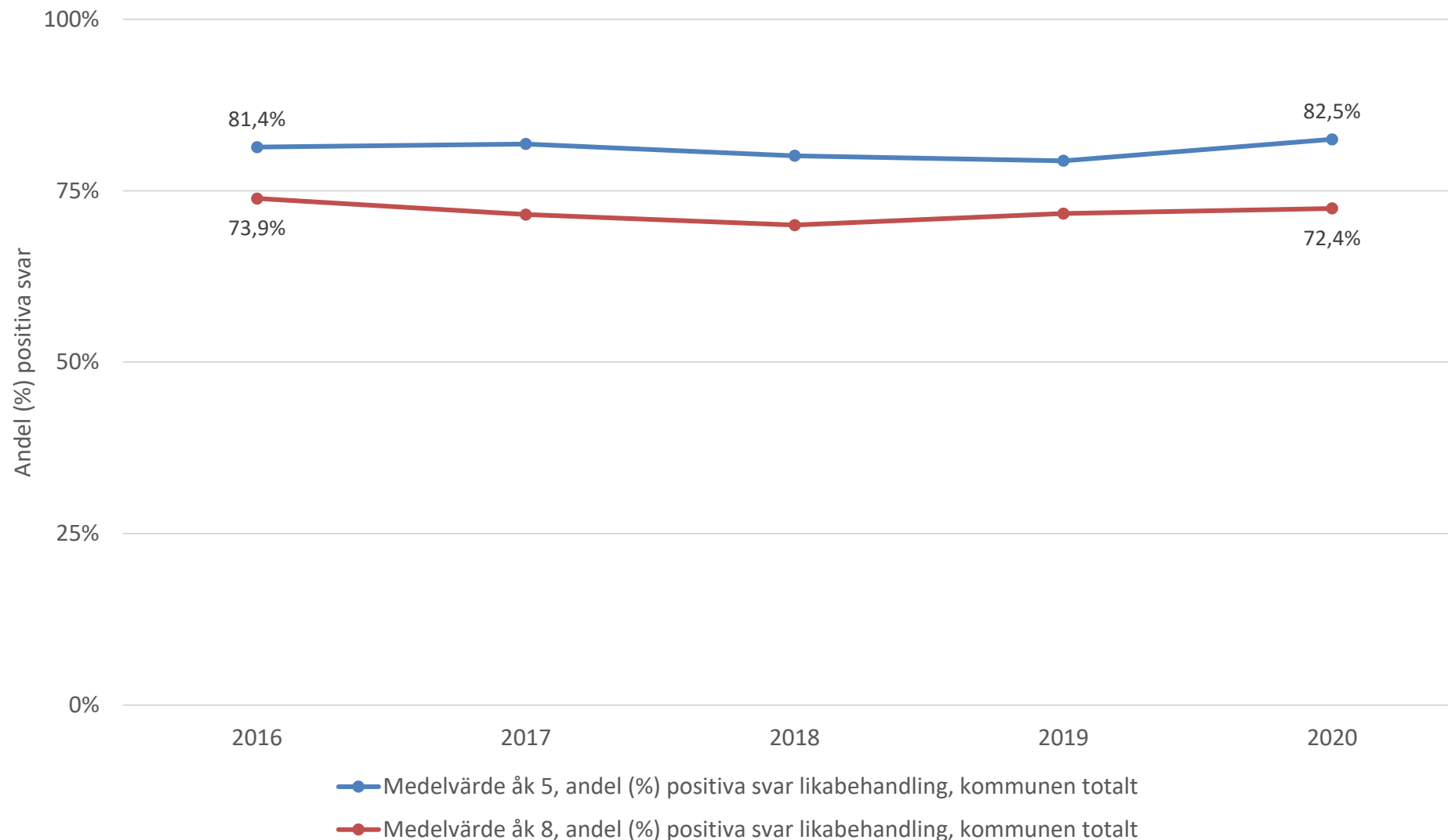
(andel positiva svar grundskola, åk 5 resp 8, medelvärde kommunen totalt 2016-2020)



Enkätfrågor: I min skola uppmuntras vi elever att vara kreativa, Jag kan arbeta i lugn och ro i skolan, Jag vet vad jag ska kunna för att nå målen i de olika ämnena, Skolarbetet gör mig så nyfiken att jag får lust att lära mig mer, Jag får veta hur det går för mig i skolarbetet, Lärarna i min skola hjälper mig i skolarbetet om jag behöver det, Mina lärare förväntar sig att jag ska nå målen i alla ämnen.

Enkätresultat likabehandling

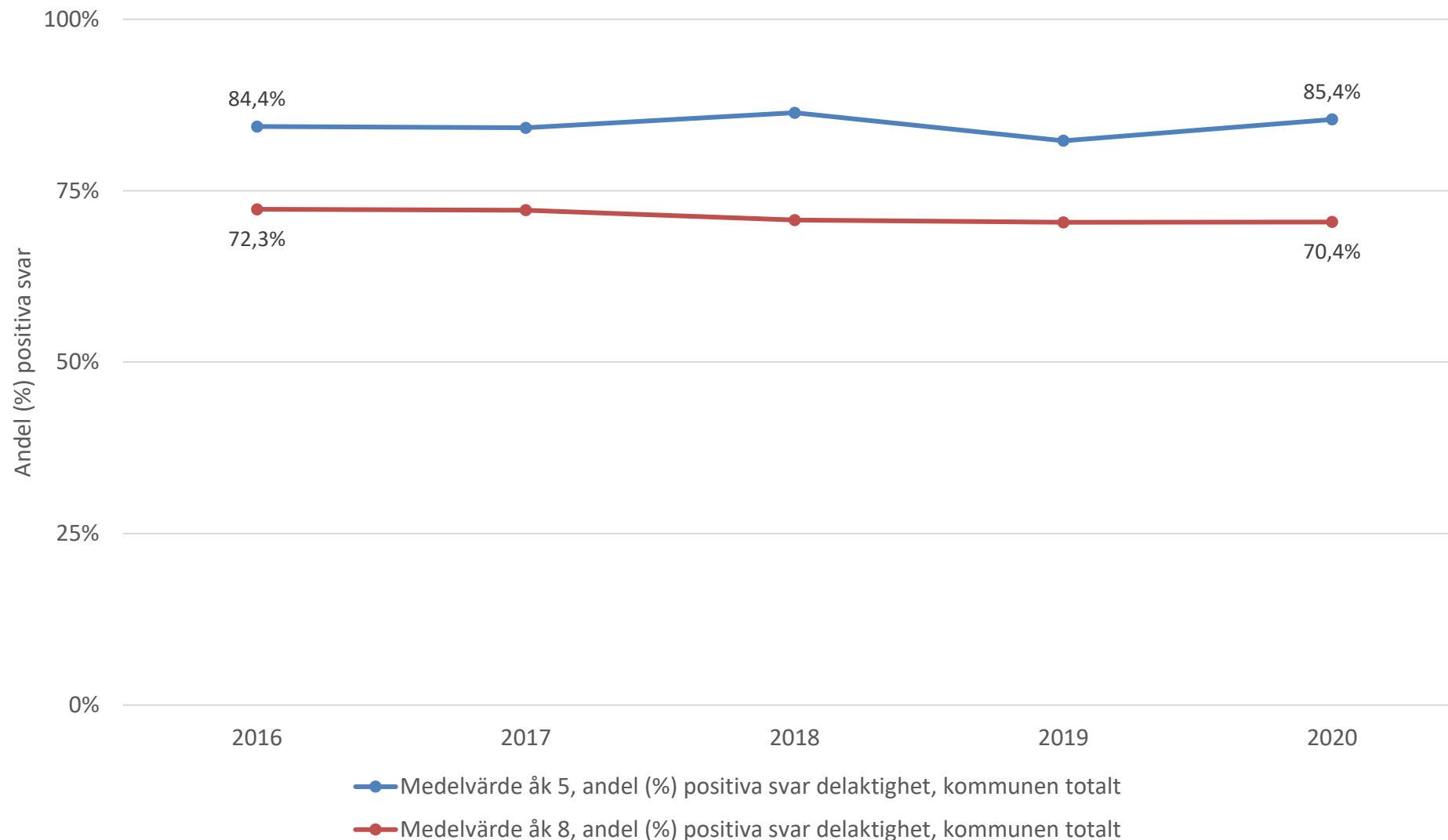
(andel positiva svar grundskola, åk 5 resp 8, medelvärde kommunen totalt 2016-2020)



Enkätfrågor: I min skola märks det att alla är lika mycket värda, I min skola kan elever göra elaka saker mot varandra utan att de vuxna gör något åt det (andel nej-svar), I min skola kan lärare göra elaka saker mot elever utan att de vuxna gör något åt det (andel nej-svar), Jag känner mig trygg i skolan.

Enkätresultat delaktighet

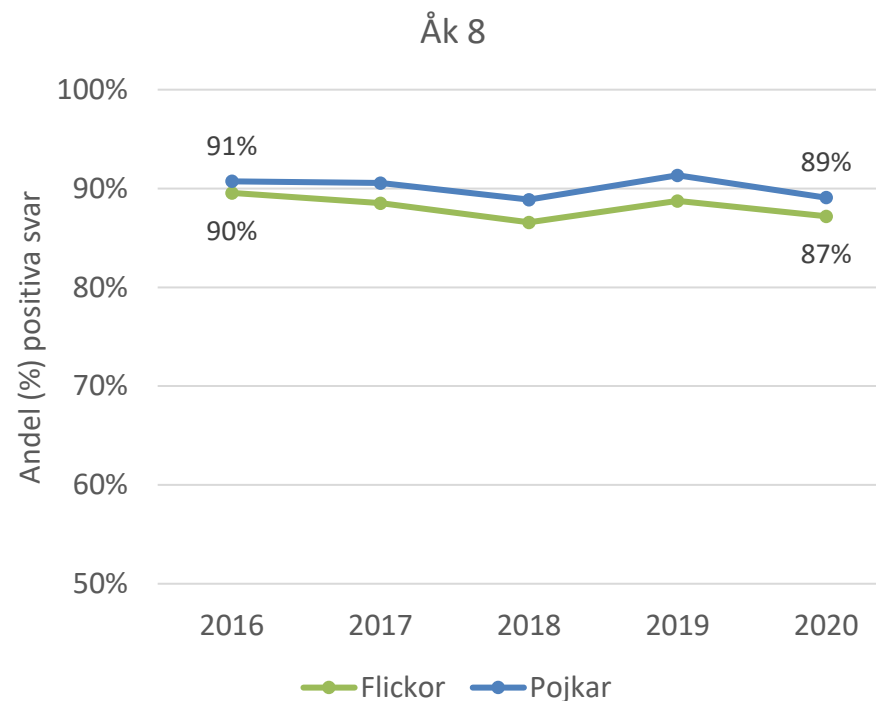
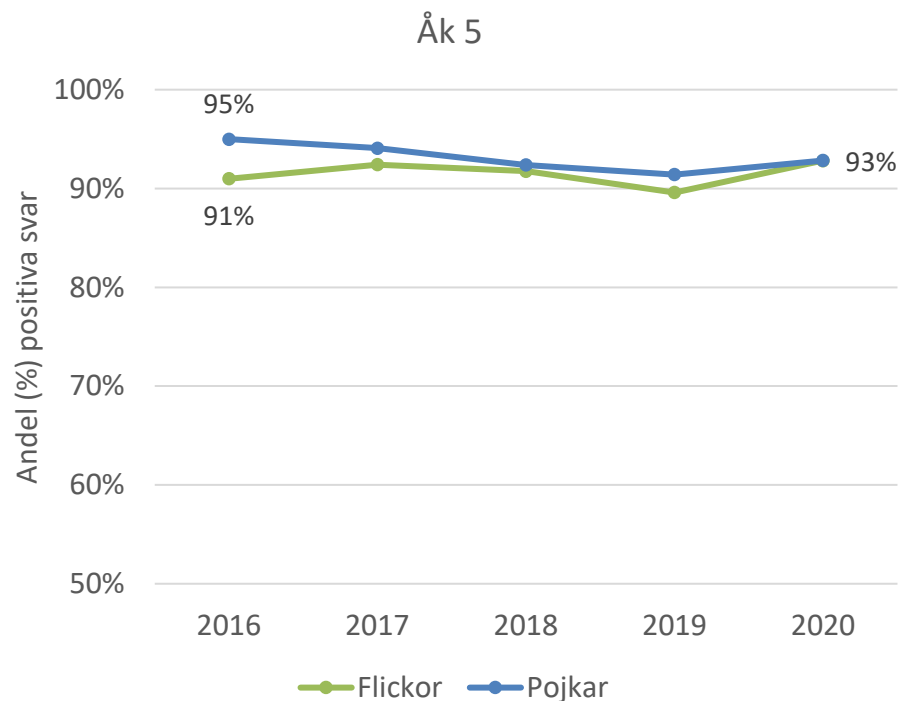
(andel positiva svar grundskola, åk 5 resp 8, medelvärde kommunen totalt 2016-2020)



Enkätfrågor: I min klass är eleverna med och bestämmer hur vi ska arbeta med olika skoluppgifter, I min skola samarbetar (vi) elever med varandra, Vi elever får vara med i skolans arbete mot diskriminering och kränkande behandling, Lärarna i min skola tar hänsyn till elevernas åsikter, Lärarna lyssnar på mig

Jag känner mig trygg i skolan, åk 5 resp 8

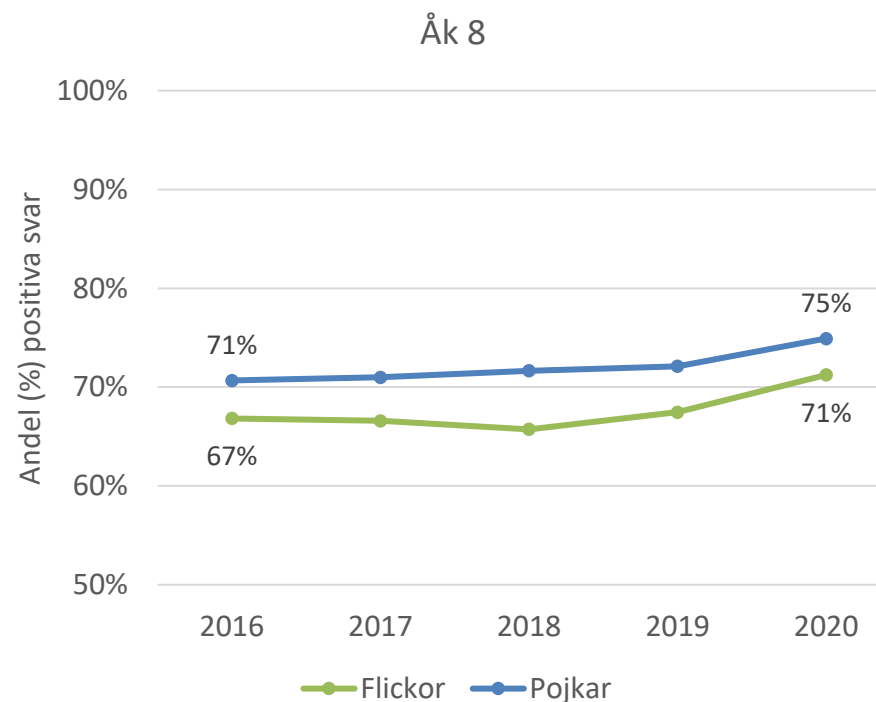
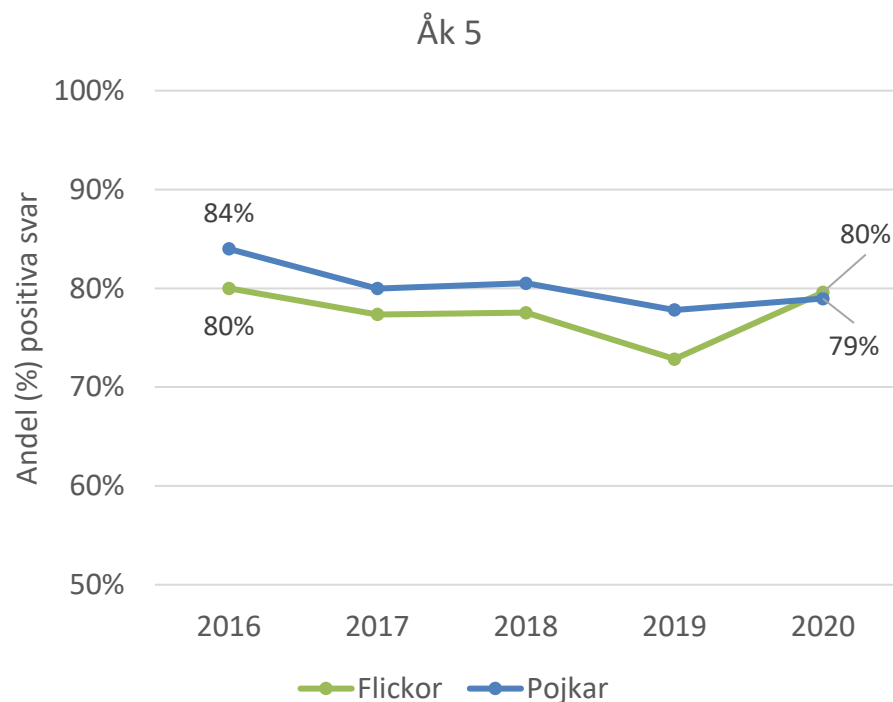
Andel (%) positiva svar, könssupplet, 2016-2020



OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%

Jag kan arbeta i lugn och ro i skolan, åk 5 resp 8

Andel (%) positiva svar, könssuppdelat, 2016-2020



OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%

Fritidshem

Enkätresultat

Fritidshem

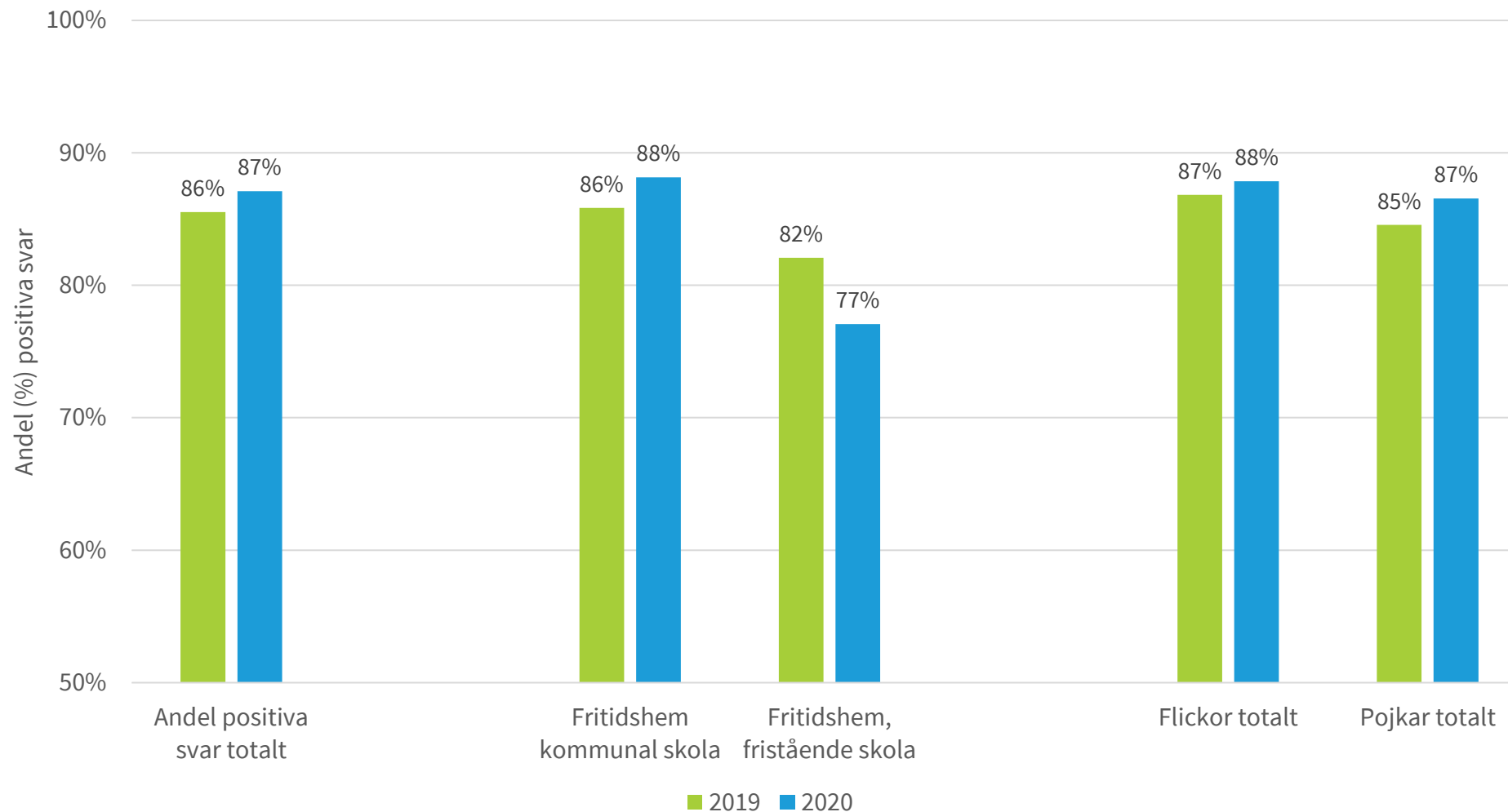
Ny enkät 2019

Från och med 2019 används en ny enkät i fritidshemmet där frågorna anpassats till den nya läroplanen för fritidshemmet.

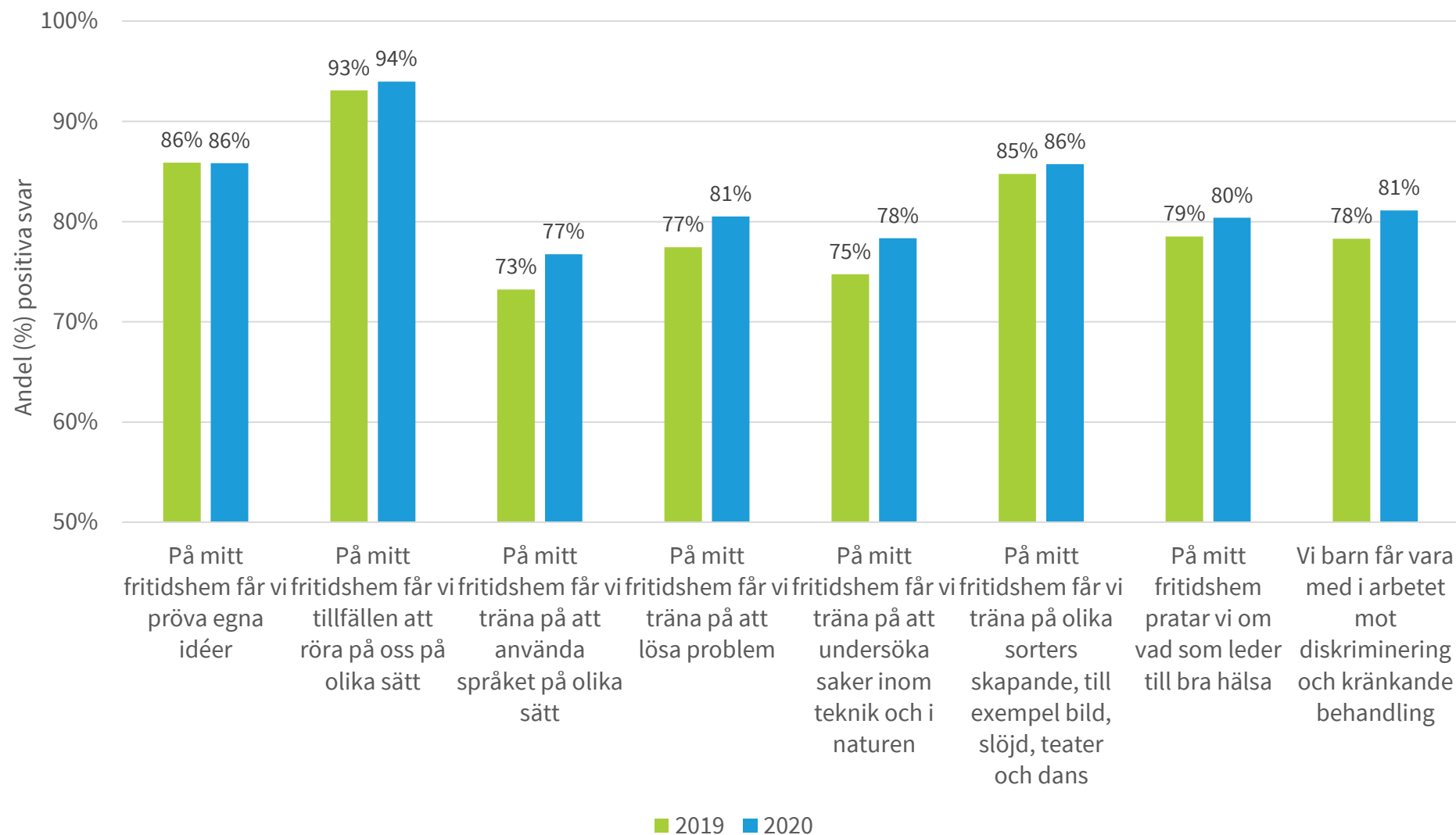
Positiv utveckling i de flesta fall

Andel (%) positiva svar kommunen totalt, jfr kommunala och fristående fritidshem samt pojkar och flickor, 2019-2020

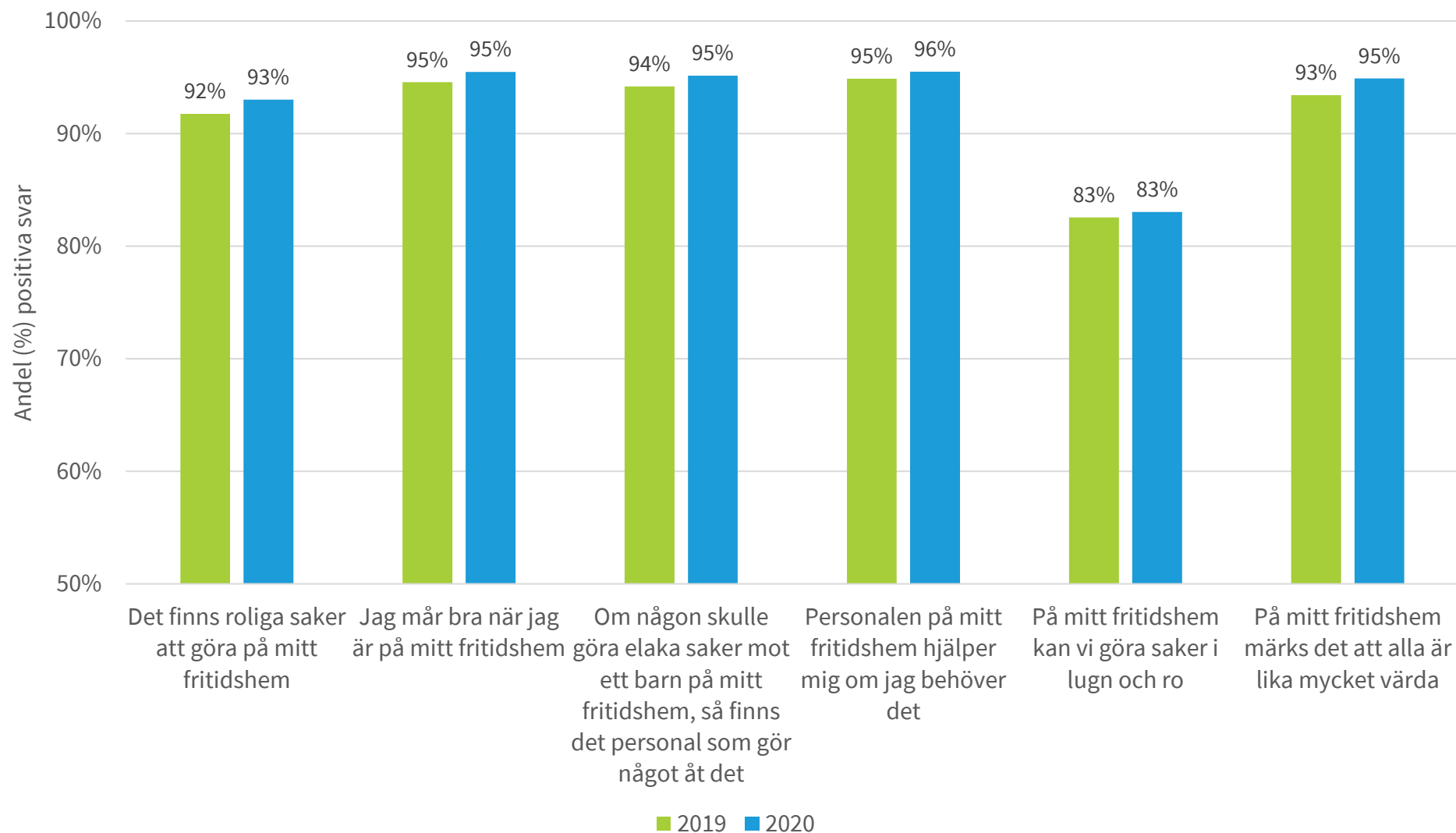
Diagramrubrik



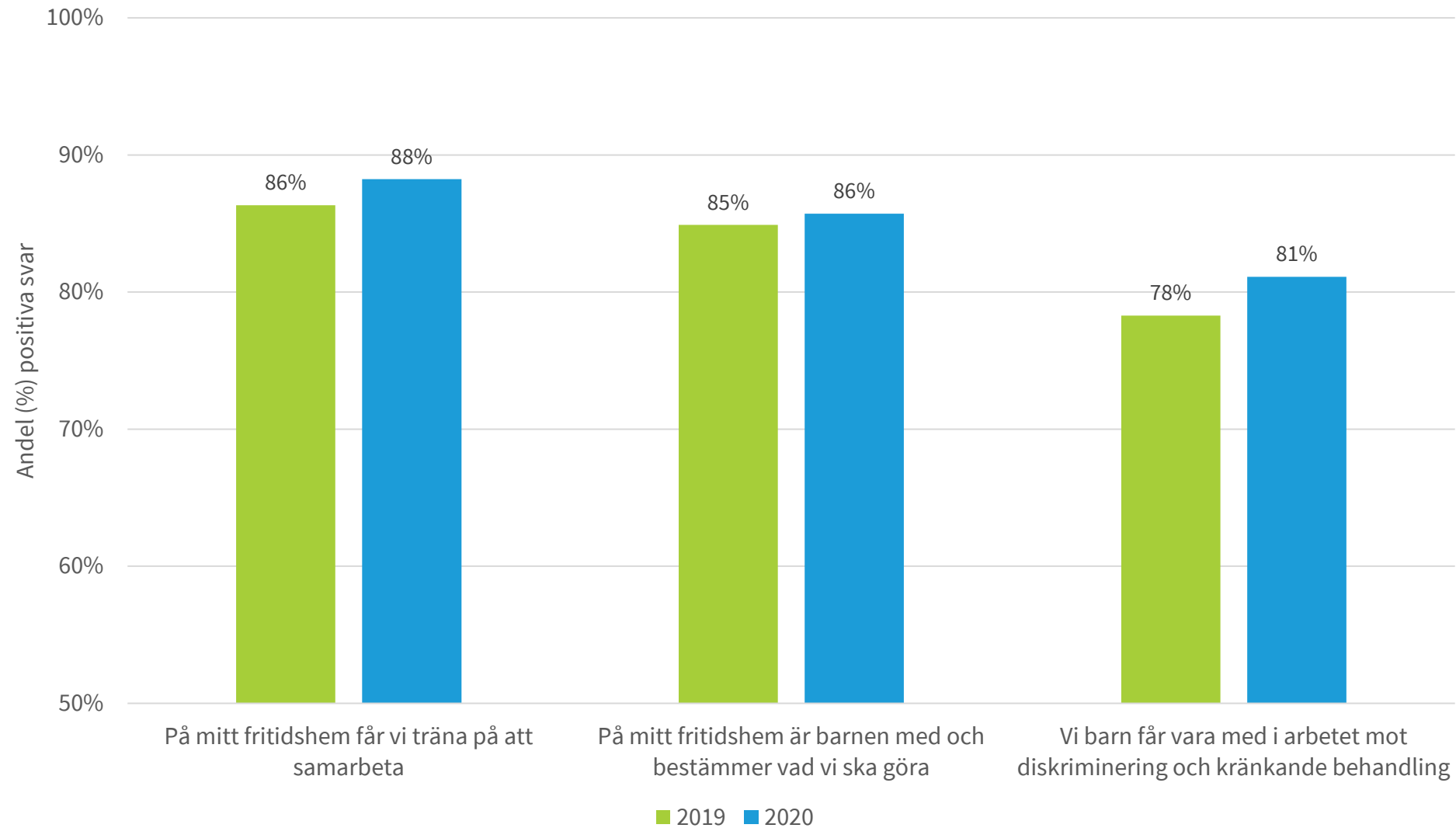
Läroplansfrågor, 2019 resp 2020



Trygghet och likabehandling, 2019 resp 2020



Delaktighet, 2019 resp 2020



Grundsärskola

Inga enkätresultat

Grundsärskolan genomförde ingen elevenkät under 2020

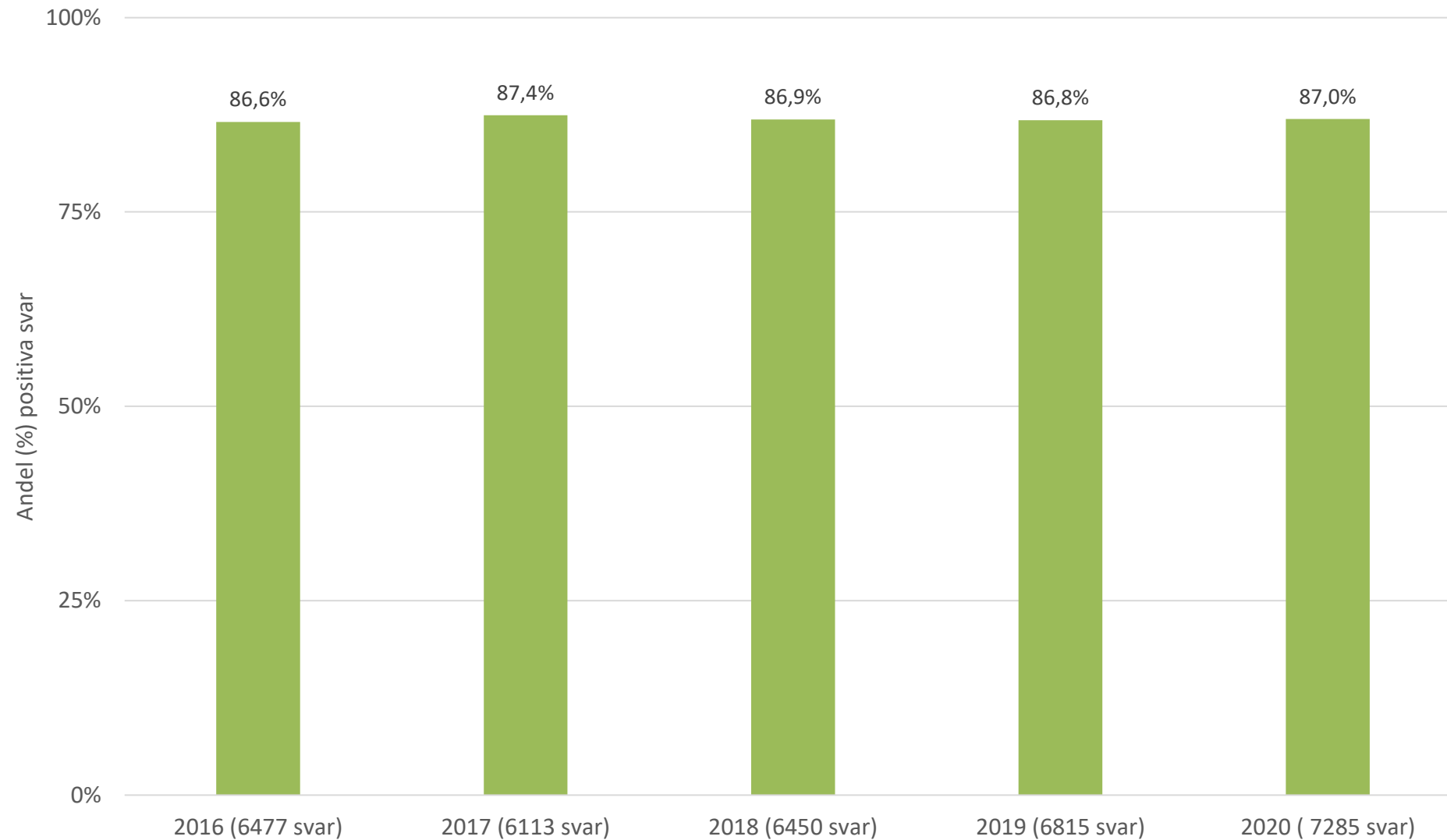
Förskola

Enkätresultat

Förskola

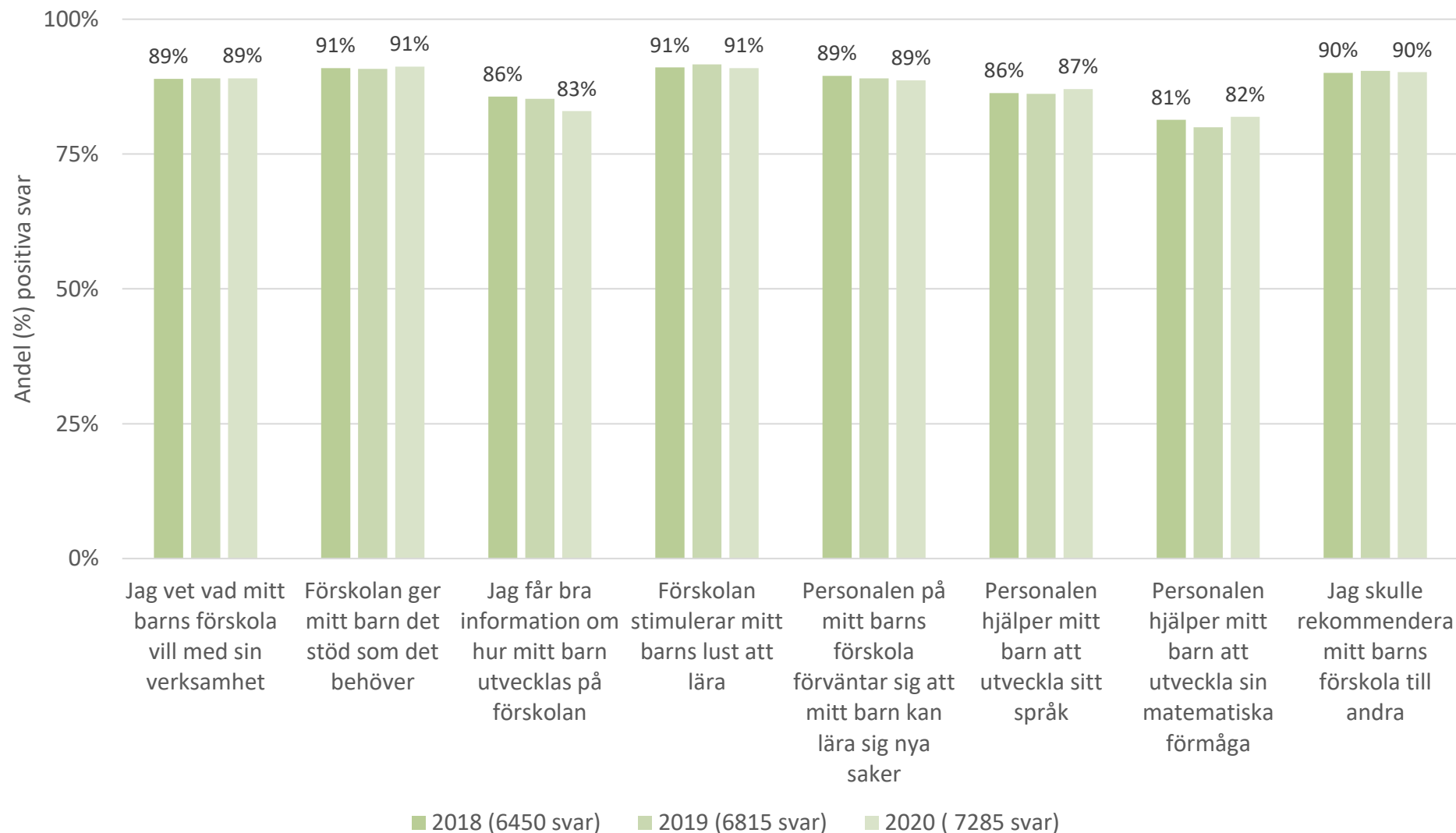
Enkätresultat förskola

andel(%)positivasvar,medelvärdekommunen totalt



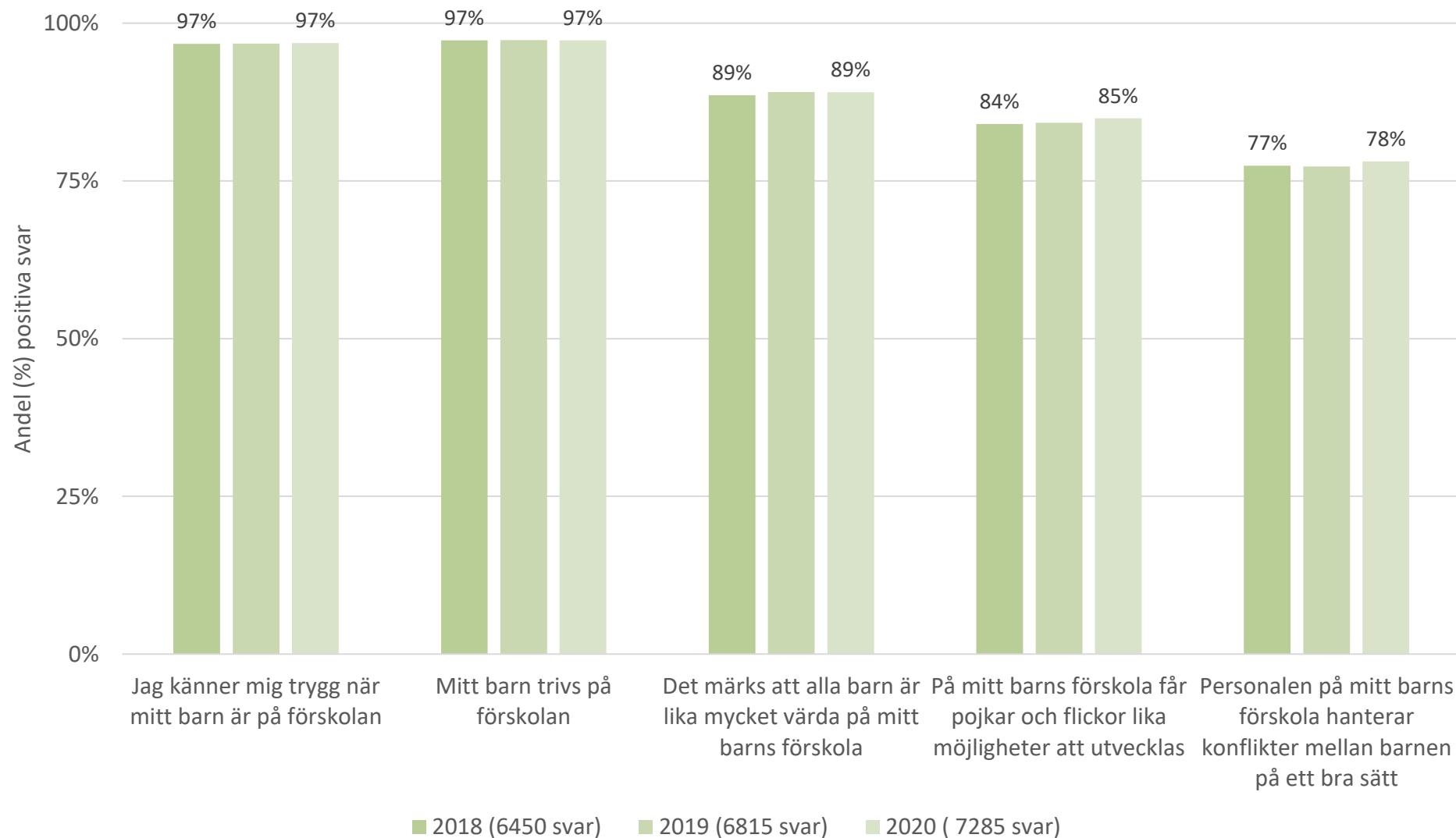
Enkätresultat utveckling och lärande

Andel (%) positiva svar, förskola, medelvärde kommunen totalt 2016-2018



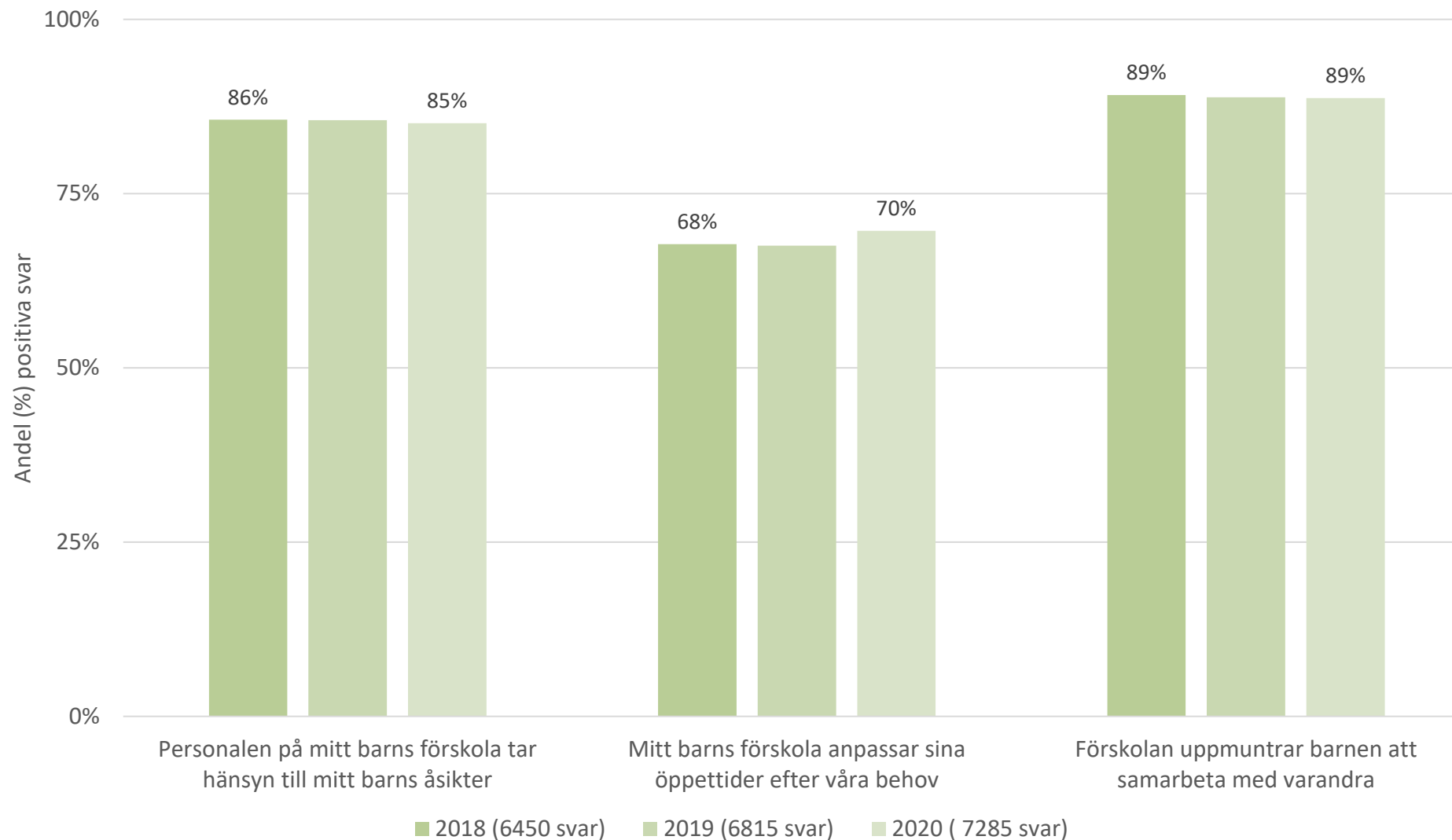
Enkätresultat likabehandling

Andel (%) positiva svar, förskola, medelvärde kommunen totalt 2017-2019



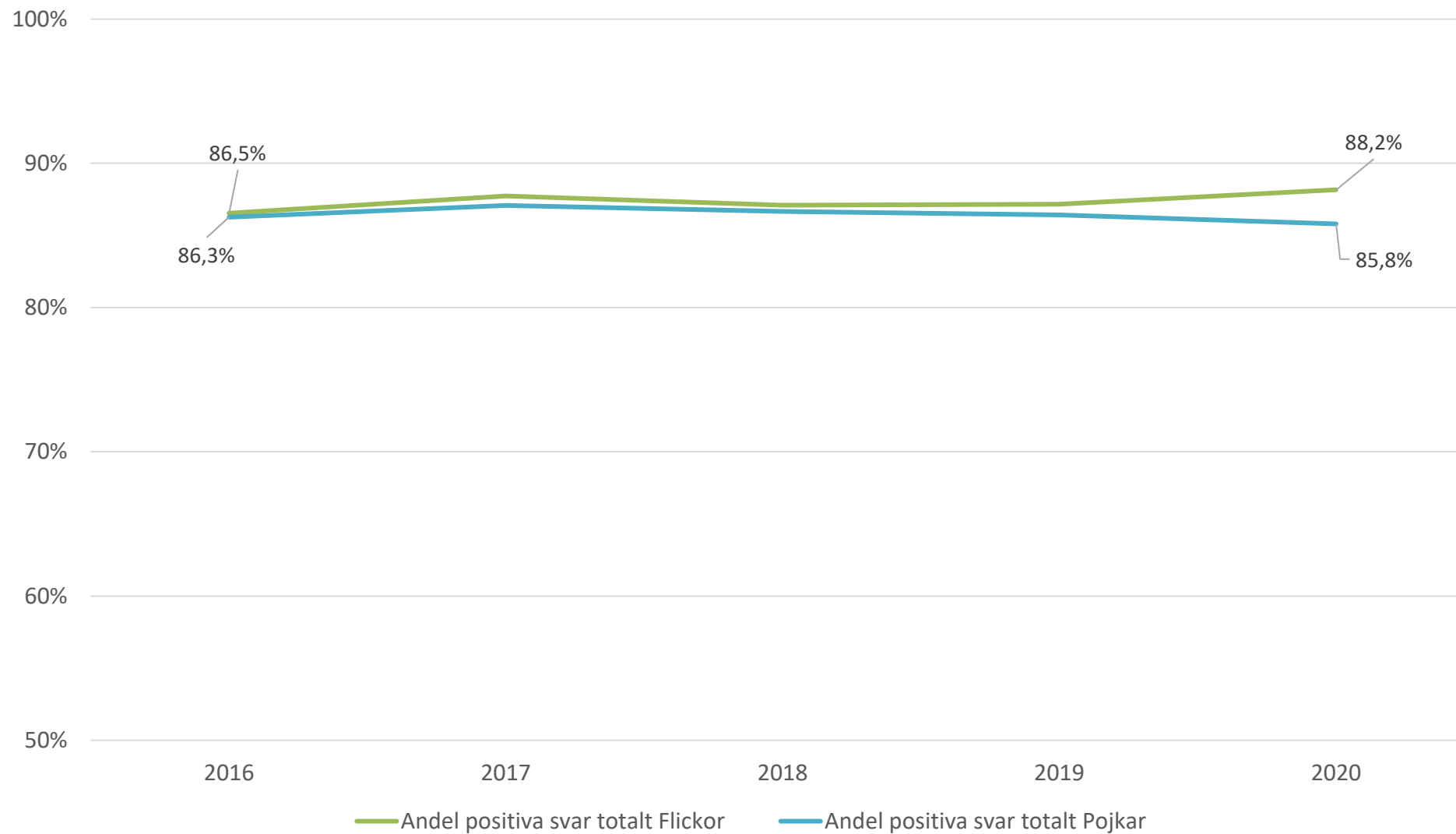
Enkätresultat delaktighet

Andel (%) positiva svar, förskola, medelvärde kommunen totalt 2016-2018



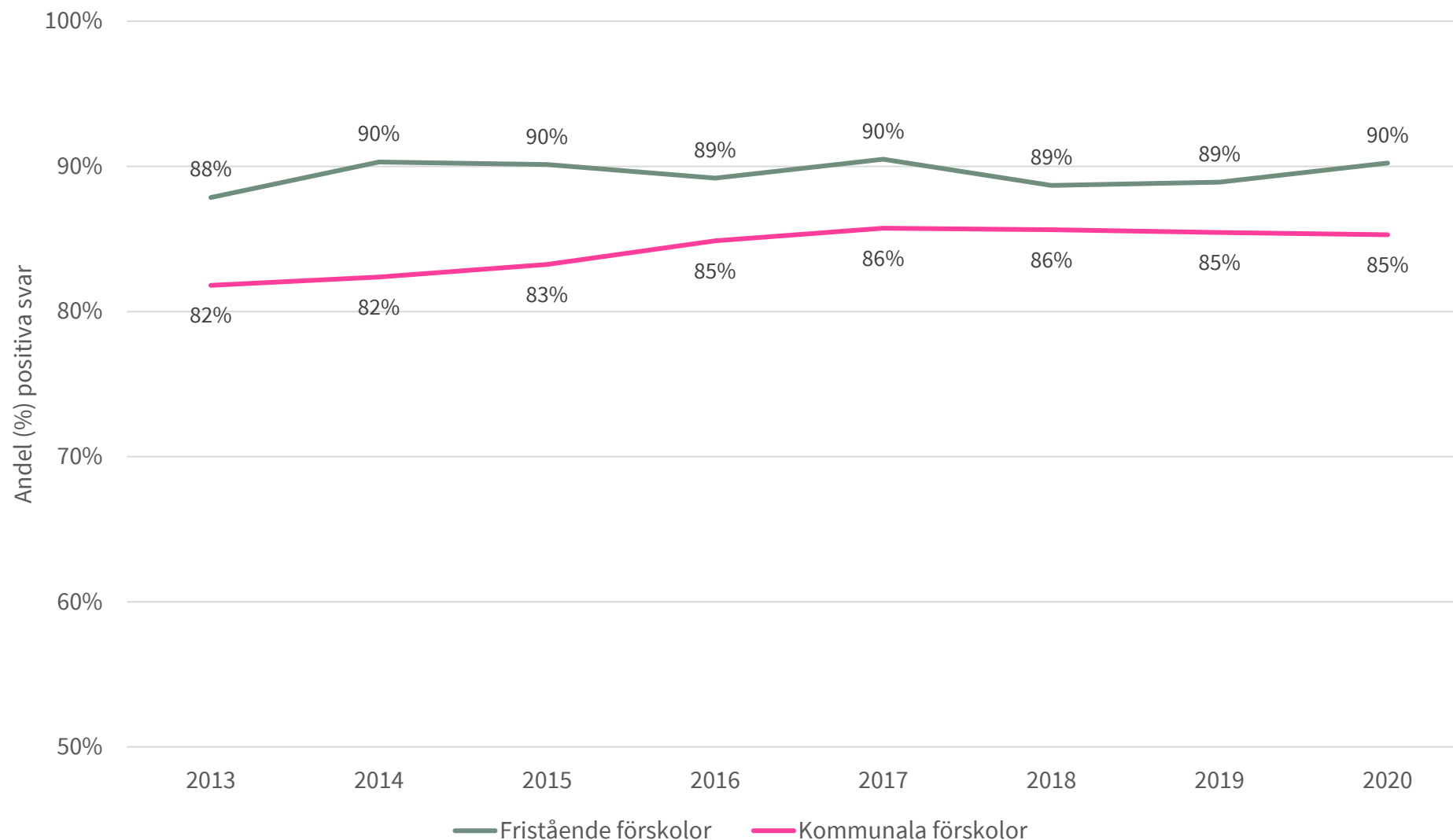
Jämför flickor och pojkar

Andel(%) positiva svar totalt, flickor resp pojkar, 2016-2020



Jämförelse fristående och kommunala förskolor

Andel (%) positiva svar totalt, fristående resp kommunal förskola, 2013-2020



OBS att y-axeln är bruten och börjar på 50%







UPPSALA
UNIVERSITET

ÅRSREDOVISNING 2020



UTBILDNING AV HÖGSTA KVALITET OCH RELEVANS
FORSKNING AV HÖGSTA KVALITET OCH RELEVANS
SAMVERKAN I UTBILDNING OCH FORSKNING
UPPSALA UNIVERSITET – CAMPUS GOTLAND
INTEGRERADE VERKSAMHETER OCH PERSPEKTIV
KOMPETENSFÖRSÖRJNING, STÖD OCH MILJÖ
FINANSIELL REDOVISNING



Omslagsbild:

Under covid-19-pandemin har universitetet delvis bedrivit undervisningen på distans. Då har det passat bra för studenterna att kunna utnyttja campusområdenas utemiljöer, som till exempel här vid Campus Engelska parken – Humanistiskt centrum.

FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

Årsredovisning 2020



UPPSALA
UNIVERSITET

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Väsentliga uppgifter	7
Inledning	8
Om Uppsala universitet	8
Covid-19-pandemin	10
Uppsala universitets mål och strategier	10
Årsredovisningens upplägg	11
1. UTBILDNING AV HÖGSTA KVALITET OCH RELEVANS	13
1.1. Utbildning vid Uppsala universitet	13
1.2. Resultat inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå	13
1.3. Resultat inom utbildning på forskarnivå	19
1.4. Övrig redovisning enligt regleringsbrevet	21
1.5. Ekonomiskt resultat	31
2. FORSKNING AV HÖGSTA KVALITET OCH RELEVANS	33
2.1. Forskning vid Uppsala universitet	33
2.2. Resultat inom forskning	33
2.3. Strategiska forskningssatsningar inom universitetet	37
2.4. Övrig redovisning enligt regleringsbrevet	38
2.5. Ekonomiskt resultat	41
3. SAMVERKAN I UTBILDNING OCH FORSKNING	43
3.1. Samverkan vid Uppsala universitet	43
3.2. Resultat inom samverkan	43
3.3. Uppsala universitet – en aktör i samhället	45
3.4. Övrig redovisning enligt regleringsbrevet	46
4. UPPSALA UNIVERSITET – CAMPUS GOTLAND	51
4.1. Verksamheten på Campus Gotland	51
4.2. Utbildning på Campus Gotland	51
4.3. Forskning på Campus Gotland	52
4.4. Samverkan på Campus Gotland	53
5. INTEGRERADE VERKSAMHETER OCH PERSPEKTIV	55
5.1. Hållbar utveckling	55
5.2. Internationalisering	57
5.3. Kvalitetsarbete	59
5.4. Utåtriktad verksamhet (Outreach)	60
5.5. Infrastruktur för forskning	61

6. KOMPETENSFÖRSÖRJNING, STÖD OCH MILJÖ	65
6.1. Kompetens och karriär	65
6.2. Lika villkor och jämställdhet	68
6.3. Arbetsmiljö	70
6.4. Sjukfrånvaro	70
6.5. Lokalförsörjning	71
6.6. Gemensamma stödfunktioner	72
6.7. Intern styrning och kontroll	74
7. FINANSIELL REDOVISNING	77
7.1. Ekonomiskt resultat och utveckling	77
7.2. Intäkter	77
7.3. Kostnader	79
7.4. Kostnadsutveckling de senaste fem åren	79
7.5. Forskningsfinansiering	80
7.6. Oförbrukade bidrag	81
7.7. Likviditet	81
7.8. Investeringar	82
7.9. Myndighetskapital och avgiftsbelagd verksamhet	82
7.10. Upphandling	83
7.11. Ekonomisk översikt per vetenskapsområde samt övrig verksamhet	84
7.12. Stiftelseförvaltning	86
7.13. Resultaträkning	87
7.14. Balansräkning	88
7.15. Anslagsredovisning	90
7.16. Tilläggsupplysningar	91
7.17. Noter till resultaträkning	94
7.18. Noter till balansräkning	97
7.19. Verksamhetens intäkter och kostnader fördelade på verksamhetsgrenar	102
7.20. Redovisning av takbelopp	104
7.21. Redovisning av bidragsbelopp – Sommarkurser	106
7.22. Redovisning av bidragsbelopp – Basår	107
7.23. Redovisning av bidragsbelopp – Livslångt lärande	108
7.24. Redovisning av bidragsbelopp – Bristyrken	109
8. Uppgifter om styrelsen	110
9. Konsistoriets beslut	111
10. Tabellförteckning	112

Förord

Uppsala universitets största styrka ligger i vår nyfikenhet, i viljan att förstå vår omvärld. Den drivkraften i kombination med vårt breda universitets samlade kunskap och kreativa förmåga gör att universitetet befinner sig i ständigt utveckling. Varje dag görs nya upptäckter inom forskningen, varje dag får våra studenter nya insikter. Vi arbetar ständigt för att vidga våra perspektiv och vår kunskaps omfattning.

Under året blev vi en del av Enlight, ett av 24 nya europeiska universitetssamarbeten som finansieras av EU-kommissionen. Enlights vision är att skapa gränsöverskridande gemensamma utbildningar där studenter utrustas med verktyg som stärker deras globala engagemang som medborgare, som hjälper dem att ta sig an de stora samhällsutmaningarna samt bidrar till att främja livskvalitet och hållbarhet i framtida städer och samhällen.

Universitetets nya mål och strategier, som beslutades i december 2019, implementeras successivt. En övergripande ambition är att Uppsala universitet ska ta en ledande roll mot ett mer hållbart samhälle. Här stärkte universitetet sina positioner med nysatsningar och tvärvetenskapliga forskningsnoder med höga ambitioner. Ett exempel är Batteries Sweden, ett nytt kompetenscentrum för batteriforskning där målet är att utveckla batterier med mycket hög prestanda samt nya batteriproduktionsprocesser för att befästa den starka svenska positionen inom området.

I oktober invigdes AI4Research. Det är ett femårigt projekt som har i uppdrag att förstärka, förnya och vidareutveckla forskningen inom artificiell intelligens (AI) och maskininlärning. Projektet är öppet för forskare från alla områden och avsikten är att öppna för en tvärvetenskaplig syn på AI med alla dess möjligheter och utmaningar.

Ett område där kunskapen i samhället är otillräcklig rör psykisk ohälsa där kvinnor är extra utsatta. Därför inrättade universitetet ett tvärvetenskapligt forskningscentrum för kvinnors psykiska hälsa – Womher – som påbörjade arbetet under året. Fokus ligger på psykisk ohälsa bland kvinnor i barnafödande ålder.

På Gotland inleddes samarbetet Blå Mat. Det är ett av fyra nya nationella centrum för livsmedelsforskning och innovation som nyligen fått 192 miljoner från forskningsrådet Formas. Blå Mat – Centrum för framtidens sjömat, vill öka kunskapen och bidra till bättre förutsättningar för hållbar produktion av mat från sjö och hav. Satsningen ligger väl i linje med FN:s globala hållbarhetsmål inom Agenda 2030.



FOTO: DAVID NAYLOR

Utvecklingsplan 2050 är ett strategiarbete, av mer lokal karaktär, som gick i mål under året. Planen uttrycker en vision som ligger till grund för Uppsala universitets framtida planering. Det handlar bland annat om en utveckling mot en sammanhängande kunskapsmiljö samt ökad samverkan, hållbarhet, integrering i staden samt ökad närvaro och synlighet. En konkret del av denna utveckling är utbyggnaden av Ångströmlaboratoriet. En viktig etapp i detta projekt blev klar under året och invigdes under pandeminpassade former.

Att sammanfatta ett år vid ett universitet så stort och brett som Uppsala universitet låter sig inte göras i ett förord. Men vi kan konstatera att det var ett ovanligt år. Mycket av vad vi lärde oss under pandemins inverkan kommer att fortsätta påverka vårt dagliga arbete och därmed framtiden. Digitala arbetsformer fungerar bättre än vad många trodde. Insikten om att det fysiska mötet inte alltid motiverar resan har sjunkit in. Samtidigt har vi lärt oss hur viktigt det personliga mötet kan vara. Perspektiven har djupnat.

Nu lämnar vi 2020 till handlingarna. Vi tackar rektor Eva Åkesson och prorektor Anders Malmberg som lämnat över ledningen av Nordens första universitet till oss. Samtidigt tackar vi alla som gjort Uppsala universitets 2020 till ännu ett framgångsrikt och utvecklande år.

Uppsala i februari 2021

Anders Hagfeldt
Rektor

Coco Norén
Prorektor

Sammanfattning

Uppsala universitet är ett fullskaligt, internationellt orienterat forskningsuniversitet som bedriver forskning och utbildning inom nio fakulteter organiserade i de tre vetenskapsområdena humaniora och samhällsvetenskap, medicin och farmaci samt teknik och naturvetenskap. Under 2020 var i medeltal 7 387 personer anställda vid universitetet.

Med anledning av covid-19-pandemin genomfördes under våren en snabb omställning till digitala verktyg för undervisning. Kommunikationsverktyget Zoom har spelat en avgörande roll för undervisningen och möjligheten till disputationer. Även när det gäller forskningen har fokus under året legat på snabb utveckling och omställning med följden att ett stort antal projekt med covid-19 som forskningsområde kom igång på mycket kort tid.

Antalet helårsstudenter uppgick 2020 till 28 289 vilket innebär en ökning med cirka 9 procent jämfört med föregående år. Procentuellt ökar fristående kurser mer än program och utbildning på avancerad nivå mer än grundnivå. Antalet avgiftsstudenter ökade något, men ökningstakten var lägre jämfört med föregående år. Antalet utbytesstudenter har dock minskat till följd av covid-19-pandemin. Universitetet har haft en överproduktion inom utbildning motsvarande 69 miljoner kronor (inklusive decemberprestationer) under året. Antalet examina inom utbildningar på grundnivå och avancerad nivå har ökat med nära 10 procent samtidigt som doktorsexamina istället har minskat med nära 20 procent. Minskningen beror till viss del på att doktorander har behövts inom sjukvården på grund av covid-19-pandemin. Den tidigare ökningen av nyantagna doktorander har stannat av 2020.

Uppsala universitets största enskilda forskningsfinansiärer var liksom tidigare år Vetenskapsrådet, Knut och Alice Wallenbergstiftelsen samt EU. Universitetet har varit särskilt framgångsrikt vad gäller beviljade EU-bidrag. Universitetet har noterat de högsta beloppen för beviljade EU-bidrag på mer än tio år, framförallt avseende ERC.

Universitetets satsning på batteriforskning har fortsatt under året, bland annat genom kompetenscentrumet Batteries Sweden (BASE) och koordineringen av det långsiktiga europeiska forskningsinitiativet Battery2030+. År 2020

startade också verksamheten vid Womher, ett centrum för kvinnors psykiska hälsa med fokus på den psykiska hälsan under de reproduktiva åren. En ytterligare satsning är Centrum för medicinsk humaniora och samhällsvetenskap. Under året startade också AI4Research, ett universitetsövergripande projekt som har i uppdrag att förstärka, förnya och vidareutveckla forskningen inom AI (artificiell intelligens) och maskininlärning.

Uppsala universitet samverkar med det omgivande samhället regionalt, nationellt och internationellt inom en rad olika områden. Under hösten 2020 arrangerade exempelvis Uppsala Health Summit ett populärvetenskapligt digitalt seminarium med titeln I skuggan av covid-19: Antibiotikakrisen och våra beteenden.

Uppsala universitet har fortsatt att vara drivande i internationella nätverk och samarbeten. Under 2020 godkände EU-kommissionen Uppsala universitets ansökan om att tillsammans med åtta andra universitet bilda Europauniversitetet Enlight.

Campus Gotland hade 2 296 helårsstudenter år 2020. Antalet campusstuderande uppgick till 1 401 helårsstudenter vilket är 138 fler än 2019. Universitetets mål är att öka antalet helårsstudenter i campusutbildning till 1 500 år 2021. När det gäller forskning inleddes 2020 bland annat ett projekt kring barn och ungas hälsa.

Verksamheten inom universitetet fortsätter att växa. Sett över en femårsperiod har omsättningen ökat med 788 mnkr och var 7 398 mnkr 2020. Myndighetskapalet minskade precis som 2019 och det ekonomiska resultatet blev ett underskott om 63 mnkr. Det innebär att universitetet planenligt fortsätter att använda myndighetskapalet. Underskottet härrör från såväl utbildning som forskning. Utbildning på grundnivå och avancerad nivå redovisar ett underskott om 9 mnkr och forskning och utbildning på forskarnivå visar ett underskott på 25 mnkr. Både uppdragsutbildning och uppdragsforskning uppvisar tämligen stora underskott, i förhållande till sina volymer, med 21 mnkr respektive 8 mnkr.

Baserat på genomförda analyser och övrig information är bedömningen att universitetet som helhet genomför och följer upp sina uppgifter på ett tillfredställande sätt.

Ekonomiskt resultat Uppsala universitet 2016–2020, mnkr					
	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter	7 398	7 300	7 061	6 741	6 643
Kostnader	-7 461	-7 407	-7 122	-6 875	-6 636
Årets kapitalförändring	-63	-107	-61	-134	7
Utgående balanserat kapital	978	1 041	1 148	1 209	1 343

Källa: Raindance

Väsentliga uppgifter

	2020	2019	2018	2017	2016
Utbildning och forskning					
Totalt antal helårsstudenter	28 289	26 045	24 534	24 375	24 148
– kvinnor/män (%)	59/41	59/41	58/42	58/42	57/43
Kostnad per helårsstudent (tkr)	81	80	81	80	77
Totalt antal helårsprestationer	22 648	20 640	19 465	19 130	19 294
– kvinnor/män (%)	60/40	60/40	59/41	60/40	59/41
Kostnad per helårsprestation (tkr)	101	101	102	102	96
Totalt antal studieavgiftsskyldiga studenter (helårsstudenter)	946	833	617	471	350
– kvinnor/män (%)	46/54	47/53	49/51	53/47	54/46
Totalt antal nyantagna doktorander	395	396	384	377	366
– kvinnor/män (%)	52/48	49/51	52/48	49/51	45/55
Totalt antal doktorander med någon aktivitet	2 228	2 359	2 469	2 515	2 550
– kvinnor/män (%)	49/51	48/52	47/53	47/53	46/54
Totalt antal doktorander med doktorandanställning (årsarb.)	1 241	1 240	1 239	1 285	1 322
– kvinnor/män (%)	49/51	49/51	47/53	45/55	45/55
Totalt antal doktorander med utbildningsbidrag (heltidsekv.)	0	0	0	2	2
– kvinnor/män (%)	–	–	–	51/49	44/56
Genomsnittlig studietid för licentiatexamen	X	3,3	3,3	3,4	2,9
Genomsnittlig studietid för doktorsexamen	X	4,4	4,3	4,3	4,3
Totalt antal doktorsexamina	293	363	361	369	389
– kvinnor/män (%)	45/55	46/54	45/55	48/52	46/54
Totalt antal licentiatexamina	53	31	39	44	77
– kvinnor/män (%)	43/57	48/52	46/54	41/59	39/61
Totalt antal refereegranskade vetenskapliga publikationer	4 987	5 449	5 492	5 559	5 412
Kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation (tkr)	1 039	959	919	872	869
Personal					
Totalt antal årsarbetskrafter	6 403	6 251	6 078	5 960	5 944
– kvinnor/män (%)	51/49	51/49	51/49	50/50	50/50
Medelantal anställda	7 387	7 265	7 108	6 887	6 857
– kvinnor/män (%)	52/48	52/48	52/48	51/49	51/49
Totalt antal lärare (årsarb.)	1 715	1 678	1 649	1 573	1 526
– kvinnor/män (%)	43/57	43/57	43/57	41/59	40/60
Antal disputerande lärare (årsarb.)	1 448	1 421	1 401	1 347	1 312
– kvinnor/män (%)	40/60	40/60	40/60	38/62	38/62
Antal professorer (årsarb.)	617	605	606	585	584
– kvinnor/män (%)	32/68	30/70	30/70	29/71	28/72
Ekonomi					
Intäkter totalt (mnkr), varav	7 398	7 300	7 061	6 741	6 643
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå (mnkr)	2 252	2 147	2 091	1 989	1 927
– andel anslag (%)	86	87	88	89	89
– andel externa intäkter (%)	14	13	12	11	11
Forskning och utbildning på forskarnivå (mnkr)	5 146	5 153	4 970	4 752	4 716
– andel anslag (%)	46	44	45	46	46
– andel externa intäkter (%)	54	56	55	54	54
Kostnader totalt (mnkr)	7 461	7 407	7 122	6 875	6 636
– andel personal (%)	69	66	65	65	65
– andel lokaler (%)	11	11	11	11	11
Lokalkostnader per kvm (kr)	2 064	2 084	2 033	1 933	1 908
– andel av justerade total kostnader (%)	11	11	11	11	11
Balansomslutning (mnkr)	4 957	4 855	5 018	4 842	4 807
– varav oförbrukade bidrag	2 312	2 051	2 023	1 890	1 831
– varav årets kapitalförändring	-63	-107	-61	-131	7
– varav myndighetskapital (inkl. årets kapitalförändring)	978	1 041	1 148	1 209	1 343
i) myndighetskapital inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå	291	321	363	357	402
ii) myndighetskapital inom forskning och utbildning på forskarnivå	687	720	785	852	941

Uppgifter som rör antal registrerade studenter, doktorander, publikationer samt myndighetskapital har uppdaterats jämfört med årsredovisningen 2019. Genomsnittlig studietid för licentiatexamen och för doktorsexamen redovisas inte för 2020 på grund av är omfattande efterregistreringar. Justerade totala lokalkostnader redovisas enligt SUHF:s rekommendation om lokalkostnader. I Väsentliga uppgifter beräknas antal disputerade lärare som summan av professorer, universitetslektorer, biträdande universitetslektorer och forskarassistenter. I antal lärare ingår även universitetsadjunkter.

Inledning

Om Uppsala universitet

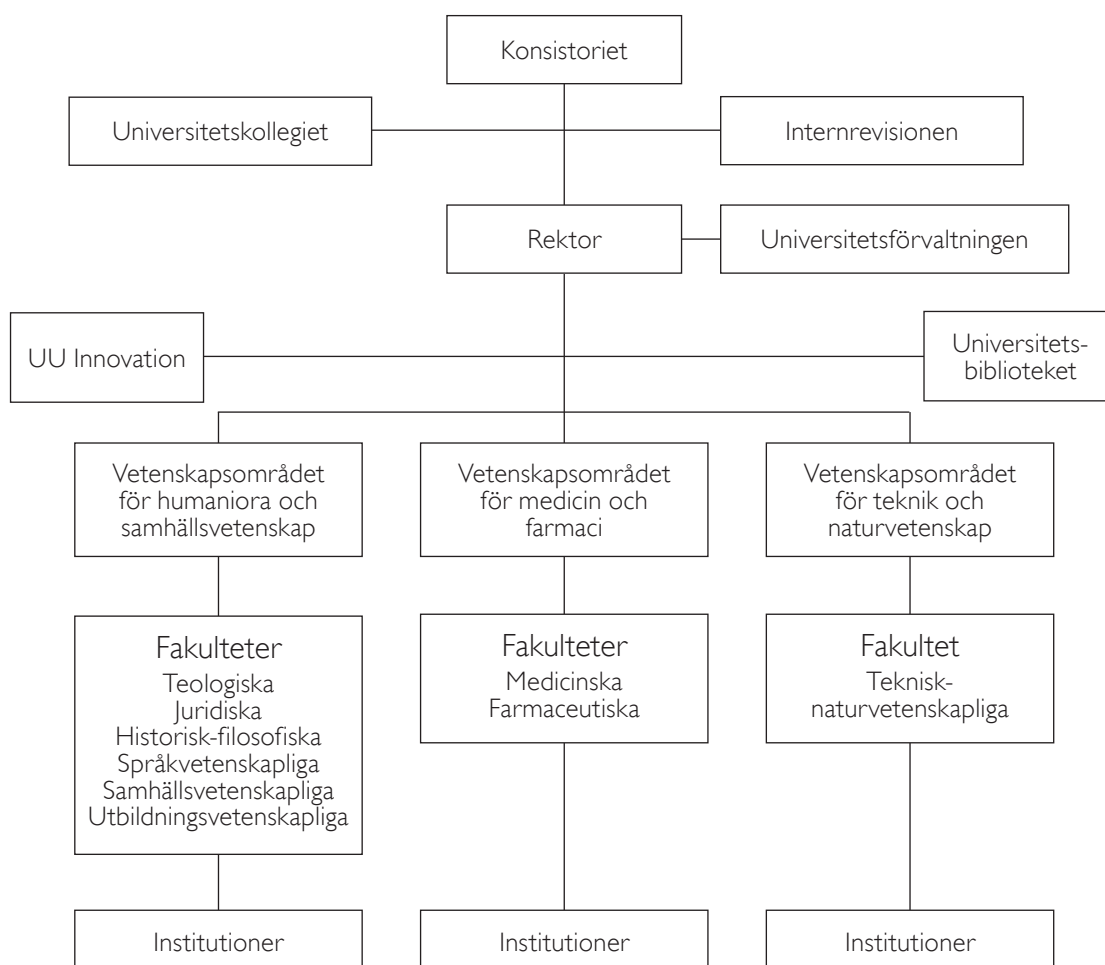
Uppsala universitet grundades 1477 och är Nordens första universitet. Uppsala universitets styrelse benämns konsistorium. Universitetet har nio fakulteter som är organiserade i tre vetenskapsområden: vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap, vetenskapsområdet för medicin och farmaci samt vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap (se figuren nedan).

Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap består av sex fakulteter: den teologiska, den juridiska, den historisk-filosofiska, den språkvetenskapliga, den samhällsvetenskapliga och fakulteten för utbildningsvetenskapliga.

Vetenskapsområdet för medicin och farmaci består av två fakulteter: den medicinska och den farmaceutiska fakulteten. Vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap består av en fakultet, den teknisk-naturvetenskapliga fakulteten. Vid universitetet finns det ett 60-tal institutioner eller motsvarande (se tabell på nästa sida).

Under 2020 har Anne Ramberg tillträtt som ny ordförande för konsistoriet. Under året har också beslut fattats om att Anders Hagfeldt och Coco Norén tillträder som ny rektor respektive prorektor för Uppsala universitet från och med 1 januari 2021.

Översiktlig bild av Uppsala universitets organisation 2020



Vetenskapsområden, fakulteter samt institutioner eller motsvarande vid Uppsala universitet	
Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap <i>Teologiska fakulteten</i> Teologiska institutionen <i>Juridiska fakulteten</i> Juridiska institutionen <i>Historisk-filosofiska fakulteten</i> Institutionen för ABM Institutionen för arkeologi och antik historia Filosofiska institutionen Historiska institutionen Institutionen för idé- och lärdomshistoria Konstvetenskapliga institutionen Institutionen för kulturanthropologi och etnologi Litteraturvetenskapliga institutionen Institutionen för musikvetenskap Institutionen för speldesign Centrum för genusvetenskap <i>Språkvetenskapliga fakulteten</i> Engelska institutionen Institutionen för lingvistik och filologi Institutionen för moderna språk Institutionen för nordiska språk <i>Samhällsvetenskapliga fakulteten</i> Institutet för bostad- och urbanforskning (IBF) Ekonomisk-historiska institutionen Institutionen för fred- och konfliktforskning Företagsekonomiska institutionen Institutionen för informatik och media Institutionen för kostvetenskap Kulturgeografiska institutionen Nationalekonomiska institutionen Institutionen för psykologi Sociologiska institutionen Statistiska institutionen Statsvetenskapliga institutionen Institutet för Ryssland- och Eurasienstudier <i>Fakulteten för utbildningsvetenskaper</i> Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier SWEDESD – Internationellt center för lärande för hållbar utveckling	Vetenskapsområdet för medicin och farmaci <i>Medicinska fakulteten</i> Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap Institutionen för immunologi, genetik och patologi Institutionen för kirurgiska vetenskaper Institutionen för kvinnors och barns hälsa Institutionen för medicinsk biokemi och mikrobiologi Institutionen för medicinsk cellbiologi Institutionen för medicinska vetenskaper Institutionen för neurovetenskap <i>Farmaceutiska fakulteten</i> Institutionen för farmaceutisk biovetenskap Institutionen för farmaci Institutionen för läkemedelskemi Vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap <i>Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten</i> Institutionen för informationsteknologi Matematiska institutionen Institutionen för fysik och astronomi Institutionen för elektroteknik Institutionen för materialvetenskap Institutionen för samhällsbyggnad och industriell teknik Institutionen för kemi – BMC Institutionen för kemi – Ångström Institutionen för biologisk grundutbildning Institutionen för cell- och molekyllärbiologi Institutionen för ekologi och genetik Institutionen för organismbiologi Institutionen för geovetenskaper ISP – International Science Program

Covid-19-pandemin

Verksamheten vid Uppsala universitet har i hög utsträckning präglats av covid-19-pandemin under året. I årsredovisningen redovisas pandemins påverkan på verksamhetens olika delar. Det följande är en övergripande beskrivning av situationen under året.

Under våren genomfördes en snabb omställning till digitala verktyg för undervisning. Detta innebar pedagogiska och tekniska utmaningar för studenter och lärare. Zoom har spelat en avgörande roll för undervisningen och möjligheten till disputationer. För att producera och dela inspelad media införskaffade universitetet Canvas Studio och särskilda studiomiljöer har byggts på flera campus. Lärare har erbjudits stöd och kompetensutveckling. Den generella bedömningen är att omställningen ur ett tekniskt perspektiv underlättades av en redan väl utbyggd fysisk och digital infrastruktur i kombination med etablerad användarsupport vilka med kort varsel kunde skalas upp för att möta de ökade behoven.

Under våren genomfördes enkätundersökningar som visar att omställningen tycks ha fungerat relativt bra för lärare och studenter. Dock visar undersökningens resultat också negativ påverkan, exempelvis relaterat till ökad stress och ensamhet samt ökad arbetsbelastning. Antalet ärenden som rör fusk har också flerdubblats under året. Otillåtet samarbete vid hemtentamen och plagiat är vanligast. En del av fuskets kan eventuellt minskas av tydligare information om vad som är tillåtna hjälpmedel under hemtentamen. Antalet avgiftsstudenter ökade något under året. Ökningen var dock mindre än tidigare år. Antalet utbytesstudenter har minskat vilket bedöms vara en följd av pandemin.

Även när det gäller forskningen har fokus under året legat på snabb utveckling och omställning. Ett stort antal projekt med covid-19 som forskningsområde kom igång på mycket kort tid. Exempelvis fick forskningsinfrastrukturen Biobank Sverige, för vilken Uppsala universitet är värdduniversitet, extra finansiering av Vetenskapsrådet för att samordna provtagning och provhantering i landet. Syftet med detta var att samla in prover för att dokumentera covid-19-pandemin och säkerställa framtida forskningsmöjligheter. På kort tid har även den medicinska och biologiska forskningen ställt om sin verksamhet och befintlig apparatur som behövs för diagnostik under pandemin har ställts till sjukvårdens förfogande.

Samtidigt har forskningen också påverkats negativt av covid-19-pandemin och påföljande restriktioner. Internationella utbyten har stannat av och vissa typer av projekt har pausats vilket har drabbat både forskare och doktorander. Internationella forskningsanläggningar, som exempelvis CERN, har periodvis varit stängda. Restriktionerna begränsade också resor inom Sverige, vilket exempelvis gjorde att forskare från Uppsala universitet inte kunde

vistas vid MAX IV. Doktorander och forskare inom kliniska vetenskaper har i stor utsträckning behövt inom vårdsektorn vilket minskat deras möjligheter att bedriva sin forskning. Detta har bland annat resulterat i färre doktorsexamina under året. Inom humaniora och samhällsvetenskap har framförallt den forskning som bygger på fältstudier och tillgång till olika former av fysiska arkiv påverkats negativt då projekt försenats. Detta har påverkat såväl forskare som doktorander.

Vad beträffar personalen har medarbetare uppmanats att arbeta hemifrån i linje med gällande restriktioner. När detta inte har varit möjligt har arbetsgivaren riskbedömt och åtgärdat smittorisker i arbetsmiljön. Långtidssjukskrivningar har minskat medan andelen korttidssjukskrivningar ökat jämfört med 2019. I grupperna doktorandanställda och teknisk personal syns en högre kort sjukskrivningsvaror, vilket kan vara en konsekvens av pandemin.

Uppsala universitets mål och strategier

Den 1 januari 2020 började nya mål och strategier för Uppsala universitet att gälla¹. Dokumentet anger riktning och ambitioner för universitetet på kort och lång sikt. Implementering av mål och strategier har under året pågått på olika organisatoriska nivåer vid universitetet.

Uppsala universitet ser som sin uppgift att vinna och förmedla kunskap till mänsklighetens gagn och för en bättre värld. Hållbar utveckling, samverkan samt lika villkor och jämställdhet utgör utgångspunkter för universitetets verksamhet. Det övergripande målet är att universitetet ska bedriva utbildning och forskning av högsta kvalitet och relevans. I relation till de övergripande utgångspunkterna och målen finns strategiska prioriteringar och utvecklingsmål. De strategiska prioriteringarna är kvalitetsarbete, internationalisering, infrastruktur, kompetensförsörjning och karriärsystem samt stöd och miljö. De sex utvecklingsmålen är:

- Expandera utbildningen och stärk sambandet mellan utbildning och forskning.
- Utveckla forskningsexcellens och stärk förmågan att attrahera prestigefyllda bidrag i internationell konkurrens.
- Stärk gränsöverskridande och utmaningsdriven forskning.
- Samordna och kraftsamla universitetets resurser.
- Utnyttja potentialen vid Campus Gotland.
- Utveckla samverkan som en integrerad del av utbildning och forskning.

Till varje utvecklingsmål finns preciseringar avseende målets inriktning. Ett arbete pågår med att utveckla indikatorer i förhållande till utvecklingsmålen. Årsredovisningens

¹ Mål och strategier för Uppsala universitet (UFV 2018/641).

upplägg baseras delvis på universitetets mål och strategier (se nedan).

Årsredovisningens upplägg

Årsredovisningens upplägg syftar framförallt till att ge så goda förutsättningar som möjligt för en tydlig återrapportering utifrån de uppgifter, mål och krav som genom lagar, förordningar, regleringsbrev och andra beslut har ålagts universitetet. Ambitionen är samtidigt att så långt det är möjligt strukturera återrapporteringen efter universitetets mål och strategier. Nedan följer en kort beskrivning av upplägget.

Kapitel 1–4 fokuserar primärt på verksamhetens resultat. I dessa kapitel återfinns de flesta återrapporteringskrav som kopplar direkt till utbildning, forskning och samverkan samt Campus Gotland. Kapitlen baseras på de utvecklingsmål som anges i Mål och strategier för Uppsala uni-

versitet. I respektive kapitel presenteras indikatorer med relevans för regeringens återrapporteringskrav. I de allra flesta fallen är indikatorerna också kopplade till universitetets utvecklingsmål.

Kapitel 5 och 6 är primärt inriktade på förutsättningar för resultat. I kapitel 5 redogörs för flera av universitetets uppgifter utifrån högskolelagen, som exempelvis hållbar utveckling, internationalisering och kvalitetsarbete. I kapitlet återfinns också återrapporteringskravet om hållbar utveckling. Även i kapitel 6 redogörs för flera av universitetets uppgifter utifrån högskolelagen men också återrapporteringskrav avseende universitetets kompetensförsörjning, jämställd könsfördelning vid rekrytering av professorer, stöd till studentinflytande, jämställdhetsintegrering, arbetsmiljö, sjukfrånvaro samt intern styrning och kontroll.

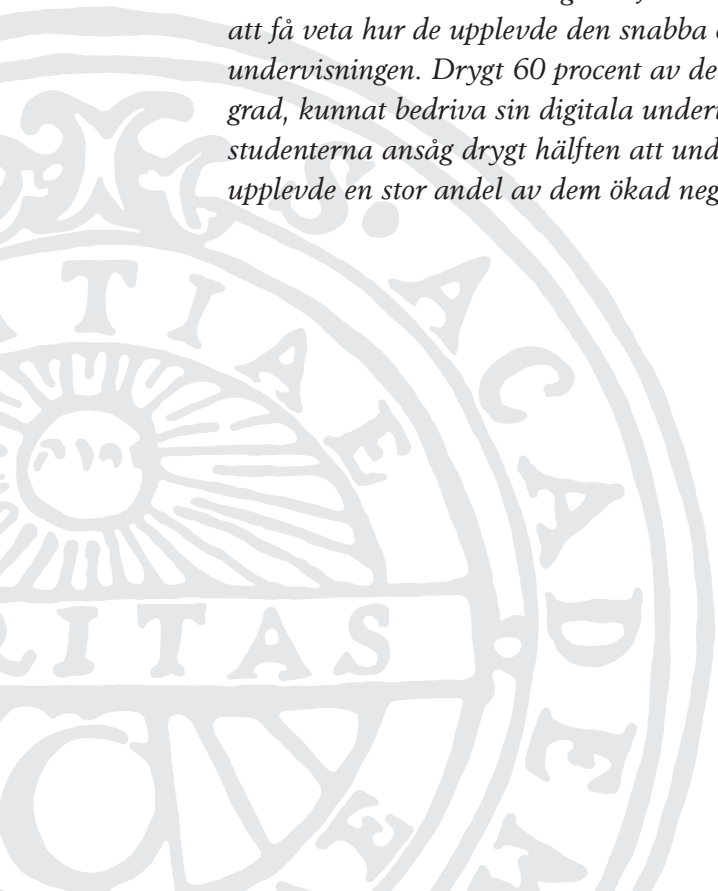
I kapitel 7 presenteras den finansiella redovisningen.



FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

STÄLLA OM – INTE IN

I mitten av mars ställde Uppsala universitet som alla andra svenska lärosäten till stor del om till digital undervisning. Självklart innebär det stor omställning för såväl lärare som studenter. I slutet av våren genomfördes en enkät till undervisande personal och studenter för att få veta hur de upplevde den snabba omställningen och för att kunna förbättra den digitala undervisningen. Drygt 60 procent av de svarande lärarna ansåg att de i hög, eller i mycket hög grad, kunnat bedriva sin digitala undervisning på ett tillfredsställande sätt. Bland de svarande studenterna ansåg drygt hälften att undervisningen under våren fungerat bra. Samtidigt upplevde en stor andel av dem ökad negativ stress och ensamhet i studiesituationen.



- 28 289 helårsstudenter
- 946 avgiftsbetalande helårsstudenter
- 6 418 examina på grund och avancerad nivå utfärdade
- 395 nyantagna doktorander
- 293 doktorsexamina utfärdade

1. UTBILDNING AV HÖGSTA KVALITET OCH RELEVANS

Antalet helårsstudenter uppgick till 28 289 vilket innebär en ökning med cirka 9 procent jämfört med föregående år. Procentuellt ökar fristående kurser mer än program och utbildning på avancerad nivå mer än grundnivå. Antalet examina inom utbildningar på grundnivå och avancerad nivå har ökat med nära 10 procent. Trots pandemin har antalet avgiftsstudenter fortsatt att öka, dock inte i samma utsträckning som tidigare år. Antalet utbytesstudenter har däremot minskat under året. Antalet doktorexamina har minskat med nära 20 procent, en minskning som till del kan bero på covid-19-pandemin då kliniska doktorander behövts inom sjukvården. Under året antogs 395 doktorander till Uppsala universitet. Detta innebär att den tidigare ökningen av nyantagna doktorander har avstannat. Universitetet har haft en överproduktion motsvarande 69 miljoner kronor (inklusive decemberprestationer) under året.

I Mål och strategier för Uppsala universitet anges följande utvecklingsmål avseende utbildning:

- Expandera utbildningen och stärk sambandet mellan utbildning och forskning. Universitetet ska verka för att öka utbildningens volym med inriktning på att:
 - Vara förstahandsalternativ för svenska studenter och attrahera fler internationella studenter.
 - Utbudet av internationellt utlysta och starkt forskningsanknutna program på avancerad nivå ska öka.
 - Öka antalet platser på fristående kurs.
 - Utveckla fler gränsöverskridande utbildningsprogram och kurser som baseras på nya ämneskombinationer, gärna över områdesgränserna.
 - Utbildningen på forskarnivå ska ha volym och bredd, och samtliga doktorander ska ingå i eller ha tillgång till en stimulerande forskarutbildningsmiljö.

1.1. Utbildning vid Uppsala universitet

Uppsala universitet har ett brett utbud av program och kurser inom områdena teknik och naturvetenskap, medicin och farmaci samt humaniora och samhällsvetenskap. Universitetet har under 2020 erbjudit cirka 70 utbildningsprogram på grundnivå och lika många på avancerad nivå varav ett 30-tal är yrkesprogram. Antalet fristående kurser har varit cirka 1 950. De mest eftersökta utbildningarna var jurist-, läkar- och psykologprogrammen. Uni-

versitetet ger ett 60-tal program på engelska på avancerad nivå och 4 program på engelska på grundnivå. Cirka 850 fristående kurser har erbjudits på engelska.

Forskarutbildning ges över hela universitetets ämnesbredd. Under 2020 bedrevs forskarutbildning inom 199 forskarutbildningsämnen.

1.2. Resultat inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Indikatorer som redovisas i detta kapitel är helårsstudenter, helårsprestationer, prestationsgrad, examina för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, avgiftsbetalande studenter (antal och helårsstudenter) samt antal inresande och utresande utbytesstudenter. I Väsentliga uppgifter presenteras kostnad per helårsstudent och kostnad per helårsprestation. Intjänat takbelopp i relation till anvisat takbelopp redovisas i avsnitt 7.20.

1.2.1. Helårsstudenter och helårsprestationer

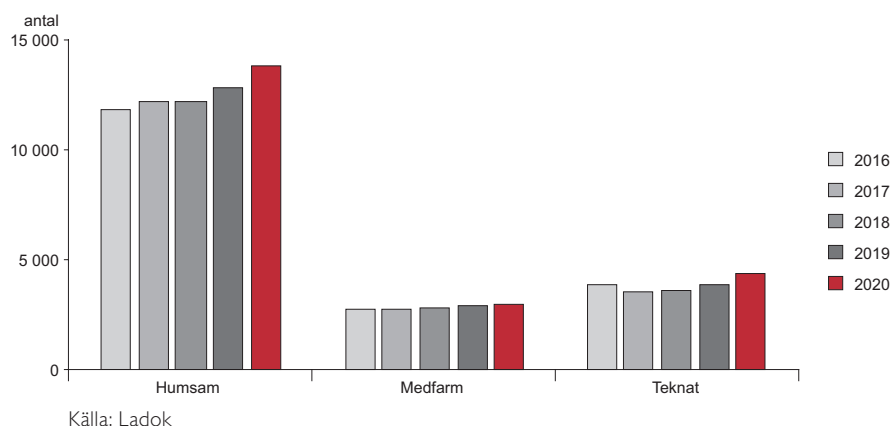
Efter ett par års minskning har det totala antalet helårsstudenter ökat de fyra senaste åren (2017–2020). Under 2020 uppgick antalet till 28 289 helårsstudenter. Antalet anslags- och bidragsfinansierade helårsstudenter uppgick till 27 244 vilket är en ökning med 2 110 helårsstudenter jämfört med 2019 (tabell 1.1). Antalet helårsstudenter har ökat inom alla vetenskapsområden (figur 1.1). Andelen

Tabell 1.1. Antal helärsstudenter, helärsprestationer och registrerade studenter 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Totalt antal helärsstudenter	28 289	26 045	24 534	24 375	24 148
kvinnor/män (%)	59/41	59/41	58/42	58/42	57/43
– Varav anslagsfinansierade inom takbeloppet (varav bidragsfinansierade)	27 244 (891)	25 134	23 842	23 883	23 798
kvinnor/män (%)	60/40	59/41	58/42	58/42	57/43
– Varav kompletterande utbildningar för utländska akademiker	99	78	75	21	–
kvinnor/män (%)	63/37	60/40	58/42	54/46	–
– Varav avgiftsbetalande	946	833	617	471	350
kvinnor/män (%)	46/54	47/53	49/51	53/47	54/46
Totalt antal helärsprestationer	22 648	20 640	19 465	19 130	19 294
kvinnor/män (%)	60/40	60/40	59/41	60/40	59/41
– Varav anslagsfinansierade inom takbeloppet (varav bidragsfinansierade)	21 723 (584)	19 877	18 892	18 733	18 985
kvinnor/män (%)	60/40	61/39	60/40	60/40	58/42
– Varav kompletterande utbildningar för utländska akademiker	95	69	61	12	–
kvinnor/män (%)	63/37	59/41	57/43	54/46	–
– Varav avgiftsbetalande	830	694	512	385	309
kvinnor/män (%)	47/53	48/52	52/48	–	–
Totalt antal registrerade studenter*	52 241	45 925	43 426	41 985	41 085
kvinnor/män (%)	60/40	60/40	59/41	59/41	58/42
– Varav anslagsfinansierade inom takbeloppet	50 595	44 416	42 531	41 394	40 668
kvinnor/män (%)	61/39	60/40	59/41	59/41	58/42
– Varav kompletterande utbildningar för utländska akademiker	181	153	126	51	–
kvinnor/män (%)	63/37	62/38	58/42	56/44	–
– Varav avgiftsbetalande	1 518	1 414	1 121	808	607
kvinnor/män (%)	46/54	48/52	50/50	52/48	53/47

* Här ingår även de studenter som finansierats via bidrag, 891 hst och 584 hpr.

Källa: Ladok

Figur 1.1. Antal helärsstudenter per vetenskapsområde 2016–2020


Tabell 1.2. Antal helärsstudenter (hst) uppdelat på studieform och utbildningsnivå samt prestationsgrad 2016–2020					
	2020	2019	2018	2017	2016
Programutbildningar (hst)	19 780	18 628	17 701	17 569	17 380
– kvinnor/män (%)	59/41	59/41	58/42	58/42	57/43
Fristående kurser (hst)	8 213	7 235	6 654	6 654	6 627
– kvinnor/män (%)	61/39	59/41	58/42	58/42	56/44
Basår och preparandutbildning (hst)	295	183	179	152	141
– kvinnor/män (%)	57/43	56/44	54/46	54/46	58/42
Helärsstudenter på grundnivå*	20 956	19 373	18 372	18 299	18 261
– kvinnor/män (%)	60/40	59/41	59/41	59/41	57/43
Helärsstudenter på avancerad nivå	7 332	6 672	6 163	6 076	5 887
– kvinnor/män (%)	58/42	57/43	57/43	56/44	56/44
Prestationsgrad (%)	80	79	79	78	80
Genomsnittligt antal poäng per individ	26	27	27	27	28

* Helärsstudenter som inte är nivåsetta ingår i summan för helärsstudenter på grundnivå.

Källa: Ladok

Tabell 1.3. Antal helärsstudenter och könsfördelning inom utbildning på grundnivå 2016–2020					
	2020	2019	2018	2017	2016
Hela Uppsala universitet	20 956	19 373	18 372	18 299	18 261
– kvinnor/män (%)	60/40	59/41	59/41	59/41	57/43
Humsam	13 781	12 794	12 172	12 229	11 799
– kvinnor/män (%)	61/39	61/39	60/40	60/40	59/41
Medfarm	2 878	2 802	2 697	2 635	2 696
– kvinnor/män (%)	74/26	75/25	74/26	74/26	73/27
Teknat	4 297	3 777	3 503	3 435	3 766
– kvinnor/män (%)	39/61	42/58	42/58	42/58	40/60

Källa: Ladok

Tabell 1.4. Antal helärsstudenter och könsfördelning inom utbildning på avancerad nivå 2016–2020					
	2020	2019	2018	2017	2016
Hela Uppsala universitet	7 332	6 672	6 163	6 076	5 887
– kvinnor/män (%)	58/42	57/43	57/43	56/44	56/44
Humsam	3 319	2 970	2 757	2 752	2 790
– kvinnor/män (%)	63/37	63/37	63/37	63/37	62/38
Medfarm	1 767	1 631	1 553	1 571	1 449
– kvinnor/män (%)	70/30	69/31	70/30	70/30	70/30
Teknat	2 246	2 071	1 853	1 753	1 648
– kvinnor/män (%)	40/60	39/61	37/63	35/65	35/65

Källa: Ladok

studenter på avancerad nivå ligger på 26 procent av det totala antalet helärsstudenter vilket är samma nivå som föregående år. Det är ett mål för universitetet att öka andelen studenter på avancerad nivå. Antalet helärsstudenter har ökat både inom programutbildningar och på fristående kurser 2020 jämfört med 2019. Andelen studenter inom programutbildningar uppgår till 70 procent, vilket är något lägre än föregående år (tabell 1.2). Det är en planerad förändring då universitetet har som mål att skapa fler platser inom fristående kurser.

För hela universitetet är det fler kvinnor än män som studerar inom utbildning på grundnivå och avancerad

nivå, men fördelningen mellan män och kvinnor ligger inom jämställdhetsintervallet (40–60 procent, tabell 1.3 och 1.4). På grundnivå och avancerad nivå ligger könsfördelningen på gränsen eller utanför jämställdhetsintervallet vid samtliga vetenskapsområden. Det är en majoritet kvinnor inom vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap (62 % kvinnor och 38 % män) samt inom medicin och farmaci (73 % kvinnor och 27 % män). Vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap har i sin tur en majoritet män (40 % kvinnor och 60 % män). Det var fler kvinnor än män, beräknat som helärsstudenter, inom både programutbildningar och fristående kurser.

Fördelningen mellan könen ligger inom jämställdhetsintervallet (40–60 procent) för programutbildningar medan den är strax utanför (61 % kvinnor och 39 % män) för fristående kurser.

Det pågår ett kontinuerligt arbete för att produktionen ska vara i balans med tilldelat takbelopp. Universitetet har under flera år successivt anpassat utbildningsvolymen till takbeloppet. En överproduktion under ett antal år följdes av några års underproduktion. Universitetet hade en överproduktion 2020 (69 mnkr inklusive decemberprestationer). Den ackumulerade överproduktionen blev motsvarande 120 mnkr.

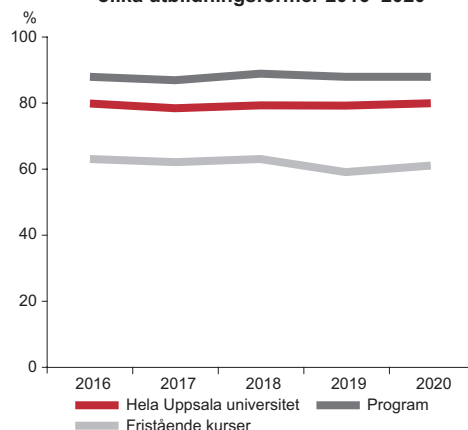
En del av utbyggnaden 2020 är tillfälligt finansierade via bidrag. Medel i form av bidrag för utbyggnad av bristyrken, basår, sommarkurser och livslångt lärande särredovisas (se avsnitt 1.4.8). Samtliga utbyggnader förutom basåret når tilldelat bidragsbelopp. Totalt sett avräknas 891 helårsstudenter och 584 helårsprestationer på den bidragsfinansierade delen.

1.2.2. Prestationsgrad

Prestationsgraden, det vill säga antalet helårsprestationer i förhållande till antalet helårsstudenter, var 80 procent 2020 (tabell 1.2). Prestationsgraden har varit relativt oförändrad de senaste fem åren. Prestationsgraden inom programutbildningar är generellt högre och uppgick 2020 till 90 procent. Fristående kurser hade en prestationsgrad på 58 procent. Det finns dock skillnader beroende på undervisningsform. Fristående kurser som ges på heltid och dagtid har en prestationsgrad på 70 procent. Distans- och nätutbildningarna har en prestationsgrad på 43 procent.

Avgiftsbetalande studenter har en prestationsgrad på 88 procent vilket är något högre än föregående år. Majoriteten av de avgiftsbetalande studenterna läser på avancerad nivå vilket generellt sätt har en högre prestationsgrad.

Figur 1.2. Prestationsgrad i procent för olika utbildningsformer 2016–2020



Källa: Ladok

1.2.3. Examina inom utbildning på grund- och avancerad nivå

Under 2020 har 6 418 examina utfärdats, vilket är ökning jämfört med 2019 (tabell 1.5). Andelen examina i förhållande till antalet helårsstudenter har varit relativt konstant under de senaste fem åren och 2020 uppgick andelen till 23 procent. Det ska noteras att i antal examina räknas så kallade dubbelexamina, det vill säga när två examina baseras på en och samma högskoleutbildning, som två examina.

Antalet utfärdade examina på avancerad nivå i förhållande till totalt antal utfärdade examina har ökat sedan 2013. År 2020 uppgick andelen till 52 procent (tabell 1.5). Detta är delvis en effekt av ett ökat antal studenter på avancerad nivå. Det kan också bero på att antalet fristående kurser är fler på grundnivå och att en del av de studenter som läser fristående kurser inte har som mål att ta en hel examen. Av de examina som utfärdades 2020 togs 63 procent ut av kvinnor vilket ungefär motsvarar andelen kvinnor bland helårsstudenter.

Tabell 1.5. Antal utfärdade examina inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Totalt antal utfärdade examina vid Uppsala universitet	6 418	5 841	5 320	5 391	5 833
– kvinnor/män (%)	63/37	62/38	62/38	62/38	62/38
Andel utfärdade examina i förhållande till antal hst* (%)	23	22	22	23	25
Andel utfärdade examina på avancerad nivå i förhållande till totalt antal utfärdade examina (%)	52	53	51	50	49

Dubbelexamen räknas som två examina.

* Helårsstudenter

Källa: Ladok

1.2.4. Utbytesprogram

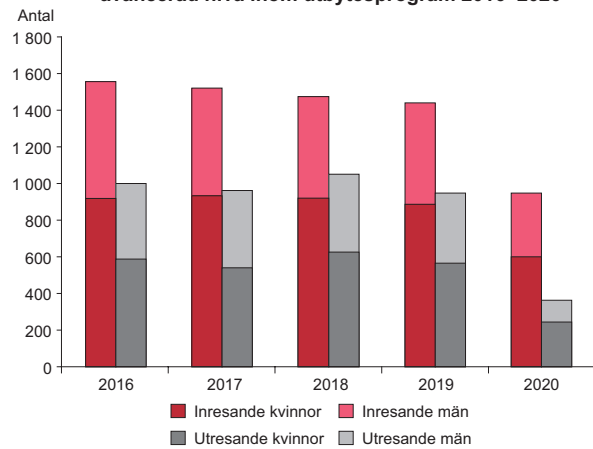
Antalet inresande studenter inom universitetets utbytesprogram är fortsatt högre än antalet utresande studenter (figur 1.3). Antalet utresande studenter uppgick 2020 till 359 stycken vilket är en minskning med 62 procent jämfört med föregående år. Det är fler kvinnor än män som reser ut via utbytesprogrammen (65 procent är kvinnor och 35 procent är män). De största mottagarländerna av universitetets utresande studenter är Storbritannien, Australien och USA.

Antalet inresande har sjunkit med cirka 34 procent 2020 jämfört med 2019. Flest inresande studenter kommer från Tyskland och Frankrike. Av de inresande studenterna var 63 procent kvinnor och 37 procent män.

Den kraftiga minskningen av antalet ut- och inresande studenter i utbytesprogram förklaras av covid-19 situationen. Möjligheten att resa till och från olika länder har varit begränsat och i flera fall helt stängd. Det har resulterat i stora minskningar av antalet studenter inom utbytesprogrammen.

Under 2020 deltog 314 tredjelandsstudenter (studenter som kommer från länder utanför EU/ESS och Schweiz) i utbildning inom ramen för utbytesavtal. Antalet har sjunkit under de fyra senaste åren (tabell 1.6). I den här gruppen kommer flest studenter från USA, Australien och Kanada. Könsfördelningen för inresande tredjelandsstudenter har förändrats något jämfört med föregående år. Andelen kvinnor ökar till 65 procent och andelen män var 35 procent.

Figur 1.3. Internationellt utbyte på grundnivå och avancerad nivå inom utbytesprogram 2016–2020



Källa: Ladok

Tabell 1.6. Antal tredjelandsstudenter som deltog i utbytesavtal 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal studenter	314	537	597	613	666
– kvinnor/män (%)	65/35	61/39	62/38	61/39	–

Könsfördelning är ej tillgänglig för 2016.

Källa: Ladok

1.2.5. Avgiftsbetalande studenter och studieavgifter

När studieavgifter för tredjelandsstudenter infördes höstterminen 2011 minskade denna studentgrupp kraftigt. Antalet avgiftsbetalande studenter har sedan ökat stadigt för varje år och uppgick 2020 till 1 518 betalande tredjelandsstudenter (tabell 1.7). Det är en ökning med 104 studenter jämfört med 2019. Ökningen är dock mindre än tidigare år. Antalet avgiftsbetalande helärsstudenter 2020 uppgick till 946. Ökningen av antal avgiftsbetalande studenter sker inom alla tre vetenskapsområden. Störst ökning sker inom vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap och då främst inom masterprogrammen för datavetenskap, industriell ledning och innovation samt kemi.

Universitetet har ambitionen att öka antalet tredjelandsstudenter, eftersom ett inslag av studenter från andra världsdelen är av vikt för universitetets utbildningskvalitet. Fler program än tidigare använder sig av separat antagning av avgiftsskyldiga studenter och 2020 antogs 1 147 avgiftsskyldiga studenter genom separat antagning, vilket är en ökning med 527 personer jämfört med 2019 (tabell 1.8).

Studieavgifternas storlek har liksom tidigare beräknats mot bakgrund av kravet på full kostnadstäckning över tid och utgår ifrån regeringens tilldelning per utbildnings-

område. Till detta kommer merkostnader för bland annat kommunikation och marknadsföring, administration, urval och antagning, hantering av studieavgifter, resurser för språkkurser i engelska samt kostnader för bostadsgaranti. Intäkter och kostnader för avgiftsbetalande studenter redovisas i tabell 1.9.

Den studieavgiftsfinansierade verksamhetens påverkan på universitetets övriga verksamhet varierar inom universitetet, men generellt ökar administrationen på både vetenskapsområdes- och institutionsnivå samt inom förvaltningen. Bland annat krävs en omfattande manuell hantering, exempelvis när det gäller att koppla betalningar till rätt kurser. Kravet på särredovisning av avgiftsstudenter medför också ett omfattande arbete. Andra exempel är hantering av behörighetsfrågor, visum och stipendiansökningar. På grund av osäkerheten avseende antal studenter på utbildningarna kan också möjligheterna att planera och dimensionera utbildningarna påverkas. Separat antagning underlättar planering och dimensionering av utbildningen. Det möjliggör fler avgiftsbetalande studenter och på så sätt en bra balans mellan avgiftsbetalande och icke-avgiftsbetalande studenter. Vidare möjliggör avgiftsbetalande studenter att vissa kurser kan ges där studentunderlaget annars hade varit för litet. En positiv konsekvens är också större mångfald vad gäller kulturell bakgrund.

Tabell 1.7. Antal avgiftsbetalande studenter och helärsstudenter (hst), 2016–2020

	2020		2019		2018		2017		2016	
	Antal studenter	Hst	Antal studenter	hst	Antal studenter	hst	Antal studenter	hst	Antal studenter	hst
Totalt vid UU	1 518	946	1 414	833	1 120	617	808	471	607	350
– kvinnor/män (%)	46/54	46/54	48/52	47/53	50/50	49/51	52/48	53/47	53/47	54/46
Humsam	462	287	439	266	370	217	331	191	247	147
– kvinnor/män (%)	57/43	58/42	56/44	58/42	60/40	61/39	61/39	62/38	63/37	62/38
Medfarm	194	128	183	108	156	96	129	84	104	60
– kvinnor/män (%)	63/37	63/37	65/35	67/33	65/35	63/37	62/38	62/38	63/37	63/37
Teknat	861	531	792	459	587	304	348	194	256	141
– kvinnor/män (%)	37/63	35/65	39/61	36/64	39/61	36/64	39/61	40/60	41/59	42/58

Källa: Ladok

Tabell 1.8. Antal avgiftsbetalande studenter som antagits genom separat antagning, 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal studenter	1 147	620	416	140	30
– kvinnor/män (%)	35/65	39/61	30/70	34/66	–

Könsfördelning är ej tillgänglig för 2016.

Källa: Ladok

Tabell 1.9. Intäkter och kostnader för avgiftsbetalande studenter 2016–2020, mnkr

	2020			2019			2018			2017			2016		
	In-täkter	Kostnader	Utfall	In-täkter	Kostnader	Utfall	In-täkter	Kostnader	Utfall	In-täkter	Kostnader	Utfall	In-täkter	Kostnader	Utfall
Humsam	31,4	-34,6	-3,2	27,9	-29,4	-1,5	21,6	-19,3	2,3	19,0	-19,1	-0,1	14,0	-12,5	1,5
Medfarm	18	-17,5	0,5	15,3	-15,3	0	14,1	-14,1	0	11,7	-9,0	2,7	8,3	-8,3	0
Teknat	72	-74,4	-2,4	65,4	-63,5	1,9	47,5	-37,6	9,9	28,7	-28,5	0,2	20,7	-20,5	0,2
Totalt	121,4	-126,5	-5,1	108,6	-108,2	0,4	83,2	-71,0	12,2	59,4	-56,6	2,8	43,0	-41,3	1,7

Källa: Raindance

1.3. Resultat inom utbildning på forskarnivå

De indikatorer som presenteras i detta avsnitt är antal antagna doktorander, antal i forskarutbildning och antal doktorsexamina.

1.3.1. Antal doktorander

Utbildningen på forskarnivå omfattar år 2020 totalt 2 228 doktorander (tabell 1.10). Sedan 2016 har antalet doktorander minskat något för varje år. Minskningen gäller alla vetenskapsområden (tabell 1.11). Det finns emellertid en eftersläpning i inrapporteringen i studiedokumentations-systemet, vilket gör att volymen av doktorander är underskattad 2020. Samtidigt har antalet nyantagna årligen ökat något under perioden. Under 2020 har dock ökningen i antalet nyantagna avstannat. År 2020 antogs 395 doktorander vilket är i princip lika många som föregående år.

Könsfördelningen bland doktorandgruppen som helhet och vid respektive vetenskapsområde presenteras i tabell 1.10 och 1.11. Totalt sett ligger könsfördelningen bland doktorander inom intervallet 40–60 procent. Det gäller även nyantagna doktorander. För doktorander inom vetenskapsområdet teknik och naturvetenskap var dock

könsfördelningen liksom tidigare år utanför intervallet, 36 procent kvinnor och 64 procent män.

Doktorandanställning är den dominerande finansieringsformen. Det finns även andra anställningsformer för doktorander. Det gäller exempelvis för doktorander som även har en anställning inom Region Uppsala och företagsdoktorander. Utbildningsbidragen har upphört som försörjningsform och 76 procent av doktoranderna finansieras nu genom doktorandanställning (tabell 1.10). Antalet doktorander, mätt som heltidsekvivalenter, som har stipendiefinansiering fortsätter att minska jämfört med tidigare år. Utfasningen av utbildningsbidrag och minskningen i stipendiefinansieringen har inte kompenseras av fler doktorandanställningar. Doktorandanställning innebär högre kostnader för institutionen än de andra två finansieringsformerna vilket har lett till ett minskat antal doktorander inom vissa fakulteter. Inom vetenskapsområdet för medicin och farmaci kan den minskade aktiviteten under 2020 också förklaras av att många doktorander har gjort uppehåll i sina studier för att arbeta inom vården på grund av covid-19-pandemin.

Det är en jämn könsfördelning inom alla finansieringsformerna av doktorandstudier, även för företagsdoktorander som tidigare har haft den största skillnaden mellan könen.

Tabell 1.10. Antal doktorander och finansieringsform 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal doktorander					
Antal personer (minst 1 % aktivitet)	2 228	2 359	2 469	2 515	2 550
– kvinnor/män (%)	49/51	48/52	47/53	47/53	46/54
Antal (heltidsekvivalenter)	1 426	1 541	1 615	1 652	1 665
– kvinnor/män (%)	48/52	48/52	46/54	45/55	44/56
Antal nyantagna vid Uppsala universitet*	395	396	384	377	366
– kvinnor/män (%)	52/48	49/51	52/48	49/51	45/55
Försörjningsform (heltidsekvivalenter)					
Doktorandanställning	1 086	1 142	1 177	1 203	1 208
– kvinnor/män (%)	49/51	49/51	47/53	46/54	45/55
Utbildningsbidrag				2	2
– kvinnor/män (%)				51/49	44/56
Stipendium	56	82	103	113	133
– kvinnor/män (%)	47/53	43/57	40/60	38/62	37/63
Företagsdoktorand	24	26	20	20	18
– kvinnor/män (%)	46/54	41/59	33/67	20/80	23/77
Annan universitetstjänst eller förvärvsarbete med anknytning till forskarutbildning	103	116	134	148	148
– kvinnor/män (%)	43/57	45/55	43/57	45/55	48/52
Anställning vid Region Uppsala eller motsv.	102	108	100	92	81
– kvinnor/män (%)	52/48	49/51	49/51	42/58	44/56
Övriga	57	66	81	76	74
– kvinnor/män (%)	42/58	37/63	43/57	50/50	46/54

Siffrorna för tidigare år är uppdaterade jämfört med årsredovisningen 2019 på grund av efterrapportering.

*Samtliga antagna oavsett aktivitet

Källa: Ladok

Tabell 1.11. Antal doktorander (heltidsekvivalenter) och könsfördelning inom utbildning på forskarnivå, 2016–2020					
	2020	2019	2018	2017	2016
Hela Uppsala universitet	1 426	1 541	1 615	1 652	1 665
– kvinnor/män (%)	48/52	48/52	46/54	45/55	44/56
Humsam	448	481	504	502	493
– kvinnor/män (%)	53/47	50/50	49/51	50/50	49/51
Medfarm	393	456	476	490	497
– kvinnor/män (%)	60/40	59/41	56/44	56/44	55/45
Teknat	585	603	635	661	674
– kvinnor/män (%)	36/64	37/63	36/64	34/66	33/67

Siffrorna är uppdaterade jämfört med årsredovisningen för 2019.

Källa: Ladok

1.3.2. Examina inom utbildning på forskarnivå

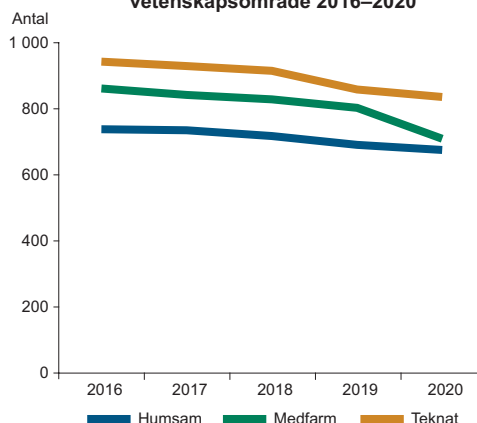
Uppsala universitet har under åren 2016–2019 utfärdat omkring 360–390 doktorsexamina årligen. Under 2020 utfärdades dock endast 293 doktorsexamina (tabell 1.12). Minskningen av antalet doktorsexamina har skett inom vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap samt inom vetenskapsområdet för medicin och farmaci (figur 1.5). Vid vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap är det lägre antalet examina en effekt av att färre forskarstuderande antogs för 4–5 år sedan, vilket påverkar antalet examina. Vad gäller vetenskapsområdet för medicin och farmaci är en förklaring till det mindre antalet examina covid-19-pandemin. För vissa kliniska doktorander

Tabell 1.12. Antal utfärdade doktors- och licentiatexamina 2016–2020					
	2020	2019	2018	2017	2016
Antal doktorsexamina	293	363	361	369	389
– kvinnor/män (%)	45/55	46/54	45/55	48/52	46/54
Antal licentiatexamina	53	31	39	44	77
– kvinnor/män (%)	43/57	48/52	46/54	41/59	39/61
Andel utfärdade examina i förhållande till antal forskarstuderande (%)*	14	15	14	14	15

* Siffrorna för andel utfärdade examina i förhållande till antal forskarstuderande är uppdaterade jämfört med 2019. Doktorsexamen räknas som en hel examen, om den inte föregåtts av en licentiatexamen. Doktorsexamen som föregåtts av en licentiatexamen samt licentiatexamen räknas som en halv examen.

Källa: Ladok

Figur 1.4. Antal registrerade i utbildning på forskarnivå med minst 1% aktivitet vid respektive vetenskapsområde 2016–2020



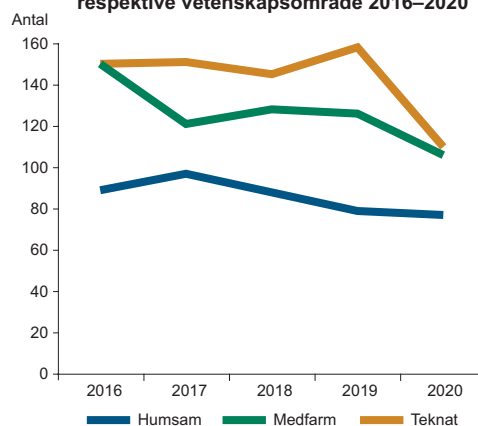
Källa: Ladok

har denna inneburit fördröjningar i avhandlingsarbetet då de arbetat extra inom vården under året.

Den nedgång i antalet licentiatexamina som skett fram till 2019 har nu upphört och universitetet har 2020 utfärdade ett tjugotal fler än föregående år.

Antalet examina i förhållande till det totala antalet doktorander med någon aktivitet var drygt 13 procent under 2020. Tiden från antagning till utfärdad examen (bruttostudietiden) varierar mellan individer och ämnen, bland annat på grund av föräldraledighet, sjukskrivning och i vilken utsträckning doktoranden har annan tjänstgöring som exempelvis undervisning. Det gör att det inte alltid är ett direkt samband mellan antalet nyantagna, utfärdade examina och doktoranders aktivitet.

Figur 1.5. Antal utfärdade doktorsexamina vid respektive vetenskapsområde 2016–2020



Källa: Ladok

Tabell 1.13. Ersättning till Region Uppsala för klinisk utbildning och forskning (ALF) 2016–2020, tkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Årets ersättning	288 916	282 719	293 508	288 649	285 924
Kostnader för personal	-133 588	-155 004	-144 631	-148 226	-151 074
Kostnader för lokaler	-48 545	-46 800	-46 849	-43 459	-37 364
Övriga kostnader	-88 395	-80 915	-102 028	-96 964	-97 486
Årets resultat	18 388	0	0	0	0

Källa: Raindance och Akademiska sjukhuset

1.4. Övrig redovisning enligt regleringsbrevet

I detta avsnitt presenteras universitetets uppfyllelse av regeringens mål för utbyggnad av specifika utbildningar samt andra återrapporteringskrav inom utbildning.

1.4.1. Klinisk utbildning

Läkarutbildningen

Antalet helårsstudenter inom läkarutbildningen var 1 129 (tabell 1.16). Uppdraget att bygga ut läkarutbildningen ytterligare kom i budgetpropositionen för 2018. Antalet helårsstudenter inom utbildningen är 59 fler än 2017 vilket innebär en snabbare utbyggnad än uppdraget om 20 helårsstudenter för 2020. Antalet programnybörjare har även ökat jämfört med 2017 (tabell 1.16).

Utveckling av klinisk utbildning och forskning

Uppsala universitet tillfördes 873 tkr från Karolinska institutet för att under 2020 utveckla klinisk utbildning och forskning. Medlen har använts inom läkarprogrammet för att stimulera pedagogisk utveckling, nyfikenhet och experimentvilja, samt för att ge ökad erfarenhet och kunskap. Det har skett genom stöd till pedagogiska projekt och deltagande i pedagogiska konferenser.

Redovisning av ALF-medel

Enligt uppdrag i regleringsbrev för 2020 ska universitetet redovisa hur ALF-ersättningen har fördelats under året när det gäller lokalkostnader, lönekostnader och övriga kostnader. Av erhållna uppgifter från regionen framgår att ersättningen fördelats enligt tabell 1.13. Överskottet från 2020 beror i huvudsak på forskning som inte kunnat genomföras med anledning av covid-19-pandemin.

Tabell 1.14. Antal helårsprestationer (hpr) och sökande för vissa ämnen 2020 och helårsstudenter (hst) 2016–2020

Ämne	hst 2020	hpr 2020	Antal sökande 2020*	hst 2019	hst 2018	hst 2017	hst 2016**
Albanska	25	11	280	18	13	12	12
– kvinnor/män (%)	64/36	64/36	64/36	59/41	65/35	66/34	–
Assyriologi	19	8	559	22	12	22	23
– kvinnor/män (%)	47/53	50/50	49/51	57/43	52/48	52/48	–
Bosniska, kroatiska och serbiska	42	18	631	35	24	19	18
– kvinnor/män (%)	67/33	72/28	67/33	63/37	64/36	62/38	–
Egyptologi	24	15	239	20	30	32	31
– kvinnor/män (%)	67/33	73/27	61/39	56/44	62/38	60/40	–
Estetik	49	30	823	27	29	29	29
– kvinnor/män (%)	57/43	53/47	64/36	57/43	64/36	51/49	–
Estniska	21	8	292	25	24	23	25
– kvinnor/män (%)	52/48	50/50	52/48	48/52	57/43	62/38	–
Finska	41	20	903	32	25	20	25
– kvinnor/män (%)	63/37	65/35	62/38	58/42	63/37	71/29	–
Hindi	60	20	467	32	32	7	9
– kvinnor/män (%)	57/43	60/40	54/46	64/36	53/47	41/59	–
Kurdiska	22	8	211	14	11	11	13
– kvinnor/män (%)	50/50	50/50	54/46	54/46	54/46	61/39	–
Persiska***	35	18	318	41	37	40	39
– kvinnor/män (%)	50/50	50/50	57/43	68/32	42/58	59/41	–
Seismologi	37	31	21	36	9	5	7
– kvinnor/män (%)	53/47	54/46	24/76	57/43	50/50	78/22	–
Turkiska språk	53	30	487	28	31	34	36
– kvinnor/män (%)	77/23	73/27	68/32	71/29	73/27	75/25	–

* Uppgifterna avser antalet sökande till antagningsomgång vt 2020 och ht 2020 och kan inkludera efterregistreringar.

** Könsfördelning redovisas från och med 2017.

*** Persiska återfinns under SCB-ämnena Persiska samt Flerspråkigt inriktade ämnen.

Källa: Ladok

1.4.2. Nationellt ansvar för vissa ämnen

Universitetet hade 2020 ett nationellt ansvar för ämnena som redovisas i tabell 1.14. Vissa utbildningar med nationellt ansvar är resurskrävande eftersom antalet studenter är få och kravet på att upprätthålla forskningsanknytningen ändå kvarstår. Samtidigt bidrar de till att upprätthålla en bredd i det nationella utbildningsutbudet. Antalet helårsstudenter inom utbildningar med nationellt ansvar är relativt stabilt över tiden. Viss variation kan förekomma enskilda år. På helheten följer dessa utbildningar den allmänna trenden och ökar i antalet för 2020 jämför med 2019.

Inom seismologi anpassas antalet platser till efterfrågan vilket gör att samtliga behöriga sökande får plats på kurserna. Dessutom är kurserna i regel öppna för sen anmälan.

Kurser på grundnivå erbjuds i samtliga språk med nationellt ansvar och, med undantag av albanska, kan språken även studeras på avancerad nivå och forskarnivå inom ramen för bredare huvudområden. Under 2020 har, i likhet med 2019, platser erbjudits till samtliga behöriga sökande i alla ämnen utom serbiska, kroatiska, bosniska och finska. Serbiska, kroatiska och bosniska är kurser som läses gemensamt med gemensamt intag och antalet erbjudna platser uppgick under året till 188. För finska uppgick antalet platser till 224. Under 2020 har utbildning i kurdiska endast kunnat erbjudas i begränsad omfattning eftersom tillsättningen av en universitetslektor i ämnet ännu inte är slutförd. Antalet erbjudna platser uppgick till 197.

I dagsläget kan studenter läsa egyptologi på samtliga nivåer. Det totala antalet erbjudna platser inom de olika nivåerna uppgick till 105.

Inom estetik erbjuds också utbildning på samtliga nivåer, från grundutbildning till utbildning på forskarnivå. Totalt erbjuds 120 platser och inom avancerad nivå sker antagning genom både nationella som internationella utlysningar.

1.4.3. Internationell lärarfortbildning med mera

Verksamheten omfattar fortbildning till verksamma lärare och övrig skolpersonal inom dels engelska och moderna språk i skolan (franska, spanska, tyska och kinesiska), dels mångfald, inkludering och flerspråkighet i skolan.

Under 2020 erbjöds 13 fristående kurser om 7,5 hp under vårterminen, tre under sommarterminen och 18 under höstterminen. Söktrycket till fortbildningskurserna är lågt, i synnerhet när det gäller kurserna i franska och tyska. En anledning är att språklärares arbetsvillkor i skolorna gör det svårt för dem att följa kurser under längre tid. Universitetet arbetar med att hitta olika modeller för att öka söktrycket.

Universitetet har under 2020 även erbjudit icke poänggivande fortbildningsaktiviteter, såsom lärardagar, seminarier, konferenser och litteraturcirkel för verksamma lärare på campus i Uppsala och på distans. Ett mindre antal aktiviteter har ställts in på grund av covid-19-pandemin men de flesta har genomförts online.

Tabell 1.15. Antal deltagare i vissa språkutbildningar 2019–2020

Antal deltagare*	2020	2019
Internationell lärarfortbildning	1 118	570
– kvinnor/män (%)	84/16	78/22
Fortbildning för modersmålslärare	91	133
– kvinnor/män (%)	79/21	84/16
Summa deltagare	1 209	703

* Före 2019 klassificerades vissa kurser till enskilda utbildningar medan de från och med 2019 ingår i ett större utbildningspaket. Siffrorna före 2019 redovisas därför inte.

Källa: Återrapportering från vetenskapsområdena

I samarbete med European Center for Modern Languages (ECML) har två RELANG fortbildningsdagar för språklärare i Sverige genomförts online. RELANG står för Relating foreign/second language curricula, tests and examinations to the common European Framework of Reference och är Europarådets språkprojekt för lärare. Det totala antalet deltagare inom internationell lärarfortbildning har nästan dubblats jämfört med 2019, vilket delvis är resultatet av ett ökat utbud av icke poänggivande fortbildningsaktiviteter.

1.4.4. Vägledning inom lärar- och förskollärarytbildning

Studievägledarna för lärarutbildningen har under 2020 utökat tiden för vägledning och informationsträffar. För att säkerställa tillgängligheten med anledning av covid-19-pandemin har vägledning även erbjudits digitalt. En film har spelats in och sprids på lämpliga digitala kanaler för att informera om studievägledarnas verksamhet i syfte att nå ut till fler studenter. Studenterna har genom enskilda samtal och vid informationsträffar fått information om olika valmöjligheter inom lärarprogrammen och hur arbetsmarknaden inom olika ämnesinriktningar ser ut.

Den information universitetet tar del av genom formella dokument och mer informella kanaler, som exempelvis dialoger med huvudmän, ger universitetet en god insyn i arbetsmarknadens behov. Detta påverkar inriktningen på universitetets platsfördelning, marknadsföringsinsatser och studievägledning.

1.4.5. Avvägningar i utbildningsutbudet

Avvägningar som rör utbildningsutbudet vid Uppsala universitet görs framförallt inom respektive vetenskapsområde som gör bedömningar utifrån de förutsättningar och behov som råder inom respektive område. Utbildningsutbudet utvecklas genom strategiska satsningar och den kontinuerliga kvalitetsutveckling som bedrivs inom utbildningarna. Dessa båda delar samverkar och ska inte ses som åtskilda. Utvecklingsarbetet baseras på ett löpande analysarbete för att anpassa utbildningsutbudet efter samhällets behov, studenternas efterfrågan och förändringar i omvärlden som ställer nya krav på kunskap och utbildning. Detta arbete bedrivs i samarbete med arbetsgi-

vare och intresseorganisationer men också med studenter, studentkårer, alumnföreningar samt genom omvärldsanalys och analys av det nationella utbildningsutbudet inom olika ämnesområden. Den ökning av takbelopp som Uppsala universitet tilldelats från och med 2018 användes till strategisk förnyelse av utbildningsutbudet och flera nya utbildningar har startat sedan dess, däribland gränsöverskridande utbildningar såsom lantmäteriprogrammet med juridisk inriktning samt civilingenjörsprogrammet industriell ekonomi som kombinerar både teknik och ekonomi.

En bra balans mellan utbildningsprogram och fristående kurser är viktig för att kunna erbjuda ett brett och flexibelt utbildningsutbud samt skapa förutsättningar för ett livslångt lärande. Utbildningsprogrammen utgör vidare en del i universitetets strävan att öka antalet studenter på avancerad nivå. Utbildningarna på avancerad nivå syftar såväl till att tillgodose arbetsmarknadens och studenternas behov som att tillförsäkra en fortsatt god rekryteringsbas för utbildning på forskarnivå.

Verksamheten vid campus Gotland ska enligt Uppsala universitets regleringsbrev erbjuda en akademisk miljö för fullvärdig utbildning och forskning. Som en del i detta har universitetet målsättningen att öka antalet campusutbildningar på Gotland, bland annat genom omfördelning av platser från nätbaserad utbildning. Den planerade ökningen fortskrider och prognosen är att målet om 1 500 campusstudenter 2021 kommer att uppnås.

Inom utbildningar som rör hälso- och sjukvårdsområdet är programmen till största del yrkesprogram med bundna studiegångar. Förändringsarbetet är därför långsiktigt och påverkas av faktorer i omvärlden, exempelvis tillgång till verksamhetsförlagd utbildning (VFU), riktade satsningar från regeringen eller krav på att erhålla legitimation. Antalet VFU-platser är ofta begränsade för hur många som kan utbildas inom vissa yrken i Uppsala och här krävs en ökad samordning av tillgängliga platser inom landet.

Huvuddelen av den teoretiska delen av utbildningar som rör hälso- och sjukvårdsområdet är campusbaserade. När det 6-åriga läkarprogrammet startar kommer studenter som har längre perioder av VFU förlagd utanför Region Uppsala ha delar av sin teoretiska utbildning på distans. Detta äger redan rum i mindre omfattning men kommer att byggas ut successivt. Sjuksköterskeprogrammet och biomedicinska analytikerprogrammen ges delvis på distans i Visby respektive Sundsvall. Distansutbildningen sker främst genom fristående kurser. Inom det farmaceutiska området finns ett stort intresse för nätbaserade kurser på distans, dels från andra apotekarutbildningar inom Sverige och dels som fristående kurser, vilka är tillgängliga för redan yrkesverksamma farmaceuter. Under året öppnades också möjligheten för receptarier att läsa vidare till apotekare.

Inom lärar- och förskollärarytbildningar har prioriteringarna till stor del styrts av de riktade utbyggnader som

påbörjades 2015 men påverkas även de av tillgång på platser till VFU.

Under året startade två nya kandidatprogram, religionsvetarprogrammet och teologprogrammet. Ett målinriktat arbete med de nya utbildningsprogrammen avses leda till att större samhällsrelevans och högre kvalitet uppnås i utbildningarna. Ett exempel på detta är att det inom teologprogrammet finns de två inriktningarna kristen teologi och islamisk teologi, med syftet att förtydliga samhällsrelevansen och yrkesanknytningen för de studenter som avser att arbeta inom kristna eller muslimska samfund och organisationer.

Utbudet av fristående kurser med språkvetenskaplig inriktning tillåter studenter från program inom andra huvudområden än språkvetenskap att öka sin attraktivitet på den globala arbetsmarknaden. På samma sätt bidrar distanskurserna inom flera samhällsvetenskapliga ämnen till det livslånga lärandet.

1.4.6. Antal programnybörjare, helårsstudenter och examinerade de senaste åren på utbildningar som leder till vissa examina

Uppsala universitet har haft och har i uppdrag att bygga ut utbildningar som leder till examen på barnmorske-, civilingenjör-, förskolläraryt-, grundläraryt- (F-3), grundläraryt- (4–6), ämnesläraryt-, ämnesläraryt- efter kompletterande pedagogisk utbildning, civilingenjör-, högskoleingenjör-, samhällsbyggnads-, läkar-, sjuksköterske- samt specialist-sjuksköterskeutbildning. Utbyggnaderna har olika startår och uppdragen, som i vissa fall kan vara överlappande, ges i olika enheter. Utbyggnader som rör förskolläraryt- och lärarytprogrammen samt utbyggnader inom hälso- och sjukvårdsutbildningar (exklusive läkarprogrammet) ges i antalet programnybörjare och har 2014 som jämförelseår. Övriga utbyggnader ges i antalet helårsstudenter och för dessa är 2017 jämförelseår.

För utbildningar som leder till ämneslärarytexamen och ämneslärarytexamen som avläggs efter kompletterande pedagogisk utbildning har antalet nybörjare totalt sett överskridit målen för utbyggnaden sedan starten 2017 (tabell 1.16). Inom förskollärarytutbildningen nåddes målet 2017, men har därefter inte uppnåtts. Uppsala universitet har även haft i uppdrag att bygga ut grundlärarytprogrammet F-3 med 50 platser och grundlärarytprogrammet (ingen specifik inriktning) med ytterligare 50 platser. När det gäller F-3 nås inte målen 2020 men för totala grundlärarytutbildningarna nås målen med råge och totalt har antalet programnybörjare till något av grundlärarytprogrammen ökat med 87 studenter mellan 2019 och 2020.

Flera insatser har gjorts för att fylla platserna till lärarytprogrammen de senaste åren, bland annat genom framtagande och spridning av marknadsföringsfilmer och att lärarytprogrammen öppnat upp för sen anmälan. Under 2020 skickades informationsbrev om lärarytprogrammen ut till

Tabell 1.16. Antal programnybörjare, helärsstudenter och examinerade på utbildningar som leder till vissa examina 2014–2020

		2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Barnmorskeexamen	Antal programnybörjare	24	26	14	20	22	23	25
	– kvinnor/män (%)	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0	100/0
	Antal helärsstudenter	33	32	24	30	33	34	37
	– kvinnor/män (%)	100/0	100/0	100/0	100/0	97/3	100/0	100/0
	Antal examinerade	24	20	18	19	26	24	26
	– kvinnor/män (%)	100/0	100/0	100/0	95/5	100/0	100/0	100/0
Civilingenjörsexamen	Antal programnybörjare	689	617	563	527	524	577	572
	– kvinnor/män (%)	43/57	35/65	35/65	39/61	40/60	42/58	36/64
	Antal helärsstudenter	2 311	2 168	2 178	2 230	2 295	2 315	2 232
	– kvinnor/män (%)	39/61	39/61	38/62	37/63	37/63	36/64	35/65
	Antal examinerade	360	342	280	364	384	408	371
	– kvinnor/män (%)	41/59	43/57	35/65	35/65	41/59	38/62	39/61
Varav inom samhällsbyggnadsutbildningar	Antalet helärsstudenter	586	543	555	570	595	–	–
	– kvinnor/män (%)	58/42	58/42	59/41	58/42	57/43	–	–
Förskollärexamen	Antal programnybörjare	240	249	291	336	221	239	235
	– kvinnor/män (%)	90/10	90/10	93/7	93/7	89/11	88/12	89/11
	Antal helärsstudenter	679	703	680	667	611	615	554
	– kvinnor/män (%)	93/7	94/6	93/7	92/8	91/9	92/8	93/7
	Antal examinerade	205	141	153	155	117	132	5
	– kvinnor/män (%)	92/8	89/11	92/8	96/4	95/5	94/6	80/20
Grundläraresexamen F-3*	Antal programnybörjare	189	137	165	215	193	198	147
	– kvinnor/män (%)	92/8	91/9	87/13	87/13	87/13	81/19	87/13
	Antal helärsstudenter	495	485	500	503	456	399	310
	– kvinnor/män (%)	90/10	88/12	88/12	88/12	88/12	89/11	90/10
	Antal examinerade	122	112	82	58	59	37	–
	– kvinnor/män (%)	90/10	88/12	94/6	88/12	93/7	100/0	–
Grundläraresexamen 4–6	Antal programnybörjare	143	108	142	121	88	79	–
	– kvinnor/män (%)	63/37	59/41	65/35	69/31	74/26	56/44	–
	Antal helärsstudenter	327	305	275	211	185	159	–
	– kvinnor/män (%)	67/33	67/33	68/32	70/30	68/32	72/28	–
	Antal examinerade	58	42	30	27	34	6	–
	– kvinnor/män (%)	67/33	64/36	77/23	78/22	79/21	100/0	–
Högskoleingenjörsexamen	Antal programnybörjare	226	193	177	147	153	163	167
	– kvinnor/män (%)	25/75	20/80	23/77	21/79	20/80	26/74	16/84
	Antal helärsstudenter	490	429	392	391	402	429	401
	– kvinnor/män (%)	22/78	23/77	23/77	22/78	22/78	21/79	20/80
	Antal examinerade	94	92	91	101	119	94	97
	– kvinnor/män (%)	32/68	26/74	29/71	23/77	21/79	23/77	23/77
Varav inom samhällsbyggnadsutbildningar	Antal helärsstudenter	196	174	171	167	161	166	–
	– kvinnor/män (%)	30/70	30/70	32/68	30/70	29/71	30/70	–
Ämnesläraresexamen	Antal programnybörjare	321	327	331	316	258	265	187
	– kvinnor/män (%)	52/48	53/47	45/55	48/52	48/52	44/56	48/52
	Antal helärsstudenter	862	777	725	707	660	587	470
	– kvinnor/män (%)	53/47	51/49	51/49	52/48	54/46	53/47	53/47
	Antal examinerade	94	74	92	80	59	13	28
	– kvinnor/män (%)	62/38	53/47	62/38	62/38	56/44	69/31	54/46
Ämnesläraresexamen som avläggs efter kompletterande pedagogisk utbildning	Antal programnybörjare	124	152	141	164	141	130	74
	– kvinnor/män (%)	63/37	64/36	56/44	57/43	50/50	46/54	47/53
	Antal helärsstudenter	168	186	184	175	159	119	59
	– kvinnor/män (%)	64/36	62/38	57/43	57/43	48/52	47/53	43/57
	Antal examinerade	141	116	84	72	47	17	–
	– kvinnor/män (%)	63/37	57/43	50/50	56/44	55/45	47/53	–
Läkarexamen	Antal programnybörjare	247	247	255	232	239	232	237
	– kvinnor/män (%)	63/37	62/38	61/39	62/38	61/39	58/42	51/49
	Antal helärsstudenter	1 129	1 097	1 069	1 070	1 032	1 091	1 039
	– kvinnor/män (%)	61/39	60/40	59/41	58/42	56/44	56/44	56/44
	Antal examinerade	194	217	184	165	163	157	152
	– kvinnor/män (%)	58/42	56/44	61/39	56/44	60/40	55/45	60/40

		2020	2019	2018	2017	2016	2015	2014
Sjuksköterskeexamen	Antal programnybörjare	276	281	273	271	264	251	280
	– kvinnor/män (%)	84/16	85/15	83/17	81/19	79/21	82/18	82/18
	Antal helårsstudenter	652	630	607	602	604	628	595
	– kvinnor/män (%)	86/14	85/15	84/16	84/16	84/16	85/15	84/16
	Antal examinerade	184	174	181	172	189	172	156
	– kvinnor/män (%)	85/15	86/14	87/13	86/14	86/14	86/14	80/20
Speciallärarexamen**	Antal programnybörjare	21	21	14	28	19	28	–
	– kvinnor/män (%)	100/0	95/5	93/7	100/0	89/11	100/0	–
	Antal helårsstudenter	25	24	26	25	16	6	–
	– kvinnor/män (%)	98/2	99/1	99/1	99/1	97/3	100/0	–
	Antal examinerade	42	34	22	–	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	100/0	97/3	100/0	–	–	–	–
Specialistsjuksköterskeexamen**	Antal programnybörjare	167	125	163	127	106	121	125
	– kvinnor/män (%)	86/14	87/13	86/14	82/18	86/14	83/17	85/15
	Antal helårsstudenter	133	129	133	124	109	119	120
	– kvinnor/män (%)	88/12	87/13	82/18	87/13	86/14	81/19	85/15
	Antal examinerade	134	134	108	132	123	109	104
	– kvinnor/män (%)	89/11	82/18	84/16	87/13	85/15	80/20	85/15
Lantmäteriprogrammet, juridisk	Antal programnybörjare	49	25	–	–	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	49/51	44/56	–	–	–	–	–
	Antal helårsstudenter	40	10	–	–	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	46/54	44/56	–	–	–	–	–
	Antal examinerade	–	–	–	–	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	–	–	–	–	–	–	–

* Här redovisas grundläroprogrammet med inriktning mot förskoleklass och grundskolans årskurs 1–3.

Källa: Ladok

samtliga sistaårselever på gymnasiet och universitetet har tillsammans med kringliggande kommuner arbetat med att ta fram en gemensam marknadsföringsplan för läroprogrammen. Förskolläroprogrammets svårigheter att uppnå målen beror på att söktrycket varit lågt även för 2020. Från och med höstterminen 2022 planeras en bastermin för att ge fler personer behörighet till förskolläroprogrammet och därmed öka antalet studenter. Basterminen riktar sig särskilt till personer som läst något av gymnasieskolans yrkesförberedande program. För att kompensera för ett lågt intag till förskolläroprogrammet har universitetet tagit in fler studenter till grundläro- och ämnesläroprogrammet. Utöver bristande söktryck är även tillgängligheten till verksamhetsförlagd utbildning ett problem inom läroprogrammen, framförallt när det gäller ämnesläroprogrammet och den kompletterande pedagogiska utbildningen.

Inom utbildningarna som leder till specialistsjuksköterskeexamen nås målen för utbyggnaden 2020. För barnmorske- och sjuksköterskeexamen nås däremot inte målen. Det stora hindret när det gäller barnmorskeutbildningen är bristen på barnmorskor med handledarutbildning samt VFU-platser som uppfyller ställda kvalitetskriterier. Beträffande sjuksköterskeprogrammet beror bristen på VFU-platser bland annat på bristen på kvalificerade VFU-handledare som ytterst orsakas av den allmänna bristen på sjuksköterskor. Problemet att hitta lämpliga VFU-platser är större efter regeringens utbyggnad eftersom samma utbildning byggs ut vid ett flertal lärosäten. I Uppsala-regionen har ombyggnad och omorganisation på Akademiska

sjukhuset inneburit färre vårdplatser, vilket gjort det än svårare att identifiera bra placeringar för VFU.

Flera åtgärder har under de senaste åren genomförts för att öka antalet sökande till de aktuella hälso- och sjukvårdsutbildningarna. Marknadsföringsinsatser har gjorts i form av annonsering i tidningar och på webben. Exempelvis marknadsförs specialistutbildningarna i en specialutgåva i Dagens nyheter med fokus på den svenska vården och dess utmaningar och möjligheter. För att för enkla för potentiella studenter har separata ansöknings-sidor för de olika specialistutbildningarna tagits fram. Antagning till specialistsjuksköterskeutbildningarna samt barnmorskeprogrammet har tidigare lagts för att underlätta planeringen för kliniskt verksamma. En omstrukturering av barnmorskeprogrammet har också genomförts för att göra programmet mer attraktivt. Bland annat kan programmet nu sökas direkt efter erhållen sjuksköterskeexamen och studenter ges också möjlighet till mer självstudier på distans. En omstrukturering av sjuksköterskeprogrammet diskuteras också för att än bättre sprida perioder med VFU över terminerna. Inom specialistsjuksköterskeprogrammet har antagningstalen ökat för att säkerställa att tillräckligt många studenter påbörjar utbildningen.

Uppsala universitet arbetar tillsammans med sjukvårdshuvudmännen med att öka antalet möjliga VFU-placeringar. Det sker genom att inventera under- eller outnyttjade miljöer inom både Region Uppsala, i kringkommunerna och för vissa utbildningsprogram även i andra regioner.

För att ytterligare förbättra möjligheterna ser universitetet även över former och innehåll vid VFU. Genom att utbilda fler handledare vid befintliga VFU-platser och planera VFU-placeringar mer effektivt i tid (bland annat genom att även använda kvällar och helger) kan fler VFU-placeringar åstadkommas. Ytterligare åtgärder krävs emellertid för att målen för utbyggnaden ska kunna uppnås. De nyinrättade nationella och regionala vårdkompetensråden bör kunna leda till att platstillgången för verksamhetsförlagd utbildning fördelas mer effektivt mellan landets lärosäten.

Uppdragen att bygga ut civilingenjörs-, högskoleingenjörs- och läkarutbildningarna, liksom utbyggnad avseende samhällsbyggnadsutbildningar som också delvis omfattar civil- och högskoleingenjörer kom i budgetpropositionen för 2018. Målet som mäts i helårsstudenter nås inte fullt ut inom civilingenjörsutbildningarna på grund av något försenad utbyggnad inom samhällsbyggnadsutbildningarna. Emellertid har antalet programnybörjare inom utbildningen ökat med 162 studenter sedan 2017 vilket gör att målet bör nås under 2021. Målen inom högskoleingenjörsutbildningarna samt läkarutbildningen uppnås 2020. Den lantmäteriutbildning som startats utifrån utbyggnaden för samhällsbyggnadsutbildningar ligger ett år efter utbyggnadstidplanen men målen väntas nås på sikt.

1.4.7. Sommarkurser

Universitetet har från och med 2018 haft i uppdrag att bygga ut sommarkurser som i första hand är relevanta för studenter och obehöriga lärare som vill ta ut en lärarexamen. Inom ramen för denna utbyggnad har totalt 14 nya kurser med lärare och lärarstuderande som målgrupp startats. År 2020 omfattade dessa kurser 84 helårsstudenter, men även ytterligare kurser har byggts ut (tabell 1.17).

Ett resultat av utbyggnaden är bland annat att ett nytt lärarprogram, en så kallad komprimerad kompletterande lärarutbildning (KKPU), startats. Programmet ger studenterna möjlighet att efter avslutade studier ansöka om en ämneslärarexamen med inriktning mot gymnasieskolan eller en ämneslärarexamen med inriktning mot årskurs 7–9. Programmet ges på distans och omfattar 90 hp. Det inleds och avslutas med två sommarkurser som totalt omfattar 30 hp. Den första sommarkursen startades 2019. Dessa kurser erbjuds även som fristående kurser. Syftet med kurserna är att bidra till att programstudenter snabbare kan färdigställa sina studier och ansöka om examen. Syftet är också att ge personer som inte påbörjat en lärarutbildning möjligheter att läsa in kurser som ingår i lärarutbildningen parallellt med övriga studier och sedan tillgodoräkna kurserna om de väljer att påbörja ett lärarprogram.

Ytterligare utbyggnad av sommarkurser har tillkommit 2020, dock utan särskild målgrupp (se avsnitt 1.4.8).

1.4.8. Utbyggnad av sommarkurser, basår, livslångt lärande och bristyrkesutbildningar 2020

Uppsala universitet har fått i uppdrag att genomföra fyra utbyggnader som finansierats med bidrag 2020. Dessa utbyggnader är sommarkurser, behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildningar (basår), bristyrkesutbildningar och livslångt lärande. Utfallet 2020 för respektive utbyggnad jämförs med utfallet för 2019 och differensen används för beräkning av utbyggnadens värde. För sommarkurser, bristyrkesutbildningar och livslångt lärande överstiger värdet det som erhålls via bidrag. Det överskjutande beloppet avräknas mot det ordinarie takbeloppet, som för året överskrider med 69 miljoner (inklusive decemberprestationer från 2019). För basårutbildningar var värdet för den utbyggnad som gjordes lägre än det belopp som erhöles i bidrag. Bakgrunden till varför inte bidragsbeloppet nås till fullo förklaras nedan.

Utbyggnaden avseende sommarkurser uppgick till 18,2 mnkr vilket motsvarar drygt 200 helårsstudenter med genomsnittlig prestationsgrad (80 procent). Sommarkurser är definierade som kurser med startdatum efter att vårterminen 2020 avslutats och med slutdatum innan höstterminen 2020 börjar. Totalt sett uppgick antalet helårsstudenter inom sommarkurser 2020 till 799 helårsstudenter vilket nästan är en dubbling jämfört med 2019. Det innebär att universitetet nått målen avseende såväl den tidigare utbyggnaden som den utbyggnad av sommarkurser som introducerats 2020. Avräkningen av dessa bidragsmedel redovisas i avsnitt 7.21.

Universitetet erhöill 9,5 mnkr för att bygga ut behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning vilket motsvarar drygt 100 helårsstudenter med genomsnittlig prestationsgrad. Medlen har riktats till basår inom vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap och antalet helårsstudenter inom dessa utbyggnader uppgick till 116 stycken. Antalet helårsprestationer är dock lågt vid utgången av 2020, vilket beror på att studenternas prestationer inte godkänns och rapporteras in förrän efter terminen avslutats i januari 2021. När det gäller utbyggnaden har antalet studenter således överskridit målet men på grund av att studenternas prestationer inte godkänns och rapporteras in förrän 2021 kan således inte bidragsbeloppet om 9,5 mnkr räknas av till fullo. Avräkningen redovisas i avsnitt 7.22.

Universitetet erhöill 11 mnkr för utbyggnad av kurser inom livslångt lärande. Dessa medel ska möjliggöra att fler personer ska kunna läsa kortare utbildningar för omställning och vidareutbildning. Inom ramen för denna utbyggnad har Uppsala universitet under året ökat intaget till flertalet fristående kurser inom samtliga vetenskapsområden. Antalet helårsstudenter uppgick till 167 och universitetet har därmed nått målet för utbyggnaden. Avräkningen redovisas i avsnitt 7.23.

Tabell 1.17. Antalet erbjudna platser 2020 samt antal helärsstudenter på sommarkurser 2016–2020

		2020		2019		2018	2017	2016
		Helärs- studenter	Erbjudna platser	Helärs- studenter	Erbjudna platser	Helärs- studenter	Helärs- studenter	Helärs- studenter
Språketenskap för lärare i franska 7,5 hp	Antal platser	–	–	1	20	1	–	–
	– kvinnor/män (%)	–	–	100/0	–	81/19	–	–
Språketenskap för lärare i spanska 7,5 hp	Antal platser	–	–	1	20	1	–	–
	– kvinnor/män (%)	–	–	100/0	–	71/29	–	–
Språkutvecklande arbetssätt i klassrummet 7,5 hp	Antal platser	4	100	3	75	6	–	–
	– kvinnor/män (%)	89/11	–	82/18	–	91/9	–	–
Skönlitteratur ur ett andra-språksperspektiv 7,5 hp	Antal platser	–	–	5	75	7	–	–
	– kvinnor/män (%)	–	–	81/19	–	75/25	–	–
Svensk grammatik i ett tvärspråkligt perspektiv 7,5 hp	Antal platser	–	–	5	47	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	–	–	54/46	–	–	–	–
Specialpedagogik, ämneslärare 7,5 hp	Antal platser	17	200	14	50	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	74/26	–	76/24	–	–	–	–
Lärande och utveckling, ämneslärare 7,5 hp	Antal platser	17	200	15	50	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	65/35	–	72/28	–	–	–	–
Digitalisering i språkundervisningen: teori och praktik 7,5 hp	Antal platser	6	80	3	27	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	86/14	–	81/19	–	–	–	–
Kinesiska som skolämne: teori och praktik 7,5 hp	Antal platser	2	30	2	20	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	65/35	–	54/46	–	–	–	–
Spanska som skolämne: teori och praktik 7,5 hp	Antal platser	5	80	3	40	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	73/27	–	74/26	–	–	–	–
Fysik i vardagen för lärare 5 hp	Antal platser	1	30	1	30	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	31/69	–	36/64	–	–	–	–
Språkstruktur 7,5 hp	Antal platser	5	100	–	–	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	61/39	–	–	–	–	–	–
Bedömning och betygsättning, ämneslärare 7,5 hp	Antal platser	17	200	–	–	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	68/32	–	–	–	–	–	–
Utvecklings- och utvärderingsarbete, ämneslärare 7,5 hp	Antal platser	10	200	–	–	–	–	–
	– kvinnor/män (%)	68/32	–	–	–	–	–	–

* Kurser med färre än en helärsstudent per kurs har avrundats uppåt till 1.

Källa: Ladok

Universitetet har under 2020 haft i uppdrag att bygga ut utbildningar inom satsningen på bristyrkesutbildningar. Det definieras som utbildningar det råder brist på arbetsmarknaden, utbildningar som möjliggör omställningar samt utbildningar där söktrycket är högt. Flera program

och kurser har därför ökat sitt intag till utbildningarna under 2020 jämfört med 2019 (tabell 1.18). Ökningen är 315 helärsstudenter och 274 helärsprestationer jämfört med 2019. Avräkningen redovisas i avsnitt 7.24.

Tabell 1.18. Programutbildningar och fristående kurser inom bristyrken

Programutbildningar inom bristyrken	Masterprogram i forensisk vetenskap (120 hp)*
Masterprogram i ABM (120 hp)	Masterprogram i global hälsa (120 hp)*
Masterprogram i språkteknologi (120 hp)*	Masterprogram i infektionsbiologi (120 hp)*
Språkteknologiprogrammet (180 hp)*	Masterprogram i internationell hälsa (120 hp)
Språkvetarprogrammet (180 hp)	Masterprogram i innovativ medicin (120 hp)*
Socionomprogrammet Campus Gotland (210 hp)	Masterprogram i avancerad medicinsk utbildning (120 hp)
Socionomprogrammet (210 hp)	Masterprogram i medicinsk forskning (120 hp)*
Psykologprogrammet (300 hp)	Masterprogram i medicinsk nuklidteknik (120 hp)*
Ämneslärarprogrammet med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7–9 (270 hp)*	
Grundskollärarprogram 4–9 (270 hp)	Fristående kurser inom bristyrken
Masterprogram i läkemedel – användning och säkerhet (120 hp)	Laborationer i biologi för lärare (7,5 hp)
Masterprogram i läkemedelsanvändning (120 hp)*	Medicinsk fysik (8 hp)
Masterprogram i läkemedelsutveckling (120 hp)	Batterier för elektromobilitet (7,5 hp)
Masterprogram i läkemedelsmodellering (120 hp)*	Klimat i förändring (7,5 hp)*
Masterprogram i molekylär medicin (120 hp)*	Hållbar utveckling och CSR (5 hp)
Masterprogram i biomedicin (120 hp)*	Kvalitetsteknik (5 hp)
Masterprogram i folkhälsa (120 hp)	Projektledning (5 hp)

* Antalet erbjudna platser utökades 2020 jämfört med 2019 men antalet helärsstudenter ökade inte.

Tabell 1.19. Kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk apotekare-, biomedicinsk analytiker-, receptarie- och psykologutbildning, 2017–2021*

	Apotekare och receptarie				Biomedicinsk analytiker				Psykolog			
	2020	2019	2018	2017	2020	2019	2018	2017	2020	2019	2018	2017
Antal behöriga sökande	190	198	158	77	23	29	18	19	20	30	26	16
– kvinnor/män (%)	63/37	60/40	57/43	48/52	61/39	59/41	55/45	58/42	90/10	80/20	77/23	87/13
Antal antagna*	66	64	61	32	7	9	6	7	15	16	15	12
– kvinnor/män (%)	55/45	58/42	52/48	47/53	71/29	67/33	50/50	57/43	93/7	81/19	93/7	83/17
Antal helårsstudenter	69	52	55	15	12	9	9	3	18	17	12	3
– kvinnor/män (%)	55/45	53/47	55/45	47/53	71/29	57/43	55/45	57/43	88/12	84/16	85/15	84/16
Antal studenter som avbrutit studierna	1	0	0	1	1	0	1	0	0	2	0	1
– kvinnor/män (%)	100/0	0	0	100/0	100/0	0	100/0	0	0	100/0	0	100/0
Antal som genomgått utbildningen med godkänt resultat	58	55	23	–**	10	2	1	–**	9	10	0	–
Kvinnor/män (%)	53/47	51/49	61/39	–	100/0	50/50	0/100	–	100/0	90/10	0	–

* Här redovisas antal registrerade studenter. Tidigare års siffror är justerade.

** De första studenterna antogs höstterminen 2017.

Källa: Ladok och återrapportering från vetenskapsområdena.

1.4.9. Kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk apotekar-, biomedicinsk analytiker-, receptarie- och psykologutbildning

Antal sökande, antagna, helårsstudenter och studenter som avbrutit sin utbildning för kompletterande utbildning för personer med avslutad utländsk apotekar-, biomedicinska analytiker-, receptarie- och psykologutbildning presenteras i tabell 1.19.

Kompletterande utbildningar för apotekare och receptarie med avslutade utländska utbildningar

Kurspaketet om 70 högskolepoäng (hp) är en kompletterande utbildning till en redan befintlig utländsk farmaceututbildning och ger uppdaterade och kompletterande kunskaper i farmaceutisk vetenskap samt kunskap om och förståelse för svensk terapitradition. Utbildningen ges till största del som webbaserad undervisning med lärarledda seminarier. Studenterna utbildas i färdigheter, förmågor och förhållningssätt som krävs för att kunna utöva yrket i det svenska samhället. Kurspaketet innehåller gemensamma kurser inom farmaceutisk kommunikation (2,5 hp), läkemedelsterapi i Sverige (7,5 hp), läkemedel i det svenska samhället (7,5 hp) samt en kurs med kompletterande farmaceutisk vetenskap (12,5 hp). Därutöver är verksamhetsförlagd utbildning, inklusive farmaceutiska författningar, en stor del av utbildningen (40 hp).

De viktigaste erfarenheterna som framkommit under tiden utbildningarna givits är att söktrycket är högt och att antagningsprocessen är arbetskrävande. Vidare är stu-

denterna motiverade och engagerade och många har väntat länge på att få komma ut på den svenska arbetsmarknaden. Efterfrågan på studenterna är också hög från arbetsmarknaden.

Det finns utmaningar kopplade till ansökningssystemet och studenternas behörighet. Studenterna har tidigare sökt till båda kurspaketen för att öka sina möjligheter att bli antagna, vilket vållat problem med bland annat tomma platser. Antagningen till kurspaketet kompletteringsutbildning för receptarier med utländsk examen har sedan hösten 2019 därför pausats tillsvidare.

Kontinuerliga utvärderingar genomförs efter varje kurs. Uppföljning av utbildningen sker enligt den modell som den ordinarie utbildningen följer, genom att mäta studieresultat, genomströmning och inhämta studenternas synpunkter via kursvärderingar och diskussioner.

Kompletterande utbildningar för biomedicinsk analytiker med avslutade utländska utbildningar

Utbildningens omfattning (90 hp) och behörighetskrav har fastställts i samarbete med övriga lärosäten som uppdragits att anordna kompletterande utbildning för biomedicinska analytiker. Kurspaketet innehåller kurser i grundläggande biomedicinsk laboratorievetenskap (11 hp) och biomedicinsk laboratorievetenskap (49 hp). Därutöver innehåller paketet verksamhetsförlagd utbildning (15 hp) och avslutas med ett projektarbete (15 hp) som avser att ge alla studenter en tydlig vetenskaplig förankring inom huvudområdet. Den största delen av utbildningen utgörs av samläsning med ordinarie programstudenter.

De studenter som antagits har varierande kunskapsnivå, både ämnes- och nivåmässigt, vilket har ställt stora krav på individuella anpassningar av studiegången. Söktrycket var relativt högt med Uppsala som studieort, men betydligt lägre för platserna i Sundsvall. För att förbättra genomströmningen ges sedan 2019 särskilt språkstöd till de studenter som behöver det, framförallt för att skriva vetenskaplig text.

Uppföljning av utbildningen genomförs enligt den modell som den ordinarie utbildningen följer, genom att mäta studieresultat, genomströmning och inhämta studenternas synpunkter via kursvärderingar och diskussioner.

Kompletterande utbildning för psykologer med avslutade utländska utbildningar

Utbildningen omfattar maximalt 90 hp och innehåller såväl teoretiska som praktiska inslag. Individuella studieplaner har upprättas med hänsyn till de antagnas tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet. De flesta har haft behov av att komplettera de kliniska delarna och delar av utredningsmetodikerna. Dessutom har det ofta behövts utökad träning i journalföring samt professionell hållning utifrån det svenska regelsystemet. Utbildningen inleds med de gemensamma kurserna Socialkunskap, etik och professionellt förhållningssätt (7,5 hp) samt Samtal och kommunikation (7,5 hp). Övriga kurser samläses med psykologprogrammet förutom handledningsmomentet på de kliniska kurserna.

Det förs en kontinuerlig dialog och samarbete med Lunds universitet och Umeå universitet som också ger kompletterande utbildning för psykologer vilket underlättat vid antagningsprocessen. Samtliga lärosäten har tillämpat de nya kraven på förkunskaper i engelska.

Studenternas närvaro vid undervisningen har varit god. Dock har resultaten på skrivningarna varierat och det har varit tydligt att många haft språksvårigheter.

Uppföljning av utbildningen kommer att genomföras enligt den modell som den ordinarie utbildningen följer, genom att mäta studieresultat, genomströmning och inhämta studenternas synpunkter via kursvärderingar och diskussioner.

1.4.10. Bedömning av reell kompetens

Under året har universitetet fortsatt att utveckla och organisera sitt arbete med bedömning av reell kompetens. En sådan bedömning kan göras både för tillträde till en utbildning och för tillgodoräknanden vilket är en möjlighet för den som helt eller delvis inte uppfyller de formella kraven

men som kan styrka att tillräcklig kunskap eller erfarenhet förvärvats på annat sätt.

Under första halvåret har två medarbetare (projektanställda på deltid) fortsatt sitt arbete i ett projekt med syfte att ta fram och följa upp metoder för validering. Detta har resulterat i att det under året färdigställts en manual för validering avseende tillgodoräknande av yrkesverksamhet. Utbildning utifrån manualen och uppföljning av det praktiska arbetet planerades till hösten 2020 men har skjutits upp på grund av lärares ökade arbetsbelastning i samband med covid-19-pandemin. Under andra halvan av året har fokus varit regionalt och nationellt samarbete samt erfarenhetsutbyte för att uppnå större enhetlighet i metod och bedömningar. Arbetet har primärt skett inom den regionala samverkansgruppen Valideringsnätverk Mitt samt som representant för region Mitt i det nationella valideringsnätverket.

Universitetet har under året hanterat ett stort antal tillgodoräknanden av tidigare utbildning och yrkeserfarenhet. Bland annat har personer med tidigare yrkesutbildning antagits till senare del av ett liknande yrkesprogram och därigenom förkortat utbildningstiden. Ett exempel på detta är personer med receptarieutbildning som kan antas till apotekarprogrammets senare terminer. Även inom lärarutbildningen sker ett systematiskt arbete med att tillgodoräkna tidigare utbildning och yrkeserfarenhet för att förkorta tiden till examen.

Under år 2020 fick Uppsala universitet riktade medel för att anta studenter till kompletterande pedagogisk utbildning (KPU) utifrån reell kompetens. Universitetet har sedan tidigare inte några upparbetade modeller för detta. En svårighet med att anta studenter till KPU genom bedömning av reell kompetens är att det för ämneslärares examen krävs ett självständigt arbete omfattande lägst 15 högskolepoäng inom ramen för ämnesstudierna. Endast en student har därför kunnat antas till KPU genom bedömning av reell kompetens eftersom problemet med att de antagna också ska kunna ta examen fortsatt är olöst. Bland de studenter som är antagna till KPU idag finns många studenter som endast är antagna i ett ämne. Under nästkommande år kommer universitetet göra en särskild satsning för att utreda vilka studiemeriter och yrkeserfarenheter dessa studenter har. Syftet är att, genom studie vägledning och validering, få studenterna antagna till ytterligare ett eller flera ämnen. Uppsala universitet kommer också delta i erfarenhetsutbyten med andra lärosäten när det gäller frågor kopplade till validering av reell kompetens inom KPU.

1.4.11. Kvalitetsförstärkning

Den särskilda höjning av ersättningsbeloppen som universitetet sedan 2016 erhållit för utbildningsområdena humaniora, teologi, juridik, samhällsvetenskap, undervisning och verksamhetsförlagd utbildning har liksom tidigare år använts för kvalitetsförstärkande åtgärder av olika slag. Merparten av medlen har använts till att bibehålla eller öka omfattningen av den lärarledda undervisningen inom dessa utbildningsområden.

Inom historisk-filosofiska fakulteten har medlen i huvudsak använts dels för att öka handledningstiden i samband med uppsatsskrivande, dels för att öka undervisningen för nybörjarstudenter. Utöver dessa insatser har medlen använts till att omvandla kursmoment med liten direktkontakt mellan lärare och studenter till alternativa undervisningsformer där studenterna i högre utsträckning får reflektera över, diskutera och arbeta med material tillsammans med lärare och andra studenter.

För juridiska fakulteten har resursförstärkningen framförallt varit en förutsättning för att bibehålla nuvarande lärartäthet genom undervisning i mindre grupper samt för att kunna fortsätta med ett aktivt pedagogiskt utvecklingsarbete.

Vid den språkvetenskapliga fakulteten har medlen i likhet med föregående år i huvudsak använts till att öka antalet schemalagda undervisningstillfällen och för att minska seminariegruppernas storlek. Det gäller framför allt i kurser och delkurser med fokus på språkfärdighet eller självständigt skrivande. Medlen har också bidragit till det utvecklingsarbete som krävts för övergång till digital undervisning med anledning av covid-19-pandemin.

Inom den samhällsvetenskapliga fakulteten har medlen använts till åtgärder för att i så stor utsträckning som möjligt bibehålla kvaliteten i undervisningen och studenternas kontakttid med lärare. Höjningen av ersättningen har under ett antal år gjort det möjligt att bibehålla prioriteringar av utbildningskvalitativa undervisningsformer, till exempel handledning, små seminariegrupper och exkursioner, som annars skulle ha behövt skäras ner till följd av att ersättningen inte ökar i takt med fakultetens kostnader.

Teologiska fakulteten har använt de höjda ersättningsbeloppen till att erbjuda mer undervisningstid i form av föreläsningar och seminarier på kurser på avancerad nivå med få studenter.

Vid fakulteten för utbildningsvetenskap har de höjda ersättningsbeloppen inneburit mer lärarledd undervisning för lärarstudenter i skrivande, matematik, svenska språket och i ledarskapskurser. Höjning av ersättningsbelopp för verksamhetsförlagd utbildning har liksom föregående år använts till fakultetens pilotprojekt som rör partnerskolor. Projektet har resulterat i att fler studenter fått möjlighet

till mer tid på skolor/förskolor. De höjda ersättningsbeloppen har även bidragit till att undervisande lärare fått möjlighet att genomföra fler VFU-besök.

Uppsala universitet har under 2020 genomfört en utredning kring lärarledd tid inom HSTJ-området. Bakgrunden var Universitetskanslersämbetets rapport från 2018 om lärarledd tid, där Uppsala universitet hamnar lågt i jämförelse med flera andra lärosäten när det gäller genomsnittlig lärarledd tid per vecka inom utbildningsområdet. Genom utredningen har universitetet identifierat vilka utbildningar som erbjuder lägst antal timmar lärarledd undervisning. Berörda fakulteter kommer nu att arbeta vidare med frågan inom ramen för det ordinarie kvalitetsarbetet inom programråd och fakultetsnämnder.

1.4.12. Övningsskolor

Uppsala universitet har sedan 2016 bedrivit verksamhet med partnerskolor tillsammans med två kommuner vilket innehållsmässigt motsvarar det som regeringen benämner övningsskolor. Under 2020 har universitetet knutit ytterligare sju kommuner till samarbetet med övningsskolor.

En erfarenhet av det arbete som bedrivits är att lärarutbildningen och studenternas VFU tydligare blivit en gemensam angelägenhet för både universitetet och de medverkande skolorna. Det har skapats större förståelse för respektive parts organisation och kunskapen om lärarutbildningen har ökat generellt bland universitetets samarbetspartners. Den ömsesidiga karaktären på samarbetet har även gjort att kommunerna ställer krav på universitetet, exempelvis när det gäller Uppsala universitets roll för kompetensutveckling.

Erfarenheterna visar också att det tar längre tid än förväntat att implementera idén om partnerskolor inom skolorna. Finansiella resurser har varit viktiga för att kommuner som är mindre finansiellt starka ska ha möjlighet att delta i samarbetet.

Uppsala universitet avser att intensifiera arbetet med att, tillsammans med kommunerna, implementera och informera rektorer och lärare i skolor och förskolor om vad en partnerskola är, men också förankra projektet tydligare inom den egna organisationen gentemot universitetslärare och studenter.

Tabell 1.20. Antal helårsstudenter som deltagit i partnerskoleverksamhet 2020 och förväntad prognos för 2021 och 2022

Program	2020	2021	2022
Ämneslärarprogrammet	18	27	45
Grundlärarprogrammet (F-3, 4-6)	7	41	65
Förskollärarprogrammet	13	58	92
Totalt (hst)	38	126	203

Källa: Återrapportering från vetenskapsområdena

1.4.13. Distansundervisning och öppen nätbaserad utbildning samt korta kurser

Uppsala universitet har tilldelats medel för distansundervisning respektive öppen nätbaserad utbildning. Syftet med satsningen är att stödja lärosätena i den övergång till distansundervisning som skett under våren 2020. Medlen ska användas till åtgärder som stärker lärosätenas kapacitet att bedriva utbildning i form av distansundervisning. Bedömningen är att Uppsala universitet har en välfungerande infrastruktur och god kapacitet för distansundervisning. Under året utlyste universitetet medel internt motsvarande 2 mnkr för att stimulera och stödja pedagogisk utveckling av digitaliserad undervisning. Sammanlagt 14 projekt tilldelades medel. Exempel på projekt som tilldelats medel är Digitalisering av laborationer inom molekylärbiologi och genetik under och efter pandemin, Filmanalys för fördjupad didaktisk reflektion på distans samt Nätbaserad laborativ styrning av en kärnreaktor.

Under året har också flera öppna nätbaserade utbildningar startats. Dessa är Reinforcement Learning (30 anmälda), Cyber security (50 anmälda), Brain-inspired Computing och Climate Change in the Baltic Sea Region (MOOC som ges under 2021).

Öppen nätbaserad utbildning har dessutom erbjudits genom seminarieriet UppTalk Weekly som pågått veckovis sedan 19 maj med undantag av ett sommaruppehåll. Antal deltagare har varierat mellan 5 och 67. Seminarierna har publicerats på Youtube.

Universitetet erhöll medel för korta kurser riktade mot yrkesverksamma. Satsningen resulterade i totalt 138 studenter spridda över fem kurser. Dessa studenter utgjorde totalt 11 helårsstudenter och resulterade i 6 helårsprestationer vilket innebar en prestationsgrad om 51 procent. De aktuella kurserna var Artificiell intelligens, Matematisk modellering av fotboll, Statisk maskininlärning, Avancerad probabilistisk maskininlärning samt Algoritmer och datastrukturer.

1.5. Ekonomiskt resultat

För att följa indelningen enligt regleringsbrevet redovisas det ekonomiska resultatet för utbildning på forskarnivå tillsammans med forskning i kapitel 2 (Forskning av högsta kvalitet och relevans). Övrig information om utbildning på forskarnivå redovisas samlat med utbildning på grundnivå och avancerad nivå i det här kapitlet.

Det ekonomiska resultatet av 2020 års verksamhet inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå enligt regeringens uppdrag visade ett underskott om 9 mnkr vilket är en förändring med 17 mnkr jämfört med föregående års underskott på 26 mnkr. Det utgående myndighetskapi- let uppgår till 278 mnkr.

Anslaget till utbildning har ökat med 62 mnkr jämfört med 2019. I förändringen ingår en ökning av takbeloppet med 59 mnkr. Övrig ökning, 3 mnkr, avser ersättning till Region Uppsala för klinisk utbildning (ALF).

Kostnaderna för utbildning på grundnivå och avancerad nivå ökade 104 mnkr eller 5 procent i jämförelse med föregående år, vilket är en något lägre ökningstakt än universitetets kostnadsutveckling i stort. Ökningen beror främst på att personalkostnaderna har ökat 90 mnkr vilket är en förändring med 6,4 procent.

Tabell 1.21. Ekonomiskt resultat för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter	2 175	2 053	1 992	1 904	1 841
Kostnader	-2 184	-2 079	-1 977	-1 943	-1 849
Årets kapitalförändring	-9	-26	15	-39	-8
Utgående balanserat kapital	251	287	326	315	355

Tabellen visar utbildning exklusive uppdragsutbildning. Utgående kapital justeras årligen för omdisponerat kapital.

Källa: Raindance

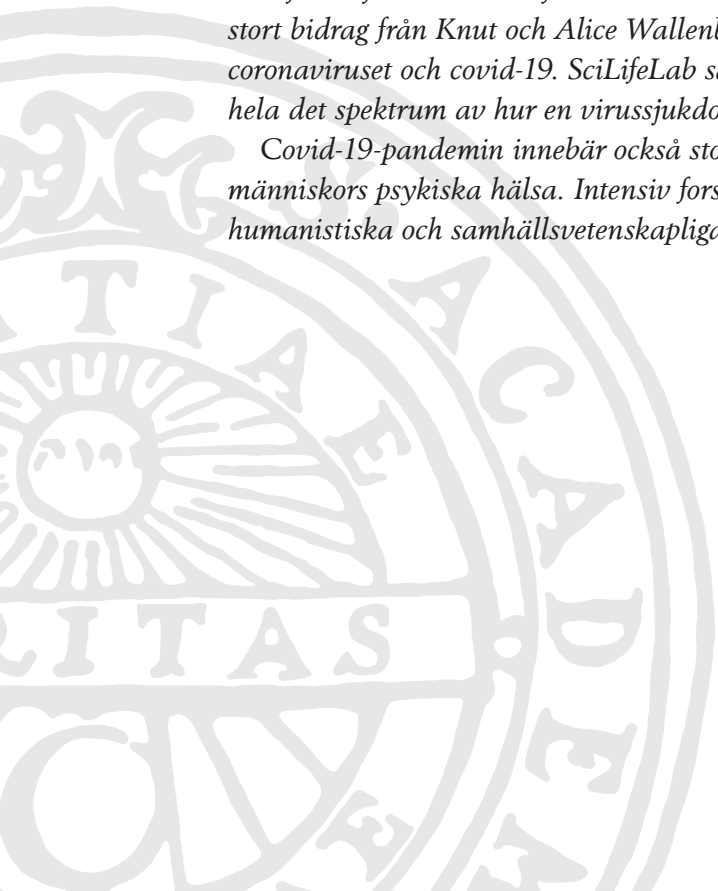


FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

GEMENSAM SATSNING PÅ FORSKNING OM CORONAVIRUSET

– Forskare är en fantastisk resurs och många vill hjälpa till, säger Siv Andersson, uppsalaprofessor i molekylär evolution och co-director vid det nationella forskningscentret SciLifeLab fram till årsskiftet 20/21. Under våren var hon med och fördelade pengar från ett stort bidrag från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse till 67 olika projekt över hela landet om coronaviruset och covid-19. SciLifeLab samordnar nu, i en gemensam laginsats, forskning inom hela det spektrum av hur en virussjukdom tacklas.

Covid-19-pandemin innebär också stora utmaningar för samhället, för ekonomin och för människors psykiska hälsa. Intensiv forskning pågår därför också inom Uppsala universitets humanistiska och samhällsvetenskapliga fakulteter.



- 2 390 miljoner kronor i bidragsintäkter
- 15 % av VR:s beviljade medel för fria projekt- och etableringsbidrag
 - 36 miljoner euro beviljade inom EU:s utlysningar
- 67 % av publikationerna i Web of Science är internationella samarbeten
 - Plats 77 på "Shanghairankingen"

2. FORSKNING AV HÖGSTA KVALITET OCH RELEVANS

Uppsala universitets största enskilda forskningsfinansiärer var liksom tidigare år Vetenskapsrådet, EU samt Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Universitet har under 2020 noterat de högsta beloppen för beviljade EU-bidrag på mer än tio år, framförallt avseende ERC. SciLifeLab, som Uppsala universitet är en del av, har under året gjort flertalet insatser rörande covid-19. En stor satsning på SARS-CoV-2-testning genomfördes och ett forskningsprogram som finansierat 67 projekt med fokus på covid-19 lanserades. Projekten samfinansierades av Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Satsningen på batteriforskning fortsätter, bland annat genom kompetenscentrumet Batteries Sweden (BASE) och koordineringen av det långsiktiga europeiska forskningsinitiativet Battery2030+. Under 2020 inrättades också Centrum för digitala humaniora Uppsala med målsättningen att generera nya områdesöverskridande forskningssamarbeten. En ytterligare satsning 2020 gäller det universitetsövergripande projektet AI4Research, ett femårigt projekt med fokus på AI (artificiell intelligens).

I Mål och strategier för Uppsala universitet anges följande utvecklingsmål för forskning:

- Utveckla forskningsexcellens och stärk förmågan att attrahera prestigefyllda bidrag i internationell konkurrens. Universitetet ska arbeta för att:
 - Vidmakthålla sin nationellt ledande position i konkurrens om fria forskningsmedel.
 - Stärka sin förmåga att attrahera excellensmedel i internationell konkurrens, inte minst från European Research Council genom att tydligare stödja forskare att söka sådana medel.
 - Vara ledande när det gäller proaktivt arbete för god forskningsetik och etik, och erbjuda gott stöd och god infrastruktur för säker lagring och öppet tillgängande av data.
- Stärk gränsöverskridande och utmaningsdriven forskning. Universitetet ska arbeta för att:
 - Stärka sin förmåga att erbjuda externa forskningsresurser från finansiärer som framförallt stödjer utmaningsdriven och behovsmotiverad forskning såsom Vinnova, Formas, Mistra och Stiftelsen för strategisk forskning i Sverige, samt från de europeiska ramprogrammen.

2.1. Forskning vid Uppsala universitet

Uppsala universitet är ett fullskaligt, internationellt orienterat forskningsuniversitet som bedriver forskning och utbildning. Universitetet är organiserat i ett 60-tal institutioner (eller motsvarande) inom nio fakulteter indelade i tre vetenskapsområden, för humaniora och samhällsvetenskap, medicin och farmaci samt teknik och naturvetenskap (se tabell i Inledning).

2.2. Resultat inom forskning

Indikatorer som redovisas i följande avsnitt är beviljade medel ur utlysningar under året samt erhållna intäkter från forskningsfinansiärer. Dessa mäts i både faktiska belopp och andelar i förhållande till andra svenska universitet. Vidare redovisas för Uppsala universitet antal publikationer och, avseende Web of Science, andel av den totala svenska publiceringen, andel omedelbart öppet tillgängliga publikationer, andel internationella samarbetspublikationer samt andel samarbetspublikationer gällande företag och organisationer. Därutöver redovisas Uppsala universitets placering i universitetsrankingar vilket också kan ses som en indikator på resultat inom forskning.

2.2.1. Forskningsfinansiering

Uppsala universitet söker och erhåller bidrag från ett stort antal finansiärer. År 2020 uppgick bidragsfinansieringen till 47 procent av de totala intäkterna till forskning. Vetenskapsrådet är universitetets enskilt största bidragsgivare, följt av EU samt Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse

Beviljade bidrag 2020

Under 2020 fattade Vetenskapsrådet beslut avseende bidrag om totalt 535 mnkr till Uppsala universitet för den kommande femårsperioden (exklusive infrastruktur och internationella bidrag). Universitetets andel av Vetenskapsrådets fria projekt- och etableringsbidrag ökade något jämfört med föregående år (tabell 2.1). Det belopp som Vetenskapsrådet anslog till dessa utlysningar minskade från 2 901 mnkr för 2019 till 2 764 mnkr 2020 samtidigt som Uppsala universitets beviljade belopp ökade från 415 mnkr till 428 mnkr.

Inom utlysningen för Natur- och teknikvetenskap (NT) samt Humaniora och samhällsvetenskap (HS) var Uppsala

Tabell 2.1. Uppsala universitets andel av Vetenskapsrådets fria projekt och etableringsbidrag (kontraktssumma) 2016–2020

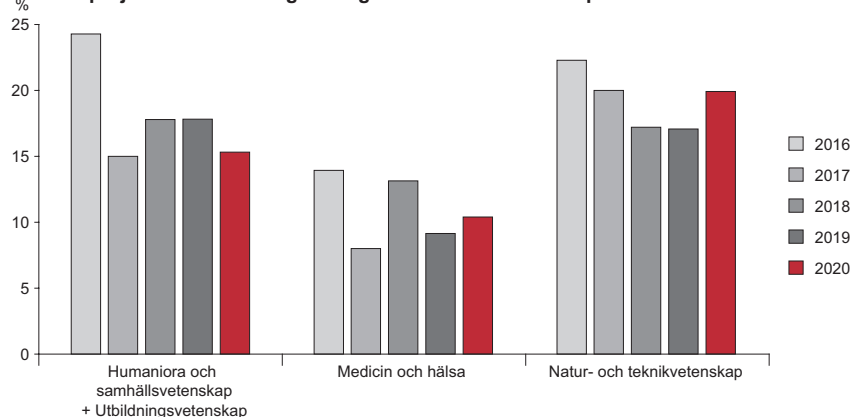
	2020	2019	2018	2017	2016
Andel (%)	15	14	16	14	20

Källa: Vetenskapsrådet

universitet det lärosäte som erhöll störst andel beviljade medel med 20 respektive 19 procent 2020. Andelen inom HS minskade dock jämfört med föregående år (figur 2.1), medan den för Medicin och Hälsa samt NT ökade. I den särskilda utlysning som Vetenskapsrådet gjorde för forskning om coronavirus och covid-19 erhöll universitetet 19 procent av beviljade beloppet.

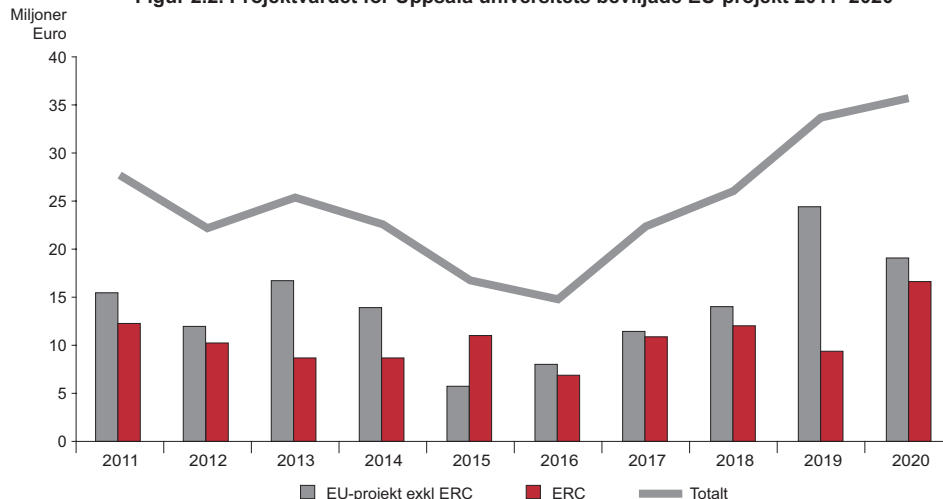
Av fria projektbidrag ur Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse beviljades Uppsala universitet 12 procent av bidragen. Uppsala universitet är det lärosäte med flest aktiva Wallenberg Scholars 2020, 21 av totalt 78 forskare. När det gäller Clinical Scholars är 2 av 24 verksamma vid Uppsala universitet. Inga nya Wallenberg Scholars har utsetts under året.

Figur 2.1. Uppsala universitets andel (%) av den totala kontraktssumman för fria projekt och etableringsbidrag fördelade av Vetenskapsrådet 2016–2020



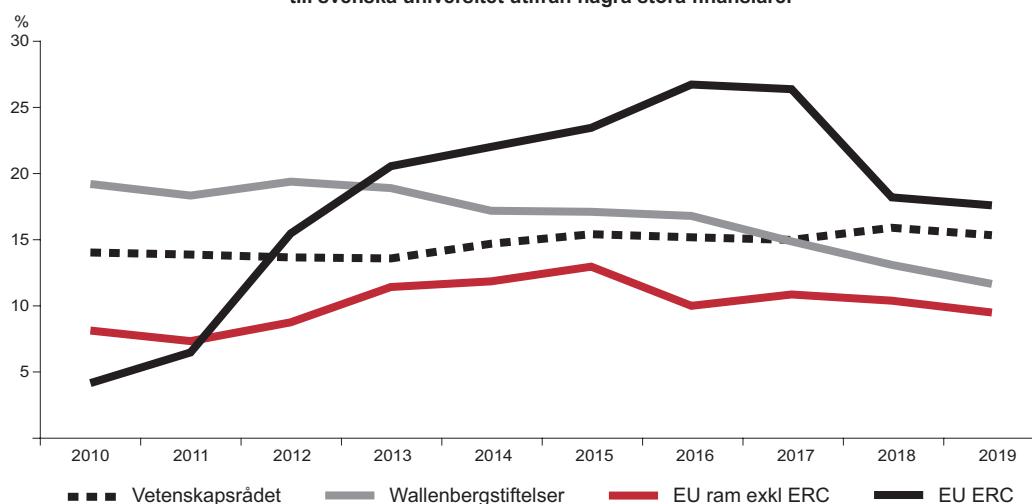
Källa: Vetenskapsrådet

Figur 2.2. Projektvärdet för Uppsala universitets beviljade EU-projekt 2011–2020



Källa: EU-kommissionens Participants portal

Figur 2.3. Uppsala universitets andel (%) av forskningsintäkter till svenska universitet utifrån några stora finansiärer



Källa: Universitetskanslersämbetet

För EU-utlysningar från 2020 har universitetet hittills beviljats 48 projekt till ett värde av 35,7 miljoner euro. Det totala projektvärdet för EU-projekt som beviljats till Uppsala universitet har ökat sedan 2016, en trend som håller i sig även för 2020 trots att alla utlysningar för 2020 ännu inte är beslutade. Redan nu kan konstateras att 2020 varit ett framgångsrikt år avseende beviljade EU bidrag, framförallt när det gäller ERC-projekt.

Andel intäkter av forskningsbidrag

Uppsala universitet erhöll 2013–2017 en stor andel av totala ERC-intäkter till landets universitet (21–27 procent). Andelen minskade till 18 procent 2018–2019 och uppgifter för 2020 är ännu inte tillgängliga. För EU:s rambidrag exklusive ERC har Uppsala universitets andel av de svenska universitetens intäkter varierat mellan 9–11 procent de senaste fem åren. Universitetets andel av intäkter från Vetenskapsrådet, som är den enskilt största forskningsbidragsfinansiären i Sverige, har varit stabil runt 15 procent den senaste 10 årsperioden. Intäkterna från Wallenbergstiftelserna har emellertid minskat, från 19 procent 2012 till 12 procent 2019. Universitetets andel av intäkter från Formas,

Forte och Vinnova uppgick under 2019 till, 8, 7 respektive 5 procent vilket är ungefär på samma nivå som tidigare år.

2.2.2. Publikationer

Universitetet har liksom tidigare år en hög produktion av refereegranskade artiklar i internationella tidskrifter. Publiceringstraditionerna skiljer sig åt mellan vetenskapsområdena och inom delar av humaniora och samhällsvetenskap är publicering i böcker och antologier betydande. För att ge en rättvisande bild av samtliga vetenskapsområden bör även dessa publiceringstyper tas med. Universitetet redovisar i tabell 2.2 publiceringen enligt den så kallade norska modellen där endast sådan publicering som skett genom publiceringskanaler som bedömts vara vetenskapliga tagits med. Där anges även antalet refereegranskade artiklar i internationella tidskrifter, vilket är det mått på publikationer som anges i sammanställningen av Väsentliga uppgifter i enlighet med gällande redovisningsprinciper. Fullständiga siffror för 2020 finns i nuläget inte tillgängliga men bedömningen är att slutresultatet för det totala antalet publikationer för universitetet kommer att minska något jämfört med förra årets siffror.

Tabell 2.2. Antal publikationer 2016–2020

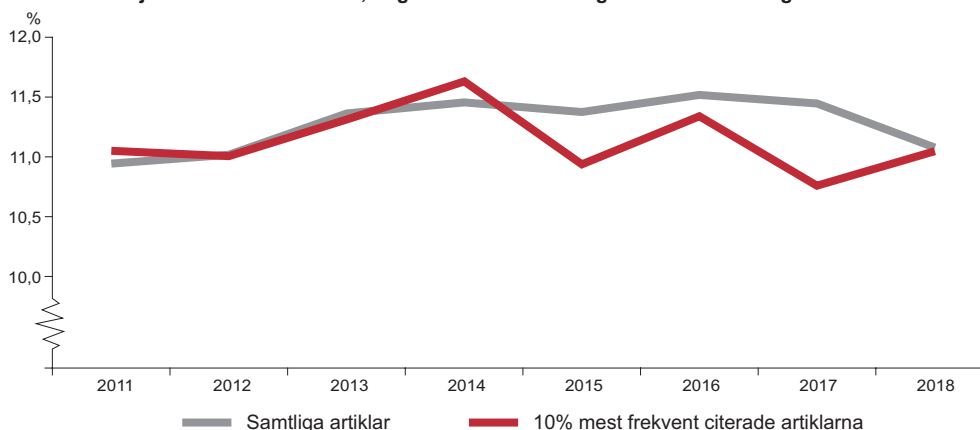
	2020	2019	2018	2017	2016
Totalt vid Uppsala universitet	5 357	5 901	5 942	6 070	6 027
– varav Humsam	1 059	1 161	1 205	1 155	1 265
– varav Medfarm	2 274	2 475	2 381	2 515	2 387
– varav Teknat	2 024	2 265	2 356	2 400	2 375
Antal refereegranskade publikationer UU	4 987	5 449	5 492	5 559	5 412

Siffrorna för 2016–2019 har justerats jämfört med tidigare årsredovisningar då inrapporteringen av publikationer inte var fullständig. Det är viss eftersläpning i inrapportering för 2020.

Källa: DiVA

Källa: CWTS Monitor

Figur 2.4. Uppsala universitets andel (%) av publiceringar i Web of Science jämfört med universitet, högskolor och andra organisationer i Sverige 2011–2018



Jämfört med tidigare årsredovisningar används här fraktionerad räkning och inte heltalsräkning.

Källa: CWTS Monitor

Gällande antalet refereegranskade publikationer har universitetets produktion ökat något från 2016 till 2019. Publiceringen totalt har minskat 2019 jämfört med 2016 för vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap samt för vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap. Från 2016 till 2019 har en minskning med 160 publikationer skett inom vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap avseende kategorin böcker och kapitel i bok.

Universitetets andel av den totala svenska publiceringen i Web of Science har från 2011 till 2018 varierat mellan 11 och 11,5 procent (se figur 2.4, linjen för samtliga artiklar). Andelen har inte beräknats för publiceringsåren 2019 och 2020, eftersom den version av den datakälla som använts (CWTS Monitor) har 2018 som sista publiceringsår.

Ett annat sätt att mäta publicering är att uppskatta dess genomslag (impact) avseende mottagna citeringar. Därigenom ges en uppfattning om vilket inflytande forskningen vid ett lärosäte har på det internationella forskarsamhället och i förlängningen det omgivande samhället. I figur 2.4 visas även universitetets andel av de svenska artiklar, som tillhör de 10 procent mest citerade artiklarna, där hänsyn tas till både ämnesområde och publiceringsår. Från 2015 till 2017 har universitetets andel av de 10 procent mest citerade svenska artiklarna legat något under motsvarande andel för samtliga artiklar, medan de båda andelarna för 2018 är i stort sett lika, 11 procent. Andelen för de 10 procent mest citerade artiklarna har inte beräknats för publiceringsåren 2019 och 2020, av samma skäl som för andelen för samtliga artiklar (dessutom har publikationerna från dessa båda år ännu inte fått tillräckligt många citeringar).

Andelen internationella samarbeten har ökat den senaste 10-årsperioden vid både Uppsala universitet och övriga svenska universitet, vilket speglar en alltmer globaliserad forskningsvärld med många internationella samarbeten. Under året publicerade forskare vid Uppsala universitet ungefär 4 300 artiklar och forskningsöversikter (reviews)

i Web of Science. Av dessa skrevs cirka 67 procent i samarbete med forskare vid utländska universitet och andra utländska organisationer, vilket är i nivå med motsvarande värde för 2019. Andelen är av liknande storleksordning som för exempelvis Lunds universitet.

Samarbete sker även med det omgivande samhället i form av sampubliceringar med företag och organisationer. Uppsala universitet har i detta sammanhang en relativ hög andel sampublicering. Cirka 3,4 procent av publiceringen sker i sådana samarbeten.

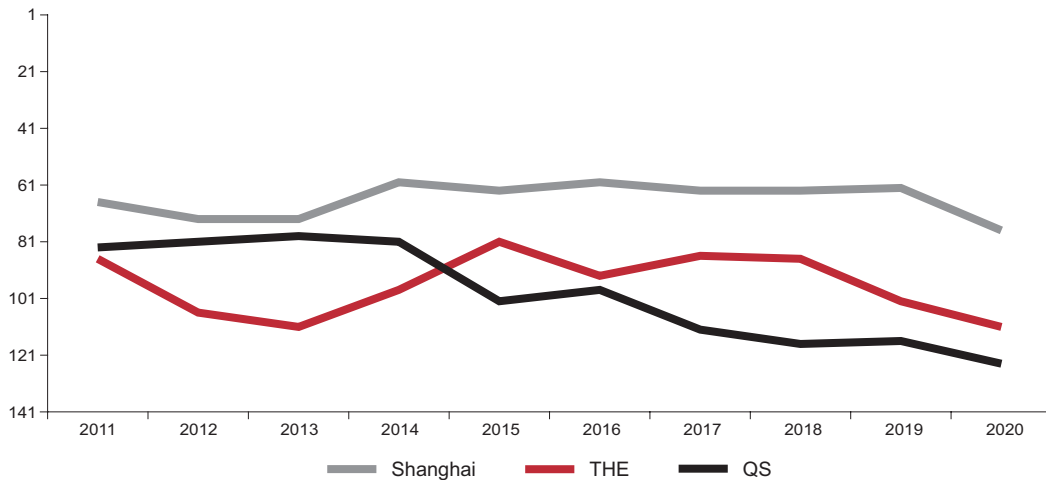
Ett mål för universitetet är att forskningsresultaten i högre grad publiceras genom öppen tillgång (open access). 2020 uppgick andelen artiklar och forskningsöversikter i Web of Science som publicerats omedelbart öppet tillgängliga till 57 procent.

2.2.3. Ranking

Uppsala universitet följer primärt de tre största internationella rankinglistorna och främsta placering under året nåddes på Shanghai rankingen (ARWU) med plats 77. På Times Higher Education World University Rankings (THE) återfinns universitetet på plats 111 och på QS World University Rankings på plats 124. Det ämnesområde som rankas högst är Life science.

Rankinglistorna baseras på ett flertal indikatorer såsom publicering, antal studenter i relation till lärare, andel internationella studenter och lärare, intäkter, antal alumner och forskare som erhållit nobelpris samt ryktesundersökningar som mäter universitetets anseende. Uppsala universitets styrkor är generellt de indikatorer som avser publicerings- och ryktesmätningar kopplade till forskning. Det finns en viss nedåtgående trend de senaste åren när det gäller universitetets placeringar på de tre stora rankinglistorna. Under 2020 har universitetet tappat placeringar inom de tre stora rankinglistorna (figur 2.5). Det finns ingen enskild indikator som kan förklara nedgången utan

Figur 2.5. Uppsala universitets placeringar vid tre stora internationella rankinglistor



Källa: Respektive rankinginstituts hemsida

universitetet har erhållit lägre poäng på de flesta av indikatorerna inklusive de som traditionellt är universitetets styrkor.

2.2.4. Oegentligheter i forskning

Enligt lag (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning ska anmälningar om oredlighet i forskning utredas av Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (NPOF). Vid Uppsala universitet finns Nämnden för utredning av avvikelser från god forskningssed, vilken utgör ett stöd till rektor i frågor som rör avvikelser från god forskningssed.

Under 2020 inkom totalt 10 anmälningar om oredlighet i forskning till Uppsala universitet. Rektor beslutade att överlämna två av dessa till universitetets nämnd, varav det ena sedermera gick vidare till NPOF.

I januari 2020 överlämnades ett oavslutat ärende från 2019 till NPOF. NPOF meddelade i september 2020 beslut om att den anmälde gjort sig skyldig till oredlighet i forskning. I det ärende som inkom 2020 och sedan överlämnades till NPOF meddelade NPOF ett beslut i april 2020 om att avvisa anmälan om oredlighet i forskning.

2.3. Strategiska forskningssatsningar inom universitetet

Uppsala universitet har med sin ämnesmässiga bredd goda förutsättningar att bidra till att möta nationella samhällsutmaningar och att FN:s globala hållbarhetsmål nås. Ska dessa mål nås krävs en kombination av teknikutveckling, samhällsbyggnad och förändringar i människors beteenden samt att beslut bygger på vetenskapligt grundad kunskap. Under de senare åren har flera tvärvetenskapliga och gränsöverskridande satsningar genomförts vid Uppsala universitet. Under 2020 har flera satsningar gjorts för att ställa om forskningen till att behandla covid-19. Detta gäl-

ler framförallt vetenskapsområdet för medicin och farmaci där forskningen omfattat allt från rehabilitering av covid-19-patienter till grundläggande forskning inom virologi och epidemiologi. Nedan följer ett antal exempel på satsningar som har initierats eller varit speciellt framträdande under 2020.

Kompetenscentrumet Batteries Sweden (BASE) inrättades 2020 och innebär en fortsättning på universitetets satsning på batteriforskning. Flera företag ingår i centrumbildningen och från akademien deltar förutom Uppsala universitet även Chalmers, KTH och forskningsinstitutet RISE. Målet är att utveckla batterier med mycket hög prestanda samt nya batteriproduktionsprocesser. Uppsala universitet fortsatte under året också att koordinera det långsiktiga europeiska forskningsinitiativet Battery 2030+.

Womher, inrättat 2019, är ett centrum för kvinnors psykiska hälsa, med fokus på den psykiska hälsan under de reproduktiva åren. Syftet är att dels öka kunskapen och medvetenheten, dels utvärdera vägar till intervention och prevention, samt att bli ett erkänt kunskapscentrum för forskare, medborgare och myndigheter.

Centrum för medicinsk humaniora och samhällsvetenskap, som inrättades under slutet av 2019, syftar till att stärka tvärvetenskapliga samarbeten mellan humaniora, samhällsvetenskap, medicin, hälsa och farmaci med målet att etablera medicinsk humaniora och samhällsvetenskap som ett ledande utbildnings- och forskningsområde vid Uppsala universitet.

GlobeLife är ett gemensamt nätverk mellan Karolinska institutet och Uppsala universitet. Genom att förstärka forskning och utbildning inom global hälsa bidrar nätverket till att uppfylla FN:s mål för hållbar utveckling.

Uppsala Immigration Lab är en forskningssatsning med fokus på migration och arbetsliv, exempelvis relationen mellan arbetsmarknadens och arbetstagarnas behov och

kompetens, arbetets automatisering, strukturuomvandling och omlokalisering, samhällsekonomiska dimensioner av integration samt utmaningar för välfärds- och utbildningssystemen. Urban Lab är ett samarbete med Uppsala kommun kring en flervetenskaplig forskarmiljö med fokus på hållbar social samhällsutveckling med forskningsfrågor kopplade till städer och urbaniseringsprocesser.

Centrum för digitala humaniora Uppsala inrättades under 2020 som en fortsättning på det områdesöverskridande projektet DH Uppsala. Syftet med centrubildningen är att skapa förutsättningar för en kontinuerlig utveckling av digitala humaniora som ett fakultets- och områdesöverskridande forskningsområde. En grundläggande målsättning med centrubildningen är att generera nya områdesöverskridande forskningssamarbeten.

AI4Research, som startade under 2020, är ett universitetsövergripande projekt där forskare från universitetets alla områden möts. Projektet är femårigt och har i uppdrag att förstärka, förnya och vidareutveckla forskningen inom AI (artificiell intelligens) och maskininlärning. Inom ramen för projektet erbjuds forskare finansiering för en sabbatsperiod på minst halvtid under maximalt ett år.

ENCCS (Euro National Competence Center Sweden) inrättades under 2020 som ett centrum för högpresterande beräkningar (High Performance Computing, HPC). Centret ingår som en del i den europeiska satsningen, EuroHPC, för att främja den europeiska utvecklingen av storskalig HPC. Det svenska deltagandet koordineras på en övergripande nivå av Vetenskapsrådet där de 10 största forskningsuniversiteten tillsammans med RISE ingår i centret. Uppsala universitet har fått uppdraget av huvudmanrådet att organisera den svenska noden.

2.4. Övrig redovisning enligt regleringsbrevet

I detta avsnitt presenteras universitetets resultat i relation till regeringens uppdrag och återrapporteringskrav för forskningen.

2.4.1. Strategiska forskningsområden (SFO:er)

Uppsala universitet är värd för sju strategiska forskningsområden och deltar i ytterligare tre som koordineras av Lunds universitet. Med utgångspunkt i den betoning av samverkan och nyttiggörande av forskningsresultat som kommunicerats i forskningspropositionen arbetar Uppsala universitet aktivt för att stärka miljöernas värdeskapande arbete.

Resurstilldelningen för 2020 redovisas i tabell 2.3.

Tabell 2.3. Strategiska forskningsområden 2020, tkr

Strategiskt område	Benämning	Tilldelning UU 2020	varav utbetalat andra lärosäten
<i>Universitetet huvudsökande</i>			
Cancer	U-CAN	21 866	9 839
Energi	StandUP	58 011	35 826
E-vetenskap	eSENCE	29 006	15 943
Molekylär biovetenskap	SciLife-U	48 528	0
Politiskt viktiga regioner	UCRS	8 925	0
Säkerhet och krisberedskap	CNDS	12 718	4 472
Vårdforskning	U-CARE	11 157	0
Totalt		190 211	66 080

Källa: Raintance

2.4.2. SciLifeLab

SciLifeLab är en nationell forskningsinfrastruktur för molekylära biovetenskaper för utveckling och bibehållande av världsledande spetsforskning inom livsvetenskaperna, och ett samarbete mellan Uppsala universitet, Karolinska institutet, KTH och Stockholms universitet.

Under 2020 genomfördes en internationell utvärdering av alla serviceverksamheter, där Uppsala universitets SciLifeLab-verksamheter fick höga betyg. Utvärderingen kommer att ligga till grund för en förnyad, omstrukturerad infrastruktur inom SciLifeLab där vissa teknologier kommer att fasas ut och några nya tas in som nationella faciliteter.

SciLifeLab gjorde under 2020 ett flertal insatser rörande covid-19. En stor satsning på SARS-CoV-2-testning genomfördes och ett forskningsprogram kring covid-19 lanserades som finansierade 67 forskningsprojekt. Projekten samfinansierades genom bidrag från Knut och Alice

Wallenbergs Stiftelse och nationella SciLifeLab-medel. Uppsalas SciLifeLab-kommitté finansierade utöver detta ytterligare ett prekliniskt- och ett kliniskt forskningsprojekt om covid-19 vid Uppsala universitet.

Under 2020 hade SciLifeLab 79 gruppleddare vid Uppsala universitet inklusive 12 SciLifeLab Fellows. SciLifeLab:s Fellowsprogram syftar till att rekrytera unga excellenta forskare till Sverige. Rekrytering av ytterligare tre Fellows pågår. Under 2020 har SFO-medel bland annat stöttat U-PRINT och Clinical Biomarkers samt fyra pilotverksamheter varav en utsetts till en nationell facilitet efter utvärderingen och omstruktureringen av den nationella infrastrukturen.

Under året startade SciLifeLab implementeringen av de strategiska mål som beskrivs i SciLifeLab Roadmap 2020–2030. Ett nationellt datadrivet forskningsprogram (DDLS) har initierats inom fyra ämnesområden vid livsvetenskaperna. En snabb process möjliggjordes genom bidrag från Knut och Alice Wallenbergs stiftelse. Inom Uppsala universitet har vetenskapsområdena för teknik och naturvetenskap samt medicin och farmaci börjat samordna sina insatser inom DDLS för att skapa lokala synergier för forskare.

2.4.3. European Institute of Innovation and Technology

European Institute of Innovation and Technology (EIT) är ett EU-organ som ska bidra till att stärka konkurrenskraften, en hållbar ekonomisk utveckling samt tillväxt och arbetstillfällen i Europa. Uppsala universitet deltar i tre EIT-konsortier inom områdena hållbar energi (EIT Inno-Energy), råmaterial (EIT RawMaterials) och hälsosamt liv och aktivt åldrande (EIT Health).

Då EIT står inför förändringar med anledning av ny långtidsbudget inom EU har universitetet sammanställt vilka interaktioner och andra resultat de tre plattformarna givit upphov till. I sammanställningen identifierades 180 samarbetspartners från 19 europeiska länder (varav 70 är företag, 35 institut/organisationer och 75 universitet/universitetssjukhus). Omedelbar omsättning av forskningsbaserad kunskap har bland annat resulterat i cirka 260 skräddarsydda internationella kurser, 18 masterprogram, 15 innovationstävlingar och ett antal evenemang i syfte att skapa samarbeten och nyttiggörande i samverkan.

2.4.4. Linnémiljöer

Vid Uppsala universitet finns starka forskningsmiljöer som byggts upp med hjälp av långsiktig statlig finansiering, så kallat Linnéstöd. Uppsala universitet har under en tio-

årig stödperiod varit värd för fyra miljöer: Uppsala RNA Research Center, Religion som samhällsfaktor – aktuella utmaningar för demokrati och rättssamhälle (IMPACT), Uppsala Programming for Multicore Architectures Research Center (UPMARC) och Uppsala Centre for Evolution and Genomics (UCEG).

Stödformen avslutades 2018 och under perioden 2019–2020 har Vetenskapsrådet genomfört en slututvärdering med hjälp av internationella bedömare. Både finansieringsinstrumentet som sådant och de olika forskningsmiljöerna utvärderades. Utvärderingen visar att programmet har stimulerat en långsiktig förändring av hur lärosäten och enskilda forskare samarbetar internt genom en mer strategisk planering samt synergi inom de enskilda institutionerna. Uppsala universitet placerade sig i en toppgrupp om tre lärosäten vid bedömning av organisationens förmåga till värdskap för excellenscenter av den utvärderade typen. Lärosätet demonstrerade också högsta kvalitet vid bedömning av hur satsningen använts för att stärka forskningens internationella konkurrenskraft.

2.4.5. Swedish Collegium for Advanced Study

Swedish Collegium for Advanced Study (SCAS) är ett nationellt institut för avancerade studier (IAS), främst inom samhällsvetenskap och humaniora. Verksamheten regleras i förordning (1995:1079) om Kollegiet för avancerade studier och ska återrapporteras i årsredovisningen.

Varje år knyts svenska och internationella forskare efter ingående granskning till SCAS under ett år eller en termin. Under 2020 vistades 37 forskare (24 män och 13 kvinnor) från 24 universitet (17 utländska och 7 svenska universitet) i 10 länder vid kollegiet. Andelen utländska forskare vid kollegiet var 68 procent. En betydande del (76 procent) av kollegiets gästforskare finansierades med externa medel.

SCAS ingår i en grupp av tio världsledande institut för avancerade studier (SIAS), däribland IAS Princeton och Wissenschaftskolleg (Berlin). SCAS ingår även i nätverket av 25 europeiska institut för avancerade studier (NetIAS). Under året har samarbetet intensifierats, delvis som en effekt av covid-19-pandemin.

Kollegiet driver med stöd av Riksbankens Jubileumsfond ett femårigt excellensprogram för postdoktorala forskare, Pro Futura Scientia. Under 2020 ingick 19 forskare i programmet och fem nya Pro Futura-forskare antogs. Genom programmet rekryteras unga forskare från andra länder till svenska universitet.

Idag finns en väsentlig komponent av globaliserings-teori och ett tydligt hållbarhetsperspektiv i verksamhe-

ten. Genom det nystartade Global Horizons Fellowship-programmet bidrar SCAS till mångvetenskaplig forskning om global styrning och framtida samhällsutmaningar. Under året lanserades även Barbro Klein Fellowship Programme, ett nytt program särskilt ägnat global kulturell mångfald.

SCAS driver även ett naturvetenskapligt program med stöd av Familjen Erling-Perssons Stiftelse samt Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Inom ramen för detta lanserades under året Thunberg Fellowships, riktat mot lovande yngre forskare. Det naturvetenskapliga programmet bidrar till att vidga möjligheterna till fakultetsöverskridande samarbeten.

Kollegiets forskare har 2020 mottagit flera utmärkelser, som Gerda Henkel Prize, University of Oxford Honorary Degree och Dr A.H. Heineken Prize for History. Vidare har till SCAS knutna forskare under 2020 blivit invalda i ett flertal akademiska sällskap, såsom Kungliga Vetenskaps-Societeten och Sveriges unga akademi.

Covid-19-pandemin har påskyndat utvecklingen av digitalt tillgängliggörande av verksamheten. Antalet sökande till gästforskarprogrammen, liksom antalet antagna och närvarande gästforskare, har trots pandemin ökat starkt i förhållande till föregående år.

Kostnaderna för SCAS redovisas i tabell 2.4.

Tabell 2.4. Kostnad för SCAS 2016–2020, mnkr					
	2020	2019	2018	2017	2016
SCAS	35	33	30	29	26

Källa: Raindance

2.4.6. Nationellt centrum för kvinnofrid

Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) är ett expertcentrum som har regeringens uppdrag att sprida kunskap om mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld och förtryck samt våld i samkönade relationer på nationell nivå. Den pågående covid-19-pandemin har präglat NCK:s arbete under året. Stort fokus har riktats mot den ökade risken för våld i nära relationer i samband med den ökade isoleringen som restriktionerna med anledning av pandemin har inneburit.

Centrumet sammanställer och analyserar behovet av ny forskning, bedriver utbildning, utvecklar metoder för bemötande och stöd till våldsutsatta kvinnor samt samlar

och sprider forskning och erfarenhetsbaserad kunskap för en bred målgrupp genom NCK:s kunskapsbank på webben. Under 2020 uppmärksammades kunskapsbankens tioårsjubileum med ett webinarium om aktuell forskning där 450 personer deltog.

Arbetet med regeringsuppdraget att i samverkan med bland annat Socialstyrelsen och länsstyrelserna utveckla ett nationellt kompetensstöd för kommuners och regioners arbete med våldsutsatta har fortsatt. Antalet användare av "Webbkurs om våld" har ökat med 78 procent jämfört med 2019. En viktig anledning är att webbkursen under pandemin har fungerat som ett alternativ vid distansundervisning och hemarbete för många yrkesverksamma.

Alla kurser som NCK årligen erbjuder för personal inom socialtjänsten, vården, polisen och andra myndigheter samt till studenter har under året anpassats till distansundervisning med anledning av covid-19-pandemin. Under 2020 startade NCK även en fristående kurs på avancerad nivå om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer med fokus på särskild sårbarhet.

Inom ramen för ett regeringsuppdrag har NCK även 2020 anordnat en nationell högskolepedagogisk kurs för universitetslärare för att stödja införandet av högskoleförordningens nya kunskapsmål om våld, vilket berör åtta utbildningsprogram. 49 lärare från 23 lärosäten har under året genomfört kursen. En fördjupningsmodul i Canvas har tagits fram och en temadag har genomförts.

NCK bedriver forskning med anknytning till den kliniska verksamheten inom området mäns våld mot kvinnor i samarbete med institutionen för kvinnors och barns hälsa. Under hösten disputerade en doktorand inom projektet Våld och hälsa. NCK samverkar med Akademiska sjukhuset i Uppsala i frågor som rör NCK:s kliniska verksamhet. I detta ingår att driva den nationella stödtelefonen Kvinnofridslinjen. De senaste årens kraftiga ökning av antalet samtal till Kvinnofridslinjen har fortsatt under året. Totalt har 46 723 samtal besvarats. Under 2020 fick NCK en fortsättning på regeringsuppdraget om att driva, stärka och utveckla Kvinnofridslinjen.

NCK:s kostnader redovisas i tabell 2.5.

Tabell 2.5. Kostnad för NCK 2016–2020, mnkr					
	2020	2019	2018	2017	2016
NCK	32	35	34	29	31

Källa: Raindance

2.5. Ekonomiskt resultat

För att följa indelningen enligt regleringsbrevet redovisas det ekonomiska resultatet för forskning och utbildning på forskarnivå i det här kapitlet. Övrig information om utbildning på forskarnivå redovisas samlat med övrig utbildning i kapitel 1 (Utbildning av högsta kvalitet och relevans).

Det ekonomiska resultatet av 2020 års verksamhet inom den anslags- och bidragsfinansierade forskningen visade ett underskott 25 mnkr, vilket är en förändring med 44 mnkr jämfört med föregående år (tabell 2.6). Det utgående myndighetskapalet uppgår till 639 mnkr.

Intäkterna uppgick till 5 053 mnkr vilket är i stort på samma nivå som 2019 då intäkterna var 5 063 mnkr. Att intäkterna inte ökade är ett trendbrott och förklaras av effekter av covid-19-pandemin. Såväl avgifts- som bidragsintäkter minskade med 49 mnkr respektive 44 mnkr. Anslagsintäkter till forskning och utbildning på forskarnivå ökade 86 mnkr. De finansiella intäkterna minskade 3 mnkr.

Under 2020 har kostnaderna för den anslags- och bidragsfinansierade forskningen minskat med drygt 10 procent i jämförelse med 2019, vilket är en direkt konsekvens av covid-19-pandemin. Det är främst kostnader för resor, hotell och laborationsmaterial som minskat.

Tabell 2.6. Ekonomiskt resultat inom forskning och utbildning på forskarnivå 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter	5 053	5 063	4 882	4 665	4 604
Kostnader	-5078	-5 132	-4 954	-4 756	-4 596
Årets kapitalförändring	-25	-69	-72	-91	8
Utgående balanserat kapital	669	664	724	787	870

Tabellen visar anslags- och bidragsfinansierad forskning exklusive uppdragsforskning och Uppsala universitet Holding AB. Utgående kapital justeras årligen för omdisponerat kapital.

Källa: Raindance



FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

MED FÖRENAD KRAFT

På tre år har Swedish Drug Delivery Forum utvecklats till en mötesplats där Uppsala universitet och tio läkemedelsföretag med enad kraft formar framtiden inom läkemedelstillförsel. I juli tog forumet steget till det nationella kompetenscentret SweDeliver – som leds från Uppsala universitet med finansiering från innovationsmyndigheten Vinnova. Målet är att inta en världsledande position och utbilda nästa generation forskare, bygga ekosystem för farmaceutisk vetenskaplig och industriell kompetens samt bidra till utvecklingen av nya innovativa läkemedel för sjukdomar som i dagsläget står utan behandling.



- 412 helårsstudenter inom poänggivande uppdragsutbildningar
 - 75 miljoner kronor i intäkter till uppdragsforskning
 - 176 adjungerade lärare
 - 46 företagsdoktorander
- 29 patentansökningar inkomna för rådgivning till UU Innovation

3. SAMVERKAN I UTBILDNING OCH FORSKNING

Uppsala universitet samverkar med det omgivande samhället regionalt, nationellt och internationellt. Samverkan sker inom såväl utbildning som forskning och tar sig många olika former. Uppsala universitet har en nära samverkan med Region Uppsala samt strategiska samverkansavtal och motsvarande med Region Gotland, Uppsala kommun, Research Institutes of Sweden (RISE), Hitachi ABB Power Grids och NCC. Bland större samverkansinitiativ kan nämnas att Uppsala universitet deltar i tre konsortier inom European Institute of Technology (EIT) inom områdena hållbar energi, råmaterial och hälsa. Intäkterna för universitetets uppdragsforskning uppgår till 93 mnkr. Antalet adjungerade lärare har ökat med 12 personer till 176 medan antalet företagsdoktorander ligger kvar på samma nivå (46). Universitetets alumnätverk växer kontinuerligt och består i dag av 28 000 alumner i fler än 130 länder.

I Mål och strategier för Uppsala universitet anges följande utvecklingsmål för samverkan:

- Utveckla samverkan som en integrerad del av utbildning och forskning. Universitet ska arbeta för att:
 - Incitamenten att utveckla samverkansskicklighet som en aspekt av pedagogisk och vetenskaplig skicklighet ska bli tydligare.
 - Ytterligare underlätta skapandet av långsiktiga och ömsesidiga samverkansrelationer inom både utbildning och forskning.
 - Samarbetet med universitetets strategiskt viktigaste samverkanspartners, däribland Region Uppsala och Akademiska sjukhuset, ska stärkas ytterligare.

3.1. Samverkan vid Uppsala universitet

Vid Uppsala universitet är samverkan en naturlig och integrerad del av utbildning och forskning. Samverkan sker med både offentliga och privata aktörer samt på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Samverkan kan exempelvis innefatta avancerade forskningssamarbeten, uppdragsutbildning och stödverksamhet av varierande karaktär. Viktiga delar av samverkan handlar också om att universitetet deltar aktivt i samhällsdebatter och kulturliv samt på olika sätt tillgängliggör forskningsresultat för en bredare allmänhet.

3.2. Resultat inom samverkan

De indikatorer som redovisas i följande avsnitt är antal adjungerade lärare, antal företagsdoktorander, antal uppdragsutbildningar (med helårsstudenter) samt omfattning av uppdragsforskning (intäkter). I kapitlet redovisas även patent via Uppsala universitet Innovation.

3.2.1. Uppdragsforskning

Uppdragsforskning innebär att universitetet bedriver forskning i samverkan med beställare inom privat eller offentlig sektor. På detta sätt får samhället direkt nytta av kunskap och kompetens vid universitetet. Omfattningen av uppdragsforskningen kan variera från år till år beroende på slutförandet av enskilda projekt. Uppdragsforskning äger rum inom universitetets samtliga tre vetenskapsområden. Intäkter och kostnader redovisas i tabell 3.1.

	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter	93	90	88	87	112
Kostnader	-101	-95	-92	-93	-105
Årets kapitalförändring	-8	-5	-4	-6	7

Källa: Raintance

3.2.2. Adjungerade lärare och företagsdoktorander

Att adjungera personer från näringslivet eller offentlig verksamhet som lärare samt att anta företagsdoktorander gör att universitetet och arbetslivet knyts närmare till varandra. Ömsesidigt kunskapsutbyte och mer verksamhetsnära forskning och utbildning är några av fördelarna. Antalet adjungerade lärare har ökat de senaste åren, från 144 personer år 2016 till 176 personer år 2020 (tabell 3.2). Detta beror till stor del på att lärarutbildningen ökat sin professionsanknytning och att fler anställda vid Akademiska sjukhuset har adjungerats till universitetet. 57 procent av de adjungerade lärarna var kvinnor år 2020 och 43 procent var män.

Antalet företagsdoktorander har ökat med 12 sedan 2016. Andelen kvinnor i gruppen har ökat från 43 procent 2019 till 48 procent 2020.

	2020	2019	2018	2017	2016
Adjungerade lärare	176	164	161	156	144
– kvinnor/män (%)	57/43	52/48	50/50	47/53	45/55
Företagsdoktorander	46	46	40	35	34
– kvinnor/män (%)	48/52	43/57	33/67	29/71	21/79

* Antalet företagsdoktorander har räknats upp för tidigare år på grund av efterrapportering.

Källa: Primula och Ladok

3.2.3. Uppdragsutbildning

Som en följd av covid-19-pandemin har huvuddelen av de planerade uppdragsutbildningarna under 2020 fått ställas om till distansundervisning. Vissa utbildningar har fått ställas in helt och andra har genomförts med väsentligt minskat antal deltagare med hänsyn tagen till Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Detta har medfört att volymerna och intäkterna för uppdragsutbildning har minskat under året.

Universitetet har under 2020 genomfört specialistutbildningar inom medicinområdet och för polisväsendet. Chefs- och ledarskapsutbildningar har genomförts för Svenska kyrkan och statliga myndigheter och regioner. Inom skolområdet har insatser skett inom förskole- och lärarlyftet samt speciallärarlyftet och rektorsprogrammet. Uppsala universitet har fortsatt haft regeringsuppdrag avseende utbildning av personal i statliga myndigheter inom

området mänskliga rättigheter. Runt 3 600 personer vid statliga myndigheter har under året deltagit i olika utbildningsinsatser inom detta område.

Förutom antalet deltagare som 2020 genomgått uppdragsutbildningar vilka redovisas i tabell 3.3 (omräknat till helårsstudenter) har uppskattningsvis drygt 4 000 individer genomfört icke-poänggivande uppdragsutbildningar under året.

Uppdragsutbildning och utbildning för yrkesverksamma är en viktig del av det livslånga lärandet. Detta kommer bland annat till uttryck genom att efterfrågan ökar för kortare icke-poänggivande digitala utbildningsinsatser. Universitetets utbud och marknadsföring av sådana kurser har också ökat under 2020.

Under 2020 har också en rad externa dialoger förts med bland annat Uppsala kommun, Region Uppsala, ett antal statliga myndigheter och stora privata arbetsgivare kring behov av vidareutbildning för deras personal.

	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter	75	91	97	83	83
Kostnader	-94	-97	-97	-80	-84
Årets kapitalförändring	-19	-6	0	3	-1
Antal helårsstudenter	412	459	458	397	315
– kvinnor/män (%)	82/18	80/20	83/17	76/24	73/27

Källa: Raindance

3.2.4. Patent och företag

Under 2020 har 70 ärenden från forskare och studenter vid Uppsala universitet genomlysts avseende immaterialrättsliga aspekter (patent, avtal och immateriella rättigheter). 29 patentansökningar och tre ansökningar om varumärkesskydd har lämnats in där Uppsala universitet Innovation givit stöd. Av patentansökningarna var 16 från forskare och lärare vid Uppsala universitet och 13 från andra lärosäten. Under 2020 har Uppsala universitet Invest AB gått in i tre nya portföljbolag och ett projekt (utöver VFT-projekt)² har påbörjats i dotterbolaget UU Projekt AB. 20 bolag har startats av studenter och forskare aktiva vid Uppsala universitet med stöd av Drivhuset Uppsala som är en partner avseende innovationsstöd till idébärande studenter (tabell 3.4).

² Projekt finansierade genom Vinnovas program Validering för Tillämpning (VFT).

3.3. Uppsala universitet – en aktör i samhället

Uppsala universitet bidrar genom sin verksamhet till utveckling och tillväxt på lokal, regional, nationell och global nivå. Universitetet medverkar i såväl strategisk planering som operativa verksamheter för att gemensamt stärka Uppsalaregionen och Gotland. Dessa insatser bidrar till att nå universitetets mål om samverkan med privat, offentlig och ideell sektor. Vidare har universitetet ett stort engagemang i samhällsdebatter och kulturliv.

3.3.1. Strategiska samarbeten

Uppsala universitet har en ambition att kontinuerligt utveckla strategiska partnerskap med externa organisationer för att stärka universitetets forskning och utbildning samt bidra till samhällsnytta och innovation. De strategiska partnerskapen karakteriseras av långsiktighet och ömsesidighet. I nuläget har Uppsala universitet strategiska partnerskap och motsvarande med Hitachi ABB Power Grids, Research Institutes of Sweden (RISE), Uppsala kommun och Region Gotland samt en överenskommelse om samverkan med NCC.

Inom Stiftelsen för samverkan mellan universiteten i Uppsala, näringsliv och samhälle (STUNS) är verksamheten koncentrerad till fyra strategiska fokusområden: life science genom verksamheten STUNS Life science, energi och miljö genom verksamheten STUNS Energi, hållbar stadsutveckling genom STUNS hållbara samhällen samt innovation och tech genom bland annat verksamheten Uppsala Innovation Centre (UIC). STUNS är ett strategiskt nav för samverkan mellan privata och offentliga aktörer i gränslandet mellan akademi, näringsliv och samhälle. Regionens företagsinkubator och accelerator UIC, som ägs av STUNS, Uppsala kommun, Uppsala universitets och Sveriges lantbruksuniversitets holdingbolag, har i en jämförelse mellan 364 företagsinkubatorer från 82 länder rankats bland de fem främsta i världen.

En nära samverkan med arbetsgivare och andra avnämare är av betydelse inom alla tre vetenskapsområden, särskilt inom de utbildningar där verksamhetsförlagda moment ingår. Beträffande den verksamhetsförlagda utbildningen som ingår i lärarprogrammen samverkar universitetet med 18 skolhuvudmän i Uppsala, Västmanlands, Gävleborgs och Stockholms län samt Region Gotland. Dessutom förekommer samarbeten med kommuner och friskolor i hela landet i samband med den lärarutbildning som bedrivs på distans.

Inom medicin, farmaci och vård är kontinuerlig samverkan med Region Uppsala och Akademiska sjukhuset en förutsättning för kvalitetssäkring och vidareutveckling av utbildning och forskning. Region Uppsala och Uppsala

universitet har under 2020 beslutat om gemensamma visioner och mål för den verksamhetsintegrerade utbildningen av sjukvårdens professioner, den kliniska forskningen och utvecklingen av hälso- och sjukvården. Inom ramen för utbildningar inom medicin, farmaci och vård samverkar universitetet även med flera andra regioner, kommuner, apotek och myndigheter.

Samarbetet inom Lärosäten Öst, där Uppsala universitet, Mälardalens högskola, Sveriges lantbruksuniversitet, Högskolan Dalarna, Högskolan i Gävle och Örebro universitet ingår, har fortsatt utvecklats. Under året har diskussioner förts om långsiktig kompetensförsörjning inom regionen. Vidare har ett gemensamt ledarutvecklingsprogram för erfarna chefer genomförts och ytterligare ett planeras med start 2021. Uppsala universitetet har ansvarat för planering, samordning och genomförande.

3.3.2. Uppsala Health Summit

Uppsala Health Summit (UHS) är ett samverkansprojekt med Uppsala universitet som värddorganisation. Varje år samlar UHS internationella beslutsfattare och experter i Uppsala för att diskutera lösningar till en samhälls- och hälso-utmaning. UHS mål är att genom multidisciplinära diskussioner uppmärksamma och implementera resultat från befintlig forskning i global hälsa. UHS involverade under 2020 åtta partners: Sveriges lantbruksuniversitet, Statens veterinärmedicinska anstalt, Världsklass Uppsala, Region Uppsala, Uppsala Kommun, Uppsala Monitoring Center, Läkemedelsverket och Uppsala universitet.

År 2020 var temat för UHS Managing Antimicrobial Resistance through Behaviour Change. Syftet med 2020 års UHS var att uppmärksamma en ökande fel- och överanvändning av antibiotika hos människor, boskap och jordbruk – och diskutera dess lösningar utifrån beteendeförändringar. På grund av covid-19-pandemin har huvuddelen av UHS flyttats till mars 2021, då ett digitalt möte genomförs. Under hösten 2020 arrangerade UHS ett populärvetenskapligt digitalt seminarium med titeln I skuggan av covid-19: Antibiotikakrisen och våra beteenden. Fler än 800 personer tog del av seminariet.

3.3.3. Samverkan med relevans för skolans verksamhet

Uppsala universitets samverkan inom skolans område sker framförallt genom verksamhetsförlagd utbildning samt uppdragsutbildning direkt riktad till skolans verksamhet. En viktig del i utvecklingen utgörs av ett närmare samarbete med särskilda partnerskolor, vilket ökar möjligheten till praktiska moment inom lärarutbildningen och även möjliggör forskningssamarbete mellan universitet och skola. Därutöver har Uppsala universitet sedan 2018 en överenskommelse med åtta andra lärosäten beträffande

försöksverksamhet gällande praktisk forskning inom skolområdet (ULF-avtal).

Uppsala universitet bedriver verksamhet för skolelever i alla åldrar genom museerna och Uppsala linneanska trädgårdar. Den årliga vetenskapsfestivalen SciFest arrangerades för första gången tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet och erbjöd besökarna på Fyrishov ett rekordstort antal aktiviteter. Skolklasser och allmänhet fick prova på vetenskap i interaktiva workshops och ett spännande scenprogram. I pandemins spår startade teknisk-naturvetenskapliga fakulteten den digitala seminarieriet UppTalk Weekly, lättsamma forskarsamtal under lunchtid. Seminarieriet har attraherat många lyssnare och fått stor spridning.

3.3.4. Fundraising, sponsring- och alumnverksamheten

Under året har utvecklingen av universitetets fundraising, sponsring- och alumnverksamhet fortsatt. Verksamheten har fokuserats till ett antal väl förankrade projekt inom samtliga tre vetenskapsområden. Den externa referensgruppen för fundraising som tillsattes 2019 har utökats under 2020. På grund av covid-19-pandemin har ett flertal möten och evenemang fått skjutas upp samtidigt som digitala möten har utvecklats.

Pandemin bedöms inte ha haft betydande effekter avseende inkomna donationer. Bland dessa kan nämnas en donation från den åländske affärsmannen Anders Wiklöf avseende en ny forskningsmiljö, Anders Wiklöf-institutet för hjärtforskning, baserad på data från storskaliga befolkningsregister och biobanker.

Uppsala universitets alumnätverk växer kontinuerligt. Över 28 000 alumner i fler än 130 länder är nu anslutna till nätverket som innefattar cirka 25 nationella och ett tiotal internationella föreningar.

3.3.5. Insatser för nyanlända och integration

Uppsala universitets insatser för nyanlända och integration bygger på en nära samverkan mellan olika delar av universitetet samt med andra aktörer på lokal, regional och nationell nivå. Vid universitetet finns sedan fem år tillbaka ett nätverk som samordnar de aktiviteter relaterade till nyanlända och integration som initieras och drivs inom Uppsala universitet och i samverkan med andra aktörer. Under året har verksamheten med nätverksträffar, lunchseminarier samt arbete i olika arbetsgrupper inom och utom universitetet fortsatt, men har under våren fått övergå till digital verksamhet på grund av covid-19-pandemin.

Flera forskningsprojekt inom Uppsala universitet är relevanta i sammanhanget, exempelvis forskning som rör språk, migration och hälsofrågor samt social och kulturell integration. Forskningen sker dels med fokus på Sverige men även internationellt då flera forskningsprojekt sker i samarbete med andra utländska parter. Flera projekt

handlar om högkvalificerade migranter på arbetsmarknaden.

Universitetet samarbetar med Academicum i den förberedande insatsen Korta vägen för nyanlända akademiker och ska enligt avtal ge vägledning, information om högskolan samt inspirationsföreläsningar för deltagarna. Antalet deltagare har, trots covid-19-pandemin, varit fler än under perioden då Arbetsförmedlingen hade sin stora omorganisation och behovet av fortsatta insatser från lärosätet bedöms i dagsläget vara stabilt.

Ett tekniskt-naturvetenskapligt basår riktat till nyanlända genomfördes under läsåret 2019/2020. Under läsåret 2020/2021 ges detta basår för sista gången då det har varit svårt att nå den tänkta målgruppen. Tekniskt-naturvetenskapligt basår utan inriktning mot specifik målgrupp har dock byggt ut antalet platser från och med 2020.

Under året arrangerade Uppsala universitet tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet och Uppsala kommun en välbesökt informationsdag för personer med utländsk utbildning. Bland annat erbjöds samtal med studenter och vägledare. Vid informationsdagen deltog också representanter från Universitets- och högskolerådet samt Centrala studiestödsnämnden.

3.4. Övrig redovisning enligt regleringsbrevet

I detta avsnitt presenteras universitetets resultat i relation till regeringens övriga återrapporteringskrav för samverkan.

3.4.1. Uppsala universitet Innovation och Uppsala universitets innovationskontor

Inriktning och mål

Uppsala universitet Innovation (UII) ger inom ramen för universitetets samverkansuppgift stöd till innovationsverksamhet. Uppdraget är att verka för att kunskap vid universitetet skapar nytta i samhället och att bidra till ökad kvalitet i universitetets forskning och utbildning. Råd och stöd ges för idéer med kommersiell potential, för samarbeten med icke-akademiska organisationer samt kring hantering av immaterialrätt (IP). UII ger även företag, offentliga och ideella organisationer vägledning i att hitta rätt partners och former för samverkan med universitetet.

De huvudsakliga målsättningarna är att medverka till att innovationsprojekt i samverkan mellan universitetet och externa parter etableras och att extern finansiering beviljas till dessa samt att bidra till utflödet av forskares innovationsprojekt från Uppsala universitet. Det senare kan ske exempelvis till UU Invest AB och företagsinkubatorn Uppsala Innovation Centre (UIC). Målsättningarna innebär även arbete för att öka kunskapen om nyttiggörande, med fokus på universitetets forskare.

Innovationsprojekt

På grund av den rådande pandemin har året präglats av omställningar till digitala och distansbetonade arbetssätt. Dock har de flesta aktiviteter efter omställning fortsatt, såsom Accessdagar, utveckling av samverkansplattformar, informations- och utbildningsarbete inom kommersialisering och immaterialrätt. Utfallet från UII:s verksamhet utgörs normalt inte av färdiga innovationer, utan snarare projekt och miljöer med stor nyttiggörandepotential. Stöd har givits till forskare från Uppsala universitet som sökt hjälp för samverkan i projekt med externa parter, kommersialisering eller annat nyttiggörande av egna idéer. Tabell 3.4 visar flödestal och prestationer för UII, UU Invest AB och Drivhuset Uppsala (partner avseende innovationsstöd till idébärande studenter).

Flödestalen avser i) Idéer där UII utfört en initial bedömning av möjlig marknad eller patenterbarhet, ii) Idéer som gått vidare till verifiering där det är klarlagt att idégivaren äger rätten till idén och där analys av marknad eller patenterbarhet har initierats eller utförts och iii) Idéer som gått vidare till affärsutvecklingsprogram i företagsinkubator. UII administrerar, koordinerar och beslutar om medel från Vinnova (VFT-medel) för stöd till idéer med kommersiell potential. Flödestalen avser även arbete för att initiera innovationsprojekt som bedrivs i samverkan med icke-akademiska organisationer. Verktyg som AIMday (Academia Industri Meeting day), förstudiemedel och verifieringsmedel för samverkan (VFS) är delar av UII:s stöd för etablering av nya projekt.

Under året har, på grund av omständigheterna, något färre AIMday-event än planerat genomförts. AIMday Materials genomfördes dock i digital form. UII har under året arbetat digitalt med samverkansmetoden Accessdag som syftar till att skapa en grund inför fördjupad samverkan. Exempel på teman har varit affärsmodeller för additiv tillverkning tillsammans med Ångström Materials Academy, Big Science Sweden och Vinnova-kompetenscenter AddLife. Även psykisk hälsa och hållbar utveckling – vatten, har varit föremål för Accessdagar. Under covid-19-pandemin har en pilotstudie för en ny samverkansmetod (MAYday for crisis) med intresse från över 120 forskare genomförts. Under hösten deltog UII i den nationella Innovationsveckan och spred då resultat och lärdomar från flera projekt och initiativ. Internationellt har UII varit drivande kring entreprenörskap och innovationsstöd inom MIRAI-projektet³.

Vad beträffar utbildningsaktiviteter gavs seminarieriet Take Off (fokus på nyttiggörande och genomslag) för tredje gången och programmet Mentor4Research

genomfördes 2020 i anpassad form. En poänggivande doktorandkurs om IP- och affärsrelaterade frågor genomförs en gång per termin tillsammans med Patent- och registreringsverket. UII har också genomfört en kartläggning av de utbildningar som ges till forskare och studenter. Arbetet kommer att ligga till grund för utveckling av kompletterande utbildningar samt ökad medvetenhet kring jämställdhet och mångfald. För att sprida goda exempel och inspirera till ökat nyttiggörande har nya format som kvartssamtal med forskare, uppmärksammande av framgångar samt kortfilmer med attraktiva innovationsprojekt tagits fram. Ett målgruppsfokuserat och strukturerat arbete har också inletts för att nå underrepresenterade grupper.

Partnerskap och samarbeten

UII arbetar med långsiktigt relationsbyggande för att samverkansprojekt ska initieras. Inom universitetets partnerskap med Region Gotland har under 2020 projektet Innovationssystem Gotland startat med stöd från Tillväxtverket (ERUF). Projektet avser att förstärka innovationssystemet kopplat till hälsovården och inkluderar även inkubatorn Science Park Gotland. Stöd har även givits till universitetets verksamheter inom EU:s Knowledge and Innovation Communities (KIC) – EIT program, och ansökan för Enlight – European University Network samt den nationella fasen av ansökan för European Digital Innovation Hubs. Särskilt stöd har givits till vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap avseende en ansökan till en kommande KIC inom Cultural and Creative Industries.

Uppsala universitet är sedan 2014 koordinatör för det nationella strategiska innovationsprogrammet för Internet of Things Sverige (IoT Sverige). Under 2020 har programmet genomfört en öppen utlysning med budget på 34 mnkr samt genomgått en utvärdering som rekommenderar att programmet får fortsatt finansiering i ytterligare tre år.

Projektet Big Science Sweden, inom vilket Uppsala universitet har värdskapet för Sveriges Industrial Liaison Office (ILO) för forskningsinfrastrukturen CERN, har under 2020 varit särskilt framgångsrikt och beviljats fortsatt projektstöd från Vinnova.

Stöd till andra lärosäten

UII ger, i enlighet med sitt uppdrag, stöd till Högskolan Dalarna och Högskolan i Gävle. Under 2020 har gemensamma möten kring utvecklingen av nyttiggörandearbetet inom lärosätena skett. Gemensamma referensgruppsmöten har genomförts digitalt med Uppsala respektive Falun som värdar.

Vad gäller Högskolan Dalarna har aktiviteter under 2020 resulterat i i) två vetenskapliga artiklar kring roller inom innovationssystemet, ii) medverkan i en ansökan

³ Uppsala universitet har tillsammans med sex andra svenska lärosäten och åtta japanska samarbetsprojektet "MIRAI – Connecting Swedish and Japanese Universities through Research, Education and Innovation".

Tabell 3.4. Flödestal och prestationer för UU Innovation, Uppsala universitet Invest AB och Drivhuset Uppsala, 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Antal idéer som under året influerats för rådgivning	118	123	93	111	128*
– kvinnor/män	22/78	27/73	–	–	–
– varav från forskare vid Uppsala universitet	89	94	77	77	101
– kvinnor/män	21/79	29/71	–	–	–
– varav från studenter vid Uppsala universitet	25	28	16	30	26
– kvinnor/män	28/72	21/79	–	–	–
– varav från studenter och forskare vid andra svenska lärosäten	4	1	0	4	1
– kvinnor/män	0/100	0/100	–	–	–
Antal idéer från Uppsala universitets studenter (totalt antalet idéer) som har fått vägledning via Drivhuset Uppsala	66 (203)	106 (222)	88 (217)	93* (195)	73 (201)
– kvinnor/män	35/65	–	–	–	–
Antal idéer som gått vidare till verifiering från forskare och studenter från Uppsala universitet	41	51	52	23	55
– kvinnor/män	15/85	22/78	13/87	26/74	22/78
– varav från forskare vid Uppsala universitet	34	43	45	15	44
– kvinnor/män	18/82	26/74	14/86	40/60	23/77
– varav från studenter vid Uppsala universitet	7	8	7	8	11
– kvinnor/män	0/100	0/100	0/100	0/100	18/82
Antal patentansökningar	29	22	26	17	14
– kvinnor/män	10/90	–	–	–	–
– varav från forskare och lärare vid Uppsala universitet	16	12	13	8	9
– kvinnor/män	0/100	8/92	–	–	–
– varav från andra lärosäten	13	10	13	9	5
– kvinnor/män	19/81	–	–	–	–
Antal idéer som vidarebefordrats till företagsinkubators affärsutvecklingsprogram**	15	13	26	22	22
– kvinnor/män	0/100	8/92	–	–	–
Antal nya portföljbolag i UU Invest AB	3	3	2	5	3
– kvinnor/män	0/100	0/100	–	–	–
Nystartade UU studentbolag (totalt antal bolag) med stöd från Drivhuset	20 (114)	21 (109)	33 (111)	42 (101)	33 (93)
– kvinnor/män	25/75	–	–	–	–
Validering för tillämpning (VFT-1) projekt som beviljats Vinnova-medel	29	36	31	33	29
– kvinnor/män	7/93	11/89	–	–	–
– varav nya projekt under året	17	27	25	23	21
– kvinnor/män	0/100	11/89	–	–	–
Antal ansökningar om Verifiering för Samverkan (VFS)	26	16	8	0***	36
– kvinnor/män	46/54	25/75	–	–	–
– varav beviljade VFS projekt	12	9	7	0***	10
– kvinnor/män	50/50	33/67	–	–	–
Antal frågor till AIMday som behandlats	24	68	85	95	99
– kvinnor/män	–	–	–	–	–
Antal ansökningar om förstudiemedel	10	4	33	24	26
– kvinnor/män	10/90	0/100	–	–	–
– varav beviljade förstudieprojekt	10	4	29	18	19
– kvinnor/män	10/90	0/100	–	–	–
Antal forskare som genomgått mentorsprogrammet Mentor4Research	19	18	16	16	10
– kvinnor/män	42/58	50/50	–	–	–

Notera att bakom siffrorna i tabellen kan fler personer finnas kopplade men att varje unikt värde i tabellen representerar kontaktpersonen.

* Reviderade uppgifter efter sammanslagning av tidigare databaser.

** Inkluderar UIC:s affärsutvecklingsprogram, rymdinkubatorn ESA-BIC, samt EIT InnoEnergy.

*** Ingen VFS utlysning 2017.

Källor: Raintance, Salesforce, Visma, JobsData 3.0, Access database, Invotech Solutions database och AIMday databas.

med näringsliv, Falu kommun och Dalarna Science Park för att skapa en europeisk innovationshub inom digitalisering (Mid Sweden Industry and GovTech EDIH) och iii) ett genomfört seminarium om synen på nyttiggörande samt iv) stöd till forskare rörande IP-rättigheter och patentrådgivning (samarbete med UUI) (tabell 3.4).

Högskolan i Gävle har under 2020 utvecklat en ny strategi för arbetet med strategiska samarbetspartners och plattformar samt utbildnings- och forskningssamarbete, exempelvis genom utökat samarbete med den regionala inkubatorn Movexum. Utvecklingen av test och laboratoriemiljön Open Lab, bland annat med fokus på att skapa en testmiljö för arbete kring kylning av stål, har under 2020 försenats något på grund av covid-19-pandemin.

UUI delar även resurser med KTH under den specialistkompetens kring immaterialrätt (IP) som finns inom innovationskontoret.

Ekonomiskt utfall

Den totala intäkten för Uppsala universitet Innovation var 35 mnkr för 2020. Verksamheten finansierades med 17 mnkr från universitetets anslag, 11 mnkr i anslag från regeringen samt 3,6 mnkr från Vinnova för Internet of Things Sverige, 1,7 mnkr för Big Business Sweden och 1 mnkr i bidrag från Tillväxtverket. Övriga intäkter utgjordes av försäljning av tjänster och transfereringar. År 2020 var kostnaderna cirka 37 mnkr, vilket är en minskning med cirka 2 mnkr jämfört med 2019. Resultatet för 2020 var ett underskott på cirka -2 mnkr.



FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

SMÅSKALIGT CAMPUS MED STORA MÖJLIGHETER

Med Campus Gotland har Uppsala universitet fått tillgång till ett unikt, småskaligt campus med en forsknings- och utbildningsmiljö som har särskilt goda förutsättningar att utnyttja potentialen i mång- och tvärvetenskap samt regional samverkan. Under året har man bland annat förberett en tvärvetenskaplig forskarskola inom hållbar utveckling som startar vårterminen 2021. Ett tjugotal handledare från åtta olika institutioner ska arbeta för att skapa en forskningsmiljö där lokal relevans och internationell excellens ska mötas. Och intresset har varit stort med hela 3 000 sökande till 12 doktorandplatser.



- 2 296 helårstudenter på Campus Gotland
- 1 401 campusstuderande helårsstudenter
 - 89 avgiftsbetalande helårsstudenter
- 12 doktorander rekryterade till forskarskola med temat hållbar utveckling
 - 156 lärare och forskare

4. UPPSALA UNIVERSITET – CAMPUS GOTLAND

Uppsala universitet har sedan 2013 verksamhet i Visby på Gotland. Universitetet har som mål att öka antalet helårsstudenter i campusutbildning till 1 500 till år 2021. År 2020 uppgick antalet campusstuderande till 1 401 helårsstudenter. Sedan 2016 har antalet helårsstudenter i campusutbildning på Gotland ökat med 445. Exempel på forskning som bedrivs vid Campus Gotland är ett energiomställningsprojekt, etablerat 2018, som under året har riktats in på energieffektivisering och etablering av vindkraft. Under 2020 inleddes också ett projekt kring barn och ungas hälsa. Under 2020 har universitetet varit med i arbetet att ta fram Region Gotlands utvecklingsstrategi för de kommande åren. Ett exempel på samverkan är den regionala konferensen 92 möjligheter som syftar till att öka företagande och engagemang i Gotlands 92 socknar.

Uppsala universitet anger följande utvecklingsmål:

- Utnyttja potentialen vid Campus Gotland. Universitetet ska arbeta för att:
 - Inom ramen för modellen där verksamheten vid Campus Gotland är inlemmad i universitetets fakultetsstruktur skapa organisatoriska förutsättningar för integration och mångdisciplinärt samarbete inom Campus Gotland.

De indikatorer som redovisas i följande avsnitt är helårsstudenter och helårsprestationer vid Campus Gotland.

4.1. Verksamheten på Campus Gotland

Uppsala universitet har sedan 2013 verksamhet i Visby på Gotland. På Uppsala universitet – Campus Gotland bedrivs utbildning och forskning inom de tre vetenskapsområdena, inom åtta av universitetets nio fakulteter och inom ett 20-tal institutioner. Campus Gotland har närmare 2 300 helårsstudenter varav cirka 1 400 studerar på plats i Visby. Vid Campus Gotland arbetar cirka 200 personer, varav cirka 160 är forskare och lärare och drygt 40 personer inom administrationen.

Universitetet har en tydlig ambition att stärka såväl utbildning som forskning vid Campus Gotland. I universitetets mål och strategier har en särskild potential identifierats för Campus Gotland inom mång- och tvärvetenskap och

i arbetet med regional samverkan. Den småskaliga miljön innebär att forskare, lärare och studenter från en rad olika ämnesdiscipliner möts och nya gränsöverskridande samarbeten kan uppstå.

Verksamheten vid Campus Gotland är viktig för Gotlands utveckling och förnyelse. Det finns en lång tradition av ömsesidig samverkan mellan lärosäte och offentlig och privat sektor i Visby och på Gotland. En uttalad ambition med verksamheten på Campus Gotland är att bidra till att öka universitetets förmåga att möta framtidens samhällsutmaningar. Ett särskilt fokus inom såväl utbildning som forskning är området hållbar utveckling.

4.2. Utbildning på Campus Gotland

Uppsala universitet har sedan verksamheten vid dåvarande Högskolan på Gotland införlivades i universitetet 2013 arbetat för att öka antalet campusstuderande på Campus Gotland. Verksamheten på Gotland ska enligt Uppsala universitetets regleringsbrev erbjuda en akademisk miljö för fullvärdig utbildning och forskning. Ett ökat antal studerande på plats i Visby är en viktig del i detta uppdrag. Ett mål om 1 500 helårsstudenter i campusutbildning år 2021 har därför satts upp. Antalet helårsstudenter i campusutbildning har ökat med cirka 100 årligen, främst genom att nya utbildningar startat under perioden. De nytilkomna utbildningarna vid Campus Gotland förväntas vara fullt

Tabell 4.1. Antal helärsstudenter, helärsprestationer och registrerade studenter vid Campus Gotland 2016–2020					
	2020	2019	2018	2017	2016
Totalt antal helärsstudenter (hst)	2 296	2 234	2 118	2 193	2 007
– kvinnor/män (%)	58/42	58/42	57/43	56/44	54/46
Antal avgiftsbetalande (hst)	89	64	42	23	9
– kvinnor/män (%)	48/52	49/51	48/52	39/61	33/67
Antal campusstuderande (hst)	1 401	1 263	1 102	1 027	956
– kvinnor/män (%)	54/46	55/45	54/46	52/48	51/49
Totalt antal helärsprestationer	1 718	1 597	1 475	1 469	1 335
– kvinnor/män (%)	59/41	59/41	59/41	58/42	57/43
Totalt antal registrerade studenter	6 960	6 598	6 594	6 815	6 167
– kvinnor/män (%)	59/41	58/42	58/42	57/43	54/46

Källa: Ladok

utbyggda 2021 och prognosen är att målet om 1 500 helärsstudenter i campusutbildning då kommer att vara uppnått. Sedan 2013 har ett femtontal nya utbildningsprogram etablerats. Flera med inriktning mot profilområdet hållbarhet. Nästan hälften av de nya programmen är på avancerad nivå och riktar sig även till internationella studenter.

År 2020 uppgick antalet campusstuderande till 1 401 helärsstudenter vilket är 138 fler än 2019. Sedan 2016 har antalet helärsstudenter i campustutbildning på Gotland ökat med 445 (se tabell 4.1).

Ökningen beror delvis på ett ökande antal internationella studenter som 2020 totalt uppgick till cirka 300. Antalet avgiftsbetalande helärsstudenter har från 2015 ökat från 9 till 89. Av de nya utbildningarna som startat under perioden är flertalet program på avancerad nivå med engelska som undervisningsspråk. Antalet internationella studenter förväntas därför fortsätta att öka på Campus Gotland.

Det totala antalet helärsstudenter uppgick 2020 till 2 296 vilket är något fler än 2019. Sedan 2016 har det totala antalet helärsstudenter vid Campus Gotland varierat mellan cirka 2 000–2 300.

Det totala antalet registrerade studenter uppgick 2020 till 6 960. Även antalet registrerade studenter har ökat sedan 2016. Ökningen kan helt förklaras av fler studenter i campusutbildning. Antalet registrerade studenter i distansundervisning har däremot minskat under perioden och andelen är år 2020 knappt 40 procent jämfört med 2016 då de uppgick till cirka hälften. Denna utveckling har skett genom att ett antal distanskurser med många studenter upphört för att skapa utrymme för de nya campusbaserade programutbildningarna. Könsfördelningen bland studenter vid Campus Gotland ligger inom jämställdhetsintervallet (40–60 procent).

4.3. Forskning på Campus Gotland

Uppsala universitet har de senaste åren arbetat intensivt med att stärka forskningen vid Campus Gotland. Särskilda medel, cirka 10 mnkr, har årligen avsatts i universitetets verksamhetsplan för att stärka pågående forskningsprojekt och för att starta nya. För perioden 2018–2022 erhåller universitetet dessutom särskilda medel av regeringen, cirka 8 mnkr per år, för forskning vid Campus Gotland vilket har inneburit att ytterligare satsningar kunnat genomföras på forskningsaktiviteter och projekt. Merparten av projekten har sin utgångspunkt i satsningen på hållbar regional utveckling och innefattar samverkan med Region Gotland och andra externa aktörer på Gotland.

Ett exempel är det energiomställningsprojekt som etablerades 2018 vilket utgår från en pilotverksamhet som regeringen initierat för Gotland. Projektet syftar till att skapa förutsättningar för ett 100 procent förnybart energisystem i Sverige. Under 2020 har forskningen varit inriktad på energieffektivisering och etablering av vindkraft, vilket är ett område där Campus Gotland har särskilt framstående forskningskompetens.

Under 2020 inleddes också ett projekt kring barn och ungas hälsa. Projektet studerar folkhälsoarbete med barn och ungdomars psykiska hälsa på Gotland som en modell för arbete med social hållbarhet.

Universitetet har genom Campus Gotland under året även tillsammans med partners inlett ett större forskningsprojekt kring torskbeståndet i Östersjön. Projektet hanteras inom Blått Centrum Gotland (BCG), som är ett samarbetsprojekt kring utvecklingsfrågor om vatten i vid bemärkelse mellan Uppsala universitet, Länsstyrelsen i Gotlands län och Region Gotland.

Under året inleddes också satsningen Blå Mat – Centrum för framtidens sjömat på Gotland. Centrumet leds av

Kungliga tekniska högskolan och är ett av fyra Formas-finansierade nationella centrum för livsmedelsforskning och innovation. Syftet är att öka kunskapen och bidra till bättre förutsättningar för hållbar produktion av mat från sjö och hav.

Ytterligare en satsning vid Campus Gotland är etablerandet av en tvärvetenskaplig forskarskola kring temat hållbar utveckling. Etablerandet har drabbats av vissa fördröjningar med anledning av covid-19-pandemin. Under hösten 2020 har emellertid 12 doktorander rekryterats till fyra olika tvärvetenskapliga projekt, alla med fokus på hållbarhet.

4.4. Samverkan på Campus Gotland

Campus Gotland har en väl etablerad samverkan med det omgivande samhället på Gotland. Uppsala universitet har under 2020 varit med i arbetet att ta fram Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi för de kommande åren. I strategin fastslås universitetets betydelse för regionens utveckling tydligt. Även det strategiska partnerskap som Uppsala universitet och Region Gotland undertecknade 2013 har under året uppdaterats och beslutats för de kommande fyra åren. I det nya partnerskapet lyfts, utöver de gemensamma målsättningar som tidigare formulerats om att utveckla en attraktiv universitetsmiljö och ett ömse-

sidigt kunskapsutbyte, även forskningssamverkan tydligare fram. Det gäller framför allt samverkan och innovation inom hälso-sjukvårdsområdet och inom andra regionala välfärdstjänster.

I början av 2020 var universitetet med och arrangerade "92 möjligheter" tillsammans med Region Gotland och andra medverkande. Det var femte året som denna regionala konferens arrangerades. "92 möjligheter" syftar till att öka företagande och engagemang i Gotlands 92 socknar. Regional och lokal utveckling är i fokus och till konferensen 2020 var såväl forskare som privata företagare och entreprenörer från Gotland och övriga landet inbjudna som talare.

Utöver samverkan med Region Gotlands förvaltningar och andra statliga och regionala arbetsgivare arbetar universitetet kontinuerligt med att stärka den regionala samverkan med andra externa intressenter på Gotland. Flera institutioner har inom sina programutbildningar perioder för studenter där de möter lokala arbetsgivare. Dessa studenter och doktorander genomför sedan uppsats- och doktorandarbeten som utgår från faktiska och verksamhetsnära frågeställningar. Under 2020 har det funnits utmaningar i detta arbete med anledning av covid-19-pandemin. Studenternas interaktion med arbetsgivarna har i många fall skett digitalt.



FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

INFRASTRUKTUR FÖR FRAMTIDENS FORSKNINGSMANINGAR

För att lyckas med framtidens forskningsutmaningar behövs instrument och maskiner som inte är utvecklade ännu. I FREIA-laboratoriet arbetar forskare, ingenjörer och tekniker med att utveckla och testa utrustning som behövs för forskningsexperiment vid stora forskningsanläggningar, såsom partikelfysiklaboratoriet CERN i Schweiz och MAX IV och ESS-acceleratorn i Lund. Under året har Uppsala universitet gjort en stor långsiktig satsning för att FREIA-laboratoriet ska bli en varaktig teknikmiljö som kan fortsätta utveckla accelerators och instrumentering för olika samarbetspartners. Och behovet av utvecklingsstöd tycks vara stort. I slutet av året kunde till exempel personalen vid FREIA-laboratoriet packa upp den första av tretton supraledande acceleratormoduler som ska testas i Uppsala innan den senare byggs in i den stora acceleratoren vid ESS.

- Ansökan om Europauniversitetet Enlight beviljad
- Klimatpott till stöd för minskad miljöpåverkan inrättad
 - Cirka 40 utbildningsutvärderingar genomförda
- Nya studiomiljöer till stöd för digital undervisning
 - Samordnade insatser för covid-19-forskning

5. INTEGRERADE VERKSAMHETER OCH PERSPEKTIV

Uppsala universitet har fortsatt att vara drivande i internationella nätverk och samarbeten. Under 2020 godkände EU-kommissionen Uppsala universitets ansökan om att tillsammans med åtta andra universitet bilda Europauniversitetet Enlight. Universitetet har ett stort antal forskningsprojekt med relevans för hållbar utveckling. Ett exempel är NITREM, ett europeiskt forskningsprojekt, som bedrivs i samarbete med det statliga gruvbolaget LKAB. Kvalitetsarbetet har under året bland annat innefattat genomförandet av cirka 40 utbildningsutvärderingar inom universitetet. Den utåtriktade verksamheten har fortsatt under året och ett stort antal konserter, föreläsningar, visningar, utställningar och panel-samtal har genomförts i digital form, vilket är en anpassning till covid-19-pandemin. Under 2020 har resurser för e-infrastruktur och datadriven forskning varit ett prioriterat område. Uppsala universitet blev under året blev värd för den svenska noden inom EuroHPC, ett europeiskt initiativ för att främja det europeiska ekosystemet för högpresterande beräkningar.

5.1. Hållbar utveckling

I Mål och strategier för Uppsala universitet lyfts hållbar utveckling, tillsammans med samverkan samt lika villkor och jämställdhet, fram som en grundläggande utgångspunkt för verksamheten. Vidare konstateras att FN:s definition av hållbar utveckling inom Agenda 2030 är bred och hållbarhetsmålen utmanande samt att Uppsala universitet vill ta en ledande roll på vägen mot ett mer hållbart samhälle. Den utbildning och forskning som bedrivs vid universitetet ska omsättas i nya kunskaper, bättre teknik, utvecklad samhällsorganisation och förändrade beteendemönster. Universitetet ska också i sin egen verksamhet bidra till en hållbar utveckling och där vara ett föredöme.

5.1.1. Hållbar utveckling i utbildning, forskning och samverkan

Uppsala universitet har genom sin ämnesmässiga bredd förutsättningar att bidra till att möta globala utmaningar och verka för att FN:s hållbarhetsmål inom Agenda 2030 nås. En betydande del av universitetets forskning är på olika sätt relevant för hållbar utveckling och många satsningar har ett mer utpräglat fokus på området.

I den tematiska utvärdering av hållbar utveckling inom utbildning som genomfördes av UKÄ 2017 bedömdes Uppsala universitet ha väl utvecklade processer för samtliga tre aspektområden: Styrning och organisation, Miljö,

resurser och område samt Utformning, genomförande och resultat. Det pågår en kontinuerlig utveckling av de processer som ingick i utvärderingen.

Forskningen vid universitetet berör förnybar energi och energilagring med starka grupperingar inom exempelvis artificiell fotosyntes, batterier, solceller, vatten-, våg- och vindkraft. Vidare bedrivs forskning om klimat, klimatförändring och biologisk mångfald, exempelvis inom evolutionsgenetik där organismers förmåga att anpassa sig till förändrat klimat och andra stressfaktorer som förlust av habitat studeras. Uppsala universitet har även starka forskningsmiljöer inom såväl kvinnosjukvård och biologin bakom psykisk sjukdom, som psykologi, teologi och genusvetenskap, vilka alla kan bidra till ett hållbart samhälle ur ett folkhälsoperspektiv.

Ett exempel på forskning som under 2020 presterat lovande resultat gällande hållbar produktion av naturresurser är NITREM, ett europeiskt forskningsprojekt, som i samarbete med det statliga gruvbolaget LKAB utarbetat metoder för att tillvarata det kväve som återstår efter sprängningsarbeten i samband med gruvbrytning.

UUSI (Uppsala University Sustainability Initiatives), med syftet att öka förutsättningarna för mång- och tvärvetenskaplig forskning kopplat till hållbar utveckling, har under året initierat ytterligare två fokusområden till totalt fem initiativ (Klimatledarskap, Hållbar urban utveckling, Vatten en gemensam och kritisk resurs, Cirkulär ekonomi,

Social rättvisa) och engagerar ett stort antal forskare inom universitetet i samarbete med externa aktörer.

Uppsala universitet bidrar till en hållbar utveckling ur ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt perspektiv även genom den utbildning som bedrivs. Målet är att alla studenter vid Uppsala universitet ska få möta hållbarhetsperspektiv i sina utbildningar. För att bidra till detta utgör hållbar utveckling en av de aspekter som konsekvent bedöms i universitetets kvalitetsutvärderingar. För inrättande av nya utbildningsprogram, huvud- och biotoperna finns universitetsgemensamma riktlinjer. Dessa riktlinjer är under revidering för att bland annat innefatta hållbarhetsperspektivet. Även i den universitetspedagogiska grundkursen som ges till universitetets lärare ingår moment om undervisning för hållbar utveckling.

Universitetet arbetar också med att ta fram verktyg samt goda exempel på hur frågor om hållbar utveckling kan integreras i kurser och program. Vidare bedrivs program och kurser med särskilt fokus på frågor kring hållbar utveckling på såväl grundnivå som avancerad nivå inom alla tre vetenskapsområdena. Centrala i sammanhanget är masterprogrammen med fokus på olika aspekter av hållbar utveckling (inkluderar bland annat hållbar utveckling, global hälsa, global miljöhistoria, miljö rätt).

Centrum för miljö- och utvecklingsstudier (CEMUS) arbetar med tvärvetenskaplig och studentledd utbildningsverksamhet vid universitetet samt verkar för ett ökat utbud av kurser och program med fokus på hållbar utveckling. Swedesd är ett transdisciplinärt forskningscentrum och en lärandemiljö för utbildning som syftar till hållbar utveckling och transformativt lärande om komplexa hållbarhetsproblem.

Hållbar utveckling är också en central komponent i det strategiska partnerskapet med Uppsala kommun. Inom ramen för partnerskapet genomförs vetenskapliga studier kring hållbar stadsutveckling.

5.1.2. Miljöledning för hållbar utveckling

Inom ramen för miljöledningssystemet arbetar Uppsala universitet aktivt med att minska miljö- och klimatpåverkan från verksamheten och främja en hållbar utveckling. Varje år redovisar universitetet sitt arbete till bland annat Naturvårdsverket som sammanställer alla myndigheternas redovisningar i en rankinglista. Universitetet strävar efter att förbättra sin placering i rankinglistan. Under 2020 har områdena resor, energianvändning, campusfrågor och upphandling varit i särskilt fokus. Universitetets redovisning av miljöledningsarbetet 2020 visar att delar av verksamheten påverkats kraftigt av covid-19-pandemin. Restriktioner kopplat till resande har inneburit att tjänsteresandet minskat avsevärt och under vissa perioder under året i princip inte förekommit. Klimatpåverkan från resande har därför minskat kraftigt. På kort tid ställde hela universitetet om från fysiska möten till att i huvudsak mötas via

digitala mötesverktyg. Därefter har en välfungerande metodik och möteskultur för digitala möten utvecklats. Utifrån den erfarenhet och kunskap som byggts upp i verksamheten under året, och de fördelar som finns med att mötas digitalt, exempelvis gällande klimatpåverkan, tidsbesparing och ekonomisk besparing, görs bedömningen att universitetets tjänsteresor på lång sikt inte kommer återgå till samma nivåer som innan pandemin, utan en relativt stor del möten kommer även fortsättningsvis genomföras på distans med digitala verktyg.

Miljöarbete kopplat till universitetets campusbyggnader bedrivs i nära samarbete med fastighetsägarna och handlar bland annat om energieffektivisering och hållbara materialval vid om- och nybyggnation. Under året har universitetets totala användning av el och värme minskat med drygt 4 procent jämfört med 2019. Inom ramen för universitetets samarbetsavtal kring hållbarhet med Akademiska Hus pågår storskalig installation av solceller på ett flertal av universitetets byggnader. I ett pilotprojekt har ca 6,5 miljoner kronor investerats i energiåtgärder, vilket resulterat i drygt 12 procent lägre energianvändning för universitetets verksamhet vid ett campusområde. Arbetet pågår för att starta liknande satsningar på fler campusområden. I samarbete med forskare på universitetet har åtgärder vidtagits för att främja den biologiska mångfalden vid ett campusområde, exempelvis satsningar på insektshotell, holkar och boplatser för fåglar och smådjur samt ängsvegetation.

Arbetet med miljökrav i upphandlingar och inköp har fortsatt. Exempel på upphandlingar med miljökrav under året är arbetskläder, profilprodukter, IT-infrastruktur, inredningsprojektering och cateringtjänster.

Inom ramen för universitetets miljöledningsarbete sker uppföljning av arbetet med att främja en hållbar utveckling. Genom de interna miljörevisionerna följs institutioners och avdelningars arbete upp. Under året har ett utvecklingsarbete initierats för att revisionerna tydligare ska fånga hur det systematiska miljöarbetet har implementerats samt hur institutioner och avdelningar arbetar med att främja en hållbar utveckling. Under året har också arbete påbörjats för att utarbeta verktyg som miljöombud i verksamheten kan använda för att på ett mer systematiskt sätt driva på det lokala miljöarbetet som en del i universitetets arbete med att främja en hållbar utveckling. Nedan följer ytterligare exempel på utvecklingsarbete som genomförts under året.

För att stärka och bättre kunna kanalisera studentengagemang i universitetets arbete för hållbar utveckling har det under året beslutats att initiera en hållbarhetsarena. Hållbarhetsarenan ska vara en fysisk mötesplats för studenter, anställda och allmänhet där idéer och projekt kring universitetets miljö- och hållbarhetsarbete kan fångas upp och omsättas i konkret handling. Enligt planen ska denna aktivitet starta under 2021.

Under året har ett förslag till en ny miljöplan för universitetet börjat utarbetas. Kopplat till detta arbete har beslut tagits att genomföra en kartläggning av universitetets samlade klimatavtryck. Kartläggningen och den nya miljöplanen kommer att färdigställas under 2021.

För att ytterligare stärka och förnya universitetets arbete med minskad klimatpåverkan har rektor under året inrättat en klimattopp. Från potten kan medarbetare och studenter söka bidrag för att genomföra projekt och idéer i verksamheten som minskar universitetets klimatavtryck. Efter första ansökningsomgången tilldelades sju projekt medel. En ny utlysning är planerad till början av 2021.

Det pågår omfattande samverkan med arbetsliv och lokalsamhälle gällande olika aspekter av hållbar utveckling, specifikt kan här lyftas fram deltagande i nätverket Uppsala klimatprotokoll, deltagande i Uppsala läns råd för ekologisk respektive social hållbarhet samt partnerskapet med Uppsala kommun, där hållbar samhällsutveckling är huvudfokus. Dessa aktiviteter inkluderar samverkan med lokalsamhället gällande forskning, utbildning och organisationernas arbete gällande processer för en hållbar utveckling.

5.2. Internationalisering

Vid Uppsala universitet är internationalisering en viktig strategi för kvalitet och relevans i utbildning och forskning. Uppsala universitet bedriver ett målmedvetet internationaliseringsarbete för att fortsätta stärka sin position som en attraktiv, välkänd och världsledande forsknings- och utbildningsmiljö. I takt med den ökade globaliseringen ställs samhället inför alltmer sammansatta utmaningar, vilket i sin tur ställer nya krav på universiteten. Vikten av samarbete kring de globala utmaningar som världen möter, som exempelvis klimatförändringar, flyktingar, virus och antibiotikaresistens, blir allt viktigare och är en tydlig utgångspunkt för alla internationella samarbeten som universitetet deltar i.

Under 2020 har det internationella arbetet i hög grad utmanats och påverkats av covid-19-pandemin och de restriktioner som gällt och gäller världen över. Många planerade aktiviteter och besök har ställts in och vissa har ställts om till digitala alternativ.

5.2.1. Stöd för arbetet inom EU

Ett av universitetets långsiktiga mål är att öka andelen forskningsmedel som söks i konkurrens från internationella bidragsgivare. EU:s forskningsprogram är en betydelsefull finansieringskälla. Arbetet med att stärka det EU-strategiska arbetet genomförs främst genom ett aktivt deltagande i de akademiska nätverken The Guild och Coimbra, men även genom att utveckla universitetets egen kapacitet att förstå och arbeta inom EU-systemet. Vid universitetet finns särskilda funktioner för att stödja deltagandet i EU-

projekt. Inför en EU-ansökan erbjuds forskare hjälp med att identifiera finansieringsmöjligheter samt stöd i skrivprocessen. I detta ingår också kvalificerat administrativt stöd inom juridik, ekonomi och projektledning.

Under Erasmusprogrammets innevarande programperiod (2014–2020) har Uppsala universitet blivit det mest aktiva svenska universitetet inom delprogrammen Mobilitet inom Europa, Mobilitet utanför Europa och Kapacitetsuppbyggnadsprojekt. Universitetet driver även projekt inom delprogrammet Strategiska partnerskap.

5.2.2. Universitetsgemensamma strategiska nätverk

Universitetet är medlem i flera internationella nätverk som syftar till att genom samarbete och utbyte stärka befintliga forsknings- och utbildningssamarbeten samt stimulera nya initiativ och aktiviteter. Inom nätverken finns det möjlighet att utveckla och genomföra gemensamma utbildningar, att ta tillvara internationell spetskompetens, att bredda utbildningsutbudet vid respektive lärosäte samt öka student- och lärarmobiliteten. Universiteten i nätverken är också "kritiska vänner" för utbyte av erfarenheter och strategiska diskussioner.

Under 2020 har Uppsala universitet varit ordförande för nätverket U4Society och därmed också haft ansvar för den årliga rektorskonferensen, som i år fick anordnas digitalt. Temat för årets möte var U4Society's koppling till arbetet inom Europauniversitetet Enlight där alla fem medlemuniversitet i U4Society är medlemmar. De flesta planerade aktiviteter som forskarseminarier, sommarskolor och workshops för forskare har på grund av pandemin skjutits på framtiden. Flertalet planeras att istället genomföras inom Enlight (se avsnitt 5.2.3).

Nätverket The Guild of European Research-Intensive Universities syftar främst till att utveckla forsknings- och utbildningspolitiken inom EU, ett arbete som har fortsatt under 2020. Nätverket har bland annat tagit fram rekommendationer om utformningen av ramprogrammet Horisont Europa samt gjort inspel till EU-initiativet om att upprätta en transformativ agenda för utvecklingen av Europauniversitet.

Coimbra är ett europeiskt nätverk som syftar till att skapa akademiska och kulturella band mellan dess 41 medlemmar. Uppsala universitet är den enda svenska medlemmen. Tidigt i våras sammanställde Coimbra-nätverket rapporter om hur pandemin påverkar forsknings- och utbildningsväsendet i medlemsländerna. Dessa har använts både som informationskälla respektive underlag för påverkansarbete.

Uppsala universitet är medlem i Southern African Nordic Centre (SANORD). Nätverket delar årligen ut dels stipendier för studenter från södra Afrika för studier i Norden, dels sådd-finansiering till forskargrupper inom nätverket. Under 2020 har all SANORD:s verksamhet

legat vilande på grund av pandemin och den årliga konferensen är uppskjuten till 2021.

Matariki-nätverket som firat 10-årsjubileum 2020 är ett globalt nätverk som förutom Uppsala universitet innefattar sex ytterligare lärosäten världen över. Universitetets forskare deltar bland annat i samarbeten inom Cyber Security och det nya forskningstemat Global Health. Inom nätverket tas en plan fram för hur arbetet post-covid-19-pandemin ska se ut. Nätverkets rektorer har skrivit under ett nytt samarbetsavtal som gäller 2021–2025.

Olika former av finansieringsstöd inom nätverken bidrar till rörlighet mellan partneruniversiteten. Inom Matariki-nätverket erbjuder Matariki Fellows doktorander och forskare möjligheten att söka medel för att vistas upp till sex månader vid något av Matariki-lärosätena. Vid utlysningen 2020/2021 tilldelades åtta sökande projektmedel varav tre doktorander. Som en del av samarbetet inom Matariki-nätverket och för att stärka de bilaterala banden mellan universiteten, har Uppsala universitet och Durham University för andra året i rad utlyst medel ur en gemensam Seedcorn fond. Syftet är att främja och stötta gemensam forskning. Framgångsrika projekt förväntas kunna resultera i ytterligare ansökningar om finansiering från tredje part.

The Baltic University Program (BUP) omfattar 86 medlemsuniversitet och högskolor i 12 länder i Östersjöregionen. Programmet koordineras genom ett huvudsekretariat vid Uppsala universitet. Huvudsyftet med verksamheten är att stödja samarbete inom utbildning och forskning i regionen för att främja öppenhet, internationalisering och rörlighet med fokus på hållbar utveckling. Under året har BUP främst prioriterat att utveckla stöd till gruppen forskare, bland annat genom ett symposium om hållbar utveckling. Under året har arbete påbörjats med att utveckla online-undervisning vid medlemsuniversiteten.

5.2.3. Universitetsgemensamma internationella samarbetsprojekt

Uppsala universitet ingår i ett flertal universitetsövergripande internationella samarbetsprojekt med fokus på såväl forskning som utbildning.

Under sommaren 2020 godkände EU-kommissionen Uppsala universitets ansökan om att tillsammans med åtta andra europeiska universitet inom ramen för ett pilotprojekt bilda ett Europauniversitet. Konsortiet kallas Enlight och bygger på tidigare samarbete i nätverket U4Society.⁴

⁴ Förutom Uppsala universitet ingår följande universitet i nätverket: Ghent University (Belgien), University of Göttingen (Tyskland), University of Groningen (Nederländerna), Tartu University (Estland), University of Bordeaux (Frankrike), University of Basque Country (Spanien), University of Galway (Irland) samt Comenius University (Slovakien).

Pilotprojektet, som löper över tre år, syftar till utveckla ett gemensamt studiesystem som erbjuder studenter utbildning inom fem utmaningar: Hälsa och välmående, Digitalisering, Klimatförändringar, Energianvändning och cirkulärekonomi samt Jämlikhet. Uppsala universitet har ett särskilt ansvar för utvecklingen av utbildning inom klimatförändringar samt jämlikhet. Den första stora sammankomsten av universiteten sker i en digital kick-off i mars 2021. Nedan presenteras några exempel på ytterligare internationella samarbetsprojekt som varit särskilt aktiva under året.

Inom South Africa – Sweden University Forum (SASUF), som består av 13 svenska och 24 sydafrikanska universitet, skulle en tredje forsknings- och innovationsvecka arrangeras i Sverige i maj 2020. Drygt 200 sydafrikanska forskare skulle ha rest till Sverige, men på grund av covid-19-pandemin ställdes detta in. Istället anordnades i november 2020 ett helt virtuellt evenemang. Under SASUF Goes Digital anordnade forskare, lärare och studenter från båda länder fler än 60 workshops med över 800 deltagare på teman kopplade till FN:s hållbarhetsmål. Rektorer från samtliga 37 universitet träffades för att diskutera en ny plan för samarbete mellan de två länderna fram till 2030.

Under 2020 avslutades projektet LISTO (Latin American and European Cooperation on Innovation och Entrepreneurship) efter tre år. LISTO:s syfte har varit att stödja innovation och entreprenörskap vid tio partneruniversitet i Brasilien, Argentina, Uruguay, Sverige, Spanien och Nederländerna. Bland annat ordnade universiteten sina första AIMdays utifrån Uppsala universitets koncept. Dessutom skapade projektet ett internationellt virtuellt klassrum för entreprenörskapsutbildning med studenter och lärare från alla partneruniversitet.

Uppsala universitets representationskontor i Vietnam har fortsatt att utveckla samarbeten med svenska och vietnamesiska lärosäten. Under 2020 gick Uppsala universitet tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet, Högskolan i Halmstad, Jönköping University samt Lunds universitet samman i ett strategiskt nätverk. Nätverket innebär en stärkt svensk nationell närvaro inom högre utbildning i Vietnam. Samtliga fem partneruniversitet samverkar sedermera inom studentrekrytering och alumnarbete, medan Uppsala universitet och Högskolan i Halmstad har ett särskilt samarbete i fråga om praktik och Minor Field Studies i Vietnam.

International Science Programme (ISP) har under året fortsatt att stödja forskargrupper och nätverk för att bygga upp forskningskapacitet i låg- och lägre medelinkomstländer. ISP sponsras i huvudsak av Sida, men även Uppsala universitet och Stockholms universitet bidrar med medel. ISP är också svensk koordinator för Sidas bilaterala forskningsprogram i Etiopien, Kambodja, Mo-

çambique, Rwanda, Tanzania och Uganda. Under 2020 har en stor omställning skett genom att resor och fysiska möten nästan helt har ersatts av digitala mötesplatser. Många partners har fått hjälp av ISP med den digitala uppkopplingen, exempelvis inköp av zoom-licenser och satellituppkoppling.

5.2.4. Samarbete med Migrationsverket

Enligt regleringsbrevet avseende universitet och högskolor ska universitetet redovisa hur samarbetet med Migrationsverket har fungerat. En mindre grupp internationella studenter från tredjeland, både avgiftsstudenter och utbytesstudenter, upplever fortfarande handläggningstiderna för uppehållstillstånd och visum som alltför långa. Detta innebar i praktiken att ett antal studenter inte kunde påbörja sina program och antingen fick skjuta upp sin studiestart ett år eller begära återbetalning av studieavgiften. Detta leder, förutom att universitetet tappat studenter, bland annat till merarbete för universitetet på grund av återbetalningar och tomma platser på programmen. Även handläggningstiderna för ansökningar om förlängning av uppehållstillstånd från befintliga studenter har stundtals varit långa. Detta kan orsaka problem för studenterna då de inte kan lämna Sverige under tiden deras ärende behandlas, vilket omöjliggör exempelvis examensjobb eller praktik utomlands.

Studenterna vänder sig ofta till universitetet och inte direkt till Migrationsverket när de får problem med sin uppehållstillståndsansökan vilket gör att det finns ett behov för universitetets personal att ha direkta kontaktvägar till Migrationsverket. Migrationsverket har numera en proaktiv dialog med lärosätena via SUHF och universitetets upplevelse är att de synpunkter som framförs tas på allvar.

Covid-19-pandemin verkar inte ha påverkat handläggningen av uppehållstillstånd i alltför stor utsträckning. De som påverkats har främst varit studenter som behövt besöka en svensk ambassad för intervju eller liknande som en del av sin uppehållstillståndsansökan, där ambassaderna i vissa länder haft begränsade öppettider.

5.3. Kvalitetsarbete

Forskning och utbildning av hög kvalitet är grunden för det breda universitetet. Inom forskning sker kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling inför anställning och befordran, vid vetenskapliga seminarier, konferenser, prövning av ansökningar om forskningsmedel och publicering. Inom utbildning bedrivs det huvudsakliga kvalitetsarbetet av enskilda lärare (individuellt och i samarbeten), studenter, utbildningsansvariga samt kollegiala organ på olika nivåer och vid studentkårerna. Kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling sker även genom universitetsövergripande insatser.

Covid-19-pandemin har under året påverkat genomförande av både utbildning och forskning, exempelvis genom tekniska och pedagogiska utmaningar, genomförande av examination samt reserestriktioner som påverkat utbildnings- och forskningsutbyte, användning av infrastrukturer och inställda konferenser. Kvalitetsarbete i form av uppföljning och utvärdering har dock i stort kunnat genomföras, med undantag av att enstaka utbildningsutvärderingar har skjutits fram i tiden på grund av den höga arbetsbelastning som följt av den digitala omställningen.

5.3.1. Enkäter med anledning av omställning till digital undervisning

Universitetet har under våren 2020 skickat ut enkäter i syfte att tillvarata erfarenheter av omställningen till digital distansundervisning med anledning av pandemin. Enkäter skickades till universitetets studenter och den undervisande personalen. Resultaten används för kvalitetsutveckling av stöd och universitetets utbildningar.

Resultaten visar att övergången till digital undervisning har fungerat relativt bra. De digitala verktygen har fungerat väl och de svarande anser generellt att de fått tillräcklig information i samband med övergången. Resultaten visar dock även ökad arbetsbelastning, att upplevelsen av negativ stress och ensamhet ökat, svårigheter med att genomföra examinationsmoment samt att tillgången till teknisk utrustning och studieplatser är avgörande för att den digitala undervisningen ska fungera väl.

5.3.2. E-lärande och digitalisering

Den plötsliga övergången till digital undervisning innebar pedagogiska och tekniska utmaningar för lärare, studenter och stödverksamhet. Användningen av digitala verktyg ökade. Bedömningen är att omställningen underlättades av en redan väl utbyggd fysisk och digital infrastruktur i kombination med etablerad användarsupport vilka med kort varsel kunde skalas upp för att möta de ökade behoven. Zoom har spelat en avgörande roll för undervisningen och möjligheten till disputationer. För att producera och dela inspelad media införskaffade universitetet Canvas Studio, och särskilda studiomiljöer har byggts på flera campus. Lärare har erbjudits stöd och kompetensutveckling i bland annat användning av e-mötesverktyg för undervisning och disputation, kursutveckling i lärplattformen samt inspelning och publicering av undervisningsmaterial.

Universitetsgemensamma stödsatser riktas nu alltmer mot pedagogiska aspekter snarare än tekniska. Utbildningar med vissa praktiska moment samt digital examination på distans har varit svåra att hantera. Ett nytt system för digital examination (Inspira) har implementerats vid universitetet. I relation till detta återstår dock svårigheter kring bibehållen kvalitet och rättssäkerhet att lösa.

I samband med övergången till digital undervisning blev behovet av riktlinjer för examination på distans tydligt. Sådana riktlinjer ska träda i kraft i början av 2021. Parallellt har en vägledning arbetats fram med tips och råd för lärare som ska examinera på distans.

5.3.3. Utbildningsutvärderingar

Uppsala universitets modell för utbildningsutvärderingar ska vara kvalitetsdrivande för att nå universitetets mål om högsta nationella och internationella utbildningskvalitet. Under året har cirka 40 utbildningsutvärderingar genomförts. Några utbildningsutvärderingar har senarelagts på grund av arbetsbelastningen i samband med pandemin och den årliga universitetsövergripande konferensen om utbildningsutvärderingar ställdes in. Utöver utbildningsutvärderingarna fortgår det ordinarie kvalitetsarbetet med årlig utbildningsuppföljning. Exempelvis har kvalitetshöjande åtgärder avseende kursvärderingar vidtagits, som ökad systematik och översyn av riktlinjer.

I universitetets egna utbildningsutvärderingar har hälften av årets trettio bedömargrupper haft minst en internationell bedömare. Framträdande styrkor i utbildningarna är hög ämnesmässig och pedagogisk lärarkompetens, goda undervisningsformer, lärare som är aktiva forskare samt bred internationell bakgrund bland studenter och lärare. Utvecklingsområden och rekommendationer rör långsiktig lärarkapacitet, kompetensutveckling, målmatiser samt kursvärderingar som följs av åtgärder. Utbildningsutvärderingarna är enligt utbildningsansvariga kvalitetsdrivande men resurskrävande.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har under året fattat beslut gällande utvärdering av ämneslärarutbildningen med inriktning mot gymnasieskolan i undervisningsämnen matematik, samhällskunskap och svenska vid Uppsala universitet. Den utbildningsvetenskapliga kärnan fick omdömet hög kvalitet medan ämnesstudierna fick ifrågasatt kvalitet avseende ämnesdidaktiken. Åtgärdsplaner har utarbetats och omfattande kvalitetshöjande åtgärder har vidtagits.

Under året har UKÄ startat sin lärosätesgranskning av Uppsala universitets kvalitetssystem för utbildning. Platsbesök genomförs under våren och beslut fattas hösten 2021.

5.3.4. Kvalitetsutveckling utifrån forskningsutvärderingen Kvalitet och Förnyelse 2017

Under perioden 2019–2022 genomförs en systematisk uppföljning av universitetets egeninitierade forskningsutvärdering Kvalitet och Förnyelse 2017 (KoF17). Uppföljningen omfattar bland annat extern peer review av genomfört åtgärdsarbete. Under 2020 har tre fakulteter genomfört en sådan uppföljning.

Som ett resultat av KoF17 pågår ett universitetsövergripande arbete för att utveckla rekryteringsprocesser samt att förstärka och förtydliga karriärvägar och karriärsstöd, bland annat genom implementering av Charter & Code (med bland annat ett gemensamt karriärcentrum), en översyn av anställningsordningen samt hantering av forskningsdata. Utöver detta sker ett kontinuerligt arbete med kvalitetsförbättring i verksamheten. Här ingår åtgärder för att utveckla finansiering av forskningsprojekt, organisation och infrastruktur, publiceringsstrategier, god forskningssed, mentorsprogram och stöd till unga forskare samt stärkt strategiskt arbete i sin helhet. Nya forskningscentrum har inrättats och flera strategiska forskningssatsningar har gjorts. Vad avser forskarutbildningen vidtas åtgärder för att utveckla och stärka forskarutbildningsmiljöerna genom satsningar på forskarskolor, doktorandmiljöer och skärpt kvalitetskontroll.

5.4. Utåtriktad verksamhet (Outreach)

Uppsala universitet är en aktiv deltagare i aktuella samhällsdebatter och bidrar på olika sätt till kulturlivet. Genom mediekontakter, debatt- och populärvetenskapliga artiklar samt öppna seminarier och konferenser görs forskningsresultat tillgängliga för en bredare allmänhet. Universitetets forskare deltar också i projekt och arrangemang som berikar kulturlivet, bland annat genom universitetets museer och musikverksamhet.

5.4.1. Universitetets engagemang i samhällsdebatter och kulturliv

Evenemang för besökare och publik på plats har under 2020 påverkats starkt av covid-19-restriktionerna. Några evenemang hann genomföras fysiskt före pandemin, exempelvis den öppna alumnföreläsningen om "fake news" av årets alumn, Emma Frans. Även den årliga vetenskapsfestivalen SciFest arrangerades på Fyrishov innan de första restriktionerna infördes. Festivalen genomfördes för första gången tillsammans med Sveriges lantbruksuniversitet. Skolklasser och allmänhet erbjöds ett rekordstort antal aktiviteter, med bland annat interaktiva workshops och ett spännande scenprogram. Därefter ställdes vissa evenemang in, såsom professorsinstallationen med tillhörande

öppna föreläsningar, firandet av sista april och Almedalsseminarierna medan andra ställdes om till helt eller delvis digitalt format. Ett stort antal konserter, föreläsningar, visningar, utställningar och panelsamtal har följaktligen genomförts digitalt under året. Flera återkommande evenemang, såsom utdelning av Disapriset och inslag i kulturnatten, genomfördes till största delen digitalt. Universitetsbibliotekets 400-årsjubileum har delvis skjutits fram, men har också i delar genomförts digitalt. Inom ramen för projektet Utvecklingsplan 2050 har samverkansaktiviteter rörande universitets framtida fysiska miljö genomförts. Ett ökat antal frukostmöten för Uppsalaregionens politiker har genomförts då behovet av kunskaps- och informationsutbyte har varit stort.

Som en konsekvens av pandemin har också nya samarbeten och initiativ uppstått via digitala möjligheter, bland annat har en webbsänd "skolteater" från Botaniska trädgården genomförts i samarbete med Gottsunda Dans och Teater. Ett annat exempel på ett nytt initiativ är teknisk-naturvetenskapliga fakultetens Upptalk Weekly, vilket är lättsamma forskarsamtal under lunchtid. Seminarieriet har attraherat många lyssnare och fått stor spridning.

5.4.2. Uppsala universitet musik och museer

Uppsala universitet Musik och museer är en universitetsgemensam infrastrukturell funktion som stöder forskning, utbildning och samverkan inom ramen för sex verksamhetsområden: Uppsala linneanska trädgårdar, Gustavianum, Evolutionsmuseet, Kungliga Akademiska kapellet, Körcentrum och Uppsala University Jazz Orchestra.

En central del av uppdraget är att som strategisk resurs för samverkan svara för verksamhet i gränsytan mellan vetenskap och allmänhet samt att ansvara för och tillgängliggöra universitetets samlingar som infrastruktur för forskare och studenter. I uppgifterna ingår också att utveckla lärandemiljöer, publika mötesplatser och evenemang. Samlingarna tillgängliggörs inom ramen för Open Science och har ett högt nyttjande av forskare från hela världen.

Under ett normalår besöks anläggningarna av ca 400 000 personer. Under 2020 tvingade emellertid covid-19-pandemin fram en omställning till program i små grupper alternativt helt digital verksamhet. Alla större evenemang för fysisk publik ställdes också in. Under året har också planering för upprustning av äldre lokaler med brister i klimat, säkerhet och tillgänglighet gått in i en aktiv fas. Gustavianum – ett statligt byggnadsminne av Riksstämman – är nu stängd för publik under en fyraårig ombyggnadsperiod.

5.5. Infrastruktur för forskning

I Mål och strategier för Uppsala universitet anges att Uppsala universitet ska fortsätta att utveckla goda utbildnings- och forskningsinfrastrukturer för att stödja och bidra till förnyelse av utbildning och forskning. Det ska ske med ett långsiktigt perspektiv som relaterar till de nationella och internationella strategier som finns för utbildnings- och forskningsinfrastrukturer.

Universitetets tre vetenskapsområden arbetar aktivt för att bereda forskarna tillgång till infrastrukturella plattformar av hög kvalitet. Ytterligare resurser kommer från Universitetsbiblioteket som under 2020 etablerat sig som stöd till forskares hantering av forskningsdata (se avsnitt 6.6.1). Uppsala universitet strävar också efter att tillgängliggöra de omfattande resurserna för studenter och doktorander. Särskilt framträdande är samarbetet med universitetssjukvården vid Akademiska sjukhuset. Andra infrastrukturella resurser som systematiskt tillgängliggörs för utbildning och samverkan är exempelvis fältstationer, omfattande föremålssamlingar och instrumentering för framställning och karakterisering av avancerade material.

Uppsala universitet strävar efter att vara ett internationellt framstående forskningsuniversitet och prioriterar därför också deltagande i viktiga nationella och internationella satsningar. Som brett universitet innebär det – utöver åtskilliga lokala plattformar – stora engagemang i nationell och internationell forskningsinfrastruktur. Uppsala universitet uppmuntrar också engagemang i infrastrukturella ledningssammanhang både i Sverige och internationellt. Det sker via platser i styrelser, beredningsgrupper och rådgivande organ men också i systemstärkande åtgärder som att utveckla modeller för nationella in-kind-leveranser, bland annat till ESS och via expertuppdrag åt Sveriges regering.

Till stöd för verksamheten vid ESS och Max IV finns vid Uppsala universitet också såväl Ångströmverkstaden som det så kallade FREIA laboratoriet där ny teknologi för storskalig fysik konstrueras och testas. Genom plattformen BigScience Sweden är Uppsala universitet nu värd för Sveriges Industrial Liaison Office (ILO) för CERN. Under 2020 har verksamheten förstärkts med ett nytt nationellt tech transfer-uppdrag som ytterligare stärker möjligheterna till nationell affärsretur.

Under 2020 har resurser för e-infrastruktur och data-driven forskning varit ett prioriterat område. Uppsala universitet har strategiskt satsat på att vara nationellt ledande inom digitalisering. Universitetet var sedan tidigare värd för Swedish National Infrastructure for Computing 2.0 (SNIC) och under 2020 etablerades värdskap för den svenska noden inom EuroHPC (en så kallad Joint under-

taking inom EU). Det strategiska innovationsprogrammet Internet of Things koordineras också från Uppsala. Inom humaniora och samhällsvetenskap är många infrastrukturer resurser datadrivna och har potential att bli allt viktigare när olika tillämpningar av AI utvecklas. Ett nationellt infrastrukturkonsortium inom Digital Arkeologi formeras just nu med Uppsala universitet som koordinatör. Miljö- och biodiversitetsområdena engagerar också med aktiviteter på flera områden varav flera är digitala, exempelvis det internationella "koldioxidobservatoriet" ICOS.

Även inom livsvetenskaperna skapas stora värden i form av ny kunskap som baseras på datadriven forskning och datacentret vid SciLifeLab har i en internationell utvärdering identifierats som ett styrkeområde med potential att ta steget ut på världsarenan. Resultatet bekräftades under 2020 genom en stor och långsiktig satsning på AI inom life science från Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse. Uppsala universitet är också nationell specialistresurs inom hantering av känsliga personuppgifter. Det sker genom ett samarbete mellan SNIC och Svensk Nationell Datatjänst.

Infrastruktur för livsvetenskap med SciLifeLab och biobanker är ett styrkeområde för Uppsala universitet. Uppsalas kliniska forskningscenter UCR är också en viktig resurs inom vilket Uppsala universitet samverkar med

Region Uppsala. Under 2020 har alla dessa verksamheter engagerats med anledning av covid-19-pandemin och med mycket korta ställtider, exempelvis avseende insamling och analys av prover samt kliniska data från patienter som relaterar till covid-19.

Uppsala universitets står också som värd för de nationella forskningsinfrastrukturerna Biobank Sverige (BIS) och SIMPLER (Swedish Infrastructure for Medical Population-based Life-course and Environment). Här har BIS med stöd av medel från Vetenskapsrådet drivit ett nationellt projekt för att samordna provtagning av patienter med covid-19-infektion.

Under 2020 har covid-19-pandemin på olika sätt fått konsekvenser för forskningen och tillgången till infrastrukturer. Internationella utbyten har stannat av och vissa typer av projekt har pausats vilket har drabbat både forskare och doktorander. Internationella forskningsanläggningar, som exempelvis CERN, har periodvis varit stängda. Restriktionerna begränsade också resor inom Sverige, vilket exempelvis gjorde att forskare från Uppsala universitet inte kunde vistas vid MAX IV. Samtidigt, med omställningen som drivkraft, har även större forskningsanläggningar utvecklat arbetssätt som fungerar på distans.

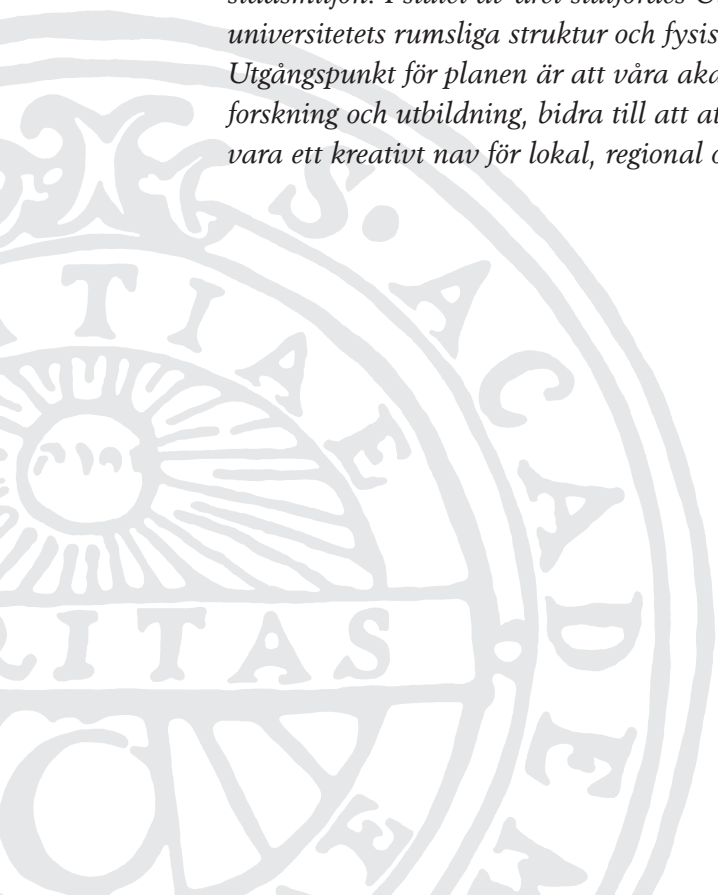


FOTO: STEWEN QUIGLEY

FRAMTIDENS UTBILDNINGS- OCH FORSKNINGSMILJÖ

En av flera viktiga förutsättningar för universitetets utveckling är den fysiska miljön inom de lokaler och markområden som universitetet disponerar och dess samspel med den omgivande stadsmiljön. I slutet av året slutfördes Utvecklingsplan 2050 som är en översiktlig plan för universitetets rumsliga struktur och fysiska gestaltning under de kommande decennierna.

Utgångspunkt för planen är att våra akademiska miljöer ska vara en mötesplats för excellent forskning och utbildning, bidra till att attrahera de främsta forskarna och studenterna och vara ett kreativt nav för lokal, regional och global utveckling.



- 6 403 anställda (årsarb.), varav 51 % kvinnor
- 617 professorer (årsarb.), varav 32 % kvinnor
 - 64 nya professorer, varav 44 % kvinnor
- 82 biträdande universitetslektorer (årsarb.), varav 37 % kvinnor
 - 28 % av universitetets prefekter är kvinnor

6. KOMPETENSFÖRSÖRJNING, STÖD OCH MILJÖ

Uppsala universitet hade i medeltal 7 387 personer anställda under 2020, vilket är en ökning för fjärde året i rad. Kompetensförsörjningsfrågor har fortsatt att vara ett prioriterat område inom universitetet. Under året avslutades bland annat projektet Karriärvägar inom akademien som syftat till att stödja universitetets strategiska kompetensförsörjningsarbete. Dessutom har Charter & Code implementerats. Detta har bland annat inneburit att ett karriärcentrum för forskare, lärare och ledare i akademien har inrättats. Under året har också Utvecklingsplan 2050 beslutats vilket är en strategisk översiktsplan för universitetets rumsliga struktur och fysiska gestaltning. Universitetets stödverksamhet har under året präglats av covid-19-pandemin. Bland annat har Studenthälsan lyft frågor om ökad isolering med lärare och studenter och under året initierat ett projekt där studenters psykiska välmående ska studeras. För personalen har omställningen till digitala mötesformer inneburit ökad arbetsbelastning för vissa yrkesgrupper.

6.1. Kompetens och karriär

6.1.1. Anställda

Medelantalet anställda vid universitetet var 7 387 personer 2020. Antalet årsarbetskrafter var 6 403, varav 52 procent var kvinnor och 48 procent män (tabell 6.1). I årsarbetskrafterna inkluderas timanställdas arbetade tid och övertid som tagits ut i pengar. Den totala ökningen var 152 årsarbetskrafter jämfört med 2019 och om timanställdas tid och övertid exkluderas var ökningen 88 årsarbetskrafter. Den senare ökningen var något mindre än föregående år. Timanställdas timmar var ungefär dubbelt så många 2020 som 2019. Antalet timanställda kan emellertid variera mycket mellan åren. Det verkar inte ha skett någon allmän nedgång i antalet anställningar som följd av covid-19-pandemin.

Huvudgruppen lärare har ökat med 14 procent sedan 2016. Det senaste året har professorer ökat med 12 årsarbetskrafter, universitetslektorer med 17 årsarbetskrafter och universitetsadjunkter med 10 årsarbetskrafter. Meriteringsanställningarna har sammantaget minskat med 32 årsarbetskrafter. Forskarassistenterna håller på att fasas ut och har fortsatt minska under 2020. Postdoktorerna har minskat med 30 årsarbetskrafter, vilket är ett trendbrott då denna anställningsform har i princip ökat kontinuerligt sedan införandet 2008. Biträdande universitetslektorer har ökat med 5 årsarbetskrafter.

I gruppen annan undervisande och forskande personal har anställningskategorin forskare minskat under några år men 2020 vände utvecklingen och kategorin ökade med 42 årsarbetskrafter. Ökningen har främst skett vid vetenskapsområdet för medicin och farmaci. De doktorandanställda var lika många som 2019. Kategorin övrigt har ökat med 20 årsarbetskrafter. För doktorander finns även andra finansieringsformer än doktorandanställning (se avsnitt 1.3.1).

Den administrativa personalen har ökat med 104 årsarbetskrafter jämfört med 2019 och den tekniska personalen har minskat med 82 årsarbetskrafter. Dessa förändringar beror till stor del på att befattningskategori har bytts för vissa befattningar eller personer under året. Till exempel har kategorin för alla projektledare bytts från teknisk till administrativ personal.⁵ Bibliotekspersonalen har minskat med 3 årsarbetskrafter.

Inom många anställningskategorier har könsfördelningen, på aggregerad nivå, legat inom eller på gränsen till jämställdhetsintervallet (40–60 procent) de senaste fem åren. Bland professorer har andelen kvinnor legat under intervallet hela perioden, men andelen har ökat från 28 procent 2016 till 32 procent 2020. I regleringsbrevet för universitet och högskolor finns ett uppdrag att verka för

⁵ Dessa förändringar har gjorts för att befattningskategorin bättre ska stämma överens med arbetsinnehållet i befattningarna.

Tabell 6.1. Personalstruktur (årsarbetskrafter), 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Totalt*	6 403	6 251	6 078	5 960	5 944
– kvinnor/män (%)	51/49	51/49	51/49	50/50	50/50
Lärare					
Totalt	1 967	1 960	1 906	1 770	1 726
– kvinnor/män (%)	42/58	42/58	43/57	41/59	40/60
Professor	617	605	606	585	584
– kvinnor/män (%)	32/68	30/70	30/70	29/71	28/72
Universitetslektor	732	715	682	654	641
– kvinnor/män (%)	47/53	47/53	48/52	47/53	46/54
Biträdande universitetslektor	82	77	76	64	47
– kvinnor/män (%)	37/63	38/62	42/58	38/62	37/63
Forskarassistent	18	25	37	43	40
– kvinnor/män (%)	48/52	46/54	39/61	40/60	38/62
Postdoktor	252	282	257	197	199
– kvinnor/män (%)	39/61	39/61	42/58	43/57	38/62
Universitetsadjunkt	266	256	248	226	215
– kvinnor/män (%)	58/42	59/41	61/39	58/42	58/42
Annan undervisande och forskande personal					
Totalt	2 168	2 106	2 096	2 147	2 204
– kvinnor/män (%)	47/53	47/53	45/55	44/56	45/55
Forskare	758	716	724	740	747
– kvinnor/män (%)	39/61	41/59	41/59	41/59	42/58
Doktorandanställning**	1 241	1 240	1 239	1 285	1 322
– kvinnor/män (%)	49/51	49/51	47/53	45/55	45/55
Övriga***	170	150	133	121	134
– kvinnor/män (%)	63/37	60/40	59/41	57/43	59/41
Teknisk och administrativ personal					
Totalt	2 150	2 131	2 077	2 043	2 015
– kvinnor/män (%)	64/36	63/37	63/37	63/37	63/37
Administrativ personal	1 267	1 163	1 113	1 066	1 040
– kvinnor/män (%)	74/26	74/26	75/25	74/26	74/26
Bibliotekspersonal	107	110	110	114	116
– kvinnor/män (%)	68/32	68/32	70/30	72/28	72/28
Teknisk personal	776	858	854	864	859
– kvinnor/män (%)	46/54	48/52	48/52	48/52	48/52
Timanställda	110	46	–	–	–
– kvinnor/män (%)	57/43	58/42	–	–	–
Övertid som tagits ut i pengar	8	8	–	–	–
– kvinnor/män (%)	58/42	65/35	–	–	–

* Sedan 2019 inkluderas timanställdas tid och övertid som tas ut i pengar i årsarbetskrafterna.

** Inkluderar befattningarna doktorand, doktorand Marie Curie, assistent med doktoranduppgifter.

*** I gruppen ingår bland annat amanuenser och forskningsassistenter.

Källa: Primula

Tabell 6.2. Antal nya professorer samt könsfördelning 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Totalt	64	41	66	43	47
– kvinnor (%)	44	39	38	35	40
– män (%)	56	61	62	65	60

Uppgifterna är från när personerna tillträdde befattningen professor och är inklusive befordrade professorer och gästprofessorer men exklusive adjungerade professorer

Källa: Primula

en jämställd könsfördelning vid rekrytering av professorer. År 2020 var andelen kvinnor bland universitetets nya professorer 44 procent baserat på antal anställda (tabell 6.2). Bland de som befordrats under året var andelen kvinnor 41 procent och bland de som rekryterats⁶ 46 procent. I gruppen forskare har andelen kvinnor sjunkit från 42 procent 2016 till 39 procent 2020. Bland doktorandanställda har andelen kvinnor istället ökat från 45 till 49 procent under femårsperioden.

Även om könsfördelningen i de flesta anställningskategorier legat inom eller nära jämställdhetsintervallet på aggregerad nivå finns det många miljöer vid universitetet där könsfördelningen ligger utanför jämställdhetsintervallet 2020. Vidare låg könsfördelningen för professorer inom jämställdhetsintervallet vid 24 procent av universitetets institutioner och centrumbildningar, för universitetslektorer vid 41 procent, för meriteringsanställda⁷ vid 35 procent och för forskare vid 43 procent. Vid utgången av 2020 bestod rektors ledningsråd av 4 kvinnor och 5 män, vilket är innanför intervallet. På institutionsnivå var 28 procent av universitetets prefekter kvinnor. Det pågår ett systematiskt arbete för att uppnå en jämn könsfördelning på ledande befattningar på alla nivåer inom universitetet. Se 6.2.3 Jämställdhetsintegrering och 6.2.4 Lika villkor för exempel på åtgärder.

Av samtliga anställda hade 61 procent en tillsvidareanställning (63 procent av kvinnorna och 59 procent av männen), vilket är i princip samma andel som förra året. Den höga andelen visstidsanställda, 39 procent, beror på att flera befattningskategorier per definition är tidsbegränsade, exempelvis doktorandanställda och meriteringsanställda. Dessa grupper utgör 51 respektive 14 procent av de visstidsanställda.

6.1.2. Attrahera, rekrytera och behålla kompetens

Universitetets systematiska och långsiktiga arbete med kompetensförsörjningsfrågor fortsätter. Detta innefattar att institutioner, fakulteter och vetenskapsområden tar fram fleråriga kompetensförsörjningsplaner i samband med det årliga arbetet med verksamhetsplanen. På motsvarande sätt tas kompetensförsörjningsplaner fram inom universitetets stödverksamheter. Planerna används som underlag i dialogen mellan dels universitetsledning och vetenskapsområden/fakulteter/motsvarande, dels fakulteter och institutioner. I arbetet med kompetensförsörjningsplanerna under hösten 2020 lyftes bland annat frågor om rekrytering, jämställdhetsintegrering och ledarskapsförsörjning.

Under året har en översyn av universitetets anställningsordning genomförts. Ett förslag till reviderad anställningsordning har tagits fram av en extern utredare och innefattar förslag till förändringar som syftar till att stärka kvaliteten i kompetensförsörjningen och underlätta för vetenskapsområden och fakulteter i deras arbete med rekrytering och befordran av lärare. Förslaget bereds inom universitetet och ett fastställande förväntas ske under våren 2021.

Karriärvägar inom akademien är ett projekt som har syftat till att stödja universitetets strategiska kompetensförsörjningsarbete med prioriterade satsningar på karriärvägar inom akademien. Projektet har bidragit till att kartlägga behov, analysera utmaningar och förutsättningar för olika karriärmöjligheter inom verksamhetens olika delar, bland annat användandet av forskar- och meriteringsanställningar. Projektet avslutades och avrapporterades i december 2020.

Ytterligare ett projekt med direkt koppling till översynen av anställningsordningen är projektet Pedagogisk skicklighet, vilket haft som syfte att upprätthålla och utveckla kvaliteten på universitetets utbildningar genom att lärare får incitament och stöd för att satsa på sin pedagogiska utveckling. Projektet har belyst policy och praxis för befordran, och det stöd som ges för utveckling. Projektet avslutas och avrapporteras i januari 2021.

Uppsala universitet beviljades 2019 The Human Resources Strategy for Researchers (HRS4R) vilket innebär implementering av Charter & Code. Under 2020 har fokus varit på att slutföra implementeringsarbetet som innebär ett antal kvalitetshöjande åtgärder, med bland annat inrättande av Karriärcentrum för forskare, lärare och ledare i akademien samt insatser för ökad kompetens gällande parallellspråkighet. Dessutom har en internutvärdering av implementeringsarbetet genomförts på uppdrag av EU-kommissionen. Utvärderingen kommer att ligga till grund för utformningen av ny handlingsplan för Charter & Code 2021–2023.

Arbetet i projekt Prefektrollen har fortsatt under 2020 med målsättningen att utveckla prefektrollen och erbjuda goda förutsättningar att verka som chef- och företrädare för institutionen. Projektet har tagit fram sex förslag på åtgärder inom följande områden: prefektuppdragets omfång och utformning, prefektuppdraget som del i ledningsorganisationen, prefektens introduktion och överlämning samt prefektuppdragets villkor och ersättningar. Projektet avslutades och avrapporterades i december 2020.

För att ytterligare stärka kompetensförsörjningen vid universitetet har särskilda satsningar genomförts för meriteringsanställningar och gästprofessorsprogram. För att öka antalet biträdande universitetslektorer genomförs en särskild satsning på biträdande universitetslektorer under

⁶ Inkluderar gästprofessorer

⁷ I gruppen meriteringsanställda ingår forskarassistenter, biträdande universitetslektorer och forskarassistenter.

2016–2021. Under 2020 anställdes 17 personer, åtta kvinnor och nio män, inom ramen för satsningen. År 2017 inrättade universitet ett gästprofessorsprogram med syfte att knyta fler internationellt framstående forskare och lärare till universitetet och målet med programmet är att dubblera antalet gästprofessorer. Under året har det fattats beslut om att två nya professorer, en kvinna och en man, ska anställas inom programmet. Det låga antalet kan troligtvis förklaras av restriktioner avseende resor med anledning av covid-19-pandemin.

Sammantaget är bedömningen att arbetet med fleråriga kompetensförsörjningsplaner inom alla verksamheter tillsammans med övriga insatser som beskrivs ovan ger goda förutsättningar för och bidrar till universitetets fullgörande av sina uppgifter. Även universitetets systematiska arbete med lika villkor, jämställdhetsintegrering och arbetsmiljö bidrar till detta.

6.2. Lika villkor och jämställdhet

6.2.1. Breddad rekrytering (studenter)

Sedan 2001 ska universitet och högskolor enligt högskolelagen aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan. Breddad rekrytering innebär att vidta åtgärder för att samhällsgrupper med oproportionerligt låg övergång till högre studier i större omfattning påbörjar sådana.

Uppsala universitet ingår i nätverket Include där ett tjugotal lärosäten arbetar med breddad rekrytering och breddat deltagande inom högre utbildning. Arbetet syftar till en mer proportionerlig fördelning av studenter med avseende på etnisk och social bakgrund, kön och funktionsnedsättning.

Uppsala universitet har sedan 2002 upprättat planer för breddad rekrytering och den senaste planen gäller för åren 2018–2020. I planen anges uppdrag som omfattar fem typer av åtgärder:

- direkta rekryteringsåtgärder
- mottagandeåtgärder
- retentionsåtgärder
- åtgärder för information om arbetsmarknad samt arbetslivsanknytning och
- uppföljning.

Universitetet arbetar såväl centralt som via fakulteter, institutioner och utbildningsprogram för breddad rekrytering, bättre mottagande av studenter och åtgärder för en högre retention.

En uppföljning av handlingsplanen visar på ett flertal goda exempel ur universitetets verksamhet. Exempelvis kan framhållas vetenskapsfestivalen Scifest, Uptown

Tech, tekniskt-naturvetenskapligt basår, Språkverkstaden och den breddade budskapsplattformen för rekrytering till grund- och avancerad nivå "Lugn det ordnar sig". Flera vetenskapsområden satsar på en tydligare introduktion till universitetsstudier och extra resurser under första terminen i syfte att minska avhopp samt en ökad arbetslivsanknytning i utbildningarna.

I samarbetet runt mångfaldsbyrån ESMeralda arbetar universitetet tillsammans med Uppsala kommun och Uppsala studentkår för att öka intresset för högre studier i områden i Uppsala med låg övergång till universitetet.

Universitetskanslersämbetets tematiska utvärdering av universitets och högskolors arbete med breddad rekrytering skulle ha genomförts under 2020, men har senarelagts på grund av covid-19-pandemin. Universitetet har under året arbetat med att följa upp handlingsplanen för breddad rekrytering 2018–2020 som även kommer att ligga till grund för universitetets självvärdering.

6.2.2. Studentinflytande och studenthälsa

Studentinflytande

Studenter har enligt högskolelagen rätt att vara representerade när beslut fattas eller beredning sker i ärenden som har betydelse för utbildningen eller studenternas situation. Vid Uppsala universitet har konsistoriet beslutat att studenterna representeras av sex studentkårer: Uppsala studentkår, Farmaceutiska studentkåren, Gotlands studentkår Rindi, Uppsala teknolog- och naturvetarkår, Föreningen Uppsalaekonomerna och Juridiska föreningen. Detta beslut gäller fram till 30 juni 2022 och innebär att representation finns för utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå.

Universitetet har ett nära samarbete med studentkårerna. Dessa utser representanter till nämnder, styrelser, råd och grupper på olika nivåer inom universitetet. Kårerna och deras underorgan är autonoma när det gäller att välja representanter till olika uppdrag. En samverkansgrupp, vilken fungerar som organ för samverkan mellan universitetet, studentkårerna och studentnationerna, diskuterar regelbundet frågor som är relevanta för studenternas situation såsom utbildningskvalitet, internationalisering, studentboende och nationernas studiesociala arbete.

Rektor beslutade 2019 om en modell för stöd per helårsstudent och doktorand (helårsekvivalent) för att bidra till arbetet med studentinflytande hos de studentkårer som erhållit kärstatus. Under 2020 utbetalades 363 kronor per helårsstudent och doktorand (helårsekvivalent). Under året har universitetet även avsatt 2 mnkr till studentkårerna och 2 mnkr till studentnationerna med anledning av covid-19-pandemin. Medlen ska användas till att förstärka studentmottagandet och utöka antalet läs- och undervisningsplatser.

Studenthälsa

Studenthälsan erbjuder förebyggande hälsovård för studenter vid Uppsala universitet. Enligt 1 kap.11 § i högskoleförordningen (1993:100) skall "högskolorna ansvara för att studenterna har tillgång till hälsovård, särskilt förebyggande hälsovård som har till syfte att främja studenternas fysiska och psykiska hälsa".

Studenthälsans mål är att ge studenten stöd och därigenom förbättra studentens psykiska hälsa och förutsättningar att genomföra studier. Studenthälsan erbjuder kostnadsfria besök för studenter och utgör ett komplement till övrig vård inom regionen.

Under senare år har det skett en kraftig ökning av studenter som söker sig till Studenthälsans mottagning, särskilt stor har ökningen varit bland de internationella studenterna. För att möta det ökade besöksstrycket från internationella studenter har Studenthälsan fortsatt att förstärka arbetet med förebyggande hälsovård för denna studentgrupp.

Ett flertal rapporter pekar på att den pågående covid-19-pandemin och övergången till distansundervisning har påverkat studenternas mående. Vid en enkätundersökning angav majoriteten av de svarande att omställningen ökat den negativa stressen och ensamhet i studiesituationen. För att möta den ökade isoleringen bland universitetets studenter har Studenthälsan under hösten arbetat med att lyfta denna fråga med studenter och representanter för universitetet. Ett särskilt projekt med syfte att studera studenternas psykiska välmående och hur universitetet kan bidra till detta startades i slutet av 2020.

6.2.3. Jämställdhetsintegrering

Rektor fastställde universitetets plan för jämställdhetsintegrering 2020–2022 i juni 2020. Planen syftar till uthållig jämställdhet och kvalitetsutveckling av ordinarie processer. Prioriterade områden är utbildningens form och innehåll, intern resursfördelning, rekrytering och kompetensförsörjning.

På områdesnivå har jämställdhetsobservationer av beredande organ genomförts. Dessa ska ligga till grund för framtida kompetensutveckling, exempelvis om hur jämställdhet kan beaktas vid fördelning av forskningsmedel. Vetenskapsområdena ges fortsatt extra ekonomiskt stöd vid rekrytering av gästprofessorer av underrepresenterat juridiskt kön och under 2020 har 43 procent av det stödet gått till kvinnor som är gästprofessorer och 57 procent till män. Arbetet har inletts för att tillämpa de nya jämställdhetsindikatorer som visar könsfördelningen i fråga om forskningsresurser. Vidare ingår genusexpertis som partner i två VINNOVA-finansierade kompetenscentra som leds av Uppsala universitet. Universitetets samfinansiering av beviljade forskningsanslag från Wallenberg

Academy Fellows, Wallenberg Scholars och European Research Council har fördelats inom jämställdhetsintervallet (40–60 procent).

Jämställdhet är integrerat i kvalitetssystemet för utbildning. Lika villkor beaktas i universitetets utbildningsutvärderingar och i övriga undersökningar (studentbarometer, alumnstudier etc.). Arbetet med att granska kurslitteratur ur ett normkritiskt perspektiv fortsätter och olika sätt att integrera jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande ingår i högskolepedagogiska kurser och konsultationer.

Ett jämställdhetsperspektiv har integrerats i arbetet med att se över och revidera anställningsordningen samt i olika kompetensförsörjningsprojekt, exempelvis Karriärvägar i akademien. Arbetet pågår för att jämställdhetsintegrera den kommande handlingsplanen för implementeringsprojektet Charter & Code. Den statistiska uppföljningen med bäring på jämställdhet har också utvecklats under 2020.

Universitetet har gjort en mer genomgripande uppföljning av effekterna av planen för jämställdhetsintegrering 2017–2019. För att åstadkomma en varaktig förändring krävs att resultat och lärdomar från olika jämställdhetsinsatser under denna period vidareutvecklas och integreras i verksamheten.

6.2.4. Lika villkor

Enligt Mål och strategier för Uppsala universitet ska ett lika villkorsperspektiv integreras i alla delar av verksamheten och universitetets studie- och arbetsmiljö ska präglas av öppenhet och respekt. Arbetet att samordna det lagstyrda likavillkorsarbetet med det målstyrda uppdraget att jämställdhetsintegrera verksamheten har fortsatt med riktade utbildningar och nätverksträffar för chefer, den lokala HR-funktionen och likavillkorsombud (se även avsnitt 6.2.3).

Under året har olika delar av verksamheten inom universitetet fortsatt att arbeta för att förebygga, identifiera och motverka risker som kan leda till att anställda och studenter diskrimineras och trakasseras. En majoritet av fakulteterna samt universitetsförvaltningen har under året haft aktiva arbetsgrupper för lika villkor. Flertalet institutioner och avdelningar med fler än 20 anställda har likavillkorsombud.

Universitetets likavillkorsråd är rådgivande till rektor när det gäller universitetets övergripande strategiska arbete med lika villkor. Under året beviljades via rådet likavillkorsmedel motsvarande 430 000 kr till projektinsatser inom ramen för universitetets främjande och förebyggande likavillkorsarbete.

Under året har ett stort antal likavillkorsinsatser initierats och genomförts, exempelvis seminarier och konferenser, granskning av tillsättning av meriteringsanställning, en

rapport om jämställdhetsintegrering (Transparent Makt), en studentenkät om arbetsmiljö ur lika villkorshänseende, samt beviljade medel till flertalet samverkansprojekt med inriktning på ökad jämställdhet och jämställdhetsintegrering. Under året har även en ny utbildning för lika villkorsombud genomförts och universitetets riktlinjer för hantering av trakasseriärenden uppdaterats.

Universitetets tre vetenskapsområden har även tagit fram mångfaldsrapporter som beskriver hur anställda med olika befattningar vid fakulteter och sektioner samt studenter vid fakulteter och utbildningsprogram fördelar sig utifrån födelsebakgrund och kön. Dessa rapporter har kommunicerats och spridits inom respektive vetenskapsområde bland annat i syfte att främja lika villkor i samband med breddad rekrytering av studenter, kompetensförsörjning samt befordran och kompetensutveckling av anställda.

Parallellt med detta har ett likavillkorsperspektiv integrerats i universitetets systematiska arbetsmiljöarbete och omfattar bland annat rutiner, checklistor, enkätfrågor, information och utbildning.

6.3. Arbetsmiljö

Vid Uppsala universitet sker det förebyggande arbetsmiljöarbetet i samverkan mellan anställda, studenter och arbetsgivare samt utsedda skyddsombud för att skapa en gynnsam arbetsmiljö i hela verksamheten.

Arbetsmiljön har under 2020 påverkats av covid-19-pandemin. Där det har varit möjligt har medarbetare arbetat hemifrån i stor utsträckning och där det inte varit möjligt har arbetsgivaren riskbedömt och åtgärdat smittorisker i arbetsmiljön. En omställning till digitala verktyg för exempelvis undervisning har skett, vilket periodvis lett till hög arbetsbelastning för vissa yrkeskategorier.

Universitetsövergripande utbildningsinsatser gällande organisatorisk och social arbetsmiljö, systematiskt arbetsmiljöarbete, laboratoriesäkerhet har genomförts löpande. Arbetsmiljö är också ett genomgående tema i de prefekt- och chefsutbildningar som erbjuds. Syftet med

utbildningsinsatserna är att säkerställa en tillräcklig kunskapsnivå inom arbetsmiljöområdet och att stärka det lokala arbetsmiljöarbetet. Kursutvärderingar visar att majoriteten av deltagarna upplever att utbildningarna uppfyllt syftet i hög utsträckning.

Projekt för att införa digitala verktyg avseende incidenthantering samt rehabilitering har startats under året med målet att öka kvalitén i arbetsmiljöprocesser, skapa en mer effektiv resursanvändning, förbättrad uppföljning och möjlighet till statistisk analys.

Tolv organisatoriska enheter har under året genomfört medarbetarundersökningar med efterföljande workshops, där handlingsplaner med åtgärder och plan för uppföljning har tagits fram.

Ett flerårigt utvecklingsarbete pågår gällande det systematiska arbetsmiljöarbetet, med målet att skapa ramar och stärka förutsättningarna för det systematiska arbetsmiljöarbetet lokalt i enlighet med arbetsmiljölagen. Lika-villkorsperspektivet integreras i arbetet.

Rector har under 2020 beslutat om former för uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet.

6.4. Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron fortsatte att minska under 2020. Sjukfrånvaron utgör 2,6 procent av antalet arbetade timmar, vilket är en minskning med 0,2 procentenheter jämfört med 2019 (tabell 6.3). Kvinnors sjukfrånvaro har minskat i alla åldersgrupper. För män har den totala sjukfrånvaron ökat hos personer 49 år och yngre. Däremot har den minskat i åldersgruppen 50 år eller äldre. Både andelen långtidssjukskrivna av samtliga anställda och andelen långtidssjukskrivna av samtliga sjukskrivna har minskat. Däremot har andelen korttidssjukskrivna ökat jämfört med 2019, vilket kan ha samband med covid-19-pandemin. I grupperna doktorandanställda och teknisk personal syns en högre korttidssjukfrånvaro. Detta skulle kunna hänga samman med att dessa grupper har arbeten som åtminstone delvis behöver utföras på plats och att de därför inte har möjlighet att arbeta hemma vid lättare symtom av covid-19 utan måste sjukskriva sig.

Tabell 6.3. Sjukfrånvaro i procent 2016–2020

	2020	2019	2018	2017	2016
Alla anställda	2,6	2,8	2,9	2,6	2,4
Kvinnor	3,5	3,9	4,0	3,7	3,5
Män	1,7	1,7	1,7	1,4	1,3
Anställda –29 år (totalt)	1,8	1,7	1,6	1,5	1,6
Kvinnor	2,2	2,3	2,0	–	–
Män	1,4	1,2	1,2	–	–
Anställda 30–49 år (totalt)	2,8	2,8	2,8	2,6	2,3
Kvinnor	3,8	4,0	4,1	–	–
Män	1,8	1,6	1,6	–	–
Anställda 50 år– (totalt)	2,7	3,2	3,5	3,1	2,9
Kvinnor	3,5	4,3	4,5	–	–
Män	1,8	2,1	2,3	–	–
Andel långtidssjukskrivna (60 dagar eller mer) av samtliga anställda (totalt)	1,4	1,7	1,8	1,7	1,5
Kvinnor	1,9	2,3	2,6	–	–
Män	0,9	1,0	1,0	–	–
Andel långtidssjukskrivna (60 dagar eller mer) av samtliga sjukskrivna (totalt)	53,4	60,2	62	62	59
Kvinnor	53,9	60,4	64	–	–
Män	52,4	59,8	58	–	–

Källa: Primula

6.5. Lokalförsörjning

6.5.1. Lokalarea och kostnad

Vid slutet av året uppgick den samlade lokalarean till cirka 399 300 kvm (tabell 6.4). Detta är en ökning av lokalarean med cirka 6 700 kvm mot föregående år. Utökningen omfattar bland annat tillbyggnad inom Nya Ångström samt temporära lokaler för tentamensverksamheten. Inhyrningen av de temporära lokalerna var en direkt åtgärd för att anpassa tentamensverksamheten till de gällande restriktioner som covid-19-pandemin har medfört. Hus 6 inom Evolutionsbiologiskt centrum och tidigare intendenturlokaler vid Gamla torget har återlämnats till hyresvärd.

Av den totala förhyrda arean är cirka 11 600 kvm vid utgången av 2020 uthyrd i andra hand till externa hyresgäster och det motsvarar cirka 23 mnkr i intäkter.

Under 2020 uppgick universitetets lokalkostnad till 788 mnkr och huvudparten av kostnaderna avser de lokaler som universitetet förhyr och vidareförmedlar till verksamheten via interna upplåtelser. Lokalkostnadernas andel av universitetets totala omsättning är 11 procent.

Regeringen har avslagit Uppsala universitets hemställan om att teckna ett 20-årigt hyresavtal för Segerstedthuset. Universitetet har efter kontakter med regeringskansliet, ånyo inlett en process för att få teckna ett 20-årigt hyresavtal. Ett förnyat yttrande har inkommit från Ekonomistyrningsverket och universitetets uppdaterade hemställan är under handläggning hos regeringen.

Vidare har även begäran om en hemställan att teckna ett 20-årigt hyresavtal för en tillbyggnad av Trädgårdsvillan skickats till regeringen i slutet av år 2019.

Tabell 6.4. Utveckling av förhyrd lokalarea och universitetets totala lokalkostnad 2016–2020*

	2020	2019	2018	2017	2016
Lokalarea (kvm)**	399 300	392 600	394 700	394 900	392 000
Total lokalkostnad*** (utfall, mnkr)	788	782	772	735	723
Andel av totala kostnader (%)	11	11	11	11	11

* Lokaler som universitetet har tillgång till inom Akademiska sjukhusets lokalbestånd genom så kallade ALF-medel ingår inte här. Lokaler som hyrs in av universitetet ingår dock.

** Lokalarea per sista december

*** I avsnittet Väsentliga uppgifter redovisas istället den justerade lokalkostnaden per kvm enligt SUHF:s rekommendation om lokalkostnader REK 2014:1

Källor: Fastighets- och ritningssystem Faciliate/FMA och Raindance

6.5.2. Uthyrning av bostäder

Hantering av lägenheter för gästforskare och studenter inom utbytesprogram och avgiftsbetalande studenter sker genom Akademihotellet AB. De erbjuder, på universitetets uppdrag, 1 688 studentbostäder varav 79 på Gotland samt 258 forskarlägenheter. Det sker en årlig utbyggnad av antalet blockförhyrda bostäder för att möta det ökade behovet, även om året 2020 har inneburit högre vakansgrad på grund av spridningen av covid-19 och med färre studenter i campusundervisning i behov av boende som effekt.

6.6. Gemensamma stödfunktioner

6.6.1. Uppsala universitetsbibliotek

Uppsala universitetsbiblioteket (UUB) ansvarar för den vetenskapliga informationsförsörjningen. De huvudsakliga verksamhetsområdena är:

- att utveckla och tillgängliggöra informationsresurser
- att integrerat stödja forskning och utbildning
- att bedriva publiceringsverksamhet
- att skapa platser för studier, forskning och utveckling av digitala färdigheter.

UUB arbetar aktivt för att öka tillgängligheten av material genom digitalisering. Exempel är samarbetet med Literaturbanken och den under året bildade Stiftelsen för tillgängliggörande av juridisk litteratur. I början av 2020

undertecknade UUB tillsammans med Kungliga biblioteket och universitetsbiblioteken i Lund, Göteborg, Stockholm och Umeå, en avsiktsförklaring om att digitalisera och tillgängliggöra hela det svenska trycket. Under året har arbetet formaliserats i olika arbetsgrupper som tillsammans ska säkra att arbetet sker samordnat vad gäller urval, format och tillgängliggörande.

Genom ett transformativt avtal, som innefattar såväl läsrättigheter som publicering genom öppen tillgång (open access, OA), har universitetet återigen tillgång till förlaget Elseviers vetenskapliga tidskrifter. Ett 15-tal liknande tidskriftsavtal har ingåtts inom ramen för det nationella Bibsam-konsortiet.

Arbetet med att leda och utveckla DiVA och Alvin, nationella konsortier för produktion, infrastruktur och tillgängliggörande, leds av UUB. DiVA består av 49 svenska lärosäten och forskande myndigheter och publicerar och arkiverar forskningspublikationer och studentuppsatser. Under 2020 gjordes mer än 63 miljoner nedladdningar av fulltexter varav drygt 3 miljoner var universitetets publikationer. I kulturarvsdatabasen Alvin finns nu över en miljon publicerade digitala filer från Uppsala universitet.

Universitetets övergång till digital undervisning i och med covid-19-pandemin medförde en snabb omställning av UUB:s verksamhet. Bedömningen är att omställningen underlättades av en generellt sett hög digital kompetens hos medarbetare samt en väl utbyggd fysisk och digital

Tabell 6.5. Universitetsbibliotekets ekonomiska redovisning 2016–2020, tkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter av anslag	8 120	7 037	2 973	2 644	4 295
Intäkter av avgifter	30 483	33 221	29 482	28 041	30 917
Intäkter av bidrag*	29 988	22 788	22 745	23 119	24 729
Finansiella intäkter	0	211	325	252	214
Gemensamma intäkter	221 297	215 798	206 368	202 672	194 824
Summa intäkter	289 888	279 055	261 893	256 728	254 979
Kostnader för personal	111 007	116 431	119 638	117 497	114 173
Kostnader för lokaler	59 019	57 434	54 406	54 184	52 753
Övriga driftskostnader	97 992	71 683	76 690	80 750	81 395
Finansiella kostnader	0	57	37	38	21
Avskrivningar	13 234	12 534	7 299	6 377	6 756
Gemensamma kostnader	2 419	2 126	2 135	1 465	1 564
Summa kostnader	283 671	260 265	260 205	260 311	256 662
Årets kapitalförändring	6 217	18 790	1 688	-3 583	-1 683
* varav bidrag från stiftelser med universitetsanknuten förvaltning	25 685	21 830	19 825	20 074	21 075

Källa: Raindance

infrastruktur. Fokus lades på redan upparbetade digitala tjänster såsom den digitala informationstjänsten Fråga Biblioteket, distanshandledning och elektroniska resurser i form av ökad tillgång till e-böcker och licensierat material i databaser. Pandemin har dock samtidigt tydliggjort behovet av goda fysiska studieplatser. För att säkerställa tillgången till dessa samt till tryckt litteratur har biblioteket, med olika anpassningar för att upprätthålla tillräcklig fysisk distans, hållit öppet under hela året.

Kostnaderna för media har ökat under perioden, framför allt på grund av övergången till transformativa avtal, men också eftersom efterfrågan på digital media har ökat inom alla vetenskapsområden under pandemin (tabell 6.5).

6.6.2. Universitetsförvaltningen

Universitetsförvaltningens uppgift är att skapa goda förutsättningar för utbildning, forskning och samverkan. Förvaltningen stödjer konsistoriet, universitetsledningen, områdes- och fakultetsnämnder, institutioner, studenter och verksamheten i övrigt. Stödet är både strategiskt och administrativt med ett särskilt ansvar för att skapa de bästa förutsättningarna för att universitetet ska kunna fullfölja sitt övergripande myndighets- och arbetsgivaransvar.

Under året har projektet Utvecklingsplan 2050 blivit klart. Denna strategiska översiktsplan för universitetets rumsliga struktur och fysiska gestaltning, har tagits fram genom ett brett samarbete inom organisationen och i dialog med externa aktörer såsom bland annat Uppsala kommun och Region Uppsala.

Webbprojektet, vilket har som mål att upphandla och implementera en ny webbplattform, fortsätter och har gått in i ett upphandlingsskede. Den nya webbplattformen kommer förutom intern och extern information också hantera delar av studentkommunikationen och därmed ersätta vissa delar av Studentportalens funktionalitet.

Under året har ett systematiskt kvalitetsarbete påbörjats inom universitetsförvaltningens avdelningar. Det sker genom kollegial genomlysning som är en form av utvärdering vars syfte är att utveckla kvalitet och förbättra verksamheten.

En effekt av att en stor del av arbetet skett på distans på grund av covid-19-pandemin är att digitaliseringstakten ökat. Detta gäller främst möten men även fokus på digital utveckling inom olika verksamhetsprocesser.

Vid universitetet pågår vidare ett treårigt forskningsdataprojekt, som nu är inne på sitt andra år. Under året har det direkta stödet till forskare utvecklats. Vidare har en universitetsövergripande behovsbeskrivning gjorts som utgör en grund för kommande gemensamma tekniska och hanteringsmässiga lösningar. Ett arbete med riktlinjer för forskningsdata har också inletts.

Se tabell 6.6 för universitetsledningens, internrevisions- och universitetsförvaltningens ekonomiska redovisning. Stor del av de ökade gemensamma intäkterna och kostnaderna 2020 jämfört med 2019 beror på en organisatorisk sammanslagning till en universitetsgemensam IT-organisation som nu är en del av universitetsförvaltningen.

Tabell 6.6. Ekonomisk redovisning för universitetsledningen, internrevision och universitetsförvaltningen 2016–2020, tkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Intäkter av anslag	21 428	30 176	34 903	25 897	19 148
Intäkter av avgifter	100 414	99 345	87 297	94 238	93 384
Intäkter av bidrag	29 411	28 851	25 312	14 864	10 964
Finansiella intäkter	0	394	605	2 890	2 270
Gemensamma intäkter	614 140	506 252	493 498	477 587	464 203
Summa intäkter	765 393	665 018	641 615	615 476	589 969
Kostnader för personal	488 027	435 117	409 765	383 838	356 452
Kostnader för lokaler	70 818	67 868	67 730	69 315	47 566
Övriga driftskostnader	195 791	161 210	175 135	182 722	170 392
Finansiella kostnader	49	517	1 893	2 506	2 219
Avskrivningar	19 400	19 867	28 306	22 414	17 500
Gemensamma kostnader	3 456	2 679	721	1 054	1 229
Summa kostnader	777 541	687 258	683 550	661 849	595 358
Årets kapitalförändring	-12 148	-22 240	-41 935	-46 373	-5 390

Källa: Raindance

6.7. Intern styrning och kontroll

Under 2020 genomfördes riskanalyser inom olika delar av universitetet i enlighet med universitetets modell för riskanalyser. Modellen innebär att riskanalyser enligt förordningen (2007:603) för intern styrning och kontroll görs i en treårscykel med ett vetenskapsområde per år samt årligen för universitetsförvaltningen och universitetsledningen. Under året genomförde prefekterna vid vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap en förnyad riskanalys.

Från och med 1 januari 2020 gäller nya mål och strategier för Uppsala universitet. Detta innebär att riskerna från föregående riskanalys har sorterats om till en ny målstruktur. Två nya målområden – Utveckla potentialen vid Campus Gotland samt Utveckla samverkan – visade sig sakna risker från föregående riskanalys. Nya risker togs därför fram för dessa områden.

Universitetsledningens riskanalys innefattar analyser och värderingar av risker samt en löpande anpassning till ändrade omvärldsfaktorer. Vissa risker speglar förhållanden som ständigt är högt värderade och som inte enbart kan hanteras med interna åtgärder. För samtliga dessa risker finns dock både planerade och genomförda åtgärder. Som exempel kan nämnas risken med att ersättningen för utbildning urholkas, som delvis hanteras genom interna prioriteringar och omfördelningar, men där urholkningen i sig är ett faktum. En ny risk såsom ökad kunskapsresistens i samhället vilket riskerar att försvaga tilliten till vetenskaplig forskning och universiteten mer generellt värderades som hög, men kan inte heller åtgärdas av universitetet ensamt. Denna typ av risker kräver ett visst mått av acceptans, och ses som en naturlig del av universitetets verksamhet att hantera. Svårighet att hantera stora infrastruktursatsningar är exempel på en annan högt värderad risk där interna åtgärder återfinns i verksamhetsplaner på olika nivåer inom universitetet.

En sammanställning över de av universitetsledningen högst värderade riskerna samt nya risker 2020 redovisas i tabell 6.7. Sammantaget innebär resultatet av universitetsledningens riskanalys att, förutom omvärdering av befintliga risker, ett antal nya risker identifierades samt att nya åtgärder prioriterades. Risken att "utbildningar som inte leder till yrkesexamina har ibland för svag arbetslivsanknytning" har hanterats bland annat genom ökat fokus i det nya pedagogiska programmet, och är även ett särskilt kriterium vid inrättande av nya utbildningsprogram och huvudområden. Risken, som tidigare har värderats som låg, togs nu bort ur den övergripande riskanalysen. Samtliga risker tillhörande målområdena "Utnyttja potentialen vid Campus Gotland" och "Utveckla samverkan" är nya, men dessa värderades som måttliga eller låga.

De risker kopplade till korruption och oegentligheter som identifierades 2019 kvarstår oförändrade under 2020, nämligen "Bristande tilltro från omvärlden till universitetets arbete med att förebygga och hantera forskningsfusk", samt "Risk för korruption, jäv, förtroendeskadliga bisysslor och påverkan från främmande makt". Riskerna värderades till låg respektive måttlig.

Det underlag som ligger till grund för konsistoriets bedömning av universitetets arbete med intern styrning och kontroll redovisas i den slutrapport som fastställs av rektor i samband med beslut av årsredovisningen (UFV 2020/2257). Utöver de riskanalyser som genomförts beskrivs i rapporten den interna miljön med ansvarsfördelning och planerings- och uppföljningsprocesser samt det kvalitetsarbete som sker löpande och integrerat inom utbildning, forskning och stödverksamhet. Internrevisionens granskningar under året med åtföljande åtgärder samt riskanalyser som gjorts under året enligt andra regelverk utgör också en del i den interna styrningen och kontrollen.

Tabell 6.7. De av universitetsledningen högst värderade riskerna och nya risker 2020

	Riskenivå*
Expandera utbildningen och stärk sambandet mellan utbildning och forskning	
Ersättningen för utbildning på grundnivå och avancerad nivå urholkas	Hög
Brist på kvalificerade VFU-handledare och försämrad tillgång till VFU-platser av hög kvalitet leder till kvalitetsbrister inom professionsutbildningar med obligatorisk VFU	Hög
Risk för att stress och psykisk ohälsa hos studenter har en negativ påverkan på studieresultaten och kvaliteten i utbildningen	Hög
Utveckla forskningsexcellens; Stärk gränsöverskridande och utmaningsdriven forskning	
Inga risker värderades som höga och inga nya risker identifierades	
Samordna och kraftsamla resurser	
Risk för svårighet att hantera stora infrastruktursatsningar, vilket kan medföra att forskningsinfrastrukturen blir otillräcklig och/eller underfinansierad	Hög
Risk för ökad kunskapsresistens i samhället gör att tilliten till vetenskaplig forskning och universiteten mer generellt försvagas	Hög
Utnyttja potentialen på Campus Gotland	
Risk att UU inte utnyttjar potentialen på Campus Gotland (ny)	Måttlig
Risk att bostadsmarknaden hindrar etablering av nya lärare och studenter på Campus (ny)	Måttlig
Risk att region Gotlands mål och planering inte stämmer överens med universitetets mål och planering exempelvis gällande bostadsmarknad (ny)	Måttlig
Utveckla samverkan	
Risk att samverkan vid UU inte synliggörs gentemot omvärlden (ny)	Måttlig
Risk för att de utbildningar som inte leder till yrkesexamina har för litet fokus på samverkan vilket kan bidra till för svag arbetslivsanknytning (ny)	Låg
Risk att samverkan inte synliggörs då det är otydligt hur detta är integrerat i olika verksamheter (ny)	Måttlig

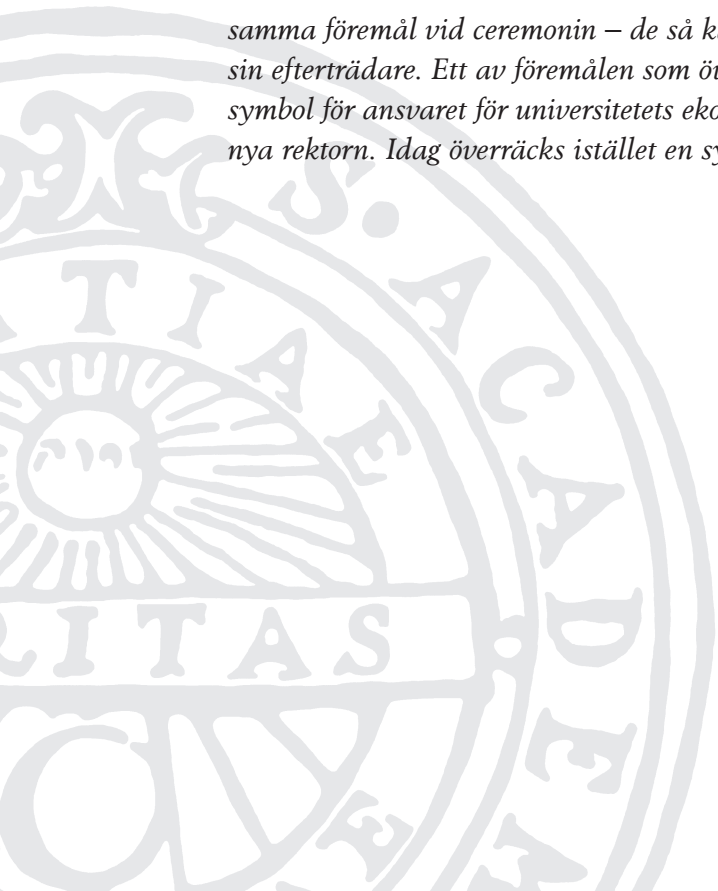
* Riskerna värderas i tre nivåer: hög, måttlig och låg. Källa: Intern styrning och kontroll. Riskanalys 2020. UFV 2020/2257.



FOTO: MIKAEL WALLERSTEDT

NYCKELN TILL UNIVERSITETETS SKATTER

Året avslutades med pompa och ståt vid Uppsala universitet med traditionellt rektorsskifte i december – men denna gång i digital form. Installationen vid rektorsskifte har sett ungefär likadan ut under århundradena. Vid ceremonin överlämnar fortfarande avgående rektor samma föremål vid ceremonin – de så kallade insignierna, symboler för makt och ansvar – till sin efterträdare. Ett av föremålen som överlämnas är nyckeln som går till skattkammaren – en symbol för ansvaret för universitetets ekonomi. Förr överlämnades den riktiga nyckeln till den nya rektorn. Idag överräcks istället en symbolisk förgylld nyckel från 1700-talet.



- 7 398 miljoner kronor i omsättning
- 54 % av forskning och forskarutbildning är externfinansierad
 - 69 % av kostnaderna är personalkostnader
 - 978 miljoner kronor i myndighetskaper
- 2 312 miljoner kronor i oförbrukade bidrag

7. FINANSIELL REDOVISNING

Under 2020 var omsättningen 7 398 mnkr vilket är en ökning om 886 mnkr eller 14 procent under de senaste fem åren. Universitetet visar ett underskott på 63 mnkr vilket är en förändring med 44 mnkr jämfört med 2019 då ett underskott på 107 mnkr redovisades. Årets underskott innebär att universitetet planerligt fortsätter använda myndighetskapitalet.

7.1. Ekonomiskt resultat och utveckling

Universitetets ekonomiska ställning är fortsatt stark även om universitetet redovisar ett underskott på 63 mnkr. Resultatet inom forskning och utbildning på forskarnivå samt uppdragsforskning uppvisar ett underskott på 33 mnkr och utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt uppdragsutbildning redovisar ett underskott på 30 mnkr.

Intäkterna uppgick till 7 398 mnkr vilket innebär en ökning med 98 mnkr (1,3 procent) jämfört med 2019 (tabell 7.1). Verksamhetsnivån mätt i kostnader uppgick till 7 461 mnkr vilket är en ökning med 54 mnkr (0,7 procent) sedan föregående år och med 825 mnkr under den senaste femårsperioden.

7.2. Intäkter

Verksamhetens intäkter exklusive transfereringar för 2020 uppgår till 7 398 mnkr vilket är en ökning från föregående år med 98 mnkr (tabell 7.1). Anslagsintäkterna har ökat med 152 mnkr medan avgiftsintäkter och finansiella intäkterna har minskat i jämförelse med föregående år. Intäkter av bidrag är i stort oförändrade.

Intäkter av anslag uppgick till 4 312 mnkr fördelat på 2 379 mnkr inom forskning och utbildning på forskarnivå och 1 933 mnkr inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Jämfört med föregående år har anslaget till utbildning ökat med 66 mnkr och anslaget till forskning ökat med 86 mnkr.

2020 års ersättning för helårsstudenter och helårsprestationer, 1 849 mnkr, innebär att universitetets takbelopp överskrids med 69 mnkr (inklusive decemberprestationer från 2019). Universitetet har vid årets utgång en ackumu-

lerad överproduktion på 120 mnkr som kan disponeras om universitetet under kommande år underskrider takbeloppet.

Intäkter av avgifter och andra ersättningar minskade med 57 mnkr jämfört med 2019 och uppgick till 597 mnkr. Det är främst avgiftsintäkter från uppdragsutbildning som minskat. I intäktsposten ingår avgiftsintäkter från betalande studenter med 121 mnkr vilket innebär att dessa avgifter ökat med 38 mnkr under de två senaste åren.

Intäkter av bidrag uppgick till 2 488 mnkr, vilket är i stort oförändrat jämfört med föregående år då bidragsintäkterna var 2 481 mnkr (tabell 7.2). Under 2020 erhöles

Tabell 7.1. Ekonomiskt resultat 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Verksamhetens intäkter					
Anslag	4 312	4 160	4 090	3 957	3 887
Avgifter	597	654	606	539	568
Bidrag	2 488	2 481	2 357	2 237	2 183
Finansiella	1	5	8	8	5
Summa	7 398	7 300	7 061	6 741	6 643
Verksamhetens kostnader					
Personal	5 129	4 894	4 648	4 497	4 302
Lokaler	788	782	772	735	723
Övrig drift	1 276	1 421	1 382	1 321	1 298
Finansiella	1	12	22	18	20
Avskrivningar	267	298	298	304	293
Summa	7 461	7 407	7 122	6 875	6 636
Verksamhetsutfall	-63	-107	-61	-134	7
Transfereringar					
Finansiering av bidrag	617	709	612	520	528
Lämnade bidrag	-617	-709	-612	-520	-528
Årets kapitalförändring	-63	-107	-61	-134	7

Källa: Raintance

66 mnkr från regeringen i engångsersättning till utbyggnad av utbildningsvolymen varför bidragsintäkterna inom utbildning ökade. Detta bidrag ingår i posten Övriga statliga myndigheter (tabell 7.2) vilket förklarar den stora ökningen till 382 mnkr.

Av de totala bidragsintäkterna på 2 488 mnkr finansieras forskning med 2 390 mnkr vilket är en minskning med 45

	2020	2019	2018	2017	2016
Vetenskapsrådet	704	783	781	730	729
Övriga forskningsråd	161	165	132	154	147
Övriga statliga myndigheter	382	333	298	273	270
Svenska organisationer utan vinstsyfte	762	709	707	658	641
EU	233	239	209	229	223
Offentliga forskningsstiftelser	115	118	103	79	62
Svenska företag	31	43	55	46	46
Kommuner/regioner	11	10	9	10	10
Utländska organisationer	84	76	60	54	48
Övriga	5	5	3	4	7
Summa	2 488	2 481	2 357	2 237	2 183

Källa: Raindance

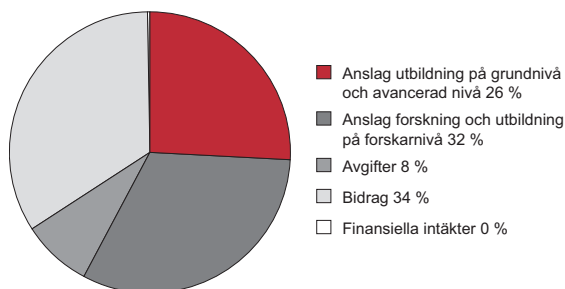
mnkr i jämförelse med 2019. Minskningen inom forskning kan hänföras till covid-19-pandemin. Under verksamhetsåret har Wallenbergstiftelserna och Cancerfonden svarat för de största ökningarna av bidragsintäkterna. Intäkter av bidrag från EU, 233 mnkr, avser olika ramprogram för forskning och innovation samt EU:s utbildningsmedel (tabell 7.3).

Finansiella intäkter uppgick till 1 mnkr vilket är betydligt lägre än föregående år. Räntenivån justerades från -0,25 procent till 0 procent i januari 2020 vilket innebär att både tillgodohavanden och lån hos Riksgälden genererat låga finansiella intäkter respektive kostnader.

	2020	2019	2018	2017	2016
ERC (FP7/H2020)	85	83	65	89	87
FP7	16	17	27	60	73
H2020 (exkl EIT)	83	89	68	44	18
Marie Curie (FP7/H2020)	24	16	12	16	19
EIT (Health, InnoEnergy, RawMaterials)	15	16	15	7	9
Övriga EU-medel	10	18	22	13	17
Summa	233	239	209	229	223

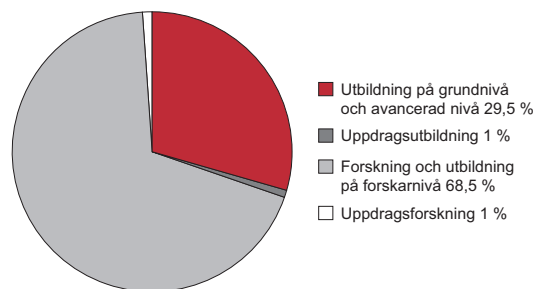
Källa: Raindance

Figur 7.1. Intäkter under 2020 fördelade på intäktsslag. Totalt 7 398 mnkr



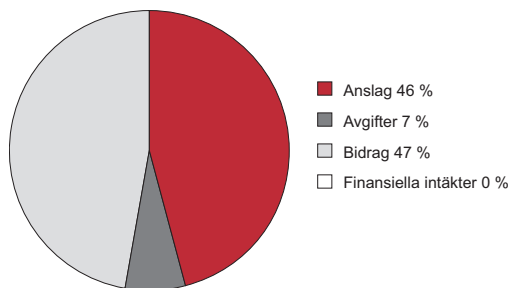
Källa: Raindance

Figur 7.2. Intäkter under 2020 fördelade på verksamhetsgrenar. Totalt 7 398 mnkr



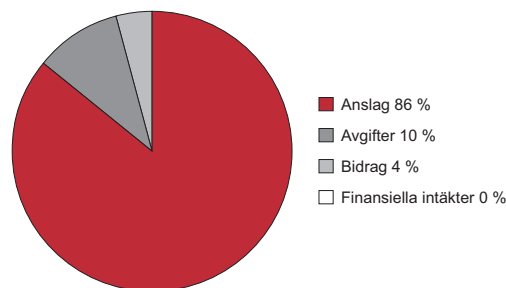
Källa: Raindance

Figur 7.3. Intäkter i forskning och utbildning på forskarnivå 2020 fördelade på intäktsslag. Totalt 5 146 mnkr



Källa: Raindance

Figur 7.4. Intäkter i utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2020 fördelade på intäktsslag. Totalt 2 252 mnkr



Källa: Raindance

7.3. Kostnader

De totala kostnaderna, inklusive finansiella kostnader, uppgick till 7 461 mnkr. Det är en ökning med 54 mnkr eller motsvarande 0,7 procent jämfört med 2019 (tabell 7.4). Under verksamhetsåret har personalkostnader och lokalkostnader ökat medan driftkostnader och avskrivningar minskat motsvarande 10 procent vardera. Även de finansiella kostnaderna har minskat.

Kostnader för personal utgör 68,7 procent eller 5 129 mnkr av de totala kostnaderna. Här utgjorde löner och ersättningar 3 318 mnkr, sociala avgifter och pensionskostnader 1 747 mnkr samt övriga personalkostnader 64 mnkr. Jämfört med 2019 ökade personalkostnaderna med 235 mnkr varav 146 mnkr avser löner och ersättningar och 120 mnkr sociala avgifter och pensionskostnader. Övriga personalkostnader minskade med 31 mnkr. De ökade personalkostnaderna motsvarar en ökning med 4,8 procent vilket är lägre än föregående års förändring. Universitetet hade i medeltal 7 387 anställda år 2020, vilket innebär en ökning med 122 jämfört med 2019.

Lokalkostnaderna uppgick till 788 mnkr jämfört med 782 mnkr 2019. Ökningen avser hyror medan övriga lokalkostnader såsom el, vatten, renhållning minskade i jämförelse med föregående år.

Driftkostnaderna uppgick till 1 276 mnkr vilket är en minskning med 145 mnkr jämfört med 2019. Den största förändringen är inom området resekostnader, hotell och restaurangtjänster samt övrig utåtriktad verksamhet där minskningen är 142 mnkr eller 70 procent jämfört med 2019. Detta är en direkt följd av covid-19-pandemin och de restriktioner som gällt för att minska smittspridning. Verksamheter som förbrukar kemikalier och övrigt laborationsmaterial har också påverkats av pandemin och förbrukningen av sådana varor har minskat med ca 30 mnkr. Samtidigt har köpta tjänster ökat, bland annat elektronis-

ka media och e-böcker, där det under 2019 var mycket lägre kostnader i väntan på nytt avtal. I driftkostnaderna ingår även ersättning till Region Uppsala för läkarutbildning och klinisk forskning och den ökade med 6 mnkr till totalt 289 mnkr.

Avskrivningskostnaderna minskade 31 mnkr jämfört med föregående år. Investeringsstakten har mattats av väsentligt avseende maskiner och instrument, datorer, möbler och inredning. I och med pandemin har det inte funnits samma behov av att använda utrustning som i vanliga fall, varför inköp skjutits framåt i tiden alternativt att behoven lösts på andra sätt.

Finansiella kostnader minskade med 11 mnkr jämfört med 2019. Räntenivån justerades från -0,25 procent till 0 procent i januari 2020 vilket innebär att både tillgodohavanden och lån hos Riksgälden genererat låga finansiella intäkter respektive kostnader. Finansiella kostnader består därför i stort sett av valutakursdifferenser, vilka uppgår till 1 mnkr, en minskning med 3 mnkr jämfört med 2019.

7.4. Kostnadsutveckling de senaste fem åren

De totala kostnaderna har från 2016 till 2020 ökat med 12 procent eller 825 mnkr (tabell 7.4). Personalkostnaderna har under denna period ökat med 827 mnkr eller motsvarande 19 procent. Lokalkostnaderna fortsätter att årligen öka och har ökat med 9 procent mellan 2016–2020.

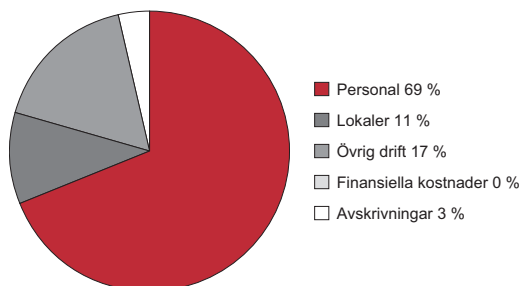
Till följd av covid-19-pandemin minskar driftkostnaderna 2020 jämfört med de senaste fem åren och är därmed på samma nivå som 2014–2015. Åren 2016–2019 har avskrivningskostnaderna varit tämligen konstanta medan de minskade under 2020 och sett över hela perioden har de minskat motsvarande 9 procent. De finansiella kostnaderna har under perioden varierat mellan 1 och 22 mnkr.

Tabell 7.4. Kostnadsutveckling 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016	Förändring 2016–2020 (%)
Personalkostnader	5 129	4 894	4 648	4 497	4 302	19%
Lönekostnader	3 318	3 172	3 045	2 948	2 828	
Sociala avgifter	1 017	979	942	916	878	
Pensionskostnader	730	648	570	547	507	
Övriga personalkostnader	64	95	91	86	89	
Lokalkostnader	788	782	772	735	723	9%
Övriga driftkostnader	987	1 138	1 089	1 032	1 012	-2%
Ersättning till regionen	289	283	293	289	286	1%
Finansiella kostnader	1	12	22	18	20	-95%
Avskrivningar och nedskrivningar	267	298	298	304	293	-9%
Summa kostnader	7 461	7 407	7 122	6 875	6 636	12%

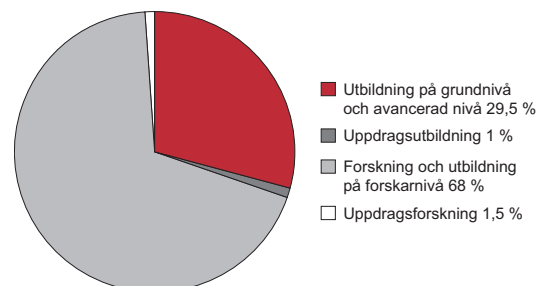
Källa: Raindance

Figur 7.5. Kostnader under 2020 fördelade på kostnadsslag. Totalt 7 461 mnkr



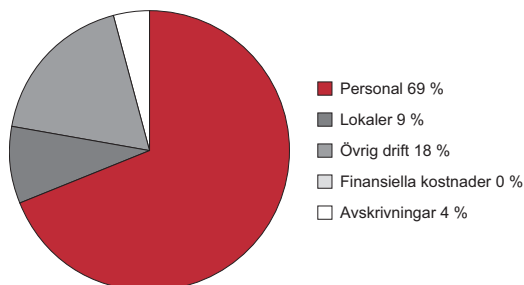
Källa: Raindance

Figur 7.6. Kostnader under 2020 fördelade på verksamhetsgrenar. Totalt 7 461 mnkr



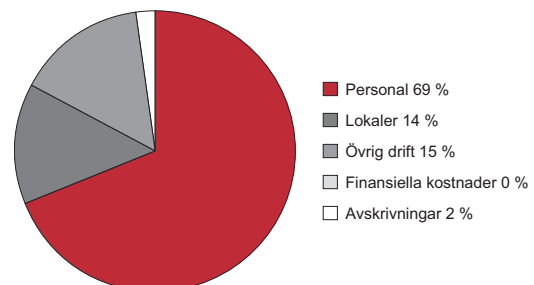
Källa: Raindance

Figur 7.7. Kostnader för forskning och utbildning på forskarnivå 2020 fördelade på kostnadsslag. Totalt 5 179 mnkr



Källa: Raindance

Figur 7.8. Kostnader i utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2020 fördelade på kostnadsslag. Totalt 2 282 mnkr



Källa: Raindance

7.5. Forskningsfinansiering

Inom forskning och utbildning på forskarnivå, exklusive uppdragsforskning, ökade andelen finansiering med statsanslag i jämförelse med de senaste åren. År 2020 utgjorde anslagen 47 procent vilken är en ökning med 2 procentenheter jämfört med 2019. Andel som finansierades av bidragsintäkter 2020 blev 47 procent och minskar därmed något i jämförelse med tidigare år. Finansieringen med externa bidrag är således fortsatt betydande och viktig för universitetets forskning. Övrig finansiering avser avgifter och finansiella intäkter.

Forskningsråden svarar fortsatt för den största andelen bidragsfinansiering även om andelen minskade 3 procentenheter under 2020. Rådets andel var 36 procent av bidragsintäkterna under 2020. Den i särklass största enskilda finansiären är Vetenskapsrådet (tabell 7.5). En annan viktig finansieringskälla är EU och bidragsintäkterna från EU var oförändrat 228 mnkr under 2020. Universitetets finansiering från privata stiftelser och andra organisationer utan vinstsyfte är även betydande och 2020 svarade de för 32 procent av bidragsintäkterna. Bland de icke statliga bidragsgivarna är Wallenbergstiftelserna fortsatt största givaren.

Tabell 7.5. Intäkter av bidrag från de största forskningsfinansiärerna 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Vetenskapsrådet	703	782	781	730	729
EU	228	228	201	222	212
Wallenbergstiftelserna	220	203	218	220	229
Egna stiftelser	158	157	182	122	121
Stiftelsen för strategisk forskning	108	111	95	73	54
Kungliga Tekniska högskolan	92	91	84	76	73
Cancerfonden	86	69	68	67	57
Formas	80	76	62	79	78
Statens energimyndighet	75	69	81	74	68
Riksbankens Jubileumsfond	69	76	58	56	53
Vinnova	48	51	40	43	42
Forte	33	39	29	33	26

Källa: Raindance

7.6. Oförbrukade bidrag

Forskningsmedel från externa finansiärer är viktiga för att universitetet ska kunna fortsätta bedriva nydanande forskning av hög kvalitet och för uppbyggnaden av starka forskningsmiljöer. Universitetet är fortsatt framgångsrikt vad avser beviljande av medel från externa finansiärer.

Universitetets oförbrukade bidrag ökade 261 mnkr jämfört med 2019 (tabell 7.6). Detta är en betydligt högre ökningstakt än närmast föregående år. Ökningen beror bland annat på lägre aktivitet i flera forskningsprojekt på grund av covid-19-pandemin. De oförbrukade medlen, 2 312 mnkr, motsvarar dock mindre än ett års förbrukning av externa bidrag.

Anslagsmedel som disponerats för samfinansiering av indirekta kostnader och lokalkostnader redovisas i tabell 7.7.

Tabell 7.6. Utveckling av bidrag 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Oförbrukade bidrag	2 312	2 051	2 023	1 890	1 831
Upplupna bidrag	413	392	345	315	291

Källa: Raindance

Under 2020 ökade, i likhet med föregående år, behovet av samfinansiering.

I tabell 7.8 anges hur stor andel som årligen förbrukats av de bidrag som inbetalats till universitetet. Under 2020 var omsättningstakten 93 procent. Den årliga omsättningen beräknas fortsatt vara 100 procent eller mer.

I tabell 7.9 anges utvecklingen av oförbrukade bidrag för de största forskningsfinansiärerna 2016–2020. Främst ökade de oförbrukade bidragen från Vetenskapsrådet, EU och Cancerfonden.

Tabell 7.7. Anslagsmedel som disponerats för samfinansiering av indirekta kostnader och lokaltjänstkostnader inom bidragsfinansierad verksamhet (mnkr) och dess andel av totalfinansiering 2016–2020

	Anslagsmedel					Andel av totalfinansiering (%)*				
	2020	2019	2018	2017	2016	2020	2019	2018	2017	2016
Humsam	42	37	32	27	25	3,4	3,1	2,8	2,5	2,3
Medfarm	30	22	19	21	21	1,5	1,1	1	1,1	1,1
Teknat	46	35	31	27	30	2,4	1,8	1,7	1,5	1,7
Totalt	118	94	82	75	76	2,3	1,8	1,7	1,5	1,6

* Med totalfinansiering avses intäkter av anslag, bidrag och finansiella intäkter inom forskning

Källa: Raindance

Tabell 7.8. Omsättning av bidragsmedel (inklusive transfereringar) 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Inbetalade bidragsmedel	3 244	3 062	2 968	2 693	2 489
Förbrukade bidragsmedel	3 005	3 081	2 863	2 657	2 604
Omsättning av inbetalade medel (%)	93	101	96	99	105

Källa: Raindance

Tabell 7.9. Utveckling av oförbrukade bidrag från de största forskningsfinansiärerna 2016–2020, mnkr

	2020	2019	2018	2017	2016
Vetenskapsrådet	851	782	802	788	758
EU	215	147	136	104	93
Formas	99	95	89	80	68
Sida	98	79	77	81	71
Cancerfonden	92	65	48	46	55
Forte	60	42	37	30	32
Kungliga Tekniska högskolan	50	39	42	33	25
Egna stiftelser	43	49	56	79	90
Statens energimyndighet	35	39	45	48	50
Wallenbergstiftelserna	32	28	29	30	33
Stiftelsen för strategisk forskning	29	25	34	23	24
Vinnova	26	20	29	36	38
Lunds universitet	22	20	17	13	12
Ragnar Söderbergs Stiftelse	20	22	25	30	35

Källa: Raindance

7.7. Likviditet

Universitetets tillgodohavande i Riksgälden uppgick vid årets slut till 3 082 mnkr vilket är en ökning med 69 mnkr jämfört med föregående år. Det finns flera anledningar till ökningen. Universitetet har erhållit ökade anslag och bidrag under 2020 vilka ännu ej förbrukats. På grund av covid-19-pandemin har aktiviteten i flera forskningsprojekt varit lägre under 2020 vilket lett till lägre utbetalningar och högre oförbrukade bidrag. De retroaktiva lönenerna för kvartal 4 har inte betalats ut innan årsskiftet.

7.8. Investeringar

Årets investeringar har minskat 58 mnkr jämfört med föregående år (tabell 7.10). Under de senaste åren har flera större lokalprojekt slutförts men investeringar i pågående nyanläggningar fortsätter och dessa ökade 37 mnkr i jämförelse med 2019. Materiella anläggningstillgångar består till största delen av maskiner och instrument, men innehåller även datorer, möbler och inredning. Under 2020 har investeringar i samtliga dessa investeringsslag minskat.

Tabell 7.10. Investeringar och lån 2016–2020, mnkr					
	2020	2019	2018	2017	2016
Immateriella anläggningstillgångar					
Balanserade utgifter för utveckling	–	3	–	4	–
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	1	1	4	–	3
Materiella anläggningstillgångar					
Markanläggning	–	4	–	–	–
Förbättringsutgift på annans fastighet	9	22	37	56	81
Maskiner, inventarier, installationer m.m	114	189	197	227	178
Pågående nyanläggningar	53	16	37	57	74
Summa investeringar	177	235	275	344	336
Nyupplåning i Riksgäldskontoret	153	154	204	383	148

Källa: Raindance

7.9. Myndighetskaptal och avgiftsbelagd verksamhet

Uppsala universitet har haft en stark tillväxt de tio senaste åren. Både statsanslag och bidrags- och avgiftsintäkter har ökat. Myndighetskaptalet ökade under åren 2009–2014 till följd av en kraftig intäktsökning. Efter att nya verksamheter byggts upp har myndighetskaptalet minskat sedan 2017. För 2020 redovisar universitetet ett verksamhetsutfall på -63 mnkr, vilket innebär att universitetet följer sin plan att använda delar av myndighetskaptalet fram till 2024.

Konsistoriet har fastställt ett regelverk som styr inom vilka intervall myndighetskaptalet ska ligga vid universitetet som helhet, vetenskapsområden, fakulteter och institutioner. Vetenskapsområdenas myndighetskaptal som överstiger tillåten gräns återförs till hälften till rektor efter varje bokslut för senare fördelning. På motsvarande sätt finns regelverk på områdes- och fakultetsnivå som reglerar institutionernas myndighetskaptal.

Det är nödvändigt för ett universitet att ha ett myndighetskaptal. Det behövs för att kunna agera långsiktigt, ta ett strategiskt arbetsgivaransvar och för att kunna erbjuda

trygga och attraktiva karriärvägar. Myndighetskaptalet är en stabiliserande faktor, vilket krävs i en verksamhet där planeringsförutsättningarna delvis är kortsiktiga och osäkra. Universitetets forskning finansieras till mer än hälften av tidsbegränsade projektmedel och kravet på samfinansiering har ökat de senaste åren.

Universitetets stabila ekonomiska ställning möjliggör fortsatta satsningar de närmaste åren. Förutom fakultetsövergripande satsningar på rekrytering av doktorander, postdoktorer och gästforskare har ett antal gränsöverskridande centrumbildningar och större forskningsprogram inrättats. Vidare görs satsningar på att utveckla såväl nationella forskningsinfrastrukturer som medelstora och mindre anläggningar. Universitetet satsar även på att utveckla den fysiska miljön, bland annat pågår byggnationen av Ångström etapp 4.

Uppsala universitet hade 948 mnkr i myndighetskaptal (exklusive stats- och donationskapital) vid utgången av 2020 (tabell 7.11). Under 2021 beräknas verksamheten uppvisa ett underskott om -28 mnkr och åren därefter, 2022–2024, underskott om -72, -53 respektive -42 mnkr. För att i längden upprätthålla en handlingsberedskap för förnyelse bedömer universitetet att det balanserade kaptalet bör ligga på en nivå mellan 5 och 15 procent av omsättningen inom forskning och mellan 5 och 10 procent inom utbildning.

Avgiftsbelagd verksamhet som bedrivs enligt bemyndigande i universitetets regleringsbrev har krav på full kostnadstäckning. Myndigheter med ett ackumulerat överskott som uppgår till mer än 10 procent av den avgiftsbelagda verksamhetens omsättning under räkenskapsåret ska lämna ett förslag till regeringen på hur hela överskottet ska disponeras.

Universitetets avgiftsbelagda verksamhet bedrivs på institutionsnivå parallellt med anslags- och bidragsfinansierad verksamhet. De anställda arbetar ofta inom flera av dessa verksamheter. Intäkter kommer dels som anslag, dels som bidrag från statliga myndigheter men även från andra aktörer, till exempel som avgiftsintäkter från både myndigheter och företag. Detta ställer höga krav på redovisningen, för en rättvisande bild av den avgiftsbelagda verksamheten.

Under perioden 2008–2017 genererade den avgiftsbelagda verksamheten överskott, vilket förklarar det relativt stora ackumulerade överskottet. I vissa fall har överskottet berott på att avgiftsintäkterna varit för höga och i andra fall på att en rättvisande andel av kostnaderna inte belastat verksamheten. De senaste åren har kalkyler och prissättning grundat sig på en mer rättvisande kostnadsfördelning varför det ackumulerade överskottet därmed inte fortsatt att öka.

Universitetet tar ut avgifter inom i huvudsak fyra områden: uppdragsutbildning, uppdragsforskning, avgiftsskyldiga studenter och beställd utbildning. För 2020 redovisas

Tabell 7.11. Ekonomiskt utfall 2020, mnkr

Verksamhet	Ingående kapital	Omdisponerat kapital	Intäkter	Kostnader	Resultat	Utgående kapital
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	287	27	2 175	-2 184	-9	251
Uppdragsverksamhet	34	1	77	-98	-21	12
Summa utbildning	321	28	2 252	-2 282	-30	263
Forskning och utbildning på forskarnivå	664	30	5 053	-5 078	-25	669
Uppdragsforskning	26	-2	93	-101	-8	16
Statskapital	29	1			0	30
Summa forskning	719	29	5 146	-5 179	-33	715
Totalt	1 040	1	7 398	-7 461	-63	978

Källa: Raindance

ett samlat underskott på -34 mnkr. Det ackumulerade överskottet minskade till knappt 44 mnkr inom dessa verksamheter, vilket motsvarar 14,9 procent.

Överskottet inom uppdragsutbildningen har minskat kraftigt, vilket delvis beror på covid-19-pandemin. Intäkterna minskade under 2020 och det ackumulerade överskottet användes bland annat till utveckling av undervisningsformer såsom ökad digitalisering men också för att täcka uppdragsutbildningens andel av fasta kostnader vid universitetet. Även överskottet inom uppdragsforskningen har minskat som en följd av ökade omställningskostnader förorsakade av pandemin. Trots pandemin ökade antalet avgiftsskyldiga studenter något, dock var de betydligt färre än budgeterat. Satsningar på bland annat ökade lärarresurser och nya undervisningsmetoder har gjort att överskottet även minskat inom denna verksamhet. Omfattningen av universitetets verksamhet med beställd utbildning är så liten att den inte nämnvärt påverkar det totala överskottets andel av verksamhetens omsättning.

Konsistoriet uppdrar årligen i verksamhetsplanen till respektive områdesnämnd att upprätta åtgärdsplaner avseende det ackumulerade överskottet om det överstiger 10 procent av omsättningen inom den avgiftsbelagda verksamheten. Åtgärdsplanen ska visa hur överskotten kommer att användas i verksamheten.

Konsistoriet har även beslutat att myndighetskapitalet inom respektive vetenskapsområde ska ligga inom ett visst intervall. Myndighetskapital som överstiger angivet intervall överförs till hälften från områdesnämnd till universitetsgemensamma medel. Motsvarande regelverk beslutas av områdes- och fakultetsnämnder gällande institutionsnivån. Den avgiftsbelagda verksamheten utgör endast en mindre del av universitetets totala verksamhet. Detta har i uppföljningen av myndighetskapitalet inneburit att även relativt stora överskott inom den avgiftsbelagda verksamheten kunnat rymmas inom intervallen och hållas kvar på institutionsnivå. Rektor har med anledning härav fastställt en åtgärdsplan för att skärpa styrningen. Åtgärdsplanen syftar till att dels tillse att det ackumulerade överskottet på institutionsnivå används inom den verksamhet avgif-

terna tagits ut dels förbättra förutsättningarna för att i framtiden undvika att höga överskott åter byggs upp.

Med anledning av detta ska ett ramverk att utformas för att säkerställa att avgiftsintäkter används inom den verksamhet som de tagits ut för och det på ett sätt så att det ackumulerade överskottet inte överskrider 10 procent av omsättningen. Åtgärdsplanen innebär också en förstärkt uppföljning av prissättning och kalkyler. Utifrån dessa åtgärder är prognosen är att det ackumulerade överskottet sammanlagt understiger 10 procent vid utgången av 2022.

Det ackumulerade överskottet kommer på institutionsnivå att användas till olika typer av satsningar. Inom uppdragsutbildningen kommer överskottet bland annat att bidra till kursutveckling, affärsutveckling och marknadsföringsåtgärder samt till investeringar för mer ändamålsenliga lokaler för uppdragsutbildningen. Det planeras även en satsning på ökad digitalisering. Överskottet inom uppdragsforskningen kommer att användas till bland annat ökade kostnader för dataanalyser och programvaror, samt till investeringar i ny utrustning. Överskottet inom utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter kommer att användas dels till rekrytering av lärare dels till att finansiera högre lokalkostnader.

7.10. Upphandling

Universitetet ska i årsredovisningen återrapportera hur det vid upphandlingar som överstiger gällande tröskelvärden har arbetat med att uppfylla kraven på kollektivavtalsenliga villkor som följer av 17 kap. 2–5 §§ lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

Uppsala universitet genomför rutinmässigt behovsprövning utifrån riskindikatorer kopplade till bransch eller yrkeskategori när upphandlingar över tröskelvärdena genomförs. Under året har inga upphandlingar över tröskelvärdet genomförts där det varit befozgat att ställa arbetsrättsliga villkor enligt lagen (2016:1145) om offentlig upphandling.

7.11. Ekonomisk översikt per vetenskapsområde samt övrig verksamhet

I detta avsnitt presenteras ekonomisk översikt och kommentarer till utfallet per vetenskapsområde och för övrig verksamhet. De redovisade beloppen omfattar även transaktioner såsom fördelning av lokaltjänstkostnader och kostnader för gemensamma funktioner. Universitetet har valt att redovisa dessa siffror eftersom de speglar den interna styrningen och uppföljningen. Redovisning enligt regleringsbrevet görs i avsnitt 7.19 Verksamhetens intäkter och kostnader fördelade på verksamhetsgrenar.

7.11.1. Vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap

De totala intäkterna uppgick till 2 177 mnkr under 2020 för vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap vilket är en ökning med 87 mnkr jämfört med föregående år (tabell 7.12). Årets resultat blev ett underskott på 1 mnkr. Den anslagsfinansierade verksamheten redovisar överskott medan all avgiftsbelagd verksamhet uppvisar underskott. Uppdragsutbildningen står för det största underskottet med 7 mnkr vilket balanseras mot ackumulerade överskott. Det samlade utgående kapitalet för vetenskapsområdet uppgår till 150 mnkr.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå redovisar ett överskott på 7 mnkr till skillnad från föregående år när det blev ett underskott på 22 mnkr. Det utgående kapitalet uppgår till 38 mnkr.

Även forskning och utbildning på forskarnivå redovisar ett överskott. Resultatet 11 mnkr är en förändring med 18 mnkr jämfört med föregående års underskott på 7 mnkr. Det utgående kapitalet uppgår till 113 mnkr.

Inom forskning finansierad av bidrag ökade intäkterna med 12 mnkr och uppgick till 433 mnkr. De oförbrukade medlen för bidragsforskning har ökat med 16 mnkr och uppgick 2020 till 371 mnkr.

7.11.2. Vetenskapsområdet för medicin och farmaci

De totala intäkterna uppgick till 2 471 mnkr under 2020 för vetenskapsområdet för medicin och farmaci vilket är en ökning med 33 mnkr jämfört med föregående år (7.13). Årets samlade resultat blev ett underskott på 10 mnkr vilket är 45 mnkr högre än föregående års underskott på 55 mnkr. Det samlade utgående kapitalet för vetenskapsområdet uppgår till 292 mnkr.

Årets resultat inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå blev ett överskott på 13 mnkr och det utgående kapitalet uppgår till 74 mnkr.

Intäkterna för forskning och utbildning på forskarnivå uppgick till 913 mnkr, vilket är en minskning med 13 mnkr. Denna verksamhet visar ett underskott på 10 mnkr och det samlade utgående kapitalet uppgår till 162 mnkr.

Intäkterna inom bidragsfinansierad forskning ökade med 7 mnkr och oförbrukade forskningsbidrag ökade med 95 mnkr till 895 mnkr.

Inom den avgiftsbelagda verksamheten redovisas underskott förutom för avgiftsfinansierade studenter där ett mindre överskott om 0,5 mnkr uppkom.

7.11.3. Vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap

De totala intäkterna uppgick till 2 448 mnkr under 2020 för vetenskapsområdet teknik och naturvetenskap vilket är på samma nivå som föregående år (tabell 7.14). Årets resultat blev ett underskott på 0,6 mnkr vilket är lägre än föregående års överskott på 9 mnkr. Det samlade utgående kapitalet för vetenskapsområdet uppgick till 332 mnkr.

Årets resultat inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå blev ett överskott på 8 mnkr och det utgående kapitalet uppgår till 71 mnkr.

Verksamhetsgrenen forskning och utbildning på forskarnivå redovisar 2020 ett överskott på 4 mnkr vilket är i stort oförändrat jämfört med 2019. Under 2020 ökade intäkterna med 22 mnkr till 846 mnkr. Det utgående kapitalet uppgår till 180 mnkr.

Forskning finansierad av bidrag är den verksamhetsgren som fortsatt har de största intäkterna inom vetenskapsområdet med 960 mnkr. Detta är dock en minskning med 63 mnkr jämfört med 2019. De oförbrukade bidragen för bidragsforskningen uppgår vid årets slut till 904 mnkr vilket är en ökning med 133 mnkr jämfört med 2019.

7.11.4. Övriga verksamheter

Övrig verksamhet består av universitetsbiblioteket, universitetsförvaltningen inklusive Uppsala universitet musik och museer, intendenturområden, universitetsövergripande verksamheter såsom Uppsala universitet Innovation, den nationella inrättningen Nationellt centrum för kvinnofrid, Kollegiet för samhällsforskning (SCAS) samt dotterföretaget Uppsala universitets invest AB (UUAB).

Årets sammanlagda resultat blev ett underskott på 51 mnkr (tabell 7.15) att jämföra med föregående års underskott på 24 mnkr. Årets resultat härrör främst från att balanserade anslagsmedel tagits i anspråk och ett negativt verksamhetsutfall för universitetsförvaltningen. I detta ingår ett underskott på knappt 9 mnkr inom uppdragsutbildning.

Det utgående kapitalet, 173 mnkr, består huvudsakligen av medel för strategiska satsningar inom forskning och forskarutbildning samt utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Tabell 7.12. Ekonomiskt utfall för vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap 2020, tkr

	Ingående kapital	Omdisponerat kapital	Intäkter	Kostnader	Årets resultat	Utgående kapital
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	36 924	-5 549	941 279	-934 399	6 880	38 256
Utbildning avgiftsfinansierade studenter	4 340	0	25 161	-28 302	-3 141	1 199
Beställd utbildning	864	1 161	2 585	-4 230	-1 645	380
Uppdragsutbildning	11 597	-1 432	50 516	-57 803	-7 286	2 879
Forskning och utbildning på forskarnivå	94 157	7 323	718 202	-706 895	11 307	112 787
Bidragforskning	-2 619	1 406	432 859	-437 332	-4 473	-5 686
Uppdragsforskning	3 148	0	6 746	-9 299	-2 553	595
Totalt	148 411	2 909	2 177 348	-2 178 259	-911	150 410

Källa: Raindance

Tabell 7.13. Ekonomiskt utfall för vetenskapsområdet för medicin och farmaci 2020, tkr

	Ingående kapital	Omdisponerat kapital	Intäkter	Kostnader	Årets resultat	Utgående kapital
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	61 534	-146	587 841	-575 383	12 458	73 847
Utbildning avgiftsfinansierade studenter	4 013	-1 480	14 459	-13 888	571	3 104
Beställd utbildning	4	0	0	-4	-4	0
Uppdragsutbildning	9 957	-69	7 508	-10 210	-2 702	7 186
Forskning och utbildning på forskarnivå	173 686	-1 910	912 763	-922 805	-10 043	161 734
Bidragforskning	37 538	5 417	897 578	-903 102	-5 524	37 430
Uppdragsforskning	15 605	-1 301	50 560	-55 663	-5 103	9 202
Totalt	302 337	511	2 470 709	-2 481 055	-10 346	292 502

Källa: Raindance

Tabell 7.14. Ekonomiskt utfall för vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap 2020, tkr

	Ingående kapital	Omdisponerat kapital	Intäkter	Kostnader	Årets resultat	Utgående kapital
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	66 280	-3 909	542 956	-534 479	8 477	70 848
Utbildning avgiftsfinansierade studenter	10 467	0	57 779	-59 942	-2 163	8 305
Beställd utbildning	11	0	381	-388	-8	3
Uppdragsutbildning	3 701	0	4 733	-4 648	85	3 787
Forskning och utbildning på forskarnivå	176 160	-500	845 634	-841 286	4 348	180 008
Bidragforskning	71 849	2 597	959 753	-970 896	-11 143	63 303
Uppdragsforskning	6 249	0	37 006	-37 248	-242	6 007
Totalt	334 718	-1 812	2 448 241	-2 448 887	-646	332 261

Källa: Raindance

Tabell 7.15. Ekonomiskt utfall för övriga verksamheter 2020, tkr

	Ingående kapital	Omdisponerat kapital	Intäkter	Kostnader	Årets resultat	Utgående kapital
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	64 452	-493	54 936	-79 007	-24 071	39 889
Utbildning avgiftsfinansierade studenter	2 750	450	23 971	-23 157	814	4 014
Beställd utbildning	-24	0	0	0	0	-24
Uppdragsutbildning	6 927	-38	12 547	-21 159	-8 612	-1 723
Forskning och utbildning på forskarnivå	112 959	-35 531	292 012	-280 592	11 419	88 847
Bidragforskning	7 025	-207	46 812	-45 084	1 728	8 546
Uppdragsforskning	301	0	0	0	0	301
Universitetsförvaltning, universitetsbibliotek och intendenturområden	45 862	-189	1 372 610	-1 389 712	-17 102	28 571
Universitetsövergripande	16 430	3 467	833 404	-848 948	-15 543	4 353
Totalt	256 682	-32 541	2 636 292	-2 687 659	-51 367	172 774

Källa: Raindance

7.12. Stiftelseförvaltning

Uppsala akademiförvaltning är en organisation vars uppgift är att förvalta stiftelser som har en till Uppsala universitet anknuten förvaltning. Universitetet har under 2020 erhållit ersättning med 2,3 mnkr för arbete för Uppsala akademiförvaltning. Ersättningen avser främst lönekostnader. Under året har universitetet inte mottagit några nya stiftelser att förvalta.

Under året har universitetet mottagit större tilläggsdonationer till tre stiftelser:

Stiftelsen The Sasakawa Young Leaders' fellowship Fund med 0,4 mnkr. Stipendier för att främja yngre samhällsvetenskapliga forskares möjligheter att vistas vid forskningsinstitution i utlandet. Stipendium utdelas för ett år i sänder men kan tilldelas samma person högst tre år. Behörig att söka stipendium är den som 1) avlagt doktorsexamen inom samhällsvetenskaplig fakultet vid Uppsala universi-

tet eller 2) har tjänst knuten till institution inom samhällsvetenskapliga fakulteten eller 3) innehar forskningsanslag knutet till institution vid samhällsvetenskapliga fakulteten.

Colonias-Janssons stiftelse med 0,2 mnkr. Stiftelsens ändamål är att främja forskning vid institutionen för fysik och astronomi vid Uppsala universitet genom att tillhandahålla stipendier till forskarstudenter vid institutionen. Stiftelsen ska syfta till att årligen dela ut ett eller flera stipendier benämnda Colonias-Jansson stipendium. Mottagaren av stipendiet ska vara en välförtjänt doktorand i fysik vid Uppsala universitet, företrädesvis från Grekland, men annars från a) Sverige eller b) ett annat land. Stiftare är John S. Colonias.

Stiftelsen Uppsala universitets vänner med 0,4 mnkr. Stiftelsens kapital och avkastning ska disponeras av rektor och användas till det som gagnar Uppsala universitet. Stiftare är Bo Sundqvist, Marianne Andersson och Pernilla Björk.

7.13. Resultaträkning

(tkr)

	Not	2020	2019
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	4 311 839	4 159 979
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	596 650	653 626
Intäkter av bidrag	3	2 488 321	2 480 895
Finansiella intäkter	6	1 272	5 580
Summa		7 398 082	7 300 080
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-5 129 225	-4 894 008
Kostnader för lokaler		-788 233	-782 236
Övriga driftkostnader	5	-1 275 964	-1 421 321
Finansiella kostnader	6	-1 386	-11 964
Avskrivningar och nedskrivningar	10–14	-266 318	-297 965
Summa		-7 461 126	-7 407 494
Verksamhetsutfall		-63 044	-107 414
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		100 407	108 385
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		397 506	446 452
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	7	119 359	153 986
Lämnade bidrag	8	-617 272	-708 823
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring	9	-63 044	-107 414

7.14. Balansräkning

(tkr)

TILLGÅNGAR	Not	2020-12-31	2019-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	10	2 645	3 851
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	11	3 998	5 283
Summa immateriella anläggningstillgångar		6 643	9 134
Materiella anläggningstillgångar			
Byggnader, mark och annan fast egendom	12	3 204	6 248
Förbättringsutgifter på annans fastighet	13	213 403	243 701
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	14	589 651	677 353
Pågående nyanläggningar	15	76 416	54 453
Summa materiella anläggningstillgångar		882 674	981 755
Finansiella anläggningstillgångar			
Andelar i hel- och delägda företag	16	25 000	24 000
Andra långfristiga värdepappersinnehav	17	90	90
Summa finansiella anläggningstillgångar		25 090	24 090
Varulager m.m.			
Förskott till leverantörer		271	-
Summa varulager m.m.		271	0
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar	18	61 839	60 192
Fordringar hos andra myndigheter	19	108 125	120 934
Övriga kortfristiga fordringar	20	211	1 146
Summa kortfristiga fordringar		170 175	182 272
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	21	241 056	213 543
Upplupna bidragsintäkter	22	412 972	391 504
Övriga upplupna intäkter	23	11 349	7 788
Summa periodavgränsningsposter		665 377	612 835
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	24	0	0
Summa avräkning med statsverket		0	0
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	25	3 081 878	2 912 991
Kassa och bank		124 596	131 589
Summa kassa och bank		3 206 474	3 044 580
SUMMA TILLGÅNGAR		4 956 704	4 854 666

7.14. Balansräkning (forts.)

(tkr)

KAPITAL OCH SKULDER	Not	2020-12-31	2019-12-31
Myndighetskaptal			
Statskaptal	26	29 907	28 907
Donationskaptal		472	472
Balanserad kaptalförändring	27	1 011 216	1 118 630
Kaptalförändring enligt resultaträkningen	28	-63 044	-107 414
Summa myndighetskaptal	28	978 551	1 040 595
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förplikteler	29	15 220	18 814
Övriga avsättningar	30	64 997	66 775
Summa avsättningar		80 217	85 589
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	31	667 829	748 593
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	32	166 182	170 937
Leverantörsskulder		130 294	175 643
Övriga kortfristiga skulder	33	210 969	218 286
Depositioner	34	130	130
Summa skulder m.m.		1 175 404	1 313 589
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	35	306 719	262 356
Öförbrukade bidrag	36	2 312 260	2 051 347
Övriga förutbetalda intäkter	37	103 553	101 190
Summa periodavgränsningsposter		2 722 532	2 414 893
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		4 956 704	4 854 666
ANSVARSFÖRBINDELSER			
Övriga ansvarsförbindeler	38	9 270	11 308

7.15. Anslagsredovisning

(tkr)

a = ramanslag

Anslag	Ingående överförings belopp	Årets tilldelning enl. regl. brev	Omdis- ponerade anslagsbe- lopp	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående över- förings belopp
Utgiftsområde 16							
Utbildning och universitetsforskning							
16 02 003 Utbildning på grundnivå och avancerad nivå		1 849 467			1 849 467	-1 849 467	0
001 Takbelopp (a)	0	1 849 467			1 849 467	-1 849 467	0
16 02 004 Forskning och utbildning på forskarnivå		2 259 049			2 259 049	-2 259 049	0
006 Basresurs (a)	0	2 241 359			2 241 359	-2 241 359	0
007 Kunskap och information om mäns våld mot kvinnor (a)	0	17 690			17 690	-17 690	0
16 02 064 Särskilda utgifter inom universitet och högskolor	12 768	32 432		-12 413	32 787		32 787
009 Statlig ålderspensionsavgift (a)	12 768	32 432		-12 413	32 787		32 787
16 02 065 Särskilda medel till universitet och högskolor		14 941			14 941	-14 941	0
001 Nationellt resurscentrum i biologi och bioteknik (a)	0	2 006			2 006	-2 006	0
002 Internationell lärarfortbildning (a)	0	9 370			9 370	-9 370	0
003 Sekretariat för Östersjöuniversitetet (a)	0	2 565			2 565	-2 565	0
044 Idébanksmedel (a)	0	1 000			1 000	-1 000	0
16 02 066 Ersättningar för klinisk utbildning och forskning		289 789			289 789	-289 789	0
001 Uppsala universitet (a)	0	288 916			288 916	-288 916	0
015 Utvecklingsmedel (a)	0	873			873	-873	0
Summa	12 768	4 445 678	0	-12 413	4 446 033	-4 413 246	32 787

Villkor för anslag 16 02 004, ap. 6 Basresurs

Uppsala universitet bemyndigas med anledning av medlemskapet i en kunskaps- och innovationsplattform inom råvaror under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Raw Materials) att besluta om en årlig medlemsavgift på högst 1 200 000 kronor under 2019–2022. Under 2020 har universitetet betalat 1 043 360 kr i medlemsavgift till KIC Raw Materials.

Uppsala universitet bemyndigas med anledning av medlemskapet i en kunskaps- och innovationsplattform inom hälsa under Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT Health) att besluta om en årlig medlemsavgift på högst 900 000 kronor under 2020–2022. Under 2020 har universitetet betalat 794 283 kr i medlemsavgift till KIC Healthy living.

Uppsala universitet bemyndigas att under 2019–2022 besluta om medlemsavgift på högst 700 000 kronor till KIC Inno Energy SE. Under 2020 har 550 810 kr betalats i medlemsavgift.

Uppsala universitet bemyndigas med anledning av medlemskapet i Centre Européen de Calcul Atomique et Moléculaire (CECAM) att besluta om medlemsavgift på högst 350 000 kronor per år under 2019–2022. Under 2020 har universitetet betalat 328 542 kr i medlemsavgift till CECAM.

7.16. Tilläggsupplysningar

7.16.1. Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag (FÅB), förordning (2000:606) om myndigheters bokföring (FBF), studiedokumentationsförordningen (1993:1153), förordning (2007:603) om intern styrning och kontroll samt tillkommande regeringsbeslut. Redovisningen vid universitetet följer god redovisningssed enligt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till FÅB. I regleringsbrevet medges undantag från bestämmelser i förordningar enligt nedan;

- Universitet och högskolor medges undantag från bestämmelsen om redovisning av anslagsmedel enligt 12 § anslagsförordningen (2011:223). Avräkning mot anslag och anslagsposter för medel som utbetalas till lärosätenas räntekonton i Riksgälden ska ske i samband med de månatliga utbetalningarna till respektive lärosätes räntekonto i Riksgälden.
- Universitet och högskolor medges undantag från 7 § anslagsförordningen (2011:223) på så sätt att lärosädet får överföra såväl överproduktion som outnyttjat takbelopp (anslagssparande) till efterföljande budgetår utan att särskilt begära regeringens medgivande.
- Universitet och högskolor medges undantag från bestämmelsen i 2 kap. 4 § tredje stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag om att årsredovisningen ska innehålla redovisning av väsentliga uppgifter. Universitet och högskolor ska istället lämna uppgifter enligt regleringsbrevet, Väsentliga uppgifter.
- Universitet och högskolor ska i samband med upprättandet av noter till årsredovisningen särskilt beakta att specifikation ges av
 - låneram i Riksgälden uppdelad på beviljad låneram och utnyttjad låneram vid räkenskapsårets slut, och
 - beviljad och under året maximalt utnyttjad kontokredit hos Riksgälden.
- Universitet och högskolor medges undantag från bestämmelsen enligt 2 kap 4§ förordningen (2000:605) andra stycket om årsredovisning och budgetunderlag, om att i årsredovisningen upprätta och lämna en finansieringsanalys till regeringen.
- Universitet och högskolor medges undantag från 2 kap 1§ första stycket och 3§ kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) om finansiering av anläggningstillgångar. En anläggningstillgång som används i myndighetens verksamhet får helt eller delvis finansieras med bidrag som har mottagits från icke-statlig givare. Detta gäller även för bidrag från statliga bidragsgivare under förutsättning att bidraget har tilldelats för ändamålet.

Från den 1 juli 2020 har tidpunkterna för upptagande av lån flyttats fram en månad. En myndighets samlade lån enligt 1 § kapitalförsörjningsordningen (2011:210) får inte väsentligt avvika från motsvarande tillgångars bokförda värden per den 30 juni och per den 31 december. Avvikelser mellan upptagna lån och det bokförda värdet hänförliga till bokslutstransaktioner eller ekonomiska händelser sent under året får förekomma. Eventuella skillnader mellan lån och det bokförda värdet på anläggningstillgångar justeras vid nästa lånetillfälle.

Värdering av anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar utgörs främst av balanserade utgifter för utveckling av befintlig infrastruktur för att säkerställa framtida ekonomiska och kvalitativa fördelar för verksamheten genom användning av nyare och effektivare IT-relaterade stödsystem. Den ekonomiska livslängden ska vara minst tre år och anskaffningsvärdet minst 500 tkr. Gränsen för anskaffningsvärdet höjdes från 400 till 500 tkr den 1 januari 2020. I anskaffningsvärdet ingår både externa inköp samt universitetets egna direkta kostnader för den enskilda tillgången. Immateriella tillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden med utgångspunkt från den månad tillgången tas i bruk. Motsvarande regler gäller även för anskaffning av programvaror och licenser.

Materiella anläggningstillgångar utgörs främst av inventarier och utrustning. Den ekonomiska livslängden ska vara minst tre år och anskaffningsvärdet minst 25 tkr. Materiella tillgångar skrivs av linjärt över den bedömda ekonomiska livslängden med utgångspunkt från den månad tillgången tas i bruk.

Inventarier och utrustning som kan antas ha en ekonomisk livslängd understigande tre år redovisas som kostnad vid anskaffningstillfället. Större anskaffningar av likartade tillgångar där anskaffningsvärdet per enhet understiger 25 tkr redovisas som kostnad vid anskaffningstillfället om kostnadsfördelningen över tid inte påverkas väsentligt.

Ny-, om- och tillbyggnad på annans fastighet redovisas som förbättringsutgift på annans fastighet. Anskaffningsbeloppet ska överstiga 500 tkr och den ekonomiska livslängden beräknas vara mer än 3 år. Gränsen för anskaffningsvärdet höjdes från 100 till 500 tkr den 1 januari 2020. Under byggtiden hanteras fakturerade belopp som pågående förbättringsutgift. När lokalerna är färdiga att tas i bruk startar avskrivningarna. Avskrivningstiden begränsas så att investeringen ska vara helt avskriven när hyresförhållandet kan antas upphöra.

Följande bedömda ekonomiska livslängder tillämpas

Balanserade utgifter för utveckling	3 eller 5 år
Markanläggningar	3–5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	3–20 år
Möbler, inredning och utrustning	5 eller 10 år
Maskiner, verktyg, elektriska apparater, inredning	3, 5 eller 10 år
Bilar och andra transportmedel	5 eller 10 år
Datorer, kringutrustning och övriga kontorsmaskiner	3 eller 5 år

För konstföremål sker ingen avskrivning. Andra avskrivningstider kan tillämpas i enskilda fall för särskild utrustning.

Finansiell leasing

Enligt 2 kap 5 § i kapitalförsörjningsförordningen (2011:210) får leasingavtal endast träffas under förutsättning att det leder till lägre kostnad för staten än köp. Avtal för maskiner och som uppfyller kraven för finansiella leasingavtal bokförs som tillgång och skuld i balansräkningen.

Holdingbolaget vid Uppsala universitet

Uppsala universitet förvaltar från och med den 1 januari 1998 holdingbolaget Uppsala universitets utveckling AB. I årsredovisningen redovisas uppgifter om andelar i hel- och delägda företag.

Enligt beslut av regeringen ska redovisning ske enligt anskaffningsmetoden från och med 2020. Tidigare gällde redovisning enligt kapitalandelsmetoden vilket innebar att värdet av aktierna/andelarna ökades respektive minskades i samma mån som företagets egna kapital förändrades.

Eftersom det handlar om en ändrad redovisningsprincip som regeringen beslutat har jämförelsetalen för 2019 omräknats. Aktier och andelar i hel- och delägda företag redovisas därför endast till anskaffningsvärdet även för 2019.

Ändringarna innebär i praktiken att raden för Resultat från andelar i hel- och delägda företag i resultaträkningen inte finns med i årsredovisningen 2020. I balansräkningen kvarstår posten Andelar i hel- och delägda företag under finansiella anläggningstillgångar. Även noten för Förändring av myndighetskapalet har påverkats.

Innehavet redovisas i balansräkningen under posterna andelar i hel- och delägda företag och statskapital. Universitetens holdingbolag erhöll årligen 2014–2019 ett ovillkorat aktieägartillskott om 1 mnkr. Från år 2020 erhåller istället universitetet idébanksmedel om 1 mnkr vilka överförs till holdingbolaget. Enligt ESV ska dessa tillskott redovisas som statskapital.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringarna har upptagits till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt. Kundfordringar som är äldre än 6 månader har skrivits av som befarad kundförlust. I de fall faktura eller motsvarande inkommit efter fastställd brytdag (2021-01-05) eller när fordrings- eller skuldbeloppet inte är exakt känt när bokslutet upprättats, redovisas beloppen som periodavgränsningsposter. Fordringar och skulder i utländsk valuta har värderats till balansdagens kurs.

Värdering av bankmedel i utländsk valuta

Behållning på bankkonton i utländsk valuta per 2020-12-31 har värderats till balansdagens kurs.

Periodavgränsningsposter

Periodisering innebär att intäkter och kostnader hänförs till det år de avser. I allt väsentligt har periodisering skett för t.ex. leverantörsskulder, semesterlöneskuld, avgifter och bidrag. För periodiseringar tillämpas en beloppsgräns om 50 tkr men även mindre belopp får periodiseras om det är viktigt ur rapporteringssynvinkel att alla kostnader kommer med en viss period.

För externfinansierade bidrag och uppdragsverksamhet tillämpas den gällande statliga redovisningsprincipen för intäktsredovisning i projekt. För pågående projekt tas intäkter upp motsvarande upparbetade kostnader under året. Erhållna medel från bidragsgivare som ännu inte har använts i verksamheten redovisas som oförbrukade bidrag i balansräkningen. För under året avslutade projekt redovisas skillnaden mellan intäkter och kostnader som över/underskott i resultaträkningen. Projekt där bidrag, enligt kontrakt, ännu ej erhållits bokförs som fordran på bidragsgivaren för den del som är en upparbetad kostnad. En prövning görs också av fordrans giltighet mot kontrakt eller motsvarande avtal.

I årsredovisningen finns en upplysning som visar beräknad förbrukningstakt av inbetalda bidrag. Metoden för att beräkna förbrukningstakt har tagits fram i enlighet med rekommendationer från Högskolornas forum för redovisningsfrågor. En schablonberäkning av den genomsnittliga omsättningshastigheten/förbrukningstakten har gjorts. Förbrukningstakten för bidragsverksamhet med statlig finansiering bedöms sammantaget vara linjär.

Brytdag

Löpande redovisning avseende räkenskapsåret har gjorts fram till och med 2021-01-05 (2020-01-03).

Redovisning av indirekta kostnader

Universitetet tillämpar den sektorgemensamma modellen för redovisning av indirekta kostnader, SUHF-modellen. Enligt modellen fördelas indirekta kostnader löpande baserat på nedlagda kostnader vilket medför en fullständig kostnadsredovisning på lägsta verksamhetsnivå (kostnadsbärare) och förutsättningar för en korrekt periodisering av bidragsinkomster.

Universitetet fördelar de gemensamma kostnaderna på kostnadsbärarna i relation till direkta personal- och driftkostnader (fördelningsbas).

Transfereringar

Universitetet särredovisar transfereringar då dessa inte representerar någon egentlig resursförbrukning inom universitetet. Transfereringar är medel som är avsedda att användas för finansiering av bidrag till externa samarbetspartner samt till stipendier med mera. Finansiering motsvarande kostnaderna har hämtats från intäkter av anslag, avgifter respektive bidrag. Exempel på transfereringar är stipendier, medel från EU till projekt där universitetet är koordinator samt överföring av strategiska forskningsmedel till andra lärosäten.

7.16.2. Redovisning av verksamhetens resultat

Av högskolelagen framgår att universitet och högskolor ska:

- bedriva utbildning som vilar på vetenskaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet,
- bedriva forskning och konstnärligt utvecklingsarbete samt annat utvecklingsarbete

Universitet och högskolor ska även samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat tillkomma vid universitet och högskolan kommer till nytta.

Enligt 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag ska resultatredovisningen utgå från de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion samt de mål och krav som regeringen har angett i

regleringsbrev eller något annat beslut. Redovisningen ska innehålla analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och utformning. Den individbaserade statistik som ingår i resultatredovisningen ska vara uppdelad efter kön, om det inte finns särskilda skäl mot detta. Enligt 3 kap. 2 § ska redovisningen lämnas enligt den indelning som myndigheten bestämmer om inte regeringen beslutat annat. Enligt ESV:s föreskrifter till 3 kap. 1 § ska myndigheten även ta fram resultatindikatorer och redovisa enligt dessa, om det inte medför kostnader som menligt påverkar verksamheten. Årsredovisningen 2020 innehåller resultatuppföljning av uppdrag och mål som härrör ur krav som regeringen angett i regleringsbrev eller annat beslut, men också egna mål. Från 2020 har universitetet nya mål och strategier. Resultatuppföljningen presenteras framförallt i kapitel 1–4.

I Väsentliga uppgifter redovisas styckkostnader i enlighet med 3 kap. 1 § andra stycket förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. De kostnadsuppgifter som används vid beräkningen av kostnad per helårsstudent, kostnad per helårsprestation och kostnad per refereegranskad vetenskaplig publikation är kostnaden inom utbildning exklusive uppdragsutbildning och den totala kostnaden inom forskning som redovisas i tabell 7.11.

Liksom de finansiella uppgifterna har uppgifterna om antalet studenter och antalet publikationer ett brytdatum. Fram till den 10 januari 2021 har inrapportering av uppgifter som rör utbildning kunnat göras för 2020. Underlaget för publikationer togs ut den 18 januari 2021. Till skillnad från den finansiella rapporteringen ändras uppgifterna i studiedokumentationssystemet och publikationsdatabasen för tidigare år om rapportering sker i efterhand. I årsredovisningen redovisas samma uppgifter som i föregående årsredovisning för utbildning på grundnivå och avancerad nivå om inte annat anges, även om uppdatering gjorts retroaktivt i systemen. För utbildning på forskarnivå och publikationer förekommer efterregistreringar i högre grad vilket gör att universitetet valt att uppdatera uppgifterna om dessa bakåt i tiden för att få en mer rättvisande bild av verksamheten.

7.17. Noter till resultaträkning

Alla belopp redovisas i tkr om ej annat anges. Belopp som anges inom parentes avser föregående år.

	2020	2019
1) Intäkter av anslag		
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	1 837 214	1 775 195
Forskning och utbildning på forskarnivå	2 153 205 ¹⁾	2 071 028 ¹⁾
Särskilda åtaganden	13 941	13 679
Nationellt kunskapscentrum för frågor om mäns våld mot kvinnor (NCK)	17 690	17 358
Ersättning för klinisk utbildning	84 311	80 643
Ersättning för klinisk forskning	205 478	202 076
Summa intäkter av anslag	4 311 839	4 159 979
¹⁾ I anslaget ingår 124 mnkr (121 mnkr) avseende strategiska forskningsområden.		
2) Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Beställd utbildning	2 716	3 358
Uppdragsutbildning	71 105	91 171
Uppdragsforskning	93 263	87 923
Utbildning studieavgiftsskyldiga studenter	121 370	108 577
Högskoleprovet	1 466	1 514
Upplåtande av bostadslägenhet	—	—
Museiverksamhet, entréavgifter	1 291	3 036
Summa intäkter enl regleringsbrev	291 211	295 579
§ 4 avgifter p 1–9	258 156	289 041
§ 4 avgifter p 10	9 847	22 480
Uthyrning av lokaler	31 601	41 763
Intäkter av andra ersättningar*	5 835	4 763
Summa intäkter enligt § 4 och andra ersättningar	305 439	358 047
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	596 650	653 626
Intäkter enl § 4 avgiftsförordningen i förhållande till totala kostnader:	3,6%	4,2%
Avgifternas andel av totala kostnader avser förhållandet mellan intäkter enligt § 4 avgiftsförordningen och verksamhetens kostnader.		
Tjänsteexport		
Intäkter	155 912	149 132
Kostnader	-163 635	-150 144
Resultat	-7 723	-1 012

Som tjänsteexport definieras universitetets försäljning av tjänster till utländska motparter. Vinstmarginalen beräknas vara lika stor som inom övrig avgiftsbelagd verksamhet.

* Andra ersättningar avser främst intäkter av sponsring.

Verksamhet	Över-/underskott t.o.m. 2018	Över-/underskott 2019	Intäkter ¹ 2020	Kostnader 2020	Över-/underskott 2020	Ack. över-/underskott utgående 2020 ²
Utbildning på grundnivå eller avancerad nivå						
Beställd utbildning ³	1 660	-812	2 966	-4 637	-1 671	345
Uppdragsutbildning ³	38 964	-5 859	74 719	-93 587	-18 868	12 087
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter	16 675	358	121 370	-126 455	-5 085	15 455
Summering	57 299	-6 313	199 055	-224 679	-25 624	27 887
Forskning eller utbildning på forskarnivå						
Uppdragsforskning ³	31 262	-5 557	93 387	-101 620	-8 233	15 769
Summering	31 262	-5 557	93 387	-101 620	-8 233	15 769
Verksamheter där krav på full kostnads-täckning inte gäller						
Högskoleprovet	-2 113	-1 220	1 533	-2 606	-1 073	-4 406
Upplåtande av bostadslägenhet – utbytesprogram och gästforskare	–	–	–	–		
Upplåtande av bostadslägenhet – regeringsbeslut (U2010/4277/UH)	–	–	–	–		–
Inträde till museum	0	0	1 291	-1 291	0	0
Summering	-2 113	-1 220	2 824	-3 897	-1 073	-4 406

¹⁾ I intäkter ingår intäkter av avgifter, bidrag och finansiella intäkter.

²⁾ Omfördelat kapital har påverkat utgående ack. över-/underskott.

³⁾ I intäkterna ingår tjänsteexport med xxx tkr i beställd utbildning, xxx tkr i uppdragsutbildning, xxx tkr i avgiftsskyldiga studenter och xxx tkr i uppdragsforskning.

Det ackumulerade överskottet inom avgiftsbelagd verksamhet uppgår till 42 mnkr vilket innebär att det för närvarande överstiger 10 procent av omsättningen.

I kapitel 7.9 redogörs för hur överskottet ska disponeras.

	2020	2019
3) Intäkter av bidrag		
Intäkter av bidrag från andra myndigheter	1 300 944	1 324 793
Intäkter av bidrag, ej statliga	1 187 377	1 156 102
Summa intäkter av bidrag	2 488 321	2 480 895
4) Kostnader för personal		
Lönekostnader	-3 317 861	-3 171 729
Sociala avgifter	-1 016 876	-979 115
Pensionskostnader	-729 931	-648 408
Övriga personalkostnader	-64 557	-94 756
Summa kostnader för personal	-5 129 225	-4 894 008
Av lönesumman 3 317 861 tkr utgör arvoden till styrelse, kommittéer och ej anställd personal 0,6 % (19 050 tkr).		
Lönekostnader anges exklusive arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal. Pensionskostnader omfattar premier för avtalsförsäkringar, individuell och kompletterande pension, delpensioner samt löneskatter på pensioner.		
5) Övriga driftkostnader		
Ersättning till Region Uppsala för klinisk utbildning och forskning (ALF)	-288 916	-282 719
Övriga tjänster	-589 402	-578 922
Inköp av varor	-302 433	-330 355
Resor och representation	-61 662	-203 652
Reparationer och underhåll	-33 551	-25 673
Summa övriga driftkostnader	-1 275 964	-1 421 321

	2020	2019
6) Finansiella intäkter och kostnader		
Ränta på lån i RGK	36	1 994
Valutakursdifferenser	1 174	3 464
Övriga finansiella intäkter	62	122
Summa finansiella intäkter	1 272	5 580
Ränta på räntekonto i RGK	-142	-7 648
Valutakursdifferenser	-958	-4 016
Övriga finansiella kostnader	-286	-300
Summa finansiella kostnader	-1 386	-11 964
7) Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag (per finansiär)		
Privata stiftelser, fonder och ideella föreningar	66 144	65 771
Offentliga forskningsstiftelser	34 318	44 813
Svenska företag	4 198	6 249
EUs ramprogram	2 034	17 757
Övriga organisationer inom och utanför EU	12 636	18 739
Övriga organisationer	29	657
Summa övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	119 359	153 986
8) Lämnade bidrag		
Lämnade bidrag till statliga myndigheter	-385 004	-441 233
Lämnade bidrag till enskilda personer (stipendier, resebidrag mm)	-86 799	-99 142
Lämnade bidrag till övriga länder och internationella organisationer	-55 992	-76 402
Lämnade bidrag till privata företag	-40 293	-57 633
Lämnade bidrag till kommuner och landsting	-21 741	-12 835
Lämnade bidrag till övriga organisationer	-27 443	-21 578
Summa lämnade bidrag	-617 272	-708 823
9) Årets kapitalförändring		
Anslagsfinansierad verksamhet		
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	-4 046	-26 949
Forskning och utbildning på forskarnivå	1 150	-34 301
Avgiftsbelagd verksamhet		
Utbildning av studieavgiftsskyldiga studenter	-5 085	358
Uppdragsverksamhet	-20 539	-6 671
Uppdragsforskning	-8 233	-5 557
Bidragsfinansierad verksamhet		
Forskning och utbildning på forskarnivå	-26 291	-34 294
Summa årets kapitalförändring	-63 044	-107 414

7.18. Noter till balansräkning

Alla belopp redovisas i tkr om ej annat anges. Belopp som anges inom parentes avser föregående år.

	2020-12-31	2019-12-31
10) Balanserade utgifter för utveckling		
Ingående anskaffningsvärde	64 658	61 149
Årets investeringar	—	3 509
Utgående anskaffningsvärde	64 658	64 658
Ingående avskrivningar	-60 807	-59 370
Årets avskrivningar	-1 206	-1 437
Utgående ackumulerade avskrivningar	-62 013	-60 807
Bokfört värde balanserade utgifter för utveckling	2 645	3 851
11) Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar		
Ingående anskaffningsvärde	12 232	12 512
Årets investeringar	759	1 120
Utrangeringar/försäljningar	-464	-1 400
Utgående anskaffningsvärde	12 527	12 232
Ingående avskrivningar	-6 949	-6 334
Årets avskrivningar	-2 044	-2 015
Utrangeringar/försäljningar	464	1 400
Utgående ackumulerade avskrivningar	-8 529	-6 949
Bokfört värde rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	3 998	5 283
12) Byggnader, mark och annan fast egendom		
Ingående anskaffningsvärde	8 097	3 795
Årets investeringar	—	4 302
Utrangeringar/försäljningar	-3 500	—
Utgående anskaffningsvärde	4 597	8 097
Ingående avskrivningar	-1 849	-941
Årets avskrivningar	-944	-908
Utrangeringar/försäljningar	1 400	—
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 393	-1 849
Bokfört värde byggnader, mark och annan fast egendom	3 204	6 248
13) Förbättringsutgifter på annans fastighet		
Ingående anskaffningsvärde förbättringsutgift	501 444	400 639
Ingående anskaffningsvärde pågående förbättringsutgift	1 398	81 257
Omklassificeringar	-72	—
Årets investeringar förbättringsutgifter	492	20 321
Årets investeringar pågående förbättringsutgifter	8 136	1 287
Utrangeringar/försäljningar	-1 506	-663
Utgående anskaffningsvärde	509 892	502 841
Ingående avskrivningar	-259 140	-221 532
Årets avskrivningar	-38 800	-38 266
Utrangeringar/försäljningar	1 451	658
Utgående ackumulerade avskrivningar	-296 489	-259 140
Bokfört värde förbättringsutgifter på annans fastighet	213 403	243 701

	2020-12-31	2019-12-31				
14) Maskiner, inventarier, installationer mm						
Ingående anskaffningsvärde	3 606 583	3 440 118				
Årets investeringar	114 581	188 622				
Utrangeringar/försäljningar	-160 608	-92 817				
Överfört från pågående nyanläggningar	23 655	70 660				
Utgående anskaffningsvärde	3 584 211	3 606 583				
Ingående avskrivningar	-2 929 230	-2 762 735				
Årets avskrivningar	-223 325	-255 361				
Utrangeringar/försäljningar	158 025	88 866				
Utgående ackumulerade avskrivningar	-2 994 530	-2 929 230				
Bokfört värde maskiner, inventarier, installationer mm	589 681	677 353				
15) Pågående nyanläggningar						
Ingående balans pågående nyanläggningar	54 453	111 614				
Under året nedlagda kostnader	52 983	16 426				
Under året genomförda omfördelningar	-23 655	-70 660				
Utrangeringar/nedskrivningar/försäljningar	-7 437	-2 927				
Omklassificeringar	72	—				
Utgående balans pågående nyanläggningar	76 416	54 453				
16) Andelar i hel- och delägda företag						
	Nom värde (kr)	Kapital- andel	Röst- andel	Antal aktier	Bokfört värde	Bokfört värde
Uppsala universitet Holding AB	100	100%	100%	3 000	25 000	24 000
17) Andra långfristiga värdepappersinnehav						
2011 förvärvades en aktie i europabolaget KIC InnoEnergy SE för 90 tkr. Inga förändringar har skett under 2020.						
18) Kundfordringar						
Osäkra kundfordringar, statliga myndigheter					197	106
Osäkra kundfordringar, utomstatliga					2 921	5 301
Summa osäkra kundfordringar					3 118	5 407
Kundfordringar med förfallodatum senast den 15/12 men ej betalda per den 31/12 redovisas som osäkra kundfordringar. Kundfordringar hos andra myndigheter redovisas under balansposten "Fordringar hos andra myndigheter"						
Konstaterade kundförluster, statliga myndigheter					—	—
Konstaterade kundförluster, utomstatliga					330	113
Summa konstaterade kundförluster					330	113
19) Fordringar hos andra myndigheter						
Kundfordringar					27 689	39 658
Fordran ingående moms					75 255	73 104
Övriga fordringar					5 181	8 172
Summa fordringar hos andra myndigheter					108 125	120 934
20) Övriga kortfristiga fordringar						
Reseförskott och övriga förskott					191	727
Övriga fordringar					20	419
Summa övriga kortfristiga fordringar					211	1 146
21) Förutbetalda kostnader						
Förutbetalda lokalhyror					183 243	169 590
Övriga förutbetalda kostnader					57 813	43 953
Summa förutbetalda kostnader					241 056	213 543

	2020-12-31	2019-12-31	
22) Upplupna bidragsintäkter			
Privata stiftelser, fonder och ideella föreningar	204 891	176 308	
EU	101 130	91 726	
Forskningsråd	39 583	43 866	
Offentliga forskningsstiftelser	37 210	41 014	
Svenska företag och privatpersoner	8 164	10 149	
Övriga statliga myndigheter	6 913	11 819	
Utländska finansiärer utanför EU	13 688	11 719	
Universitet och högskolor	1 096	3 524	
Övriga upplupna bidragsintäkter	297	1 379	
Summa upplupna bidragsintäkter	412 972	391 504	
23) Övriga upplupna intäkter			
Upplupna intäkter, statliga myndigheter	2 609	2 105	
Upplupna intäkter, utomstatliga	8 740	5 683	
Summa övriga upplupna intäkter	11 349	7 788	
24) Avräkning med statsverket			
Anslag icke räntebärande flöde			
Ingående balans	–	–	
Redovisat mot anslag (+)			
Medel hänförliga till transf. m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)			
Fordringar/skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	–	–	
Anslag i räntebärande flöde			
Ingående balans	–	–	
Redovisat mot anslag (+)	4 413 246	4 268 364	
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-4 413 246	-4 268 364	
Återbetalningar av anslagsmedel (+)			
Fordringar/skulder avseende anslag i räntebärande flöde	0	0	
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken			
Ingående balans	–	–	
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)			
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)			
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar (+/-)			
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto	–	–	
Summa avräkning med statsverket	0	0	
25) Tillgodohavande på räntekontot i Riksgäldskontoret			
Behållning räntekonto	3 081 878	2 912 991	
Beviljad kredit	282 000	282 000	
Utnyttjad kredit	0	0	
26) Statskapital			
Investerat av Staten i Uppsala universitet Holding AB	25 000	24 000	
Konstverk överförda från Statens konstråd	4 907	4 907	
Summa statskapital	29 907	28 907	
27) Kapitalförändring per område			
Indelning av verksamheten	Balanserad kapitalförändring (A)	Årets kapitalförändring (B)	Summa (A+B)
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	293 108	-29 670	263 438
Utbildning enligt uppdrag i regleringsbrev	260 137	-9 131	251 006
Uppdragsverksamhet	32 971	-20 539	12 432
Forskning och utbildning på forskarnivå	718 108	-33 374	684 734
Forskning och utbildning på forskarnivå	694 106	-25 141	668 965
Uppdragsverksamhet	24 002	-8 233	15 769
Summa	1 011 216	-63 044	948 172

28) Myndighetskapital

Förändring av myndighetskapitalet

	Stats- kapital	Dona- tions- kapital	Resultat- andelar i hel- och delägda företag	Balanserad kapital- förändring, anslags- finansierad verksamhet	Balanserad kapital- förändring, avgifts- belagd verksamhet	Balanserad kapital- förändring, bidrags- finansierad verksamhet	Kapital- förändring enligt resultat- räkningen	Summa
Utgående balans 2019	28 907	472	49 119	873 414	88 561	156 655	-76 482	1 120 646
Ändrad redovisningsprincip			-49 119				-30 932	-80 051
Rättelse								0
A Ingående balans 2020	28 907	472	0	873 414	88 561	156 655	-107 414	1 040 595
Föregående års kapitalförändring				-61 250	-11 870	-34 294	107 414	0
Överfört statskapital	1 000							1 000
Erhållet donationskapital								0
Omdisponerat kapital				-21 242	822	26 602		0
Årets kapitalförändring							-63 044	-63 044
B Summa årets förändring	1 000	0	0	-82 674	-11 048	-13 692	44 370	-62 044
C Utgående balans 2020	29 907	472	0	790 740	77 513	142 963	-63 044	978 551

29) Avsättning för pensioner

Pensionsersättning

Ingående avsättning

Årets pensionsutbetalningar

Utgående avsättning

Delpension

Ingående avsättning

Årets pensionskostnad

Årets pensionsutbetalningar

Utgående avsättning

Löneskatt

Summa avsättning för pensioner

Avsättningen avser pensionsförpliktelser som universitetet ansvarar för.

2020-12-31

2019-12-31

0

70

0

-70

0

0

15 141

13 492

4 184

8 573

-7 076

-6 924

12 249

15 141

2 971

3 673

15 220

18 814

30) Övriga avsättningar

Avsättning enligt lagen 2006:647 och förordning 2007:161 för omhändertagande och transport av restprodukter från kärnteknisk verksamhet

Avsättning för avveckling av The Svedberg laboratoriet

Avsättning omställningsmedel

Ingående avsättning

Årets förändring

Utgående avsättning

Summa övriga avsättningar

620

620

24 320

32 891

33 264

31 084

6 793

2 180

40 057

33 264

64 997

66 775

31) Lån i Riksgäldskontoret

Ingående skuld

Nyupptagna lån

Årets amorteringar

Utgående balans

Beviljad låneram

748 593

766 330

152 902

154 077

-233 666

-171 814

667 829

748 593

775 000

800 000

32) Kortfristiga skulder till andra myndigheter

Leverantörsskulder

Arbetsgivaravgifter

Utgående moms

Övriga kortfristiga skulder, inomstatliga

Summa kortfristiga skulder till andra myndigheter

63 514

63 916

87 780

87 224

14 888

19 706

0

91

166 182

170 937

	2020-12-31	2019-12-31
33) Övriga kortfristiga skulder		
EU koordinatorsmedel	124 117	131 308
Personalens källskatt	82 793	84 264
Övriga kortfristiga skulder	4 059	2 714
Summa övriga kortfristiga skulder	210 969	218 286
34) Depositioner		
Posten avser depositioner för nycklar och merparten kommer att regleras efter mer än tolv månader.		
35) Upplupna kostnader		
Upplupen semesterlöneskuld	238 434	228 532
Upplupna lönekostnader	39 849	11 345
Övriga upplupna kostnader	28 436	22 479
Summa upplupna kostnader	306 719	262 356
36) Oförbrukade bidrag		
(per finansör)		
Forskningsråd	1 035 293	938 428
Privata stiftelser, fonder och ideella föreningar	484 673	453 973
Övriga statliga myndigheter	179 214	166 082
EU	265 852	193 218
Offentliga forskningsstiftelser	41 620	36 658
Donationsmedel	38 487	38 487
Utländska finansörer utanför EU	62 931	49 414
Utländska finansörer inom EU	64 142	46 502
Svenska företag	32 263	35 288
Universitet och högskolor	85 918	73 832
Kommuner och landsting	3 094	999
Svenska privatpersoner	17 653	17 640
Statliga bolag	1 120	826
Summa oförbrukade bidrag	2 312 260	2 051 347
Posten innehåller förskott från externa bidragsgivare som är öronmärkta för pågående forskningsprojekt mm.		
Oförbrukade bidrag		
(per motpart)		
Oförbrukade bidrag, inomstatliga	1 349 631	1 222 076
Oförbrukade bidrag, utomstatliga	962 629	829 271
Summa oförbrukade bidrag	2 312 260	2 051 347
Oförbrukade bidrag från annan statlig myndighet förväntas tas i anspråk inom följande tidsintervall:		
inom tre månader	337 408	305 519
mer än tre månader till ett år	1 012 223	916 556
mer än ett år till tre år	—	—
mer än tre år	—	—
	1 349 631	1 222 075
37) Övriga förutbetalda intäkter		
Förutbetalda intäkter, annan statlig myndighet	18 086	9 281
Förutbetalda intäkter, icke statliga	85 467	91 909
Summa övriga förutbetalda intäkter	103 553	101 190
38) Ansvarsförbindelser		
Projekteringsavtal	1 235	1 150
Hyrestillägg	8 035	10 158
Summa ansvarsförbindelser	9 270	11 308
Som ansvarsförbindelse redovisas belopp i ingångna avtal, som kan bli aktuella att betala om verksamheten inte fortsätter som planerat. Projekteringsavtal avser utredning av möjliga alternativ till ombyggnad eller annan lokalanpassning. Om projekt avbryts är universitetet ändå bunden av avtalat belopp. Hyrestillägg avser belopp som kvarstår att betala efter det att hyresavtal löpt ut.		

7.19. Verksamhetens intäkter och kostnader fördelade på verksamhetsgrenar

(tkr)

2020	Utbildning enl uppdrag i regl. brev	Uppdrags- utbildning	Summa utbildning	Utbildning på forsknarnivå och forskning	Uppdrags- forskning	Summa forskning	Totalt
Intäkter av anslag	1 932 901		1 932 901	2 378 937		2 378 937	4 311 838
Intäkter av avgifter	147 842	73 218	221 060	282 216	93 375	375 591	596 651
Intäkter av bidrag	93 668	4 467	98 135	2 390 183	3	2 390 186	2 488 321
Finansiella intäkter	0	0	0	1 263	9	1 272	1 272
Summa intäkter	2 174 411	77 685	2 252 096	5 052 599	93 387	5 145 986	7 398 082
Kostnader för personal	-1 487 988	-76 934	-1 564 922	-3 508 251	-56 052	-3 564 303	-5 129 225
Kostnader för lokaler	-314 621	-7 938	-322 559	-452 269	-13 404	-465 673	-788 232
Övriga driftskostnader	-332 688	-13 094	-345 782	-904 839	-25 343	-930 182	-1 275 964
Finansiella kostnader	-121	-5	-126	-1 249	-12	-1 261	-1 387
Avskrivningar	-48 124	-253	-48 377	-211 132	-6 809	-217 941	-266 318
Summa kostnader	-2 183 542	-98 224	-2 281 766	-5 077 740	-101 620	-5 179 360	-7 461 126
Verksamhetsutfall	-9 131	-20 539	-29 670	-25 141	-8 233	-33 374	-63 044
Transfereringar							
Medel från statsbudgeten	12 253	—	12 253	88 155	—	88 155	100 408
Från andra myndigheter	30 377	—	30 377	366 765	364	367 129	397 506
Övriga medel	2 959	—	2 959	116 071	329	116 400	119 359
Lämnade bidrag	-45 588	—	-45 588	-570 991	-693	-571 684	-617 273
Summa transfereringar	0	0	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring	-9 131	-20 539	-29 670	-25 141	-8 233	-33 374	-63 044

2019	Utbildning enl uppdrag i regl. brev	Uppdrags- utbildning	Summa utbildning	Utbildning på forsknarnivå och forskning	Uppdrags- forskning	Summa forskning	Totalt
Intäkter av anslag	1 867 000		1 867 000	2 292 979		2 292 979	4 159 979
Intäkter av avgifter	139 392	94 529	233 921	331 340	88 365	419 705	653 626
Intäkter av bidrag	45 288	180	45 468	2 434 233	1 194	2 435 427	2 480 895
Finansiella intäkter	911	30	941	4 561	78	4 639	5 580
Summa intäkter	2 052 591	94 739	2 147 330	5 063 113	89 637	5 152 750	7 300 080
Kostnader för personal	-1 398 542	-74 633	-1 473 175	-3 365 594	-55 239	-3 420 833	-4 894 008
Kostnader för lokaler	-320 425	-7 057	-327 482	-443 573	-11 181	-454 754	-782 236
Övriga driftskostnader	-303 308	-19 306	-322 614	-1 076 581	-22 126	-1 098 707	-1 421 321
Finansiella kostnader	-1 467	-142	-1 609	-10 122	-233	-10 355	-11 964
Avskrivningar	-55 440	-272	-55 712	-235 838	-6 415	-242 253	-297 965
Summa kostnader	-2 079 182	-101 410	-2 180 592	-5 131 708	-95 194	-5 226 902	-7 407 494
Verksamhetsutfall	-26 591	-6 671	-33 262	-68 595	-5 557	-74 152	-107 414
Transfereringar							
Medel från statsbudgeten	14 925	—	14 925	93 460	—	93 460	108 385
Från andra myndigheter	41 286	—	41 286	404 426	740	405 166	446 452
Övriga medel	7 729	—	7 729	145 383	874	146 257	153 986
Lämnade bidrag	-63 940	—	-63 940	-643 269	-1 614	-644 883	-708 823
Summa transfereringar	0	0	0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring	-26 591	-6 671	-33 262	-68 595	-5 557	-74 152	-107 414

2018	Utbildning enl uppdrag i regl. brev	Uppdrags- utbildning	Summa utbildning	Utbildning på forskarnivå och forskning	Uppdrags- forskning	Summa forskning	Totalt
Intäkter av anslag	1 835 386	–	1 835 386	2 253 976	–	2 253 976	4 089 362
Intäkter av avgifter	118 731	94 940	213 671	304 223	88 160	392 383	606 054
Intäkter av bidrag	36 901	3 780	40 681	2 316 963	-417	2 316 546	2 357 227
Finansiella intäkter	1 281	26	1 307	6 672	165	6 837	8 144
Summa intäkter	1 992 299	98 746	2 091 045	4 881 834	87 908	4 969 742	7 060 787
Kostnader för personal	-1 308 406	-67 634	-1 376 040	-322 194	-50 355	-3 272 349	-4 648 389
Kostnader för lokaler	-305 556	-6 561	-312 117	-447 840	-12 320	-460 160	-772 277
Övriga driftskostnader	-311 217	-23 773	-334 990	-1 026 692	-20 351	-1 047 043	-1 382 033
Finansiella kostnader	-2 852	-298	-3 150	-18 108	-434	-18 542	-21 692
Avskrivningar	-49 033	-283	-49 316	-239 467	-8 821	-248 288	-297 604
Summa kostnader	-1 977 064	-98 549	-2 075 613	-4 954 101	-92 281	-5 046 382	-7 121 995
Verksamhetsutfall	15 235	197	15 432	-72 267	-4 373	-76 640	-61 208
Transfereringar							
Medel från statsbudgeten	11 554		11 554	94 040	–	-94 040	105 594
Från andra myndigheter	35 122		35 122	328 269	374	-328 643	363 765
Övriga medel	6 120		6 120	135 763	530	-136 293	142 413
Lämnade bidrag	-52 796		-52 796	-558 072	-904	-558 976	-611 772
Summa transfereringar	0		0	0	0	0	0
Årets kapitalförändring	15 235	197	15 432	-72 267	-4 373	-76 640	-61 208

Universitetets kostnader för personal, lokaler, drift och avskrivningar vid universitetsförvaltning, bibliotek och andra gemensamma inrättningar som inte tillhör ett vetenskapsområde har fördelats på verksamhetsgrenar i enlighet med hur dessa kostnadsslag i övrigt har bokförts på institutionerna inom vetenskapsområdena. Motsvarande fördelning har gjorts för intäkter. Samtliga intäkter och kostnader redovisas således exklusive interna intäkter och kostnader.

7.20. Redovisning av takbelopp

Tabell 1. Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)

Utfall avseende perioden 2020-01-01–2020-12-31

Enligt bilaga 1 Avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer m.m.

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för; dvs. oberoende av om den ryms inom tilldelade medel eller inte.

Utbildningsområde	Utfall HST	Utfall HPR	HST ersättning (tkr)	HPR ersättning (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	4 131	2 729	135 882	58 485	194 367
Teologi	504	323	16 568	6 929	23 497
Juridik	2 461	2 037	80 930	43 657	124 587
Samhällsvetenskap	7 062	5 904	232 282	126 549	358 831
Naturvetenskap	3 650	3 007	204 726	142 198	346 924
Teknik	2 996	2 367	168 015	111 945	279 960
Farmaci	1 137	960	63 753	45 381	109 134
Vård	1 344	1 182	80 141	61 022	141 163
Odontologi	0	0	0	0	0
Medicin	1 302	1 226	86 719	99 390	186 109
Undervisning	871	710	34 828	29 761	64 590
Verksamhetsförlagd utb.	300	315	17 014	17 300	34 314
Övrigt	579	365	26 083	13 349	39 431
Design	0	0	0	0	0
Konst	15	15	3 384	1 453	4 837
Musik	2	0	280	35	315
Opera	0	0	0	0	0
Teater	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0
Dans	0	0	0	0	0
Idrott	0	0	0	0	0
Summa	26 353	21 139	1 150 597	757 454	1 908 059

Takbelopp (tkr)	1 849 467
Redovisningen visar att lärosätet kommer över takbeloppet med (tkr)	58 592
Redovisningen visar att lärosätet kommer under takbeloppet med (tkr)	0

Antal helårsstudenter inom vissa konstnärliga områden

Totalt antal utbildade helårsstudenter 59 inom konst.

Högst får 15 avräknas inom det aktuella utbildningsområde..t

Tabell 2. Beräkning av anslagssparande och överproduktion (tkr)

A. Tillgängliga medel (inklusive beslutad tilläggsbudget)	
Årets takbelopp	1 849 467
+ Ev. ingående anslagssparande	
Summa (A)	1 849 467
B. Utfall totalt för utbildning på grundnivå och avancerad nivå	
Ersättning för HPR från december föregående budgetår	10 030
Utfall total ersättning enligt tabell 1	1 908 059
+ Ev. ingående överproduktion	51 594
Summa (B)	1 969 683
Summa (A-B)¹	-120 216

¹ Positiv summa förs till tabell över anslagssparandet nedan.
 Negativ summa förs till tabell över överproduktion nedan.

Tabell. Anslagssparande

Totalt utgående anslagssparande (A-B)	
- Ev. anslagssparande över 10 % av takbeloppet ²	
Utgående anslagssparande	0

Tabell. Överproduktion

Total utgående överproduktion	120 216
- Ev. överproduktion över 10 % av takbeloppet ²	
Utgående överproduktion	120 216

² Den del av anslagssparande respektive överproduktion som lärosätet inte får behålla utan regeringens godkännande.

7.21. Redovisning av bidragsbelopp – Sommarkurser

Tabell 1. Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)

Utfall avseende perioden 2020-01-01–2020-12-31

Enligt bilaga 1 Avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer m.m.

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för; dvs. oberoende av om den ryms inom tilldelade medel eller inte.

Utbildningsområde	Utfall HST	Utfall HPR	HST ersättning (tkr)	HPR ersättning (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	96	30	3 154	645	3 798
Teologi	8	3	267	69	336
Juridik	0	2	0	36	36
Samhällsvetenskap	27	13	904	274	1 177
Naturvetenskap	11	10	599	462	1 060
Teknik	126	62	7 069	2 948	10 017
Farmaci	0	0	0	0	0
Vård	0	0	26	6	31
Odontologi	0	0	0	0	0
Medicin	1	1	73	90	163
Undervisning	21	17	857	726	1 584
Verksamhetsförlagd utb.	0	0	0	0	0
Övrigt	0	0	0	0	0
Design	0	0	0	0	0
Konst	0	0	0	0	0
Musik	0	0	0	0	0
Opera	0	0	0	0	0
Teater	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0
Dans	0	0	0	0	0
Idrott	0	0	0	0	0
Summa	291	138	12 948	5 255	18 203

Erhållet bidragsbelopp (tkr)	18 203
Redovisningen ovan visar att lärosätet kommer avräkna bidragsbeloppet med (tkr)	18 203
Differens mellan erhållet och avräknat belopp (tkr)	0

7.22. Redovisning av bidragsbelopp – Basår

Tabell 1. Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)

Utfall avseende perioden 2020-01-01–2020-12-31

Enligt bilaga 1 Avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer m.m.

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för, dvs. oberoende av om den ryms inom tilldelade medel eller inte.

Utbildningsområde.	Utfall HST	Utfall HPR	HST ersätt- ning (tkr)	HPR ersätt- ning (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	1	1	31	13	44
Teologi	0	0	0	0	0
Juridik	0	0	0	0	0
Samhällsvetenskap	0	0	0	0	0
Naturvetenskap	116	4	6 527	175	6 701
Teknik	0	0	0	0	0
Farmaci	0	0	0	0	0
Vård	0	0	0	0	0
Odontologi	0	0	0	0	0
Medicin	0	0	0	0	0
Undervisning	0	0	0	0	0
Verksamhetsförlagd utb.	0	0	0	0	0
Övrigt	0	0	0	0	0
Design	0	0	0	0	0
Konst	0	0	0	0	0
Musik	0	0	0	0	0
Opera	0	0	0	0	0
Teater	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0
Dans	0	0	0	0	0
Idrott	0	0	0	0	0
Summa	117	4	6 557	188	6 745

Erhållet bidragsbelopp (tkr)	9 450
Redovisningen ovan visar att lärosätet kommer avräkna bidragsbeloppet med (tkr)	6 745
Differens mellan erhållet och avräknat belopp (tkr)	2 705

7.23. Redovisning av bidragsbelopp – Livslångt lärande

Tabell 1. Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)*

Utfall avseende perioden 2020-01-01–2020-12-31

Enligt bilaga 1 Avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer m.m.

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för; dvs. oberoende av om den ryms inom tilldelade medel eller inte.

Utbildningsområde.	Utfall HST	Utfall HPR	HST ersätt- ning (tkr)	HPR ersätt- ning (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	63	63	2 086	1 359	3 445
Teologi	3	3	112	73	184
Juridik	20	20	651	424	1 076
Samhällsvetenskap	30	30	995	648	1 643
Naturvetenskap	-1	-1	-76	-64	-139
Teknik	29	29	1 628	1 373	3 002
Farmaci	1	1	35	29	64
Vård	1	1	42	36	78
Odontologi	0	0	0	0	0
Medicin	-1	-1	-95	-115	-210
Undervisning	8	8	318	333	650
Verksamhetsförlagd utb.	0	0	1	1	2
Övrigt	15	15	664	539	1 203
Design	0	0	0	0	0
Konst	0	0	0	0	0
Musik	0	0	0	0	0
Opera	0	0	0	0	0
Teater	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0
Dans	0	0	0	0	0
Idrott	0	0	0	0	0
Summa	167	167	6 362	4 638	11 000

* Avräkningen utgår från differens mellan 2020 och 2019 vilket gör att enskilda utbildningsområden får negativa värden.

Erhållet bidragsbelopp (tkr)	11 000
Redovisningen ovan visar att lärosätet kommer avräkna bidragsbeloppet med (tkr)	11 000
Differens mellan erhållet och avräknat belopp (tkr)	0

7.24. Redovisning av bidragsbelopp – Bristyrken

Tabell 1. Redovisning av antal helårsstudenter (HST) och helårsprestationer (HPR)*

Utfall avseende perioden 2020-01-01–2020-12-31

Enligt bilaga 1 Avräkning av helårsstudenter och helårsprestationer m.m.

Summan Utfall total ersättning ska avse den totala ersättningen som lärosätet genomför produktion för; dvs. oberoende av om den ryms inom tilldelade medel eller inte.

Utbildningsområde	Utfall HST	Utfall HPR	HST ersättning (tkr)	HPR ersättning (tkr)	Utfall total ersättning
Humaniora	22	73	727	1 554	2 281
Teologi	3	6	105	119	225
Juridik	28	36	912	782	1 695
Samhällsvetenskap	160	71	5 263	1 512	6 775
Naturvetenskap	-1	8	-82	401	318
Teknik	24	6	1 363	286	1 650
Farmaci	2	3	107	139	246
Vård	-14	-5	-818	-271	-1 089
Odontologi	0	0	0	0	0
Medicin	-1	-7	-46	-582	-628
Undervisning	75	82	2 991	3 419	6 409
Verksamhetsförlagd utb.	-1	-16	-39	-873	-912
Övrigt	18	18	811	662	1 474
Design	0	0	0	0	0
Konst	0	0	0	0	0
Musik	0	0	0	0	0
Opera	0	0	0	0	0
Teater	0	0	0	0	0
Media	0	0	0	0	0
Dans	0	0	0	0	0
Idrott	0	0	0	0	0
Summa	315	274	11 295	7 149	18 444

* Avräkningen utgår från differens mellan 2020 och 2019 vilket gör att enskilda utbildningsområden får negativa värden.

Erhållet Bidragsbelopp (tkr)	18 444
Redovisningen ovan visar att lärosätet kommer avräkna bidragsbeloppet med (tkr)	18 444
Differens mellan erhållet och avräknat belopp (tkr)	0

8. Uppgifter om styrelsen

Namn	Period	Ersättning (kr)*	Andra uppdrag som styrelse- eller rådsledamot**
Anne Ramberg, styrelseordförande	2005–2012	44 000	Stiftelsen Skogssällskapet, vice ordförande Skogssällskapet AB, vice ordförande
Gudmund Hernes, styrelseordförande	2001–2004	22 000	Inga
Eva Åkesson, rektor, professor***	2001–2012	1 672 646	Studentlitteratur AB, ledamot Länsstyrelsens insynsråd i Uppsala län, ledamot University of Tartu, Council member, ledamot
Anders Malmberg, prorektor, professor****	2001–2012	1 376 487	ELM AB, ledamot UiT Norges arktiske universitet, ledamot Riksbankens jubileumsfond, styrelseordförande
Ulla Achén, förvaltningsdirektör*****	2001–2012	14 000	Åbo Energi AB, ledamot Förlags AB Sydusten, ledamot
Shirin Ahlbäck Öberg, professor	2001–2012	685 427	Riksrevisionens vetenskapliga råd, ledamot Statskontorets vetenskapliga råd, ledamot Tillitsdelegationen, delegat Coronakommissionen, ledamot
Henrik Berggren, författare	2001–2004	9 333	Berggrens Text & Historia AB
Elisabeth Dahlin, barnombudsman	2001–2012	28 000	Inga
Lisa Ekselius, professor	2001–2012	701 918	Perolsgården AB, ordförande Vetenskapsrådets Kommitté för klinisk behandlingsforskning, ledamot Etikprövningsmyndigheten, ersättare
Johan Elf, professor*****	2002–2012	911 550	Astrego Diagnostics AB, ledamot
Uli Hacksell, professor	2001–2004	9 333	InDex Pharmaceuticals AB, ledamot Medivir AB, vd och ledamot Beactica AB, ledamot Active Biotech AB, ledamot SynAct Pharma AB, ledamot
Svante Pääbo, professor*****	2005–2012	–	Inga
Gunnar Svedberg, professor	2001–2012	28 000	Norsklint AB, styrelseordförande
Johan Söderström, direktör	2005–2012	18 667	MISTRA, ordförande
Linus Tunström, regissör	2005–2012	18 667	Tag och Skriv i Stockholm AB, ledamot Cobble Hill Juice Company AB, ledamot Popfilm Stockholm AB, suppleant Lena Cronqvist AB, suppleant
Johan Wall, företagare	2001–2004	9 333	Beijer Alma AB, ordförande Beijer Holding AB, ordförande Domarbo Skog AB, ordförande Kjell & Märta Beijers Stiftelse, ledamot Skirner AB, ledamot
Sven Widmalm, professor	2001–2012	809 405	Inga
Helén Ängmo, generaldirektör	2001–2012	28 000	Statskontorets råd, ledamot
Carl Anderson Kronlid, doktorand	2001–2006	443 629	Inga
Anton Berglund, student	2007–2012	11 861	Inga
Johannes Bäck, student	2007–2012	7 020	Studentbokhandeln AB, styrelseledamot
Alva Cedergren, student	2007–2012	14 000	Uppsala kommuns Fastighetsaktiebolag, ledamot
Haro de Grauw, doktorand	2007–2012	14 000	Inga
Petter Elgh, student	2007–2012	14 000	Inga
Michelle Grönlund, student	2001–2006	14 000	Inga
Alva Hultén, student	2001–2006	7 000	Inga
Micaela Janatuinen, student	2001–2006	7 000	Inga
Sanne Rönning, student	2001–2006	14 000	Inga

* Skattepliktiga ersättningar och andra förmåner som betalats ut under räkenskapsåret samt de framtida åtaganden som avtalats. Det utgår ingen ersättning för styrelseuppdraget till rektor, prorektor eller lärarrepresentanter.

** Enligt förordning (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag redovisas uppdrag som styrelse- eller rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

*** EÅ har överenskommelse om villkor efter anställning som rektor (UFV 2020/1003) som innebär att när anställningen som rektor upphör och EÅ återgår till sin grundanställning som professor vid Lunds universitet eller fortsatt har arbetsuppgifter inom Uppsala universitet, garanteras hon en lönenivå i 24 månader som motsvarar lönen för rektorsanställningen. Vid annan anställning avräknas motsvarande lön från den anställningen. EÅ:s anställning som rektor upphörde vid årsskiftet. Anders Hagfeldt är rektor från 2021-01-01.

**** AM har överenskommelse om villkor efter anställning som prorektor (UFV-PA 2013/2007) som innebär att när uppdraget som prorektor upphör och AM återgår till sin grundanställning som professor vid Uppsala universitet sker en lönereduktion som innebär att då gällande uppdragstillägg i sin helhet inkluderas i månadslönen. Uppdraget som prorektor upphörde vid årsskiftet.

***** Arvode om 14 000 kr som avser 2020 betalas ut under 2021.

***** Johan Elf tillträdde som ledamot i konsistoriet 2020-02-14.

***** Svante Pääbo har avstått konsistoriearvodet.

9. Konsistoriets beslut

Uppsala universitets årsredovisning 2020

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Vi bedömer att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten har varit betryggande under den period som årsredovisningen avser.

Uppsala 2021-02-19

Anne Ramberg

Anders Hagfeldt

Ulla Achén

Alva Cedergren

Elisabeth Dahlin

Johan Elf

Petter Elgh

Lisa Ekselius

Haro de Grauw

Svante Pääbo

Gunnar Svedberg

Johan Söderström

Linus Tunström

Sven Widmalm

Helén Ängmo

10. Tabellförteckning

Ekonomiskt resultat Uppsala universitet 2016–2020, mnkr	6
Vetenskapsområden, fakulteter samt institutioner eller motsvarande vid Uppsala universitet	9
Tabell 1.1. Antal helärsstudenter, helärsprestationer och registrerade studenter 2016–2020	14
Tabell 1.2. Antal helärsstudenter (hst) uppdelat på studieform och utbildningsnivå samt prestationsgrad 2016–2020	15
Tabell 1.3. Antal helärsstudenter och könsfördelning inom utbildning på grundnivå 2016–2020	15
Tabell 1.4. Antal helärsstudenter och könsfördelning inom utbildning på avancerad nivå 2016–2020	15
Tabell 1.5. Antal utfärdade examina inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2016–2020	16
Tabell 1.6. Antal tredjelandsstudenter som deltog i utbytesavtal 2016–2020	17
Tabell 1.7. Antal avgiftsbetalande studenter och helärsstudenter (hst), 2016–2020	18
Tabell 1.8. Antal avgiftsbetalande studenter som antagits genom separat antagning, 2016–2020	18
Tabell 1.9. Intäkter och kostnader för avgiftsbetalande studenter 2016–2020, mnkr	18
Tabell 1.10. Antal doktorander och finansieringsform 2016–2020	19
Tabell 1.11. Antal doktorander (heltidsekvivalenter) och könsfördelning inom utbildning på forskarnivå, 2016–2020	20
Tabell 1.12. Antal utfärdade doktors- och licentiatexamina 2016–2020	20
Tabell 1.13. Ersättning till Region Uppsala för klinisk utbildning och forskning (ALF) 2016–2020, tkr	21
Tabell 1.14. Antal helärsprestationer (hpr) och sökande för vissa ämnen 2020 och helärsstudenter (hst) 2016–2020	21
Tabell 1.15. Antal deltagare i vissa språkutbildningar 2019–2020	22
Tabell 1.16. Antal programnybörjare, helärsstudenter och examinerade på utbildningar som leder till vissa examina 2014–2020	24
Tabell 1.17. Antalet erbjudna platser 2020 samt antal helärsstudenter på sommarkurser 2016–2020	27
Tabell 1.18. Programutbildningar och fristående kurser inom bristyrken	27
Tabell 1.19. Kompletterande utbildningar för personer med avslutad utländsk apotekare-, biomedicinsk analytiker-, receptarie- och psykologutbildning, 2017–2021	28
Tabell 1.20. Antal helärsstudenter som deltagit i partnerskoleverksamhet 2020 och förväntad prognos för 2021 och 2022	30
Tabell 1.21. Ekonomiskt resultat för utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2016–2020, mnkr	31
Tabell 2.1. Uppsala universitets andel av Vetenskapsrådets fria projekt och etableringsbidrag (kontraktssumma) 2016–2020	34
Tabell 2.2. Antal publikationer 2016–2020	35
Tabell 2.3. Strategiska forskningsområden 2020, tkr	38
Tabell 2.4. Kostnad för SCAS 2016–2020, mnkr	40
Tabell 2.5. Kostnad för NCK 2016–2020, mnkr	40
Tabell 2.6. Ekonomiskt resultat inom forskning och utbildning på forskarnivå 2016–2020, mnkr	41
Tabell 3.1. Intäkter och kostnader i uppdragsforskning 2016–2020, mnkr	43
Tabell 3.2. Antal adjungerade lärare samt företagsdoktorander 2016–2020	44
Tabell 3.3. Intäkter i poänggivande och icke poänggivande uppdragsutbildning, mnkr, samt helärsstudenter i poänggivande utbildningar 2016–2020	44
Tabell 3.4. Flödestal och prestationer för UU Innovation, Uppsala universitet Invest AB och Drivhuset Uppsala, 2016–2020	48
Tabell 4.1. Antal helärsstudenter, helärsprestationer och registrerade studenter vid Campus Gotland 2016–2020	52
Tabell 6.1. Personalstruktur (årsarbetskrafter), 2016–2020	66
Tabell 6.2. Antal nya professorer samt könsfördelning 2016–2020	66
Tabell 6.3. Sjukfrånvaro i procent 2016–2020	71
Tabell 6.4. Utveckling av förhyrd lokalarea och universitetets totala lokalkostnad 2016–2020	71
Tabell 6.5. Universitetsbibliotekets ekonomiska redovisning 2016–2020, tkr	72
Tabell 6.6. Ekonomisk redovisning för universitetsledningen, internrevision och universitetsförvaltningen 2016–2020, tkr	73
Tabell 6.7. De av universitetsledningen högst värderade riskerna och nya risker 2020	75
Tabell 7.1. Ekonomiskt resultat 2016–2020, mnkr	77
Tabell 7.2. Intäkter av bidrag per kategori 2016–2020, mnkr	78
Tabell 7.3. Bidragsintäkter från EU 2016–2020, mnkr	78
Tabell 7.4. Kostnadsutveckling 2016–2020, mnkr	79
Tabell 7.5. Intäkter av bidrag från de största forskningsfinansiärerna 2016–2020, mnkr	80
Tabell 7.6. Utveckling av bidrag 2016–2020, mnkr	81

Tabell 7.7. Anslagsmedel som disponerats för samfinansiering av indirekta kostnader och lokaltjänstkostnader inom bidragsfinansierad verksamhet (mnkr) och dess andel av totalfinansiering 2016–2020	81
Tabell 7.8. Omsättning av bidragsmedel (inklusive transfereringar) 2016–2020, mnkr	81
Tabell 7.9. Utveckling av oförbrukade bidrag från de största forskningsfinansiärerna 2016–2020, mnkr	81
Tabell 7.10. Investeringar och lån 2016–2020, mnkr	82
Tabell 7.11. Ekonomiskt utfall 2020, mnkr	83
Tabell 7.12. Ekonomiskt utfall för vetenskapsområdet för humaniora och samhällsvetenskap 2020, tkr	85
Tabell 7.13. Ekonomiskt utfall för vetenskapsområdet för medicin och farmaci 2020, tkr	85
Tabell 7.14. Ekonomiskt utfall för vetenskapsområdet för teknik och naturvetenskap 2020, tkr	85
Tabell 7.15. Ekonomiskt utfall för övriga verksamheter 2020, tkr	85



Årsredovisning 2020

Uppsala universitet

Box 256

751 05 Uppsala

Tel: 018-471 00 00

Fax: 018-471 20 00

www.uu.se